

**Algemeen Rijksarchief en  
Rijksarchief in de Provinciën**

**Jaarverslag 2005-2006**

Feiten en cijfers in perspectief

**Brussel**  
2007







## VOORWOORD

In september 2005 beëindigde mijn voorganger, Herman Coppens, de eindredactie van het jaarverslag 2004, een synthese van de verslagen van de toenmalige centrale directie en van negentien archiefdiensten. Het jaarverslag 2004 werd aangevuld met kengetallen voor de jaren 2000-2003. Het werkstuk werd op heel wat positieve reacties onthaald omdat Herman Coppens erin slaagde de werking van het Rijksarchief over een periode van vijf jaar te reconstrueren.

De jaarverslagen van 2005 en 2006 werden om een aantal redenen gebundeld. Voor de werkjaren 2007 en volgende jaren wordt ervoor gekozen om jaarlijks een beknopt jaarverslag te publiceren, dat ook voor het ruime publiek zal bestemd zijn, en om de twee jaar een gedetailleerd verslag te brengen over de evoluties van de werkzaamheden in breed perspectief. Voor onderhavig verslag 2005-2006 bleef het schema van Herman Coppens grotendeels gehandhaafd. Dit verslag heeft niet enkel tot doel terug te blikken op de realisaties en de werking van de afgelopen twee jaar maar vooral een verantwoording te bieden voor de financiële middelen die aan het Rijksarchief beschikbaar worden gesteld.

Het jaar 2005 was een overgangsjaar, maar daarom niet minder belangrijk. Per 1 mei 2005 trad ik aan als eindverantwoordelijke voor het Rijksarchief. In de lente van dat jaar werd een ruime consultatieronde georganiseerd over de sterke en zwakke punten van de instelling, over het waardenkader binnen hetwelke de instelling moet opereren en vooral over de opdracht (*mission statement*) en de strategische en operationale doelstellingen van het Rijksarchief. Deze gedachtenwisseling, waaraan iedereen zijn/haar medewerking verleende, leidde niet alleen tot een hele reeks nieuwe ideeën en inzichten, maar eveneens tot het opstellen van een strategisch plan en van het driejarige kaderprogramma 2006-2008. Het strategisch plan werd op 5 december 2005 formeel aan de voorzitter van de POD Wetenschapsbeleid overgemaakt; het driejarig kaderprogramma (2006-2008) werd op 20 juli 2006 door de Minister van Wetenschapsbeleid goedgekeurd. In 2005 werd voor het eerst sinds de afschaffing van de personeelskaders, werk gemaakt van het opstellen van een personeelsplan, verscheen de lijst van tarieven van producten en diensten van het Rijksarchief<sup>1</sup>, alsook het nieuw organogram van de instelling<sup>2</sup>. Het nieuw organogram, dat per 1 oktober 2005 van toepassing was, vormde de absolute voorwaarde voor de uitvoering van het strategisch plan en de wettelijke basis voor de vacantverklaring van een reeks functies van leidinggevenden die de instelling zo dringend nodig had. Midden 2005 was nl. nagenoeg de helft van de posten van departements- en afdelingshoofd vacant, wat een zware hypothek legde op de goede werking van de organisatie. De organisatie zou voortaan bestaan uit een aantal ondersteunende diensten (ICT, HR-dienst, preventiedienst, boekhouding en economaat, centrale bibliotheek en publicatiedienst, veiligheid, welzijn en facilitaire diensten, vertaaldienst), drie nationale coördinatiediensten of 'transversale' afdelingen met een landelijke werking bevoegd voor respectievelijk archieftoezicht (afdeling 1: toezicht op het archiefbeheer bij openbare archiefvormers, advisering en coördinatie van verwerving en selectie), digitale dienstverlening, digitalisering en digitale

---

<sup>1</sup> Ministerieel Besluit van 23 maart 2005 tot vaststelling van de tarieven voor prestaties geleverd door het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën (B.S., 15 april), zoals gewijzigd bij Ministerieel Besluit van 27 september 2005 (B.S., 21 oktober; *err.* 26 oktober).

<sup>2</sup> Ministerieel Besluit van 20 oktober 2005 tot wijziging van het Ministerieel Besluit van 10 september 2002 tot vaststelling van de organogrammen van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort (B.S., 4 nov.).

archivering (afdeling 2) en externe betrekkingen en coördinatie van communicatie, valorisatie en publiekswerking (afdeling 3) en tenslotte drie departementen die de archiefbewaarplaatsen groeperen (departement I: Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in het Brussels Gewest (4 afdelingen); departement II: Rijksarchieven in de Vlaamse provincies (5 afdelingen); departement III: Rijksarchieven in de Waalse provincies en in de Duitstalige Gemeenschap (6 afdelingen). Het nieuwe organogram kon pas in het najaar van 2006 worden toegepast, nadat de leidinggevenden van de afdelingen 1 tot en met 5 waren benoemd.

Voor 2005 konden enkele hoogtepunten worden genoteerd zoals de opening van de tentoonstelling *Liège et la révolution de 1830* (ING-gebouw te Luik, 28 sept.), het bezoek, op 4 oktober, van Koning Albert II aan de tentoonstelling *De Belgische vertoning – Symbolen, rituelen, mythen 1830-2005* (Algemeen Rijksarchief), de opening van de tentoonstelling over de geschiedenis en de werking van de Diensten voor de Veiligheid van de Staat (Algemeen Rijksarchief, 7 nov.) en de voorstelling – met enige luister omkleed – van enkele publicaties<sup>3</sup>. Eveneens in 2005 kwam de afwerking van het nieuwe Rijksarchief te Bergen in een stroomversnelling terecht, werd in het Algemeen Rijksarchief een grote stockverkoop van meer dan 1000 publicaties van het Rijksarchief aan weggeefprijzen georganiseerd, een evenement dat op een grote belangstelling kon rekenen (23-24 sept.) en verleenden tal van collega's hun medewerking aan het tot stand komen van de *Association des Archivistes Francophones de Belgique asbl*. In verband met de publiekswerking werd in 2005, met steun van het *Observatorium van het Publiek van de Federale Wetenschappelijke Instellingen* vzw (opgericht bij M.B. van 23 jan. 2003) en de Nederlandse organisatie DIVA, een grondige doorlichting georganiseerd van de dienstverlening in alle Belgische Rijksarchieven. De *Kwaliteitsmonitor Dienstverlening Archieven 2005* vormde de neerslag van de bevindingen van een schriftelijke bevraging onder de archiefbezoekers en bevatte nuttige informatie omtrent de waardering van de bezoekers voor de dienstverlening in de Rijksarchieven.

Het jaar 2006 zal in de annalen van het Rijksarchief geboekstaafd blijven als het jaar waarin vooral op het vlak van de *Human resources* vooruitgang werd geboekt: de uitvoering van het personeelsplan 2005, de benoeming van acht nieuwe leidinggevenden<sup>4</sup>, het opstarten van een welzijnsbeleid, de organisatie van tal van vormingstrajecten, de verbetering van de collegiale sfeer (nieuwjaarsreceptie voor het personeel in het BELvue museum op 2 januari, barbecue aan de rand van Brussel op 3 juli), enz. Op budgettair vlak waren de voorbereiding van het dossier tot het bekomen van bijkomende recurrente middelen – in het kader van de zgn. 'herfinanciering van de federale wetenschappelijke instellingen' – alsook de aanzienlijke bijkomende middelen die voor digitalisering konden worden aangewend, veruit het belangrijkste. Op organisatorisch vlak volstaat het te verwijzen naar de grondige reorganisatie, in het najaar 2006, van alle operationele diensten van het Algemeen Rijksarchief en naar twee belangrijke principebeslissingen die door de staf

---

<sup>3</sup> Academische zittingen hadden plaats n.a.v. de presentatie van de inventaris van de persoonlijke archieven van voormalige Eerste Minister Harmel (ARA, 24 juni), van het werk *14-18: une guerre totale* (ARA, 23 sept.), van de toegangen tot het archief van de Sint-Baafsabdij (Gent, crypte van de kathedraal, 14 okt.).

<sup>4</sup> Het betreft de hoofden van de departementen I (Michel Van der Eycken, K.B. 22 aug. 2006 - indiensttreding 4 sept.) en III (Claude de Moreau de Gerbehaye, K.B. 10 juni 2006 - in dienst op 1 juni) en de hoofden van de afdelingen 1 (Rolande Depoortere - K.B. 22 aug. 2006 - in dienst 4 sept.), 2 (Lucie Verachten - K.B. 10 nov. 2006 - in dienst 1 dec.), 3 (Karin Van Honacker - K.B. 10 nov. 2006 - in dienst 1 dec.), 4 (Marc Libert - K.B. 10 nov. 2006 - in dienst 1 dec.), 5 (Pierre-Alain Tallier - K.B. 10 nov. 2006 - in dienst 1 dec.) en 9 (Chantal Vancoppenolle - K.B. 22 aug. 2006 - in dienst 4 sept.).

werden genomen. Een eerste beslissing had betrekking op de verhuis van de diensten van het Rijksarchief te Hoei naar het Rijksarchief te Luik in afwachting van de renovatie van het gebouw dat door de stad wordt ter beschikking gesteld; de tweede beslissing betrof de (her)oprichting, in het Algemeen Rijksarchief, van een atelier voor conservering en preservatie van archiefstukken. Verder ging behoorlijk veel aandacht uit naar het opvolgen van dossiers in verband met de gebouwen (b.v. de renovatie- en nieuwbouwprojecten te Doornik, Namen, Brugge, Gent en Antwerpen). In verband met de publiekswerking moet verwezen worden naar de uitrusting van alle studiezalen met performante documentscanners (installatie vanaf het voorjaar 2006) en naar de invoering, op 20 juni 2006 van het nieuw leeszaalreglement dat gevalideerd werd bij het Ministerieel Besluit van 20 juli<sup>5</sup> en waaraan een maandenlange voorbereidingsperiode vooraf ging: consultatie van bezoekersgroepen, opleiding van het personeel, aankoop van materiaal, verfijnen van de administratieve procedures, enz.

Voor wat de hoogtepunten van het jaar 2006 betreft, beperk ik me tot het vermelden van de plechtige opening van het nieuwe Rijksarchief te Bergen, in aanwezigheid van Vice-Eerste Minister D. Reynders, op 29 mei, de opening door Z.K.H. Prinses Astrid van de tentoonstelling *Kleine helden. Grote Missie*, gewijd aan de rol van het Belgische Rode Kruis tijdens de Tweede Wereldoorlog (25 okt.) en de voorstelling van een aantal publicaties zoals het kaartboek (en bijhorende DVD) van de abdij van Hemiksem (Antwerpen, 13 jan.), het Liber Amicorum René Laurent (Algemeen Rijksarchief, 8 juni) en de inventaris van het archief van de Vlaamse provincie van de jezuïeten (Antwerpen, 26 sept.).

De redactie van een jaarverslag is een bij uitstek collectief gebeuren. Ik hou er dan ook aan de departementshoofden en alle afdelings- en diensthooftden te bedanken voor het geduldig bijeenbrengen van de feiten en cijfers, aan S. Théate voor de opmaak van teksten, tabellen en fotomateriaal, aan verschillende collega's en medewerkers (meer in het bijzonder B. Boon) voor het nemen van foto's, aan verschillende collega's voor het vertaalwerk<sup>6</sup> aan K. Van Honacker voor de grondige lectuur van de tekst en *last but not least* aan L. Verachten voor de geboden hulp bij de eindredactie van de tabellen en het grafisch materiaal. Mijn welgemeende dank gaat tevens uit naar Wilfried Ost, die instond voor de vertaling van dit rapport. Tot slot wil ik ook, mede namens mijn voorganger H. Coppens en de leden van de staf, de voorzitter van het directiecomité, de collega's van de POD Wetenschapsbeleid (voornamelijk de HR-dienst en de financieel-juridische dienst), alsook de voorzitters en leden van de beheers- en adviesorganen bedanken (de Wetenschappelijke Raad, de Beheerscommissie, de Commissie voor Werving en Bevordering, het Basisoverlegcomité). Deze rapportering over de activiteiten van de instelling tijdens de afgelopen twee jaar vormt ook een uiting van waardering voor de steun die zij de instelling en mezelf hebben betoond. Vele realisaties en initiatieven werden door hen gedragen, gestimuleerd en goedgekeurd.

Karel Velle

Algemeen Rijksarchivaris

---

<sup>5</sup> B.S., 25 juli 2006, 2<sup>de</sup> editie; addendum B.S., 2 aug. 2006.

<sup>6</sup> François Antoine, Luis Angel Bernardo y Garcia, Claude de Moreau de Gerbehaye, Bernard Desmaele, Laurent Honnoré, Marc Libert, Alfred Minke, Wilfried Ost, Michel Trigalet.





# 1. TAKEN

## 1.1. TOEZICHT OP OPENBARE ARCHIEFVORMERS EN VERWERVING VAN HUN ARCHIEF

De bevoegdheid om toezicht uit te oefenen op de bewaring van archief door openbare archiefvormers werd in de Archiefwet van 1955 toevertrouwd aan de Algemeen Rijksarchivaris (art. 5). Tegelijk werd de vernietiging van archiefbescheiden zonder diens uitdrukkelijke toestemming verboden (art. 6).

In de loop der jaren heeft de vorm van dit toezicht diverse ontwikkelingen ondergaan. Het accent werd verlegd van occasionele inspecties naar meer systematische bezoeken aan openbare archiefvormers waarbij richtlijnen en advies worden verstrekt met het oog op de verbetering van het archiefbeheer, waarbij samen met de archiefvormers archiefselectielijsten worden opgesteld en waarbij aan ambtenaren vorming in verband met archief- en modern documentbeheer wordt aangeboden. Daarnaast zet het Rijksarchief zich de laatste jaren sterk in voor de bescherming van het archivalisch patrimonium dat behoort tot het publiek domein van de Staat. Het Rijksarchief ziet het als zijn taak te waken over de integriteit van het archivalisch erfgoed door afgedwaalde overheidsarchieven op te sporen en te doen restitueren aan de rechtmatige eigenaar.

Begin september 2006 werd R. Depoortere, hoofd van afdeling 1 "Toezicht, advies en de coördinatie van de verwerving van archieven" belast met de coördinatie van het archieftoezicht en de verwerving van publiekrechtelijke archieven. Kort na haar aanstelling werd door de stafvergadering van 18 oktober 2006 een rondzendbrief goedgekeurd. Deze circulaire bevatte een heldere omschrijving van de doelstellingen van het "toezicht", informatie over procedures, over taakafspraken tussen de afdeling 1, de rijksarchieven in de provincies en de thematische werkgroepen (financiën, lokale besturen (gemeenten, OCMW's), provincies, onderwijssector, enz.). De afdeling startte met de redactie van uniforme modellen voor een inspectierapport, een checklist van te verzamelen gegevens tijdens een inspectiebezoek, een selectielijst, een archiefbeheersplan, enz. Verder werd de werking van de zgn. 'werkgroepen' geactiveerd en doorliepen de archivariissen onder mandaat een aantal opleidingssessies in verband met het toezicht. Op 5 oktober 2006 werd beslist dat Chantal Vancoppenolle zich vanuit Vlaanderen zou toeleggen op het toezicht in het beleidsdomein onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Met een aantal archiefvormers, die ressorteren onder het Departement Onderwijs, werden contacten gelegd in verband met het opstellen van een selectielijst (Centra voor Leerlingenbegeleiding (rechtsoptvolgers van PMS-centra), middelbare scholen en een aantal departementen van de Universiteit Gent).

### 1.1.1. ALGEMENE ACTIES

#### 1.1.1.1. Algemene richtlijnen en adviezen inzake archiefbeheer

Het Rijksarchief oefent **toezicht** uit op de goede bewaring van de archieven die door een overheid werden tot stand gebracht en beheerd. Het geeft in dit verband richtlijnen en aanbevelingen, verricht gecoördineerde controlebezoeken of -acties ten aanzien van bepaalde categorieën archiefvormers (rechterlijke macht, buitendiensten van de Patrimoniumadministratie van de FOD Financiën, regionale besturen, OCMW's en kerkfabrieken, enz.), organiseert cursussen voor ambtenaren en treedt op als raadgever voor de bouw en de inrichting van archiefbewaarplaatsen en voor de organisatie van het

archiefbeheer binnen een overheidsbestuur. Achter de algemene term “inspectie” gaat een brede waaier van activiteiten schuil. De voornaamste activiteit blijft de inspectie stricto sensu (het vaststellen van de toestand van archieven en hun bewaaromstandigheden in uitvoering van de archiefwet van 1955) maar steeds meer worden deze inspecties aangegrepen om openbare archiefvormers adviezen te verlenen over documentbeheer, records management, waardering en selectie van archieven en de minimumeisen inzake bewaarruimten en ontsluiting. Nauw daarbij aansluitend is de bekommernis om openbare archiefvormers van archiefbeheersplannen en selectielijsten te voorzien om op die manier de kwaliteit van het archiefbeheer bij de overheid te verbeteren. Andere prestaties zijn dan weer meer gelieerd aan het verwerven van archieven en hun overbrenging naar het Rijksarchief. Het Rijksarchief concentreert zich bij het archieftoezicht op het federaal bestuursniveau.

### **1.1.1.2. Gericht toezicht op bepaalde categorieën archiefvormers**

In de loop van 2005 werden geen nieuwe sectoren voor gecoördineerde acties uitgekozen maar werden de in het verleden uitgezette lijnen gecontinueerd. Het toezicht op het archiefbeheer bij hoven en rechtbanken en bij de buitendiensten van de FOD Financiën bleef in alle ressorten een belangrijk aandachtspunt. Voor wat de eerste categorie betreft werd de samenwerking met de zgn. mobiele archiefploegen, die door de FOD Justitie werden ingezet om de achterstanden inzake ontsluiting en overbrenging in te halen, verdergezet. Rijksarchivarissen nemen de coördinatie en de begeleiding van de ploegen voor hun rekening. Bijzondere aandacht ging uit naar de voorbereiding van de overdrachten van de registers van de Burgerlijke Stand en van de handelsregisters, die sinds de start van de Kruispuntbank Ondernemingen KBO, hun administratief nut verloren.

In een aantal ressorten hebben de inspecties van diverse openbare archiefvormers, die in 2004 werden gehouden, tot een aanzienlijk aantal overdrachten aanleiding gegeven. Zo noteerde het Rijksarchief te Aarlen in 2005 de overdracht van archieven van diverse gerechtelijke instanties (o.m. van de rechtbanken van eerste aanleg te Neufchâteau en Aarlen en van het vredegerecht te Florenville), alsook notariaatsarchieven en archieven van de provincie Luxemburg.

Om te peilen naar de achterstanden inzake selectie en overdracht van overheidsarchief bij de federale overheidsdiensten, organiseerde P.-A. Tallier een enquête bij de voorzitters van de verschillende federale overheidsdiensten. Uit deze enquête, die in april 2006 werd afgerond, bleek dat de federale overheid naar schatting 400 km. beheert die nog dient bewerkt te worden. In 2005 werd het Rijksarchief geconfronteerd met de dringende vraag om hulp bij grootscheepse verhuisoperaties en bij de sanering van archiefdepots van de federale overheid, meer bepaald bij de FOD Binnenlandse Zaken (Directoraat-generaal voor de Burgerlijke Veiligheid), de FOD Financiën en de FOD Economische Zaken. Dankzij de steun van de leidinggevende ambtenaren, de inzet van de rijksarchivarissen en het aanwerven van tijdelijk uitvoerend personeel voor de primaire ontsluiting en vooral het verpakken van archiefbescheiden, konden deze operaties in goede banen worden geleid, kon het ongecontroleerd vernietigen van documenten voorkomen worden en kon ruim 3,5 km. archief bij het Rijksarchief in veiligheid worden gebracht met het oog op beschikbaarstelling aan het geïnteresseerd publiek.

Ondertussen zette de werkgroep ‘Financiën’, bestaande uit E. Bodart (Rijksarchief te Namen), P.-A. Tallier (Algemeen Rijksarchief), M. Preneel (Rijksarchief te Beveren), M.

Trigalet (Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)), C. Vancoppenolle (Rijksarchief te Beveren) en (vanaf 1 juli 2006) L. Vandeweyer (Algemeen Rijksarchief), de gecoördineerde actie van inspecties bij de kantoren van registratie en domeinen, de hypotheekkantoren, de gewestelijke directies en de aankoopcomités verder. Het overleg dat in oktober 2005, met de staf van de Heer Debrone, administrateur-generaal van de Patrimoniumadministratie, werd georganiseerd, gaf aan de samenwerking tussen het Rijksarchief en de FOD Financiën een nieuwe dynamiek. Het gezamenlijk opstellen van selectielijsten werd als absolute prioriteit naar voren geschoven, meer bepaald de selectielijst betreffende de archieven van de directies van het kadaster (M. Preneel). In november 2005 werd een overeenkomst ondertekend met het *Nationaal Archief en Museum voor Douane en Accijnzen* in verband met de bewaring van het archief van de betrokken administratie.

In 2005 liep het project “Instellingenstudie en archiefbeheer Vlaamse administratie”, kortweg IAVA, dat tot doel had een gecoördineerde actie van toezicht te voeren bij de departementen en buitendiensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, ten einde. Het IAVA-project heeft geleid tot een grote reeks beheersinstrumenten (archiefbeheersplannen en selectielijsten), waarvan een deel effectief werd geïmplementeerd. Ook de bewaargeving van talrijke archiefbestanden bij het Rijksarchief te Beveren was het direct gevolg van het IAVA-project. In de tweede helft van 2005 werden verschillende pogingen ondernomen om het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ervan te overtuigen het werk verder te zetten. Tot een samenwerkingsovereenkomst en een structurele financiering van dit project is het helaas nooit gekomen. Wel werd de filosofie van IAVA opgenomen in het moderniseringsproject *Anders gaan werken* van het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

Behalve voor de gerechtelijke arrondissementen Hoei en Brussel, werden in de loop van 2005-2006 geen systematische acties meer ondernomen ten aanzien van de archieven van de lokale besturen (gemeenten, OCMW's, kerkfabrieken). Wel werden de problematische dossiers in de respectieve ressorten aangepakt en opgevolgd. Het bezoek dat L. Druetz aan de archieven van de kerkfabrieken van het arrondissement Hoei bracht stelde haar in staat om de bewaaromstandigheden van deze archieven in kaart te brengen. De inspecties leidden tot op heden nog niet tot overdrachten. E. Bodart (Rijksarchief te Namen) deed prospecties in de archieven van de stad Namen en van de fusiegemeenten, wat leidde tot de voorlopige bewaargeving, bij het Rijksarchief te Namen, van het archief van de gemeente Beez, en tot de uitwisseling van informatie aan de verantwoordelijke van het stadsarchief te Namen die leidde tot het terugvinden van de archieven van de gemeenten Wierde en Wépion en van de gemeenteschool van La Plante. Verder dienen de vele contacten te worden vermeld van M. Libert (tot okt. 2006: Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)) met gemeenten, politiezones en OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Bij deze contacten werden de selectielijsten toegelicht en advies verstrekt inzake de vernietiging van archieven.

In verband met het notariaat dient de actualisering van de richtlijnen te worden vermeld. De “richtlijnen en aanbevelingen voor de bewaargeving, inzage en reproductie van notariële minuten en repertoria” werden opgesteld door H. Coppens en nadien vertaald door M. Trigalet (Frans) en door H. Montag en A. Minke (Duits). Het werkstuk werd via de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat en de provinciale afdelingen op 31 oktober 2006 verspreid. Samen met deze richtlijnen, die per 1 november 2006 in voege traden, werd naar de Rijksarchieven toe een “interne instructie” verspreid.

### 1.1.1.3. Voorlichting en vorming van ambtenaren en archiefverantwoordelijken

Voorlichting en vorming van ambtenaren is een efficiënte manier om de kwaliteit van het archiefbeheer van openbare archiefvormers te verhogen. De informatiesessies over de implementatie van de archiefbeheersplannen, die werden georganiseerd voor de departementale archiefverantwoordelijken en voor diverse afdelingen in het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, werden in 2005 noodgedwongen afgebouwd.

In 2005 werden in totaal 12 activiteiten inzake voorlichting en vorming voor openbare archiefbeheerders (in totaal 329 deelnemers) georganiseerd: 4 activiteiten hadden betrekking op provincies en regionale overheden, 7 op gemeenten, OCMW's en polders en wateringen, 1 op buitendiensten en openbare instellingen van de federale overheid. Deze 12 activiteiten waren goed voor 50 uur opleiding. 13 collega's waren erbij betrokken.

P. Drossens en M. Vandermaesen organiseerden in 2005 en 2006 diverse vormingssessies voor nieuwe leden van de mobiele archiefploegen van de rechterlijke macht. H. Van Isterdael voerde gesprekken met Bruno Cappelle van OFO over het geven van een cursus documentbeheer voor ambtenaren. Uiteindelijk koos het OFO voor andere opleiders omdat beschikbare tijd en personeel voor het Rijksarchief een probleem vormde. Op 17 maart 2005 werd in het Rijksarchief te Saint-Hubert door P. Hannick, afdelingshoofd, een bijeenkomst georganiseerd ten behoeve van de secretarissen van de OCMW's van de provincie Luxemburg. L. Honnoré (Rijksarchief te Bergen) en M. Libert (Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)) stelden er de richtlijnen voor.<sup>7</sup>

### 1.1.2. OVERZICHT VAN DE INSPECTIE- EN SELECTIEACTIVITEITEN

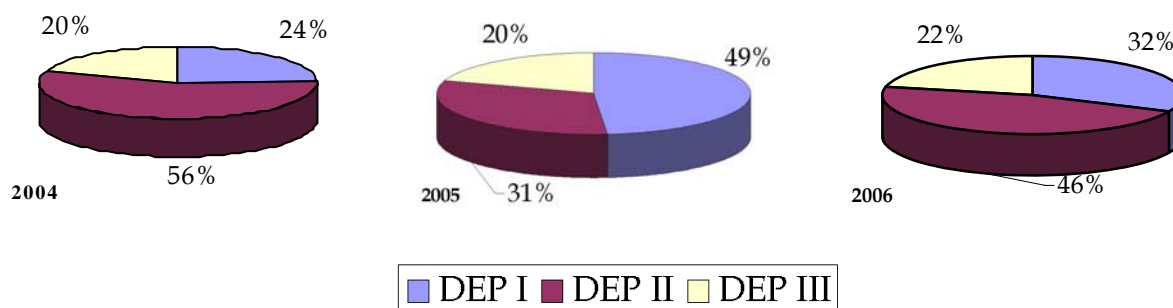
*Algemeen overzicht van de activiteiten in 2004-2006*

Activiteiten en betrokken personen	2004	2005	2006
<b>Uitgevoerde inspectiebezoeken</b>	718	651	399
Dept. I	173 24,1%	316 49%	128 32,1%
Dept. II	403 56,1%	204 31%	185 46,4%
Dept. III	142 19,8%	131 20%	86 21,5%
<b>Aantal betrokken personeelsleden</b>	54	51	41
Dept. I	16	20	12
Dept. II	23	19	18
Dept. III	15	12	11
<b>Aantal man/vrouwdagen</b>	1809	746	502
Dept. I	480	295	251
Dept. II	1149	326	157
Dept. III	173	125	94

<sup>7</sup> HONNORÉ L., LIBERT M., NUYTTENS M., *Archives produites par les centres publics d'action sociale: plan de classement et tableau de tri*, Bruxelles, 2005, 36 p. (*Tableaux de gestion et tableaux de tri*) ; HONNORÉ L., LIBERT M., NUYTTENS M., *Archief gevormd door de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn: selectielijst en ordeningsplan*, Brussel, 2005, 36 p. (*Archiefbeheersplannen en selectielijsten*).

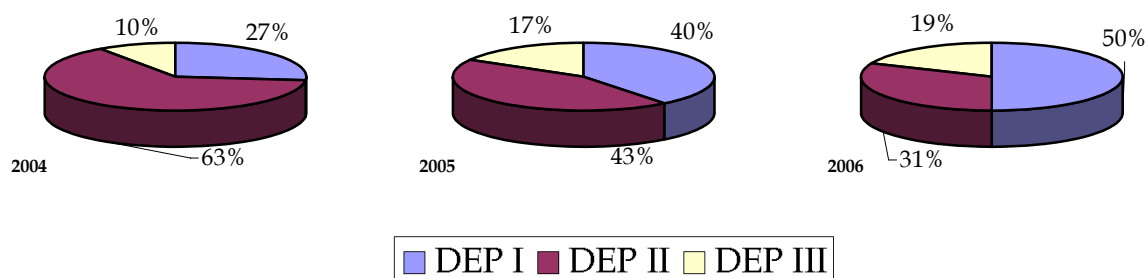
In 2005 daalde het aantal uitgevoerde inspectiebezoeken licht in vergelijking met het jaar 2004 (van 718 naar 651 activiteiten). Deze daling had vooral te maken met de voorbereiding van het strategisch plan die gedurende enkele maanden veel tijd en energie opslopte. Ook de nieuwe oriëntatie die aan het toezicht zou worden gegeven en vooral de reorganisatie van het toezicht dat op til was (cf. het organogram van 20 oktober 2005), maakte dat bepaalde inspectieopdrachten tijdelijk werden uitgesteld. De terugval is vooral aanwijsbaar in het aantal geïnvesteerde man/vrouw-dagen. Het aantal betrokken archivariissen bleef relatief constant. Deze neerwaartse trend zette zich in 2006 door (terugval naar 399 activiteiten) en had te maken met de late reorganisatie van het toezicht, die pas in het najaar kon worden gerealiseerd, met het einde van het IAVA-project dat tot midden 2005 aanleiding had gegeven tot tientallen contacten met diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, en met de prioriteit die in 2006 uitging naar ontsluiting (invoer van gegevens in het archiefbeheersysteem ABS/Archeion (verder afgekort als Archeion)). Wellicht is een onderregistratie van het aantal activiteiten aan deze trend niet vreemd. Er werden in 2006 gedurende maanden intense campagnes georganiseerd voor de verwerving van archieven van de rechtsvoorgangers van de FOD's Economische Zaken en Binnenlandse Zaken. Bovendien traden per 1 juli 2006 drie archivariissen onder mandaat in dienst, waarvan twee vanaf september 2006 werden toegevoegd aan de afdeling 1 ("toezicht en advies"). Deze drie collega's werden belast met belangrijke toezichtstaken.

In 2005 werden in totaal 651 acties genoteerd die betrekking hadden op inspectie, acquisitie, waardering en selectie van archieven. Bijna de helft van de activiteiten werd gerealiseerd door departement I, dat tot eind 2005 de coördinatie waarnam van de inspecties van de federale overheid. In 2006 noteren we een verhouding van 32,1 % (departement I), 46,4 % (dept. II) en 21,5 % (dept. III).



*Archieftoezicht: activiteiten - verhoudingen per departement 2004 - 2006*

Voor de activiteit "toezicht" werden in 2005 in totaal 746 werkdagen gepresteerd, die zich, gespreid over de departementen, als volgt verhouden: 40 % departement I, 43 % departement II en 17 % departement III. Het relatieve onevenwicht tussen departementen I en II enerzijds en departement III anderzijds vindt vooral zijn verklaring in het tekort aan wetenschappelijk personeel met ervaring. Onder leiding van Pierre-Alain Tallier, het diensthoofd van de voormalige afdeling 2 van het Algemeen Rijksarchief (archieven van de hedendaagse periode), tot september 2006 belast met de coördinatie van het archieftoezicht bij de federale overheid, werden in 2005 in totaal 400 werkdagen aan taken in verband met het toezicht besteed, waaronder 236,54 man/vrouw-dagen ter plaatse in de verschillende administraties. In 2006 werden minstens 502 man/vrouw-dagen aan toezicht besteed, waarvan de helft door de archivariissen van departement I.

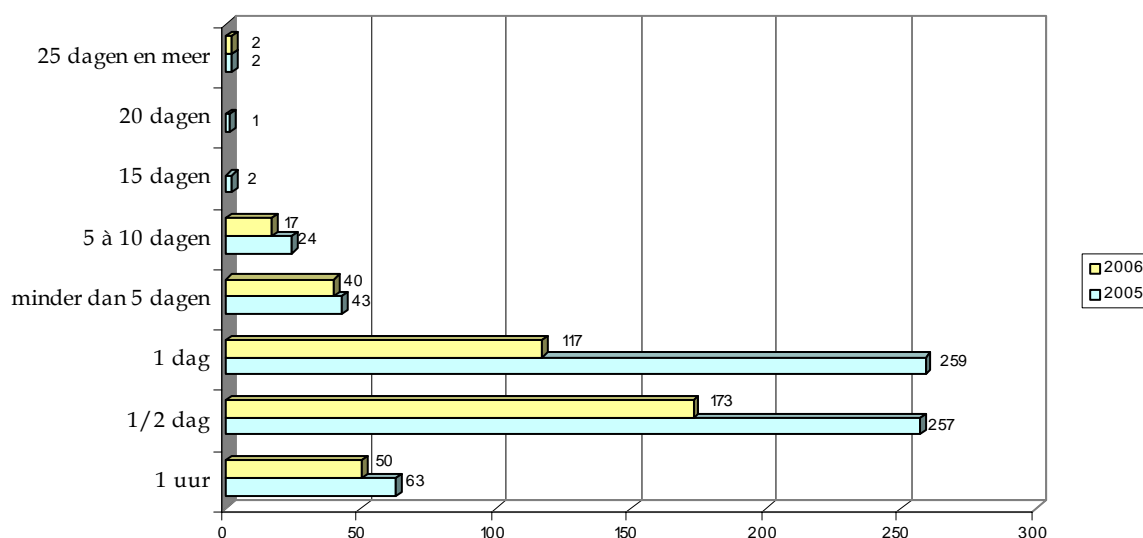


Archieftoezicht: verhouding man/vrouwdagen per departement 2004-2006

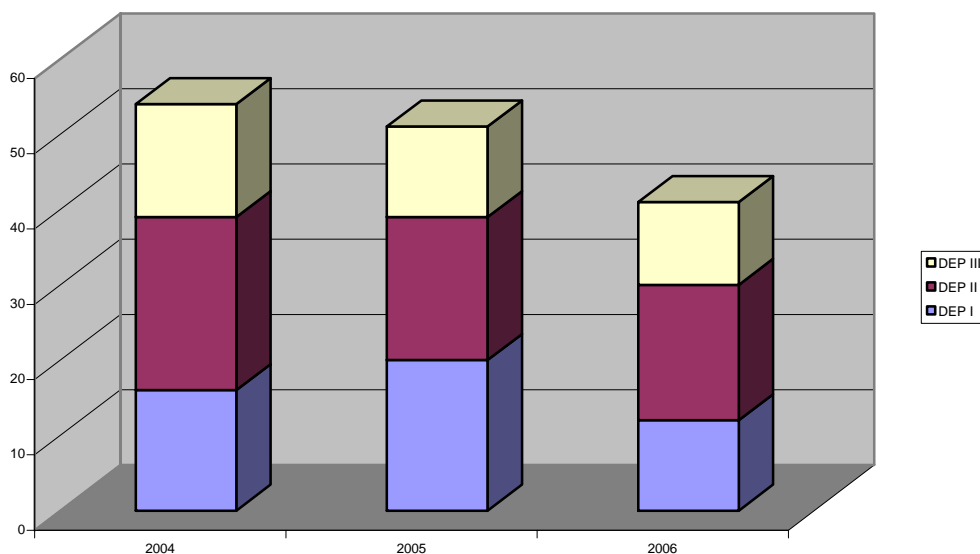
Voor het gros van de toezichtstaken wordt een halve tot een volledige dag uitgetrokken, inclusief de redactie van een verslag of het voorbereiden van een brief ter bevestiging van de gemaakte afspraken.

Duur van de activiteit in het kader van het toezicht

Duur van de activiteiten	2005	2006
1 uur	63	50
1/2 dag	257	173
1 dag	259	117
minder dan 5 dagen	43	40
5 à 10 dagen	24	17
15 dagen	2	
20 dagen	1	
25 dagen en meer	2	2



In 2005 waren in totaal 51 archivarissen, statutair en contractueel personeel, bij het archieftoezicht betrokken, die vrij evenredig gespreid zijn over de departementen.

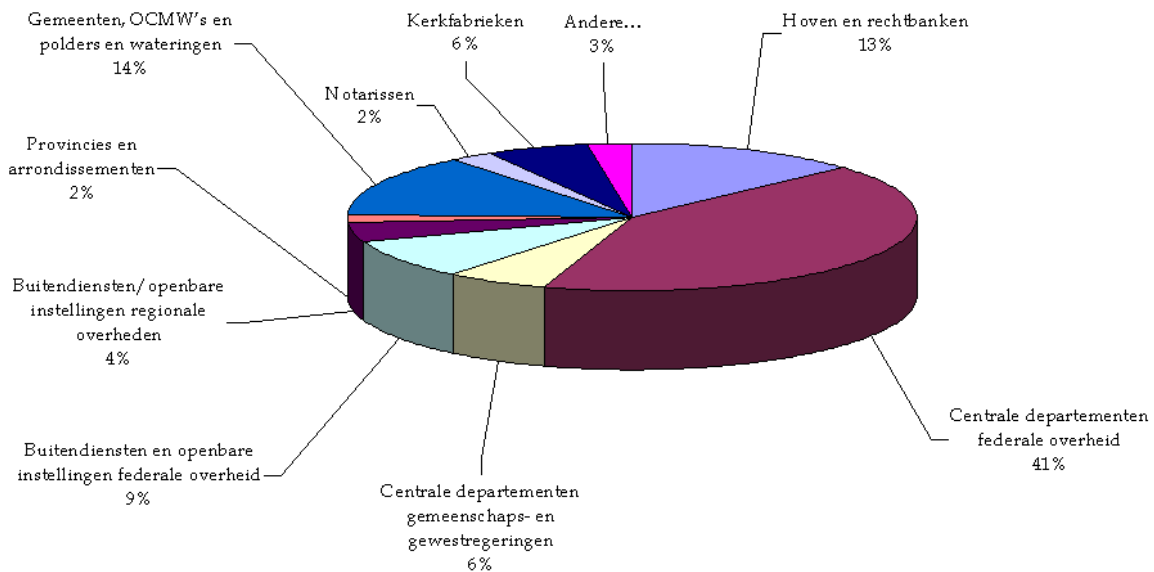


*Archiefbeheer: verhouding aantal betrokken archivissen per departement 2004-2006*

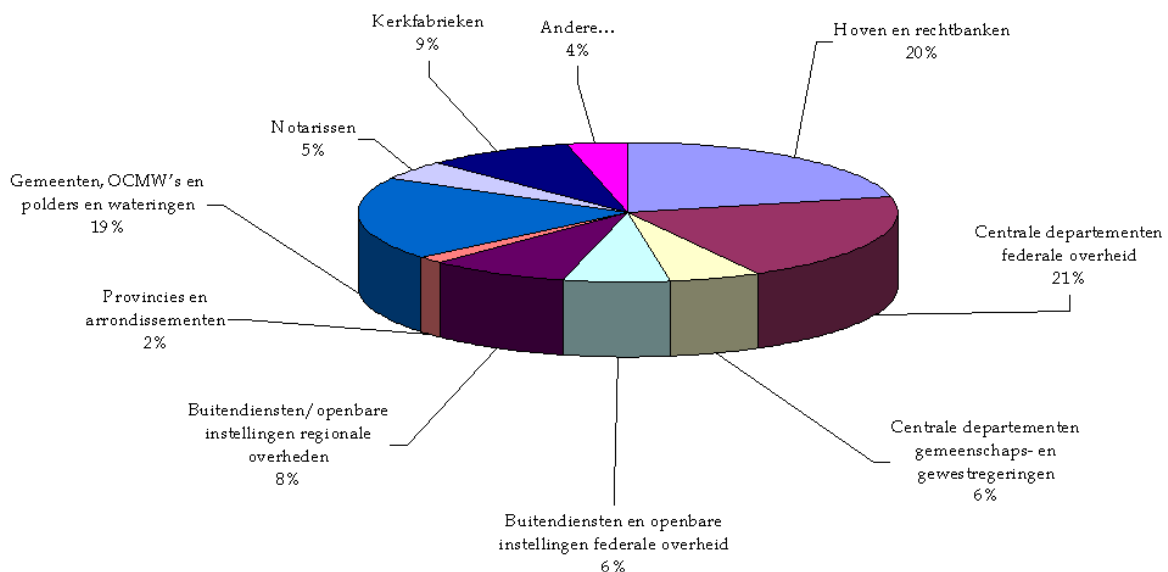
Wanneer we de uitsplitsing maken van de activiteiten "toezicht" volgens de aard van de archiefvormers dan stellen we vast dat in 2005 de federale overheid het belangrijkste aandachtspunt vormt: 41,63 % van de activiteiten situeert zich bij de FOD's en de POD's, 13,4 % bij de buitendiensten van de federale overheid en 13,4 % bij de hoven en rechtbanken van de rechterlijke macht. Het aandeel van de gemeenschappen en gewesten was in 2005 goed voor 9,99 % van onze toezichtsactiviteiten. In 2006 ging de aandacht vooral naar het archiefbeheer bij de hoven en rechtbanken (21,3 %), bij de directoraten-generaal van de federale overheid (20,5 %) en bij de lokale besturen (19,0 %) en kerkfabrieken (9,0 %).

*Inspectie-, waarderings- en selectieactiviteiten in 2004-2006 naar het type archiefvormer*

Type archiefvormer	2004		2005		2006	
	Aantal acti-viteiten	%	Aantal acti-viteiten	%	Aantal acti-viteiten	%
Hoven en rechtbanken	119	16,6	87	13,4	85	21,3
Centrale departementen federale overheid	74	10,3	271	41,63	82	20,5
Centrale departementen gemeenschaps- en gewestregeringen	77	10,7	38	5,84	23	5,8
Buitendiensten en openbare instellingen federale overheid	169	23,5	58	8,91	25	6,3
Buitendiensten/ openbare instellingen regionale overheden	77	10,7	27	4,15	33	8,3
Provincies en arrondissementen	11	1,5	11	1,69	7	1,8
Gemeenten, OCMW's en polders en wateringen	87	12,1	88	13,52	76	19,0
Notarissen	53	7,4	16	2,46	18	4,5
Kerkfabrieken	49	6,8	38	5,84	36	9,0
Andere...	2	0,3	17	2,56	14	3,5
<b>Totaal</b>	<b>718</b>	<b>100,0</b>	<b>651</b>	<b>100,0</b>	<b>399</b>	<b>100,0</b>



*Archieftoezicht: activiteiten 2005 volgens type archiefvormer*



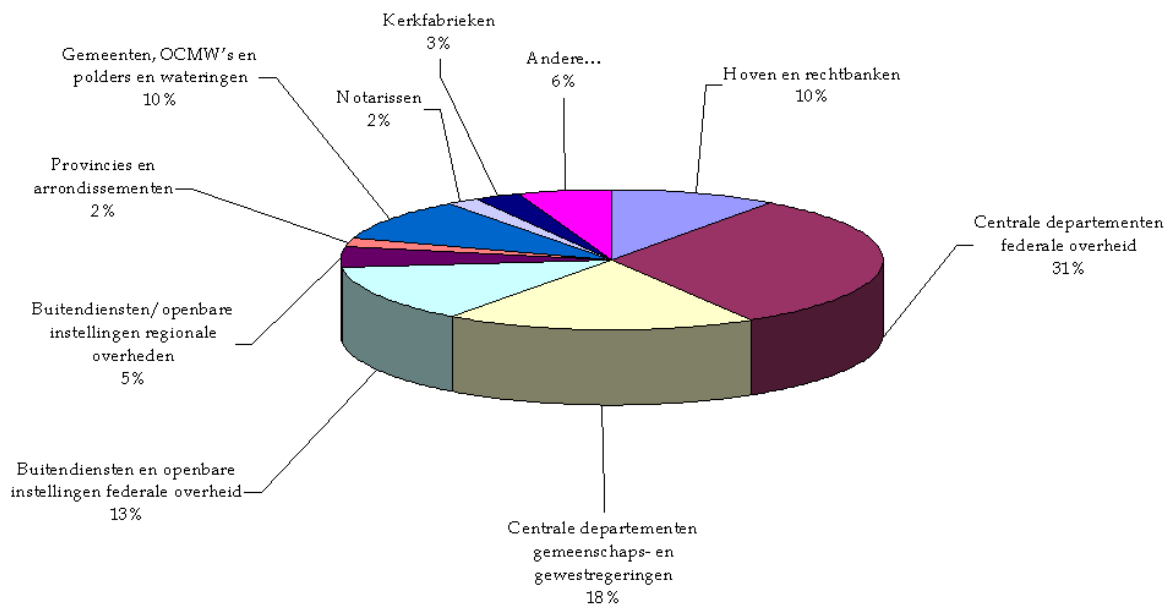
*Archieftoezicht: activiteiten 2006 volgens type archiefvormer*

Ook wanneer we de beschikbare informatie over het aantal geïnvesteerde werkdagen uitsplitsen volgens het type archiefvormer krijgen we een relatief gelijkaardig beeld: het Rijksarchief legt zich toe op zijn kerntaak, nl. de inspectie en de verwerving van archieven van het federale bestuursniveau. Dat kerkfabrieken b.v., in vergelijking met 2004 (6,8 %) zo laag scoren (2,79 %) heeft vooral te maken met het feit dat de systematisch ondernomen campagnes achter de rug zijn en dat vanaf 2005 eerder gekozen wordt voor voorlichtingsvergaderingen voor groepen van afgevaardigden van kerkfabrieken, eerder dan het op systematische manier bezoek brengen aan de archiefbewaarplaatsen.

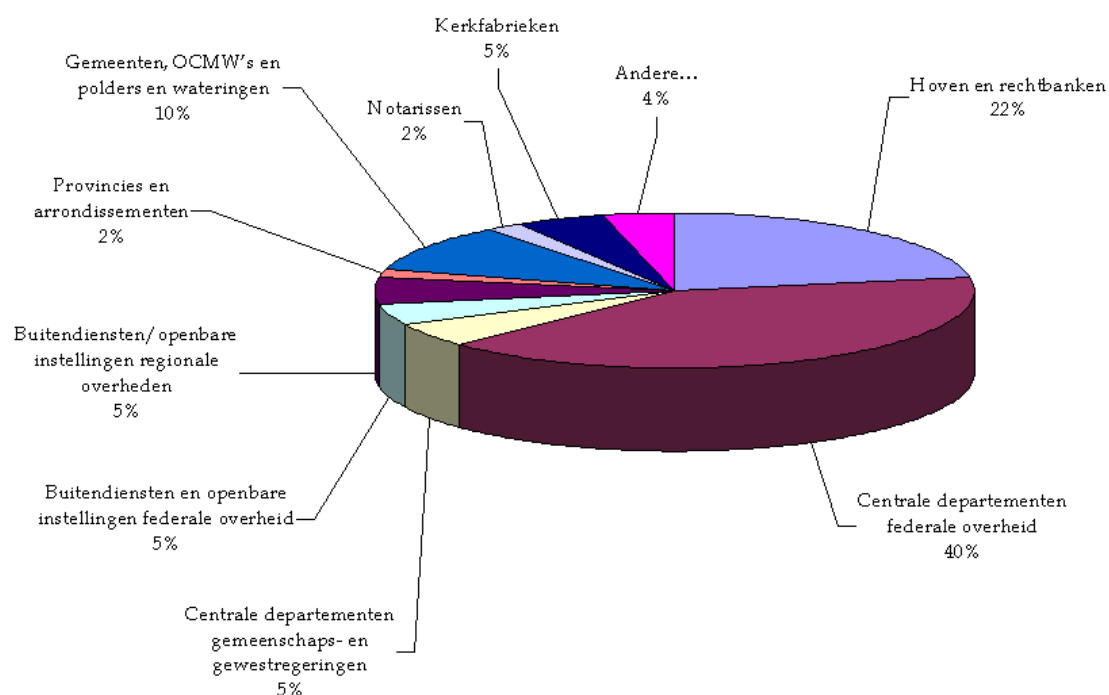


Deze voorlichtingsbijeenkomsten werden in 2005-2006 in verschillende dekenijen georganiseerd, samen met het Forum voor Kerkelijke Archieven FoKav.

Type archiefvormer	2005		2006	
	Aantal werkdagen	%	Aantal werkdagen	%
Hoven en rechtbanken	73,7	9,88	111	22,11
Centrale departementen federale overheid	235,76	31,60	204	40,64
Centrale departementen gemeenschaps- en gewestregeringen	137,91	18,49	25	4,98
Buitendiensten en openbare instellingen federale overheid	98,71	13,23	23	4,58
Buitendiensten/ openbare instellingen regionale overheden	36,05	4,83	27	5,38
Provincies en arrondissementen	14,65	1,96	9	1,79
Gemeenten, OCMW's en polders en wateringen	73,38	9,84	50	9,96
Notarissen	13,91	1,86	10	1,99
Kerkfabrieken	20,79	2,79	23	4,58
Andere...	41,1	5,51	20	3,98
<b>Totaal</b>	<b>746</b>	<b>100</b>	<b>502</b>	<b>100</b>



Archieftoezicht: aantal werkdagen 2005 volgens type archiefvormer



*Archieftoezicht: aantal werkdagen 2006 volgens type archiefvormer*

#### *Aard van de activiteiten in 2005-2006*

Zoals hierboven reeds aangegeven dekte de term 'archieftoezicht' tot en met 2005 verschillende ladingen en een brede waaier aan activiteiten. Sinds de hervorming van de interne structuur van het Rijksarchief (organogram van 20 oktober 2005) en de benoeming van R. Depoortere tot hoofd van de afdeling 1 "Toezicht, advies en de coördinatie van de verwerving van archieven" is het archieftoezicht zich vooral gaan concentreren op het opstellen van archiefbeheersplannen en selectielijsten om op die manier de kwaliteit van het archiefbeheer bij de overheid te verbeteren, op het beschikbaar stellen, aan de diverse doelgroepen binnen de overheid, van instrumenten en goede praktijken die hen moeten helpen bepaalde doelstellingen te bereiken, op het verstrekken van advies en op de opleiding van ambtenaren die betrokken worden bij het informatiebeleid, bij verhuisoperaties enz.

De verschillende types van activiteiten die in het kader van het archieftoezicht in 2005 werden gerealiseerd, laten zich als volgt samenvatten:

Aard van de activiteiten	2005		2006	
	Aantal	%	Aantal	%
Vaststelling goede, geordende en toegankelijke staat bij de archiefbeheerder en rapportering	357	55 %	156	39 %
Advies inzake verbetering archiefbeheer	401	62 %	189	47 %
Ontwerp selectielijst / archiefbeheersplan (bepalen van bewaartermijnen, waardering en definitieve bestemming)	187		151	38 %
Meedelen van modaliteiten van overdracht	233	36 %	157	39 %
Opvolging van de neerleggingen (redactie van overdrachtslijsten, coördinatie van de archiefploegen, kwaliteitscontrole van de overdrachten)	227	35 %	173	43 %

Bovenstaande tabel is verschillend van de tabel, die in het jaarverslag 2004 werd opgenomen (p. 10). De tabel werd sterk vereenvoudigd. Het middel bij uitstek om de documentenstroom bij overheidsbesturen in een vroeg stadium in te dijken en tegelijk de instroom naar het Rijksarchief te beperken tot de archieven van historisch en maatschappelijk belang, zijn klare richtlijnen en goede selectielijsten en archiefbeheersplannen. Deze activiteiten waren in 2005 goed voor 29 % van de interventies, in 2006 voor 38 %. 62 % van de activiteiten ging in 2005 gepaard met het verstrekken van advies in verband met de verbetering van het archiefbeheer en het saneren van de archiefdepots, niet zelden naar aanleiding van op til zijnde verhuisoperaties; in 2006 ging het om 38 %. In 2005 stond in meer dan de helft van de gevallen de inspectie ook in het teken van het vaststellen van de goede punten van het archiefbeheer en van de punten die voor verbetering in aanmerking kwamen; in 2006 nog voor slechts 39 % van de gevallen. Ook het rapporteren over de situatie aan de Algemeen Rijksarchivaris en aan de bevoegde overheid, behoorde tot deze activiteit. Inspecties hebben vaak tot gevolg dat de archiefbeheerder ertoe besluit een deel van het archief, na een eventuele selectie, aan het Rijksarchief over te dragen. De voorbereiding van de overdrachten en de kwaliteitscontrole die ermee gepaard gaat, waren in 2005 goed voor 35 % van de activiteiten, in 2006 voor 43%.

In 2005 werden geen nieuwe richtlijnen voorbereid of gepubliceerd. Na intense contacten met de Nationale Kamer van Notarissen werd op 31 oktober 2006 de *Richtlijn voor de overdracht, het beheer en de beschikbaarstelling van minuten en repertoria van notarissen* in de drie landstalen verspreid. Dit werkstuk werd opgesteld door H. Coppens in samenwerking met M. Trigalet (Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)). In 2006 werd gestart met de herziening van de *Richtlijn betreffende de archieven van de rechterlijke macht: selectielijsten en bewaartermijnen* die door de minister van Justitie in 2002 aan alle hoven en rechtbanken werd opgelegd.

### **1.1.3. BESCHERMING VAN ARCHIEVEN BEHOREND TOT HET OPENBAAR DOMEIN**

Het Rijksarchief levert grote inspanningen om overheidsdocumenten die zich ten onrechte in handen van privé-personen bevinden, aan de rechtmatige eigenaar te restitueren. Archiefstukken die op de markt te koop worden aangeboden, worden nader geïdentificeerd. Wanneer het gaat om documenten die behoren tot het publiek domein, wordt de rechtmatige eigenaar verwittigd (de gemeente b.v.) of worden pogingen ondernomen om de documenten op te eisen (eventueel na een klacht bij het bevoegde parket). In 2005 en 2006 kon een aantal successen worden geboekt.

#### **2005**

In 2005 werden een vijftiental acties ondernomen. In tien dossiers leidden de acties tot de overdracht / restitutie van stukken aan het Rijksarchief.

Erik Houtman (Rijksarchief te Antwerpen) ondernam acties om twee belangrijke archiefstukken, die op openbare veilingen werden te koop aangeboden en die manifest behoorden tot het publieke domein, te recupereren. Beide documenten werden door de veilinghouders ingehouden. Een kostbaar archiefstuk werd door de eigenaar aan het rijksarchief overgedragen, een ander verdween "naar het buitenland". M. Nuyttens en M. Vandermaesen (Rijksarchief te Brugge) konden bekomen dat een charter uit 1353 van de Groeningeabdij te Kortrijk, dat op 8 oktober 2005 door een bekend antiquariaat uit Brugge te koop werd aangeboden, middels 'een anonieme gift' aan het Rijksarchief te Kortrijk werd overgemaakt. Het gemeentebestuur te Oostkamp werd ervan verwittigd dat bij een ander antiquariaat uit Brugge een kadastrale atlas van de deelgemeente Oedelem te koop werd

aangeboden. Het gemeentebestuur ondernam gerechtelijke stappen. Verder werd een kohier van verpachting van de impost en generale middelen van de Roede van Menen, uit de jaren 1587-1588 bij een derde Brugse antiquariaat met succes opgeëist. Het document werd bij het Rijksarchief te Kortrijk in veiligheid gebracht.

Dank zij het optreden van H. Van Isterdael (Rijksarchief te Leuven) stond de Muziekmaatschappij "De Vereenigde vrienden" te Vilvoorde een reeks ingekomen brieven van het stadsbestuur van Vilvoorde af en werd het register van de burgerlijke stand "huwelijken" van de kantonmunicipaliteit Herent (jaar 7 van de Franse tijdrekening) door de federale politie te Leuven in beslag genomen bij een antiquariaat uit Leuven. Op aangeven van H. Van Isterdael nam het parket van Dinant twee registers in beslag bij een particulier uit Soignies (het register "*Extractum ex registris Baptizatorum, conjugatorum, defunctorum ecclesia parochialis de Rhodes Sti petri ab anno 1780 usque ad 1786*" en het register getiteld "*Index et copia registrarum baptizatorum 1672-1804, matrimonio junctorum 1672-1804 et defunctorum 1779-1804 in Rhodio Sti petri*"), die beide naderhand aan de verzameling parochieregisters van het Rijksarchief te Leuven werden toegevoegd. In juni 2005 werd het Rijksarchief te Hasselt verwittigd van een op til zijnde verkoop van archieven in Haarlem betreffende de gemeenten Henis en Piringen (deelgemeenten van de stad Tongeren). Het college van burgemeester en schepenen van Tongeren werd hiervan op de hoogte gebracht en deze slaagden erin om de betrokken bescheiden te verwerven. Het ging voornamelijk om 19de-eeuwse stukken van de gemeente en van het Bureel voor Weldadigheid.

Het Rijksarchief te Aarlen heeft 16 chartes uit de periode 1214-1653 weten te recuperen die tijdens de Tweede Wereldoorlog door een Duits soldaat uit het rijksarchief werden ontvreemd. Deze documenten, die alle betrekking op de provincie Luxemburg (abdijen van Orval et Saint-Hubert, de heerlijkheid en prieuré van Val-des-Ecoliers te Houffalize, de Raad van Luxembourg en ondergeschikte rechtscolleges), werden dank zij de bemiddeling van de directeur van het "Landesarchiv von Niedersaksen" aan de Minister Marc Verwilghen van Wetenschapsbeleid en aan Pierre Hannick, afdelingshoofd van het Rijksarchief te Aarlen, op 1 februari 2005 terugbezorgd. Na controle, door Pierre Hannick, werden zes charters aan het Rijksarchief te Saint-Hubert overgemaakt.

B. Dumont van het Rijksarchief te Luik stelde in oktober 2005 zijn expertise ter beschikking aan de gerechtelijke politie tijdens een huiszoeking bij diverse verzamelaars. Hij stelde verder inventarissen op van documenten die in de loop van 2004 tijdens diverse huiszoekingen door de gerechtelijke diensten van Luik in beslag waren genomen. Door het alert optreden van B. Dumont kon de verkoop van publiekrechtelijke documenten bij boekhandelaars in de regio worden vermeden. De verkoop van een vijftigtal archiefdocumenten, die via het internet te koop werden aangeboden, kon evenwel niet verijdeld worden. Positief was wel de beslissing van het parket te Luik om de in het kader van de zaak « Leodiphilex » (mei 2004) in beslag genomen documenten aan de respectieve archiefdiensten terug te bezorgen (meer dan 1.000 documenten). Verder werd aan de parketten te Brussel en te Luik de teruggave gevraagd van de in de loop van 2004 in beslag genomen documenten.

E. Bodart (Rijksarchief te Namen) slaagde erin de archieven van de rechtsvoorgangers van het *Institution publique de Protection de la Jeunesse IPPJ* te Saint-Servais, die ten onrechte in de UCL waren terecht gekomen, in februari 2006 aan het Rijksarchief te Namen te restitueren. Verder werden contacten gelegd met de familie van een bezoeker van het Rijksarchief te Namen met het oog op de teruggave van een parochieregister uit het ancien régime, evenwel zonder tastbaar resultaat. Contactname in verband met de teruggave van de

archieven van de schepenbank van Fenal te Furnaux werd wel met succes bekroond: de documenten werden op 27 juli 2005 aan het Rijksarchief overgedragen.

## 2006

In de periode februari-juni 2006 onderzocht M. Carnier (Rijksarchief te Gent) een partij archiefbescheiden, die door een antiquair uit Antwerpen voor verkoop werden aangeboden. Hij kwam tot de vaststelling dat een gedeelte van de aangeboden bescheiden tot het openbaar domein behoorde. Na onderhandeling werden deze bescheiden aan het Rijksarchief afgestaan. Verder werd overeengekomen dat het Rijksarchief de meest interessante stukken die buiten het openbaar domein vielen, zou aankopen. De opgevorderde en aangekochte stukken werden naargelang het ressort van de archiefvormers verdeeld over de verschillende Rijksarchieven. Voor wat het openbaar domein betreft, verwierf het Rijksarchief te Gent bijvoorbeeld twee registers: *akten en contracten* van het leenhof van Sint-Baafs (1726-1743) en *civiele enkwesten* van de schepenbank van de Sint-Baafsheerlijkheid (1783-1790). In Leuven ontving H. Van Isterdael, onder mediabelangstelling, van de voorzitter van het O.C.M.W. van Holsbeek het register in bewaring (zie hierboven). In februari 2006 werden gesprekken gevoerd met prof. Dr. J. Roegiers van de KULeuven over de teruggave van een aantal stukken die afkomstig waren van het Rijksarchief en dus onterecht aanwezig waren in het Fonds Philippen van de KULeuven. In januari 2006 stelden de collega's van het Rijksarchief te Hasselt vast een parochieregister, vermoedelijk uit Limburg, via de website 'E-Bay' te koop werd aangeboden. Na wat speurwerk kon de verkoper opgespoord worden maar de poging om het register op te eisen, mislukte.

Op 27 juni 2006 bracht V. Pirlot (Rijksarchief te Aarlen) een bezoek aan het *Musée ducal* te Bouillon met het oog op de recuperatie van openbare archiefbescheiden afkomstig van het vredegerecht van Bouillon en rechtsvoorgangers. Betrokken documenten (3 strekkende meter) werden op 7 november aan het Rijksarchief te Aarlen overgedragen. V. Pirlot maakte van de gelegenheid gebruik overleg te plegen met het gemeentebestuur van Bouillon met het oog op de overdracht van archieven uit het ancien régime (meer bepaald de registers van het *Cour souveraine de Bouillon*). Ook het inspectiebezoek aan het archief en de bibliotheek van de abdij van Orval (1 juli 2006) had tot doel archieven bij het Rijksarchief in bewaring te geven.

Na een inspectie bij de parochie van de gemeente Thommen slaagde A. Minke erin vier registers van de voormalige schepenbank van Thommen uit de jaren 1718-1785 aan het Rijksarchief te Eupen over te dragen.

B. Dumont beëindigde, in samenwerking met S. Denoël, de inventaris van documenten die tijdens verschillende beslagleggingen door Justitie in het jaar 2004 tijdelijk bij het Rijksarchief te Luik in bewaring werden gegeven. B. Dumont verleende zijn medewerking aan de redactie van een artikel, verschenen in « Le Soir » van 6 september 2006, waarin aandacht werd besteed aan de diefstal van archiefbescheiden en de rol van het Rijksarchief bij de bescherming van het publiek domein van de staat.

E. Bodart bracht in november 2006 het departementshoofd op de hoogte van de vermoedelijke aanwezigheid, in het archief van het bisdom van Namen, van diverse archieven behorende tot het publiek domein van de staat. Op 5 mei 2006 werden archieven van de gemeente Feschaux door de directie van de Archives départementales des Ardennes aan het Rijksarchief te Namen overgedragen.

Dank zij de bemiddeling van E. Bodart werden op 10 februari 2006 de archieven van de *Institution publique de Protection de la Jeunesse* te Saint-Servais (Namen), die ten onrechte aan de UCL werden overgemaakt, aan het Rijksarchief te Namen overgedragen. Hetzelfde gebeurde, op 21 april 2006, met archieven van de de jeugdrechtsbank te Namen.

Op 26 september 2006 stelde Th. Scholtes (Rijksarchief te Saint-Hubert) vast dat drie vonnisregisters (18 mei-7 okt. 1811, 11 jan.-29 okt. 1812 en 4 jan. 1830-5 okt. 1831), afkomstig van het vredegericht van het kanton van Durbuy door een boekhandelaar te Luik te koop werden aangeboden (*Catalogue de livres anciens et modernes en vente à La Sirène, automne 2006*, ref. 106-108). Ondanks het formeel verzoek om betrokken stukken aan het Rijksarchief over te dragen, werden de betrokken documenten toch verkocht, waarop het parket te Marche-en-Famenne een dossier lastens de boekhandelaar opende. Uit een inspectie bij het vredegericht te Durbuy, uitgevoerd op 10 oktober 2006, bleek dat de te koop aangeboden documenten in principe deel moesten uitmaken van de overdracht uit 1959.

In verband met de bescherming van de archieven behorende tot het publiek domein werd in 2005 en 2006 gewerkt aan het stroomlijnen van de interne communicatie. Alle binnenkomende informatie over bedreigde archieven of archieven die te koop werden aangeboden, werd bij C. de Moreau de Gerbehaye (sinds 1 juni 2006 hoofd van departement III) gecentraliseerd. C. de Moreau de Gerbehaye organiseerde op 31 januari 2006 een overleg met vertegenwoordigers van verschillende groepen verzamelaars (verzamelaars van postzegels en watermerken meer in het bijzonder) en, samen met L. Janssens, twee studienamiddagen ten behoeve van vertegenwoordigers van de federale politie en de parketten. Het is de bedoeling om deze informatiesessies om de twee jaar te herhalen. In het kader van de restitutie van documenten worden ook openbare archiefdiensten in binnen- en buitenland gecontacteerd. De opvolging van de dossiers vormt een nieuwe opdracht die het Rijksarchief tot zijn kerntaken rekent. Tijdens het internationaal colloquium over "Het opeisen van het geschreven erfgoed" georganiseerd door het *Centre de recherche sur le droit du patrimoine culturel* (Faculté Jean Monnet (Université Paris-Sud 11 et CNRS)), stelde C. de Moreau de Gerbehaye een stand van zaken voor onder de titel "Droit et pratique de la revendication en Belgique".

## **1.2. ADVISERING VAN PARTICULIERE ARCHIEFVORMERS EN VERWERFING VAN HUN ARCHIEF**

Ten aanzien van particuliere archiefvormers heeft het Rijksarchief vanzelfsprekend geen inspectiebevoegdheid. In deze sector concentreren archivarissen zich op advisering, prospectie en verwerving. Dat het Rijksarchief een actief beleid voert, blijkt uit navolgende tabel: in het totaal werden in 2005 door 27 personen 88 prestaties geleverd, die samen ongeveer 68 werkdagen aan deze opdracht hebben besteed. In 2006 waren 17 personen bij de verwerving van archieven van private oorsprong betrokken (69 acties).

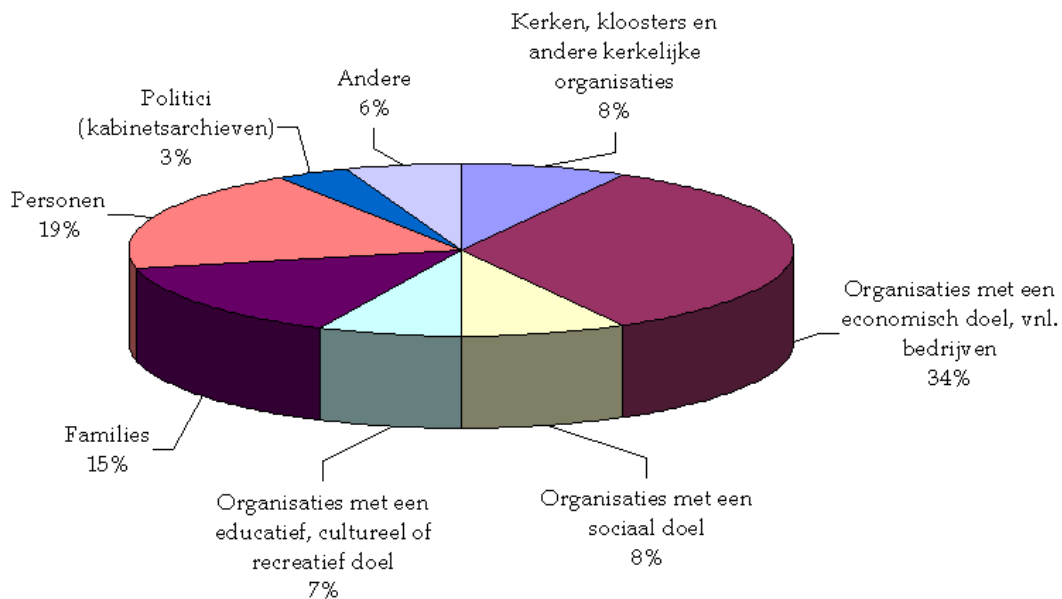
*Activiteiten voor particuliere archiefvormers in 2004-2006 naar het type archiefvormer*

Activiteiten en betrokken personen	2004	2005	2006
<b>Aantal prestaties</b>	120	88	69
Dept. I	29	15	8
Dept. II	53	38	28
Dept. III	38	35	33
<b>Aantal betrokken personeelsleden</b>	28	27	17
Dept. I	5	4	4
Dept. II	13	12	7
Dept. III	10	11	6
<b>Aantal man/vrouwdagen</b>	201	68	66,91
Dept. I	116	19	14,50
Dept. II	42	33	35,05
Dept. III	43	16	17,36

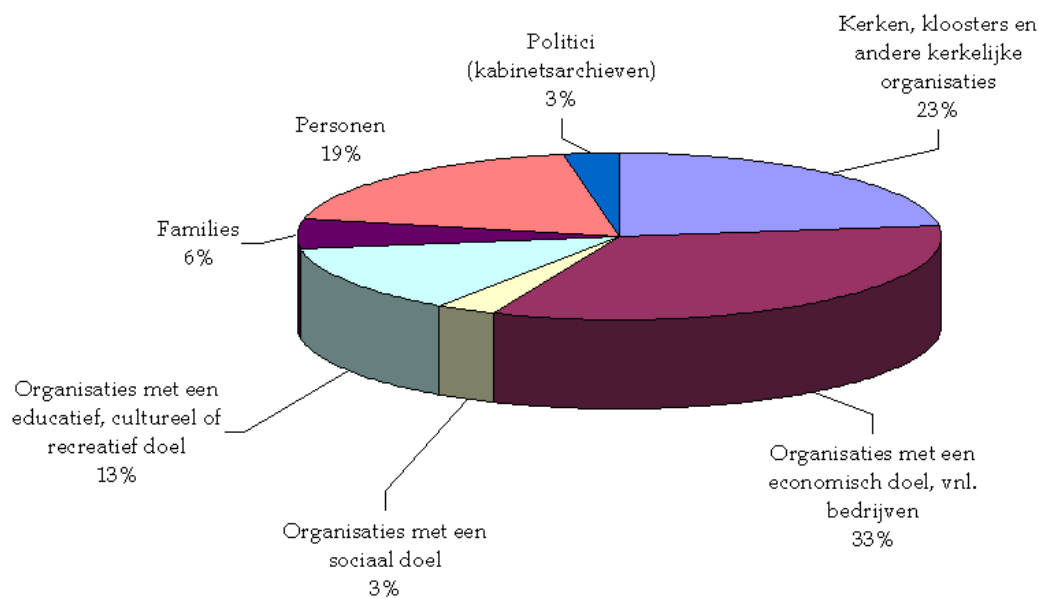
Het verstrekken van advies aan particuliere archiefvormers is voornamelijk gericht op het verwerven van de archieven. In 2005 was 34 % van de activiteiten gericht op de verwerving van archieven van organisaties met een economisch doel (vooral bedrijven), 20 % van de activiteiten hield verband met de verwerving van archieven van personen, 15 % met familiearchieven. Kerken en andere kerkelijke instellingen<sup>8</sup>, voornamelijk parochies waarvan de archiefvormer een gemengd publiek- en privaatrechtelijk statuut heeft, vertegenwoordigden 8 % van de activiteiten.

Type archiefvormer	2004		2005		2006	
	Aantal activiteiten	%	Aantal activiteiten	%	Aantal activiteiten	%
Kerken, kloosters en andere kerkelijke organisaties	18	15,0	7	7,95	16	23,19
Organisaties met een economisch doel, vnl. bedrijven	24	20,0	30	34,09	23	33,33
Organisaties met een sociaal doel	10	8,3	7	7,95	2	2,90
Organisaties met een educatief, cultureel of recreatief doel	2	1,7	6	6,82	9	13,04
Families	10	8,3	13	14,77	4	5,80
Personen	20	16,7	17	19,32	13	18,84
Politici (kabinetsarchieven)	20	16,7	3	3,41	2	2,90
Andere	2	1,7	5	5,68		
<b>Totaal</b>	<b>120</b>	<b>100,0</b>	<b>88</b>	<b>100,0</b>	<b>69</b>	<b>100,0</b>

<sup>8</sup> De kerkelijke instellingen zijn haast allemaal parochiekerken. Hun archief is echter tegelijk publiekrechtelijk (de archieven van de kerkfabriek) en privaatrechtelijk (de archieven van de pastoor en van de parochiale verenigingen). De bezoeken aan kerkfabrieken dragen het karakter van een inspectie maar tegelijk vervult de rijksarchivaris ook zijn rol als adviseur voor de archieven van privaatrechtelijke oorsprong. De rapportering heeft dus betrekking op beide facetten. Aangezien omwille van archivistische beginselen besloten werd beide delen als een eenheid te behandelen, moest een keuze worden gemaakt en werden zij samen onder het hoofdstuk "Advisering aan particuliere archiefvormers" behandeld. Hierdoor doen we uiteraard geen afbreuk aan het publiekrechtelijk karakter van de archieven van de kerkfabrieken.



*Activiteiten naar type particuliere archiefformer 2005*



*Activiteiten naar type particuliere archiefformer 2006*

De contacten met bedrijven zijn erg intensief (34 %). Een belangrijke rol inzake de verwerking en ontsluiting van archieven van bedrijven speelt de *Vereniging voor de valorisatie van bedrijfsarchieven* waarin voormalig algemeen rijksarchivaris D. Van Overstraeten een zeer actieve rol speelt. In 2005 werd de overdracht gerealiseerd van het archief van de Intercommunale SIBELGA en rechtsvoorgangers (Asvergaz, Asverlec, Electrodistribution,



Interdyle, Intergaz, Iverlec, Sobragaz, Sobralec, ...) (periode 1920-1988, 105 km.) . Verder dient het project "Prospectie, verwerving en valorisatie van West-Vlaamse bedrijfsarchieven" van het Rijksarchief te Brugge, dat uitgevoerd werd door Joachim Derwael. Dit project, dat in 2004 van start ging, heeft tot doel een gids op te stellen van op het grondgebied van de provincie West-Vlaanderen bewaarde bedrijfsarchieven en ondernemers ervan bewust te maken het archief van hun bedrijf goed te beheren en eventueel over te dragen aan het Rijksarchief. Ook het in veiligheid brengen van archieven van gefailleerde bedrijven behoort tot de doelstellingen van het project. In 2004 ging de aandacht vooral uit naar de ondernemingen in de textielsector, de voedingssector en de metaalsector. In maart 2005 werden de bedrijven van de haven van Zeebrugge geënuquêterd. In de loop van 2005 en 2006 werden contacten gelegd met verschillende werkgeversorganisaties (VOKA Kamer van Koophandel West-Vlaanderen, VKW West-Vlaanderen en Association of Port of Zeebrugge Interests (APZI vzw), met de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen, met de hoofdgriffiers van de diverse rechtbanken van koophandel in de provincie en met een aantal curatoren. Door deze diverse contacten steeg de naambekendheid van het project gestaag. De drukkerij Strobbe uit Izegem bood in januari 2006 het bedrijfsarchief van de onderneming Castel-Vandeghen NV uit Ingelmunster aan. Deze onderneming zette haar activiteiten stop in 1969. Het archief werd aan het Rijksarchief te Beveren overgedragen (ongeveer 15 strekkende meter). Na de publicatie van de inventaris van het archief van Drukkerij Danneels NV uit Poperinge, dook nog een deel van het bedrijfsarchief van Drukkerij Danneels en Multisac NV en van het familiearchief Danneels op (ongeveer 7 strekkende meter). Dit bestand werd op 12 juli 2006 overgedragen aan het Rijksarchief te Brugge. Op 20 november 2006 werd, na een bezoek ter plaatse, het archief van de garage Vandeginste NV aan het Rijksarchief te Brugge overgedragen (12 strekkende meter). Dankzij de bemiddeling van Marc Constandt, gemeentearchivaris van Middelkerke, kwam het Rijksarchief in bezit van het archief van de Société Anonyme Ostendia, een fabrikant van vis in conserven, uit Bredene (0,5 strekkende meter). Het archief van de fluweelweverij Plush NV uit Wevelgem werd op 27 november overgedragen. Het archief bevat onder meer een fotoalbum, een dossier met betrekking tot de geschiedenis van de onderneming, overeenkomsten in verband met de gebouwen, jaarbalansen, verzekeringspolissen, e.d. In 2005 en 2006 werden aan het Rijksarchief te Hasselt verder bescheiden van de NV Mijnen overgedragen. Het betrof onder meer personeelsdossiers, bescheiden betreffende het vastgoed en dossiers van de commerciële dienst.

Na verschillende bezoeken ter plaatse kon in 2005 een aantal bedrijfsarchieven aan het Rijksarchief te Aarlen worden overgedragen (Usine d'Athus, entreprise de construction Couset à Dampicourt), evenals het familiearchief van P. Hannick.

Een belangrijke groep archieven in het acquisitieprofiel van het Rijksarchief zijn deze van politici, bedrijfsleiders en hoge ambtenaren. In 2005 werden door het Algemeen Rijksarchief (voormalige afdeling 3: L.A. Bernardo y Garcia) contacten gelegd die succesvol werden afgesloten door overdrachten vanwege o.m. G. Steenkiste (bewaargeving, 26 m.), R. Nols (schenking, 2 m.), H.P. Henri-Jaspar (schenking, 0,40 m.), Graaf H. Pierlot (schenking, 4 m.).

Afdeling 5, bevoegd voor de verwerving van contemporaine archieven, werd belast met de actualisering van de richtlijnen uit 2003 in verband met de selectie en verwerving van kabinetsarchieven. L. A. Bernardo y Garcia realiseerde, samen met het Stadsarchief te Brussel, een brochure die een maand vóór de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2006

werd verspreid onder de leden van het stadsbestuur van Brussel<sup>9</sup>. Een gelijkaardige brochure voor de leden van de federale regering werd eveneens voorbereid bestemd en dit in het licht van de federale verkiezingen van 10 juni 2007.

### **1.3. BEWARING**

#### **1.3.1. STAAT VAN DE COLLECTIE OP 31.12.2006**

De taakverdeling tussen de Rijksarchieven werd vastgelegd in het archiefbesluit van 1957. Het Algemeen Rijksarchief verwerft en bewaart de archiefbestanden van nationale en later federale archiefvormers. De rijksarchieven gevestigd in de hoofdplaats van een provincie bewaren de archieven gevormd door de provincies. Voorts verwerven en bewaren de Rijksarchieven de archieven tot stand gebracht door archiefvormers gevestigd in hun ressort. Voor het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) is dit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Provincies vormen het ressort voor de Rijksarchieven te Antwerpen, Leuven, Hasselt, Louvain-la-Neuve en Namen. Het ambtsgebied van de Rijksarchieven te Brugge, Kortrijk, Gent, Ronse, Beveren, Doornik, Bergen, Hoei, Luik, Saint-Hubert en Aarlen strekt zich uit over één of meer gerechtelijke arrondissementen.<sup>10</sup> Het Gerichtsbezirk Eupen vormt het ressort van het Rijksarchief te Eupen.

##### **1.3.1.1. Overzicht van de archieven bewaard in het Rijksarchief**

Het Rijksarchief beheerde eind 2006 in het totaal 215 kilometer archief. Meer dan een kwart daarvan berust in het Algemeen Rijksarchief (58 km. of 29,96 %) <sup>11</sup>; bijna een vijfde wordt bewaard in het Rijksarchief te Beveren (41 km. of 19,20 %), gevolgd door archiefbewaarplaatsen die een opslagcapaciteit hebben tussen de 15 en de 17 km., het Rijksarchief te Luik (7,99 %), het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) (7,36 %) en het Rijksarchief te Bergen (7,02 %). In volgorde van grootte volgen dan de Rijksarchieven te Aarlen (4,24 %), Hasselt (3,58 %), Namen (3,41 %), Gent (3,26 %), Brugge (3,13 %) en Antwerpen (2,45 %).

---

<sup>9</sup> BERNARDO Y GARCIA L. A., COUMANS V., *Archives des cabinets du bourgmestre et des échevins de la Ville de Bruxelles. Versement des archives des cabinets du bourgmestre et des échevins aux Archives de la Ville de Bruxelles. Modalités pratiques à l'attention du mandataire donateur et de ses collaborateurs*, Bruxelles, Ville de Bruxelles, 2006, 16 p.; BERNARDO Y GARCIA L. A., COUMANS V., *Archief van de kabinetten van de burgemeester en de schepenen van de Stad Brussel. Overdracht van het archief van de kabinetten van de burgemeester en de schepenen aan het Archief van de Stad Brussel*, Bruxelles, 2006, 16 p.; BERNARDO Y GARCIA L. A., COUMANS V., *Archives des conseillers communaux de la Ville de Bruxelles. Versement des archives des conseillers communaux aux Archives de la Ville de Bruxelles. Modalités pratiques à l'attention du mandataire donateur*, Bruxelles, Ville de Bruxelles, 2006, 16 p.; BERNARDO Y GARCIA L. A., COUMANS V., *Archief van de gemeenteraadsleden van de Stad Brussel. Overdracht van het archief van de gemeenteraadsleden aan het Archief van de Stad Brussel*, Bruxelles, 2006, 16 p.

<sup>10</sup> Bij de oprichting van arrondissementale Rijksarchieven in 1963 werd het administratief arrondissement als ressort genomen. Aangezien de activiteiten van de Rijksarchieven nauwer verbonden waren met de gerechtelijke arrondissementen (overdrachten van dubbels van registers van de burgerlijke stand, dubbels van repertoria van notarissen, archieven van rechtbanken, hypotheekkantoren, enz.) werd in het begin van de jaren 1990 overgeschakeld op de gerechtelijke arrondissementen.

<sup>11</sup> In dit cijfer is het volume van de bestanden opgeslagen in het hulpdepot Haseldonckx (Hopstraat – Vandenbrandestraat) opgenomen.



Hun totaalbestand schommelt tussen de 7 en de 14,5 km. Beduidend kleiner dan 7 km. zijn de Rijksarchieven te Saint-Hubert (2,27 %), het archief van het Koninklijk Paleis (1,41 %) en de pas opgerichte Rijksarchieven te Leuven (0,59 %) en Louvain-la-Neuve (1,23 %)<sup>12</sup>, de arrondissementale Rijksarchieven van Kortrijk (1,77 %), Ronse (1,19 %), Doornik (1,38 %) en Hoei (0,93 %) en het Rijksarchief te Eupen (0,62 %).

Departement I (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief te Brussel) bewaart 76,8 km. archief of 35,73 % van het totaalbestand. Departement II (Vlaamse Rijksarchieven) beheert bijna 75,7 km. of 35,18 %. Departement III (Rijksarchief in Wallonië en in de Duitstalige gemeenschap) herbergt 62,6 km. of 29,10 %.

---

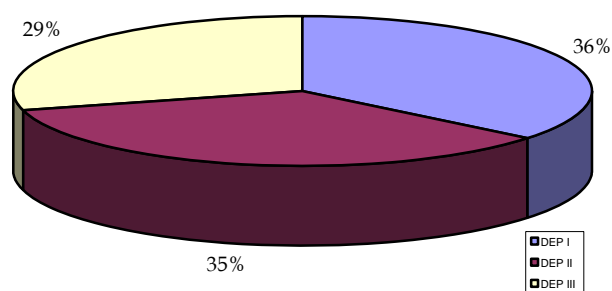
<sup>12</sup> De collecties van het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve bevinden zich tijdelijk in het Algemeen Rijksarchief en in de Rijksarchieven te Anderlecht, Beveren en Saint-Hubert. In tegenstelling tot het *Jaarverslag 2004* werden ze voor 2006 afzonderlijk in de tabel opgenomen.



De relatief grote verschillen tussen de opgave van de cijfers voor 2004 en 2006 zijn te wijten aan tal van factoren. Dankzij de invoer van gegevens over de planklengte en de bezetting van de legplanken in de depots (in het kader van de voorbereiding van het archiefbeheersysteem Archeion) is de berekening nu veel correcter. De legplanken werden in 2004 als 1 meter gerekend terwijl de afmetingen tussen de 86 en de 92 cm bedroegen. Bijkomende factoren zijn de gevolgen van de verhuisoperaties, van de bewerking en herverpakking van archieven (verpakking in dozen versus portefeuilles) en de interne verhuisoperaties (verplaatsingen in het magazijn). Bovendien werd het cijfer van de archiefbestanden bewaard in de "Hopstraat" (thans beter bekend als het Rijksarchief te Brussel II - Haseldonckx) in 2004 niet meegerekend. De grote verschillen die vast te stellen zijn in verband met het Rijksarchief te Bergen, in vergelijking met de gegevens op 31.12.2004, houden verband met de verpakking van archieven in het licht van de verhuis, in de eerste helft van 2006, naar het nieuwe rijksarchief en met de inplanting van de bestanden in de nieuwe depotruimten. Eind 2006 werd overigens de functies van het tweede Rijksarchief te Brussel II (Haseldonckx) vastgelegd. De magazijnruimte, met een capaciteit van 45 tot 50 km., is bestemd als buffer voor het Algemeen Rijksarchief en zal dienst doen voor de bewaring van bedrijfsarchieven, politieke archieven, archieven in verband met de Tweede Wereldoorlog (oorlogsschade) en archieven van het militair gerecht.

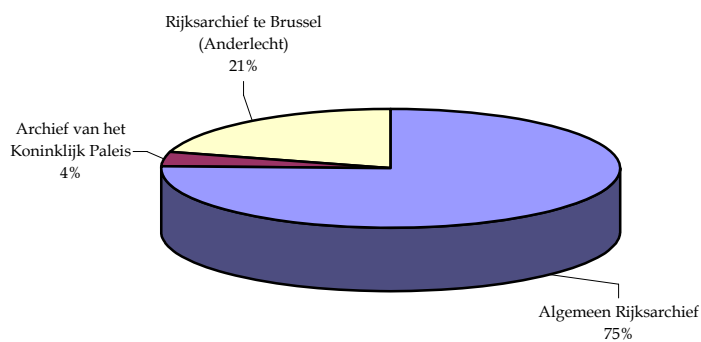
Overzicht van de bewaarde archieven per archiefbewaarplaats

Archiefbewaarplaats	strekkende meter	% departement	% Rijksarchief
<b>Dept. I Brussel</b>			
Algemeen Rijksarchief <sup>13</sup>	58011,90	75,46	26,96
Archief van het Koninklijk Paleis	3040,00	3,95	1,41
Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)	15829,49	20,59	7,36
<b>Totaal</b>	<b>76881,39</b>	<b>100</b>	<b>35,73</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>			
Antwerpen	5281,89	6,98	2,45
Beveren	41313,56	54,57	19,20
Brugge	6740,69	8,90	3,13
Gent	7010,05	9,26	3,26
Hasselt	7709,62	10,18	3,58
Kortrijk	3812,64	5,04	1,77
Leuven	1264,00	1,67	0,59
Ronse	2569,74	3,39	1,19
<b>Totaal</b>	<b>75702,19</b>	<b>100</b>	<b>35,18</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>			
Arlon	9135,10	14,59	4,24
Huy	1999,27	3,19	0,93
Liège	17191,23	27,45	7,99
Louvain-la-Neuve	2655,98	4,24	1,23
Mons	15111,75	24,13	7,02
Namur	7332,00	11,71	3,41
Saint-Hubert	4889,55	7,81	2,27
Tournai	2977,5	4,76	1,38
Eupen	1325,39	2,12	0,62
<b>Totaal</b>	<b>62617,77</b>	<b>100</b>	<b>29,10</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>215201,40</b>		<b>100</b>

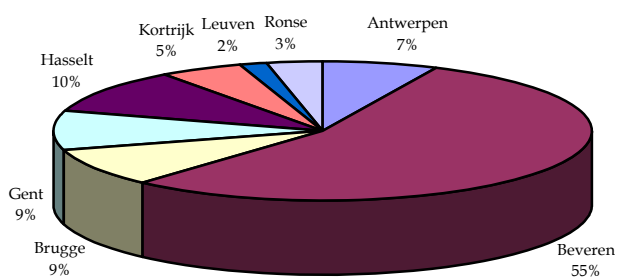


Verdeling van het archief over de departementen

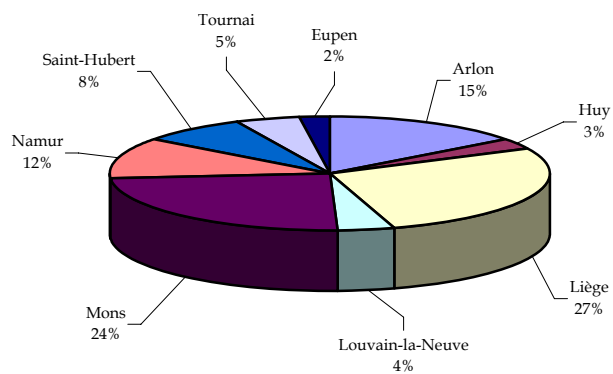
<sup>13</sup> Het cijfer voor het Algemeen Rijksarchief heeft ook betrekking op de bestanden die in het 'hulpdepot' in de Hopstraat zijn opgeslagen. De totale omvang van de aldaar bewaarde archiefbestanden bedraagt ca. 6,6 km., onder meer bedrijfsarchieven, archieven van verenigingen, sekwesterarchieven, kabinetsarchieven en oorlogsschade.



*Verdeling binnen departement I*



*Verdeling binnen departement II*

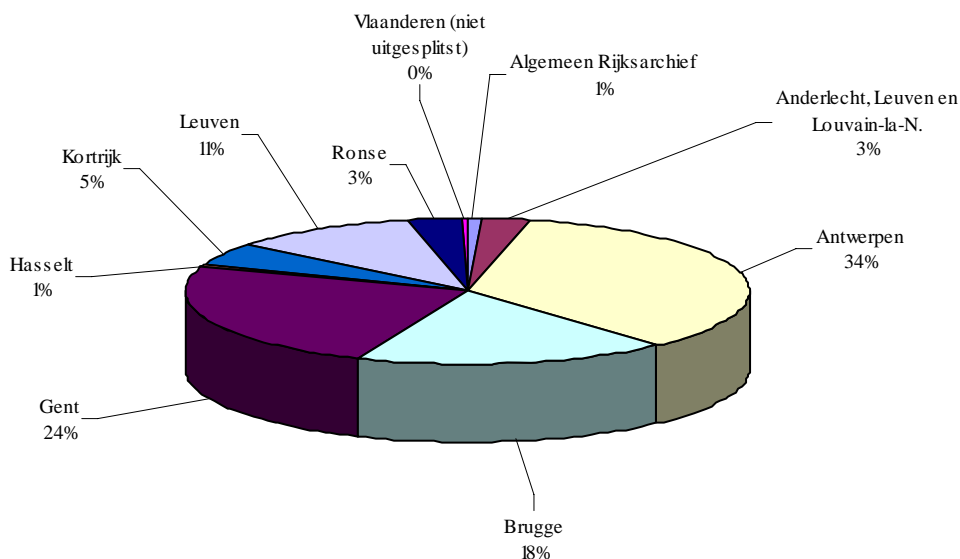


*Verdeling binnen departement III*

In Vlaanderen vervult het Rijksarchief te Beveren een speciale functie. Behalve als Rijksarchief voor het arrondissement Dendermonde, fungeert het ook als hulpdepot voor de Vlaamse Rijksarchieven en als centraal bewaardepot voor de parochieregisters en de registers van de burgerlijke stand van heel Vlaanderen.

*Overzicht van de archieven in het Rijksarchief te Beveren per archiefsoort 2006*

Archiefdienst	PR en BS	Andere archiefbestanden	Totaal archief	%
Algemeen Rijksarchief	0	255	255	0,72
Brussel (Anderlecht), Leuven en Louvain-la-N.	1009	0	1009	2,84
Antwerpen	788	11556	12344	34,78
Brugge	1111	5301	6412	18,06
Gent	828	7649	8477	23,88
Hasselt	314	0	314	0,88
Kortrijk	188	1421	1609	4,53
Leuven	142	3773	3915	11,03
Ronse	221	846	1067	3,01
Vlaanderen (niet uitgesplitst)		93	93	0,26
<b>Totaal</b>	<b>4601</b>	<b>30894</b>	<b>35495</b>	<b>100,00</b>



*Overzicht van door het Rijksarchief te Beveren beheerde archieven van departement II*

In Wallonië werd de functie van hulpdepot te Saint-Hubert na de nieuwbouw in Aarlen en Luik niet verder uitgebouwd. Het levert samen met het Rijksarchief te Luik tijdelijke opslag voor departement III. In de loop van 2006 werd een aantal bestanden naar Bergen overgebracht.

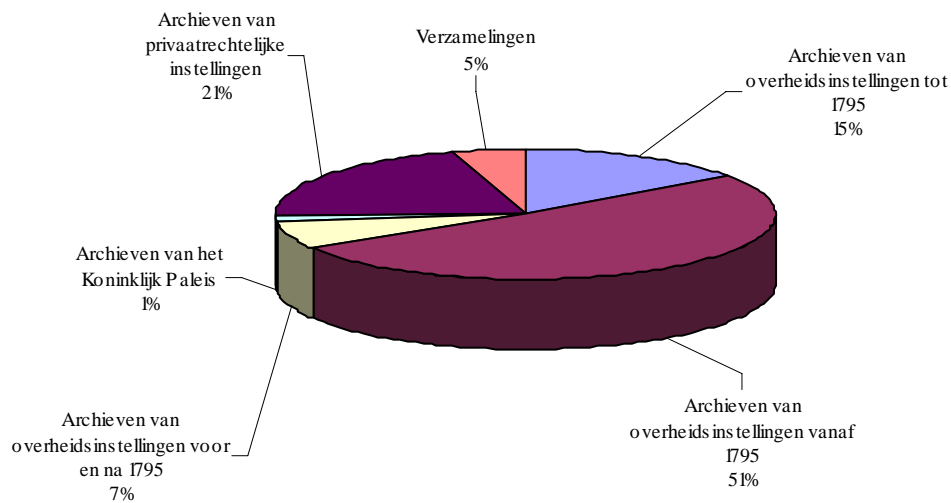
Overzicht van de door het Rijksarchief op 31.12.2006 beheerde archieven per type archiefvormer

Archieven volgens archiefvormer	Str. m.	percent per type	percent van totaal
<b>Archieven van overheidsinstellingen tot 1795</b>			
Centrale overheden	9695,11	30,25	4,51
Regionale en bovenlokale overheden	11304,33	35,27	5,25
Lokale overheden	11054,24	34,49	5,14
<b>Totaal</b>	<b>32053,68</b>	<b>100,00</b>	<b>14,89</b>
<b>Archieven van overheidsinstellingen vanaf 1795</b>			
Hoven en rechtbanken	31794,1	28,80	14,77
Centrale departementen van de nationale/federale regering	23117,05	20,94	10,74
Centrale departementen gemeenschaps- en gewestregeringen	1237,93	1,12	0,58
Buitendiensten en openbare instellingen federale overheid	27624,57	25,02	12,84
Buitendiensten en openbare instellingen deelstaten	1803,73	1,63	0,84
Provincie	14440,23	13,08	6,71
Regionale en bovenplaatselijke overheden	1239,66	1,12	0,58
Gemeenten en andere plaatselijke overheden	9140,06	8,28	4,25
<b>Totaal</b>	<b>110397,3</b>	<b>100,00</b>	<b>51,30</b>
<b>Archieven van overheidsinstellingen voor en na 1795</b>			
Polders en wateringen	358,27	2,46	0,17
Notarissen	14198,08	97,54	6,60
<b>Totaal</b>	<b>14556,35</b>	<b>100,00</b>	<b>6,76</b>
<b>Archieven van het Koninklijk Paleis</b>	<b>3040</b>	<b>100,00</b>	<b>1,41</b>
<b>Archieven van privaatrechtelijke instellingen</b>			
Kerkelijke instellingen	6453,24	14,39	3,00
Particuliere organisaties, verenigingen, bedrijven	25371,34	56,56	11,79
Families en personen	13033,44	29,05	6,06
<b>Totaal</b>	<b>44858,02</b>	<b>100,00</b>	<b>20,84</b>
<b>Verzamelingen</b>			
Parochieregisters en klappers	1897,72	18,43	0,88
Burgerlijke stand en tafels	5156,89	50,09	2,40
Andere documentaire verzamelingen	3241,36	31,48	1,51
<b>Totaal</b>	<b>10295,97</b>	<b>100,00</b>	<b>4,78</b>
<b>Totaal van het beheerde archief</b>	<b>215201,4</b>		<b>100,00</b>

Het uitzicht van de collectie anno 2006 is de neerslag van meer dan tweehonderd jaar archiefgeschiedenis. Zij vindt haar oorsprong in de archieven van door Jozef II onteigende kloosters en de in de Franse tijd genationaliseerde documenten van kerken en kloosters, gerechtshoven, rechtbanken, heerlijkheden, schepenbanken, kasselrijen en kwartieren, die nadien via de rechtbanken van Eerste aanleg en de provinciebesturen in de Rijksarchieven zijn terechtgekomen. Deze archieven van het ancien régime, die nog steeds 14,89 % van het bestand uitmaken, vormden tot het midden van de twintigste eeuw het kernbezit van de Rijksarchieven. Een definitieve profielwijziging kwam er pas na de Archiefwet van 1955 waarin nationale en provinciale overheden werd opgedragen hun archieven ouder dan 100



jaar over te dragen aan het Rijksarchief. Al gauw vonden ook massa's jongere archieven en archieven van instellingen zoals gemeenten en openbare instellingen, die niet tot neerlegging verplicht waren, hun weg naar het Rijksarchief.<sup>14</sup>



Na vijftig jaar archiefwet hebben hoven en rechtbanken en overheidsbesturen hun weg naar het Rijksarchief gevonden. Hun archieven maken meer dan de helft van de totale archiefcollectie uit (110 km. of 53,3 %). Binnen de groep hedendaagse archieven is 31,7 km. of 14,7 % afkomstig van hoven en rechtbanken en 50,7 km. of 23,58 % van de nationale, nu federale overheid (centrale departementen en buitendiensten). De provincies brachten 14,40 km. of 6,71 % over. De archieven van regionale en lokale overheden leggen beslag op 10,30 km. (4,8 %). De gewesten en gemeenschappen, relatief jonge overheden, hebben reeds 3 km. (1,42 %) bij het Rijksarchief in bewaring gegeven. Polders en wateringen beslaan een 358 m. (0,17 %) en de notarisminuten 14,1 km. (6,60 %). Uit deze cijfers blijkt duidelijk dat de blijvende bewaring van de archieven van de overheid de primaire opdracht van het Rijksarchief is.

Archieven van privaatrechtelijke instellingen (met daarin begrepen de publiekrechtelijke kerkfabrieken) beslaan 44,8 km. planklengte of 20,84 %. Reeds in de 19<sup>de</sup> eeuw had het Rijksarchief grote belangstelling voor het verwerven van particuliere archieven, vnl. adelsarchieven. Na de uitvaardiging van de archiefwet van 1955 kwam de acquisitie van archieven van privaatrechtelijke personen in een stroomversnelling. Het Rijksarchief werd immers bij wet gemachtigd om niet-overheidsarchieven te verwerven. In 2006 lagen 44,8 km. particuliere archieven in een Rijksarchief opgeborgen. Sommige daarvan hebben een privaatrechtelijk oorsprong maar werden genationaliseerd (kerk- en kloosterarchieven) of gesekwestreerd (bepaalde familie- en bedrijfsarchieven): 6,4 km. hiervan is van kerkelijke oorsprong; 25,3 km. stamt van particuliere verenigingen en organisaties, vnl. bedrijven, en 13,0 km. werd door families en personen in bewaring gegeven of geschonken.

<sup>14</sup> Jaarverslag 2004, p. 19.

Bij de collecties vormen de parochieregisters en de registers van de burgerlijke stand de belangrijkste component. Zij zijn in de loop der jaren aangegroeid tot 7 km. (3,28 % van het totale bezit). Diverse handschriftencollecties en door derden verzamelde archiefstukken ('andere documentaire verzamelingen') hebben een omvang van 3,24 km. (1,5 %).

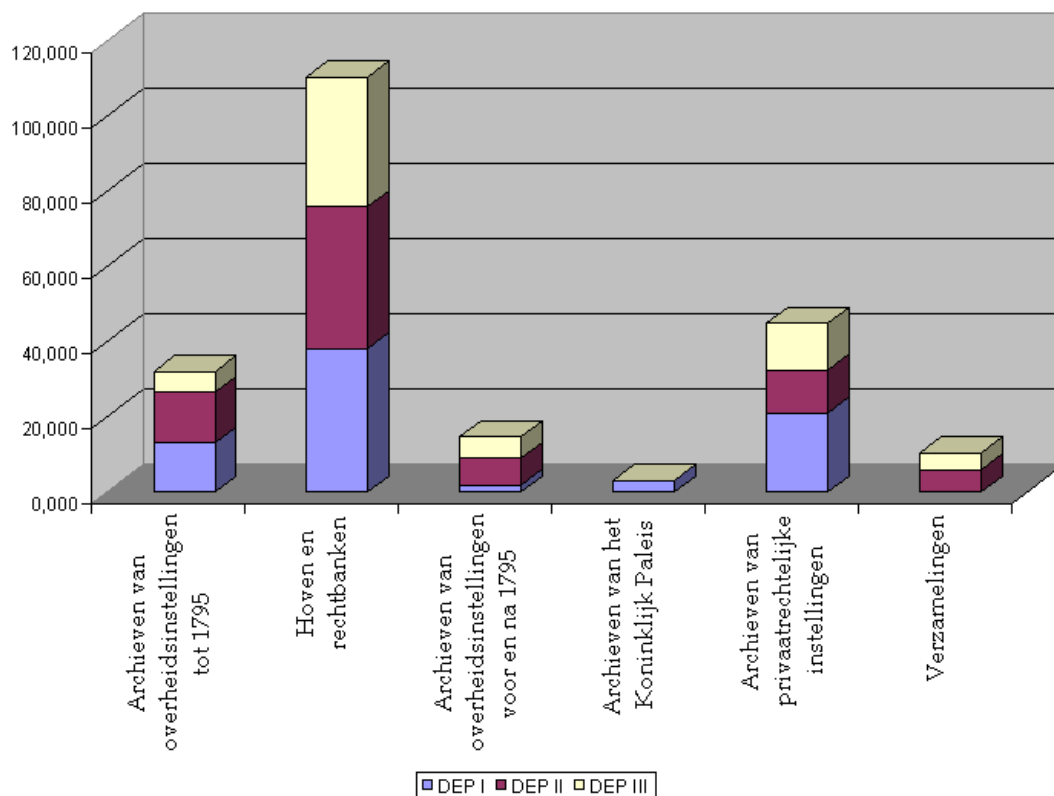
Dit algemeen profiel wordt in hoofdlijnen bevestigd in de drie departementen. Zo schommelt het aandeel van de contemporaine overheidsarchieven (na 1795) tussen de 34 en de 38 %. De afwijkingen in de percentages zijn veelal te verklaren door historische omstandigheden. Het grotere aandeel van archieven uit het ancien régime in de departementen I en II (40,55 en 42,23 %) is toe te schrijven aan de aanwezigheid van de regeringsarchieven van de Nederlanden en van de centrale hoven en besturen van de grotere vorstendommen Vlaanderen en Brabant. Het hoge aandeel van de particuliere archieven in departement I (55,13) is het gevolg van de relatief grote omvang van de bedrijfs-, familie en persoonsarchieven in het Algemeen Rijksarchief. Ook op dit vlak scoort departement II hoog omwille van de recente aanwinsten van omvangrijke bedrijfsarchieven in Vlaanderen. De 19,7 % voor departement III is te wijten aan het grote aandeel van de bedrijfs- en familiearchieven in de Waalse Rijksarchieven.

Overzicht van de door het Rijksarchief per 31.12.2006 beheerde archieven (in strekkende meter) volgens type archiefvormer en opgesplitst per departement (samenvatting)

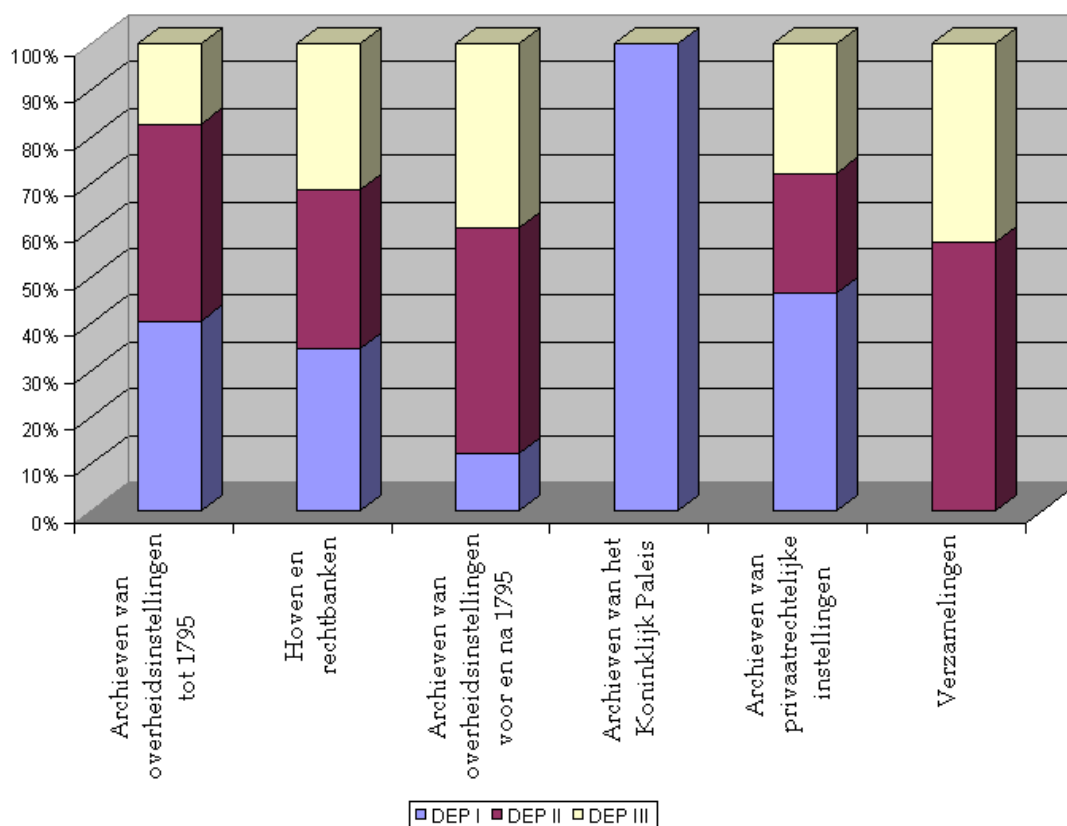
Type archiefvormer	Dept. I	Dept. II	Dept. III	Totaal
Publiekrechtelijke archieven van vóór 1795	12998	13535	5521	32054
Publiekrechtelijke archieven na 1795	38155	37730	34512	110397
Archieven van polders en notarissen	1786	7005	5765	14556
Privaatrechtelijke archieven	3040			3040
Verzamelingen	20899	11530	12429	44858

Overzicht van de door het Rijksarchief per 31.12.2006 beheerde archieven (in strekkende meter)  
volgens archiefoormer en opgesplitst per departement

Type archief	Dept. I	%	Dept. II	%	Dept III	%
<b>Archieven van overheidsinstellingen tot 1795</b>						
Centrale overheden	8600	88,70	20,91	0,22	1074,2	11,08
Regionale en bovenlokale overheden	4017	35,54	6047,73	53,50	1239,6	10,97
Lokale overheden	380,5	3,44	7466,45	67,54	3207,29	29,01
<b>Totaal</b>	<b>12997,5</b>	<b>40,55</b>	<b>13535,09</b>	<b>42,23</b>	<b>5521,09</b>	<b>17,22</b>
<b>Archieven van overheidsinstellingen vanaf 1795</b>						
Hoven en rechtbanken	7046,15	22,16	14954	47,03	9793,95	30,80
Centrale departementen van de nationale/federale regering	22886	99,00			231,05	1,00
Centrale departementen gemeenschaps- en gewestregeringen	37	2,99	535,83	43,28	665,1	53,73
Buitendiensten en openbare instellingen federale overheid	6562,6	23,76	12131,38	43,92	8930,59	32,33
Buitendiensten en openbare instellingen deelstaten	0	0,00	287,41	15,93	1516,32	84,07
Provincie	1434,95	9,94	5447,34	37,72	7557,94	52,34
Regionale en bovenplaatselijke overheden	105	8,47	896,76	72,34	237,9	19,19
Gemeenten en andere plaatselijke overheden	83,6	0,91	3477,39	38,05	5579,07	61,04
<b>Totaal</b>	<b>38155,3</b>	<b>34,56</b>	<b>37730,11</b>	<b>34,18</b>	<b>34511,92</b>	<b>31,26</b>
<b>Archieven van overheidsinstellingen voor en na 1795</b>						
Polders en wateringen			358,27	100,00		
Notarissen	1786,3	12,58	6647,09	46,82	5764,69	40,60
<b>Totaal</b>	<b>1786,3</b>	<b>12,27</b>	<b>7005,36</b>	<b>48,13</b>	<b>5764,69</b>	<b>39,60</b>
<b>Archieven van het Koninklijk Paleis</b>	<b>3040</b>	<b>100,00</b>				
<b>Archieven van privaatrechtelijke instellingen</b>						
Kerkelijke instellingen	463,39	7,18	3219,65	49,89	2770,2	42,93
Particuliere organisaties, verenigingen, bedrijven	13987,3	55,13	6386,21	25,17	4997,83	19,70
Families en personen	6448,5	49,48	1924,31	14,76	4660,63	35,76
<b>Totaal</b>	<b>20899,19</b>	<b>46,59</b>	<b>11530,17</b>	<b>25,70</b>	<b>12428,66</b>	<b>27,71</b>
<b>Verzamelingen</b>						
Parochieregisters en klappers	3,1	0,16	626,81	33,03	1267,81	66,81
Burgerlijke stand en tafels			4675,84	90,67	481,05	9,33
Andere documentaire verzamelingen			598,81	18,47	2642,55	81,53
<b>Totaal</b>	<b>3,1</b>	<b>0,03</b>	<b>5901,46</b>	<b>57,32</b>	<b>4391,41</b>	<b>42,65</b>
<b>Totaal van het beheerde archief</b>	<b>76881,39</b>	<b>35,73</b>	<b>75702,19</b>	<b>35,18</b>	<b>62617,77</b>	<b>29,10</b>



*Aandeel van de archieven in 2006 per type archiefvormer en per departement*



Overzicht van de verzamelingen in 2006

Type verzameling (aantal stuks)	Aantal stuks
Microfilms	158381
Microfiches	15059
<b>Totaal</b>	<b>173440</b>
Kaarten en plattegronden	72887
Tekeningen en afbeeldingen	16630
<b>Totaal</b>	<b>89517</b>
Fotocollecties	15045
Audio-visuele media	5859
CD-roms	181
Andere	37856

Het Rijksarchief bewaart 173.440 rollen microfilms en microfiches. Deze collectie vormt de ruggengraat van de dienstverlening aan genealogen die deze, afgezien van enkele uitzonderingen, volledig in zelfbediening kunnen raadplegen. De kaarten en tekeningen van een zeker formaat - kleinere kaarten blijven op hun oorspronkelijke plaats in de map of het dossier - worden ondergebracht in de kaartenverzameling en in iconografische collecties, samen 89.517 stuks. In 2004 stelden de audiovisuele en de digitale collecties nog weinig voor. Sindsdien kwam daar verandering in ingevolge de digitalisering van bestanden en delen van bestanden (respectievelijk 5859 en 181 stuks). Ook naar fotocollecties en audiovisuele media zal in het investeringsplan van de volgende jaren meer aandacht gaan.

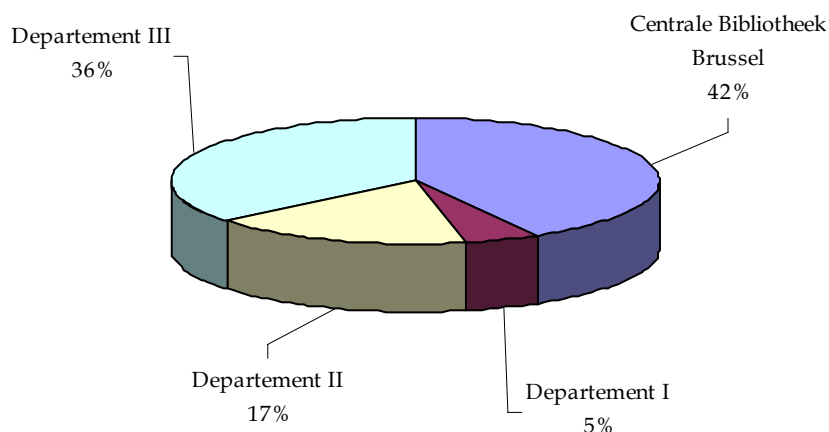
*Bibliotheek en gedrukt archief op 31 december 2006*

Bibliotheken zijn onmisbare hulpmiddelen zowel voor de archivaris als voor de onderzoeker. Ongeveer één tiende van de totale collectie, in casu 27,5 km. (11,4 %) op een totaal van 242,7 km., wordt ingenomen door boeken en tijdschriften<sup>15</sup>.

De centrale bibliotheek in Brussel is gespecialiseerd in archivalische literatuur en in historische werken en tijdschriften over landelijke en internationale historische onderwerpen. Zij heeft een ondersteunende functie voor het gehele land. De bibliotheken van de Rijksarchieven in de provincie concentreren zich op hun regio en trachten zo veel mogelijk alle publicaties over instellingen en personen uit hun ressort te verwerven.

Bibliotheken	Streckende Meter
Centrale Bibliotheek Brussel	11500
Dept. I Brussel	1393
Dept. II Vlaamse provinciën	4719
Dept. III Waalse provinciën	9967
<b>Totaal</b>	<b>27579</b>

<sup>15</sup>In het totale 'bibliotheekbezit' werden de bibliotheken van lokale of regionale genootschappen die hun boeken- en tijdschriftenbezit tijdelijk bij het Rijksarchief in bewaring hebben gegeven (cf. de Rijksarchieven te Kortrijk, Doornik, Huy en Eupen), alsook de administratieve bibliotheken (gedrukt archief) mee opgenomen.



### Samenvatting

Het Rijksarchief beheerde eind 2006 242.780 strekkende meter historische informatie.

Totaal archief (in strekkende meter)	215201	88,6 %
Totaal bibliotheekcollectie (in strekkende meter)	27579	11,4 %
Algemeen totaal archief en bibliotheek	242780	100,0 %

#### 1.3.1.2. Overzicht van de archieven van het Rijksarchief in langdurige bruikleen gegeven en gerestitueerd aan provincies en gemeenten

Tussen 1988 en 1999 werden door het Rijksarchief diverse archieven van kasselrijen, schepenbanken, polders, gemeenten en kerken in langdurige bewaring gegeven aan gemeenten en in één geval aan een provincie. Het was de bedoeling om de gemeenten er op die wijze toe te bewegen een goed uitgeruste en professioneel bemande archiefdienst in het leven te roepen. De hedendaagse gemeentearchieven in bewaring bij het Rijksarchief keerden bij deze gelegenheid terug naar hun oorspronkelijke bewaarplaats<sup>16</sup>. In totaal vertrok 1.813 strekkende meter archief uit het Rijksarchief: 211 meter hedendaags gemeentearchief werd definitief gerestitueerd, 1.602 meter (waaronder 624 meter 'oud gemeentearchief' en 450 meter archief afkomstig van regionale overheden) werd tijdelijk in bewaring gegeven<sup>17</sup>. In 1989 b.v. gaf het Rijksarchief te Hasselt 158,6 strekkende meter archief van lokale

<sup>16</sup> Volgende gemeenten gingen in op het aanbod: Aalst (1994), Dendermonde (1994), Duffel (1999), Geel (1998), Herentals (1992), Ieper (1992), Kontich (1994), Lier (1999), Lokeren (1992), Mechelen (1993), Mol (1997), Ninove (1988), Sint-Niklaas (-), Tienen (1992) en Tongeren (1990). In 2004 keerden ook de archieven van Lubbeek en Beersel terug naar de gemeente.

<sup>17</sup> Zie verder *Jaarverslag 2004. Feiten en cijfers in perspectief*, Brussel, 2005, p. 23.

instellingen in bewaring bij de stad Tongeren. Op 29 juni 1999 werd een vergelijkbare regeling getroffen met de provincie West-Vlaanderen over de bewaargeving van een deel van het provinciaal archief. Aangezien deze overeenkomst volstrekt onwettig was – de provincies dienen hun archieven na 100 jaar aan het Rijksarchief over te dragen (art. 1, § 1 Archiefwet) – en zich binnen het vigerend wettelijk kader geen oplossingen aandienden<sup>18</sup>, werd deze overeenkomst op 3 januari 2006, na advies van de Wetenschappelijke Raad, verbroken. Stukken die aan de provinciale archiefdienst (ten onrechte) in bewaring werden gegeven, keerden ondertussen nog niet naar het Rijksarchief terug.

De archiefdiensten die destijds archieven in bewaring kregen werden in de loop van 2006 grondig geïnspecteerd. De bedoeling van de inspectie was na te gaan in welke mate de afspraken, vastgelegd in de overeenkomsten, op een aantal punten werden nagekomen (afsluiten van verzekering, aanstelling van archivaris, opmaken van een jaarverslag, stand van de ontsluiting van de archieven, functioneren van de leeszaal, materiële zorg t.a.v. de in bewaring gegeven archieven, e.d.).

### **1.3.2. AANGROEI VAN DE COLLECTIE**

#### **1.3.2.1. Verwerving**

Zoals Herman Coppens in het jaarverslag 2004 aangaf, kan het Rijksarchief met gerichte acties en het opstellen acquisitieprofielen de aangroei van archieven plannen, maar in de praktijk blijkt dat externe of eerder toevallige factoren aan de grondslag liggen van de verwerving van archieven. In verband met de archieven van publiekrechtelijke oorsprong wordt het volume van de aanwinst van archieven sterk beïnvloed door bijvoorbeeld op til zijnde verhuisoperaties, meer bepaald bij de federale overheidsdiensten te Brussel, bij de buitendiensten van de FOD's Justitie en Financiën (cf. de bouw van nieuwe justiepaleizen en administratieve centra) en door de bereidheid van overheidsdiensten om werk te maken van de selectie en overdracht van archieven die geen administratief nut meer hebben (FOD Financiën, FOD Binnenlandse Zaken, enz.). Ook de bereidheid van notarissen om hun minuten en repertoria, ouder dan 50 jaar, aan het Rijksarchief over te dragen (de verplichte overdracht geldt pas na 75 jaar) en het effect van jarenlange bewustmakingscampagnes die 'plots' hun effect sorteren, zijn belangrijke factoren. In verband met de aanwinsten van archieven van privaatrechtelijke oorsprong speelt de actieve prospectie van bedrijfsarchieven (cf. de rol van de Vereniging voor de Valorisatie van Bedrijfsarchieven en van het project "West-Vlaamse bedrijfsarchieven") een rol bij de aangroei van de bestanden, maar eveneens toevallige 'aanbiedingen' (schenkingen).

#### **Aanwinsten 2005**

In 2005 noteerde de afdeling "Algemene Diensten" (o.l.v. L. De Mecheleer) van het Algemeen Rijksarchief, die toen nog bevoegd was voor de registratie van de aanwinsten, tientallen aanwinsten van diverse diensten van de FOD Economische Zaken en rechtsvoorgangers. Het ging om relatief kleine bestanden, samen goed voor 1.196,3 strekkende meter. Verder werden ook archiefbestanden van publiekrechtelijke oorsprong

---

<sup>18</sup> Het gaat meer bepaald om de wijziging van het K.B. van 12 december 1957 (aanvulling van het art. 4, § 1, met een ten vierde (4<sup>o</sup>) "de diensten van de Provincie West-Vlaanderen") en het invoeren van het onbetwistbaar administratief belang, zoals geformuleerd in art. 4, § 2 van het voornoemde K.B. van 1957.

verworven, afkomstig van het algemeen secretariaat van het voormalig Ministerie van Financiën, archieven van de voormalige ministeries van Volksgezondheid en het Gezin, Sociale Voorzorg en Sociale Zaken, Justitie en Binnenlandse zaken. Onder de belangrijke aanwinsten vermelden we de archieven van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) (1933-2004, 56 m. , van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel (BDBH) (1885-2004, 75 m.) en het Belgisch Instituut voor Voorlichting en Documentatie (Inbel) (1955-2003, 46 m.). Afdeling 3 “privaatrechtelijke archieven” van het Algemeen Rijksarchief (L. Janssens) kon zich in 2005, dank zij de bemiddeling van de Vereniging voor de Valorisatie van Bedrijfsarchieven v.z.w., waarmee het Rijksarchief op 10 februari 2006 een samenwerkingsovereenkomst sloot, verheugen op de schenking van een reeks belangrijke bedrijfsarchieven van de Intercommunale SIBELGA en rechtsvoorgangers (1920-1988, 105 m., van de Generale Maatschappij van België (4<sup>de</sup> neerlegging, 300 m.), CBR (200 m.), Philips Belgium en *Manufacture belge de Lampes et de Matériel électronique*. Onder de categorie “archieven van verenigingen” valt de aanwinst te vermelden van het archief van het Fonds der Grootste Verminkten en Invaliden van de oorlog (schenking van 36 m.) en van het Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis - Centre d' Archives pour l'Histoire des Femmes (AVG-Carhiff, 40 m.). Dank zij de systematische prospectie van archieven van Belgische personaliteiten, sinds 1999 ondernomen door Luis-Angel Bernardo y Garcia, kon in 2005 de bewaargeving worden gerealiseerd van het archief van Guido Steenkiste (26 m.) en werden de archieven van Roger Nols (2 m.), de *Amicale laekenoise des anciens combattants* (1939-2005, 0,40 m.), Henri P. Henri-Jaspar (0,40 m. - gereprografeerd (microfilm)) en Graaf Hubert Pierlot (4 m.) aan het Rijksarchief geschonken.

Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) realiseerde overdrachten van notarissen, rechtbanken en buitendiensten van de FOD Financiën. Wegens nijpend plaatsgebrek bleven de overdrachten van notariaatsarchief evenwel beperkt tot archieven ouder dan 75 jaar. Om dezelfde reden werd verdere acties voor het verwerven van notariële archieven in het Rijksarchief te Antwerpen uitgesteld en werden alleen met aandrang gevraagde bewaargevingen van notarissen aanvaard. Alle overdrachten van rechterlijke archieven - in 2005 goed voor 1.040,25 str. m. - werden rechtstreeks naar het Rijksarchief te Beveren overgebracht.

Binnen het in 2005 door het Rijksarchief te Beveren verworven archief nemen de archieven van buitendiensten van de FOD Justitie en van de FOD Financiën een prominente plaats in. De parketten, hoven, rechtbanken en penitentiaire instellingen stonden in voor 1.450 meter of ca. 60 % van het totale verworven archief. Het grootste deel van deze overdrachten (ca. 68 %) vloeide voort uit de neerlegging van de handelsregisters van Antwerpen, Ieper en Veurne<sup>19</sup>. De hypotheek- en registratiekantoren stonden in voor ca 15 % van het in 2005 verworven archief. Daarnaast verwierf het Rijksarchief te Beveren in 2005 een groot aantal archieven afkomstig van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in het kader van het project Instellingenstudie en Archiefbeheer Vlaamse Administratie (IAVA) (6 %). Binnen het acquisitiebeleid nemen ten slotte ook de bedrijfsarchieven een belangrijke plaats in (twee bestanden, 12 %).

---

<sup>19</sup> Doordat de Rijksarchieven te Brugge, Kortrijk, Gent, Ronse, Antwerpen en Leuven met een acuut plaatsgebrek kampen, moeten de recente aanwinsten van archief van rechtbanken en de hedendaagse overheids- en bedrijfsarchieven tijdelijk naar het Rijksarchief te Beveren worden overgebracht.



Als belangrijkste aanwinst noteerde het Rijksarchief te Brugge in 2005 een substantiële aanvulling op het familiearchief Gillès de Pelichy. Het archief van de Anglicaanse kerk te Brugge is niet zo omvangrijk maar bevat interessante informatie over een weinig gekende instelling. Verder deponeerde één notaris zijn archief, kwam het Rijksarchief te Brugge via een anonieme schenking in het bezit van een aantal bescheiden van de kerkfabriek te Heist en werd gemeentearchief van Ruiselede overgedragen. Belangrijke bedrijfsarchieven, die werden verworven in het kader van het project "West-Vlaamse bedrijfsarchieven", werden wegens plaatsgebrek in Brugge naar de Rijksarchieven te Beveren en Kortrijk en aan de stadsarchieven te Ieper en Roeselare overgebracht.

Acuut plaatsgebrek noopte ook het Rijksarchief te Gent om in de loop van 2005 archieven afkomstig van rechtbanken, van buitendiensten van de federale overheid en van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, alsook bedrijfsarchieven uit het ressort van het Rijksarchief te Gent, systematisch naar het Rijksarchief te Beveren te laten overdragen. Minuten en repertoria van notarissen maken het grootste deel van de nieuw verworven archieven uit, naast beperkte aanvullingen op reeds aanwezige bestanden en schenkingen.

De voornaamste aanwinsten van het Rijksarchief te Hasselt hadden in 2005 vooral betrekking op de handelsregisters van Tongeren en Hasselt, neergelegd door de respectieve rechtbanken van koophandel (totaal: 523,3 meter). Naar aanleiding van de ontruiming van de oude gevangenis te Hasselt werd nog een aantal bescheiden overgebracht. Hetzelfde gebeurde naar aanleiding van de verhuis van de voormalige diensten van het mijnwezen. De bescheiden van deze dienst maakten vroeger reeds het voorwerp uit van twee neerleggingen. Er werden in 2005 slechts drie notariaatsarchieven in bewaring gegeven, alsook enkele bijkomende aanwinsten van de NV Mijnen. Dit geringe aantal houdt verband met de systematische campagne die ter zake in de voorbije jaren werd gevoerd.

Voor het Rijksarchief te Kortrijk hadden de voornaamste aanwinsten in 2005 betrekking op bedrijfsarchieven (21,46 m.), kerkelijke archieven (19,5 m.) en notarisarchieven (10,71 m.)<sup>20</sup>. Verder kunnen nog aanwinsten vermeld worden in de categorie van archieven van lokale overheden tot 1795 (0,07 str. m.), bij familie- en persoonsarchieven (0,55 str. m.), bij de verzameling kaarten, plattegronden en afbeeldingen (1 inventarisnummer: foto groot formaat) en in de verzameling CD-roms (5 stuks). Wegens het nijpend plaatsgebrek drong het Rijksarchief te Leuven niet aan bij notarissen om hun archief in bewaring te geven. Occasionele bewaargevingen van parochiearchieven betreffen meestal slechts kleine bestanden.

Het Rijksarchief te Aarlen verwierf in 2005 gerechtelijke archieven (rechtbank van eerste aanleg te Neufchâteau), notarisarchieven en archieven van de burgerlijke stand van het ressort (tafels van het arrondissement Aarlen (1891-1920) en tafels en registers van hetzelfde arrondissement tot en met 1950). Verder werd nog een aantal archieven verworven van bedrijven die een belangrijke rol hebben gespeeld in de economische en architecturale ontwikkeling van de provincie (Couset à Dampicourt, usine d'Athus). Voor het Rijksarchief te Hoei valt op te merken dat, gelet op het acuut plaatsgebrek, in 2005 geen belangrijke overdrachten werden gerealiseerd, laat staan een systematische archiefprospectie werd georganiseerd. Notarisarchieven dienden geweigerd te worden. Tijdens de inspectieronde

---

<sup>20</sup> Het Rijksarchief te Kortrijk deed in het verleden reeds een grote inspanning voor het notariaatsarchief. Eind 2004 hadden haast alle notarissen van het ressort die tot bewaargeving verplicht zijn, dat ook effectief gedaan.

van de archieven van de kerkfabrieken werden de verantwoordelijken aangespoord om hun archieven bij het Rijksarchief in bewaring gegeven. Deze oproep leverde echter nog geen tastbare resultaten op. Het Rijksarchief te Bergen mocht zich verheugen op de verwerving van zes bestanden van gerechtelijke diensten, van de bewaargeving van archieven van de gemeenten Jurbise en Honnelles en van twee OCMW-archieven, een gevolg van de inspectieronde die L. Honnoré de vorige jaren heeft uitgevoerd. Verder droegen twee registratiekantoren archieven over en gaven drie notarissen de minuten van hun voorgangers in bewaring. Tot slot werd een verzameling processen-verbaal van de bestendige deputatie van de provincieraad en archieven van de gevangenis van Bergen verworven.

Om de neerlegging van archieven van het Hof van Assisen te Namen en van het vreedegerecht van Namen-Noord en de bewaargeving van de minuten van twee studies te kunnen aanvaarden, diende het personeel van het Rijksarchief te Namen een interne verhuis te organiseren teneinde voldoende plaats vrij te maken voor de stockage van de archieven. Het structureel plaatsgebrek in de magazijnen maakt dat een actieve acquisitiepolitiek voorlopig uitgesloten is. Op het einde van 2005 deed zich echter een belangrijke opportuniteit voor: de bewaargeving van een familiearchief dat ook documenten bevat met betrekking tot het beheer van de heerlijkheid en het domein van Beauraing. Dit archiefbestand werd tijdelijk in het Algemeen Rijksarchief ondergebracht. Diverse archiefvormers van de rechterlijke macht wachten sinds vele jaren om hun archieven over te dragen naar het Rijksarchief. Sommige archiefbestanden werden in 2006, na de opening van het nieuwe Rijksarchief te Bergen, aldaar tijdelijk opgeslaan.

Het grootste deel van de overdrachten naar het Rijksarchief te Saint-Hubert waren in 2005 het gevolg van occasionele aanbiedingen van diverse overheden, schenkers of bewaargevers. Er werd geen actieve acquisitiepolitiek gevoerd. Eenzelfde houding werd aangenomen in het Rijksarchief te Doornik, dat eveneens met nijpend plaatsgebrek kampt.

### **Aanwinsten 2006**

Het Algemeen Rijksarchief kon zich in 2006 verheugen op de overdracht van enkele honderden meters archieven (598 m.) afkomstig van diverse federale overheidsdiensten, waaronder thematische dossiers van de FOD kanselarij van de Eerste Minister (1944-1991, 5 m.), dossiers van de controledienst van de door de Staat erkende erediensten van het Bestuur Erediensten, giften, legaten en stichtingen (FOD Justitie) (1820-2002, 90 m.), de "waalse dossiers" (1960-1990, 62 m.) van de centrale diensten van het Ministerie van Openbare Werken en een iconografische verzameling van ministers van Openbare Werken en later van de Regie der Gebouwen (1837-1989, 2,10 m.), diverse series afkomstig van het voormalig Ministerie van Financiën die naar aanleiding van een grondige prospectie van de archiefdepots van het Directoraat-generaal van de Burgerlijke Veiligheid (FOD Binnenlandse zaken) in de Willebroekkaai werden ontdekt en die in de loop van 2006 aan het Rijksarchief werden overgedragen (1828-1980, 340 m. met o.m. personeelsdossiers van de Dienst voor de Vereffening, 1918-1980, 108,7 m.; het archief van de Commissie voor de coördinatie van de fiscale wetten, 1933-1934, 30 m., enz.) en diverse dossiers van het Directoraal-generaal van de Burgerlijke Veiligheid (FOD Binnenlandse zaken) bewaard in de Pasteurstraat. De volgende archiefbestanden werden via schenking verworven: het repertorium van de curricula vitae van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (1920-2006, 16 m., het archief van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Verzekeringswezen (1933-2004, 56 m., het 'archief Ghislaine De Bièvre' (1945-2002, 12 m.), het archief van de holding Crediethold (s.d., 1 m.) en de archieven van de NV Résidence

Palace (1923-1947, 19 m.). Het Archief van het Koninklijke Paleis verwierf in 2006 archieven van de eerste kabinetschef-diplomatiek adviseur, van de persdienst en van het voormalig departement van de grootmaarschalk van het Hof (samen 12 m.) en ontving een schenking, via de Belgische ambassade te Londen, van het archief van Lord Keyes jr. (10 m.). Het Rijksarchief te Brussel noteerde de overdracht van de archieven van de voorgangers van de notarissen Willocx, Vanneste, Neyrinck, Van Isacker, Neven en Carly (samen 124,5 m.) en een reeks notarisarchieven die door het Rijksarchief te Leuven werden overgedragen (7 m.). Door de ruil met de Rijksarchieven te Leuven en Louvain-la-Neuve kende het fonds "Kerkelijke archieven Brabant" een aangroei van 1,49 meter.

In het Rijksarchief te Antwerpen werd wegens het nijpend plaatsgebrek de actie om notariële archieven ouder dan 75 jaar, te verwerven wat uitgesteld en werden alleen met aandrang gevraagde bewaargevingen van notarissen aanvaard. Alle overdrachten van rechterlijke archieven werden rechtstreeks naar het Rijksarchief te Beveren overgebracht.

Ruim de helft van de acquisities, die in het het Rijksarchief te Beveren in 2006 werden gerealiseerd, was afkomstig van hoven en rechtbanken (340 m. of 55 %). De archiefploegen van de FOD Justitie stonden, o.l.v. een rijksarchivaris, in voor de verpakking en de inventarisatie. De organisatie van de overdrachten, de controle van de lijsten en de dozen en het etiketteren gebeurde vanuit en in Beveren. De rechtbanken legden daarnaast ook 88 strekkende meter registers van de burgerlijke stand neer. De buitendiensten van de FOD Justitie (voornamelijk uit de penitentiaire sector) droegen 52 m. (8 %) archief over. De buitendiensten van Financiën realiseerden, in de nasleep van de grote overdrachtsoperatie van 2004-2005 van hypotheek- en registratiekantoren, in totaal 26 m. of 4% van de aanwinsten. De centrale diensten van de Vlaamse Gemeenschap gaven 15 m. archief in bewaring, de buitendiensten van de Vlaamse overheid 12 m. De verwerving van bedrijfsarchieven was met 48 m. goed voor bijna 8% van het totaal. Voor wat de archieven van het eigen ressort betreft, noteerde het Rijksarchief te Beveren 37 m. notariaatsarchieven (afkomstig van vier archiefvormers) en 37 m. hedendaags gemeentearchief afkomstig van de gemeente Bazel.

In 2006 legden gaven twee notarissen archieven van hun voorgangers bij het Rijksarchief te Brugge in bewaring. Niettegenstaande herhaalde aanmaningen blijven een vijftal notarissen evenwel in gebreke. Zij gaven geen gehoor aan de wettelijke verplichting om hun minuten ouder dan 75 jaar te deponeren. Verder stond de Kamer van Notarissen van het arrondissement Brugge een gedeelte van haar archief af. Het is de bedoeling dat de Kamers van Notarissen van alle West-Vlaamse arrondissementen hun archieven aan het Rijksarchief overdragen (begin 2007). De belangrijkste aanwinst voor 2006 was ongetwijfeld het archief van landmeter-expert J. Vanrobays uit Sint-Andries, aangevuld met archief van landmeter Henneman. Naast kaarten bevat het archief interessant materiaal voor de studie van de evolutie van de grondprijzen. Niet onbelangrijk was eveneens de schenking van het familiearchief Van Sieleghem en aanverwante families. Bij de kleinere aanwinsten verdienen de volgende bescheiden een speciale vermelding: een register van de abdij Mesen (via Duitsland en het bisdom Gent in ons bezit gekomen) en enkele schitterende 19<sup>de</sup>-eeuwse foto's van de bouw van het Provinciaal Hof en PTT-gebouw op de Markt te Brugge. Het bisdom Brugge zette kerkfabrieken en parochies, waar geen residerende pastoor meer verblijft, ertoe aan hun archief in een openbare archiefinstelling te deponeren. Verwacht wordt dat dit initiatief in de loop van 2007 zijn vruchten zal afwerpen. In het kader van het project "Bedrijfsarchieven West-Vlaanderen" konden eveneens enkele mooie aanwinsten worden gerealiseerd. Deze aanwinsten kwamen slechts voor een deel in het Rijksarchief te Brugge terecht; de overige werden overgebracht naar de Rijksarchieven te

Beveren en te Kortrijk. Tenslotte dient de overdracht van het kerk- en gemeentearchief van Pittem (uit het Rijksarchief te Kortrijk) en van het archief van het Ministerie van Nijverheid (bouwpremies) (uit het Rijksarchief te Beveren) te worden vermeld.

Ondanks het nijpend plaatsgebrek realiseerde het Rijksarchief te Gent in 2006 de overdracht van enkele notarisarchieven, naast aanvullingen op aanwezige bestanden en kleine schenkingen. Afgezien van archief van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, dat naar het Rijksarchief te Beveren werd overgebracht, werd in het Rijksarchief te Kortrijk uitsluitend archief van particuliere organisaties verworven (o.a. het archief van de Sociale Huisvestingsmaatschappij "Goedkope Woning" te Kortrijk), naast wat familie- en persoonsarchief. Ook in het Rijksarchief te Leuven werden in 2006 enkele occasionele overdrachten en bewaargevingen (o.a. van parochiearchieven) genoteerd.

In het Rijksarchief te Aarlen ging de aandacht in 2006 vooral uit naar de ontsluiting en de publieke dienstverlening, en werd door het nijpend personeelsgebrek (een archivaris onder mandaat heeft de leiding van het Rijksarchief) bijgevolg geen systematische verwervingspolitiek gevoerd. In het Rijksarchief te Hoei werden eind 2006 enkele notarisarchieven in bewaring gegeven. Het aantal verwervingen in het Rijksarchief te Bergen was eveneens beperkt door de verhuis van de dienst naar een nieuwe locatie. Het Rijksarchief te Bergen kon zich wel verheugen op de verwerving van: de archieven van de Werkrechtersraad van Charleroi (1904-1970) en van de scheidsrechtelijke commissie voor arbeidsongevallen van de mijnindustrie van het bekken van Charleroi en van de Beneden-Samber (1906-1963) overgedragen door de Arbeidsrechtbank te Charleroi, en de archieven van het politieparket te Bergen, overgedragen door het parket van de procureur des Konings. In afwachting van het opstarten van een systematische campagne voor de verwerving van notarisarchieven in de gerechtelijke arrondissementen van Bergen en Charleroi (voorzien voor 2007), kon de bewaargeving van één notarisarchief worden genoteerd. Naar aanleiding van de inspecties van lokale besturen, tijdens de jaren 2004-2005, gaven de gemeenten Jurbise, Fleurus en Bergen en het OCMW van Bergen een deel van hun archieven in bewaring. In de categorie van de privaatrechtelijke archiefvormers noteren we de bewaargeving van het archief van het voormalig klooster van de Augustinessen van Saint-Ghislain (1454-1992).

Het Rijksarchief te Namen noteerde de restitutie, door het Centre d'Histoire du Droit et de la Justice (UCL), van de archieven van de IPPJ te Saint-Servais en van de archieven van de jeugdrechtbank te Namen. Ook de overdracht van de archieven van de gevangenis te Dinant en van de regionale inspectie van waters en bossen te Namen, die reeds lang werd aangekondigd, kon eindelijk worden afgerond. Deze bestanden konden worden aanvaard dankzij de tijdelijke verhuis van de archieven van de vredegerechten van Florennes (neerlegging 2003) en Namen-Noord (neerlegging 2005) naar het Rijksarchief te Brussel (afdeling Hopstraat). Het Rijksarchief te Saint-Hubert noteerde de bewaargeving van de archieven van de kerkfabrieken van Mormont, Fanzel en Smuid, alsook van een reeks persoonsarchieven en de documentatie van pastoor Voz (parochie te Mormont). Tot slot gaven drie notarissen archieven van hun voorgangers in bewaring en konden de charters van de abdij van Saint-Hubert en van de priorij van Val des Ecoliers te Houffalize, die tijdens de Tweede Wereldoorlog door een Duitse soldaat waren ontvreemd, via het Rijksarchief te Aarlen naar Saint-Hubert terug keren. Het Rijksarchief te Doornik noteerde, net zoals in 2005, enkele bewaargevingen van notarisarchieven, maar moest, wegens plaatsgebrek, andere overdrachten weigeren.

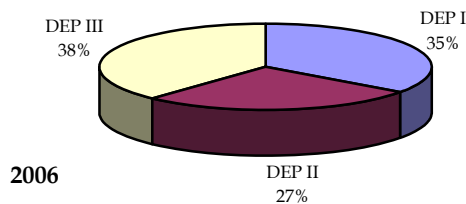
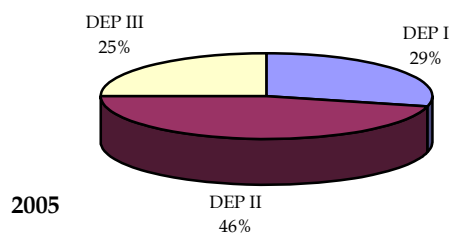
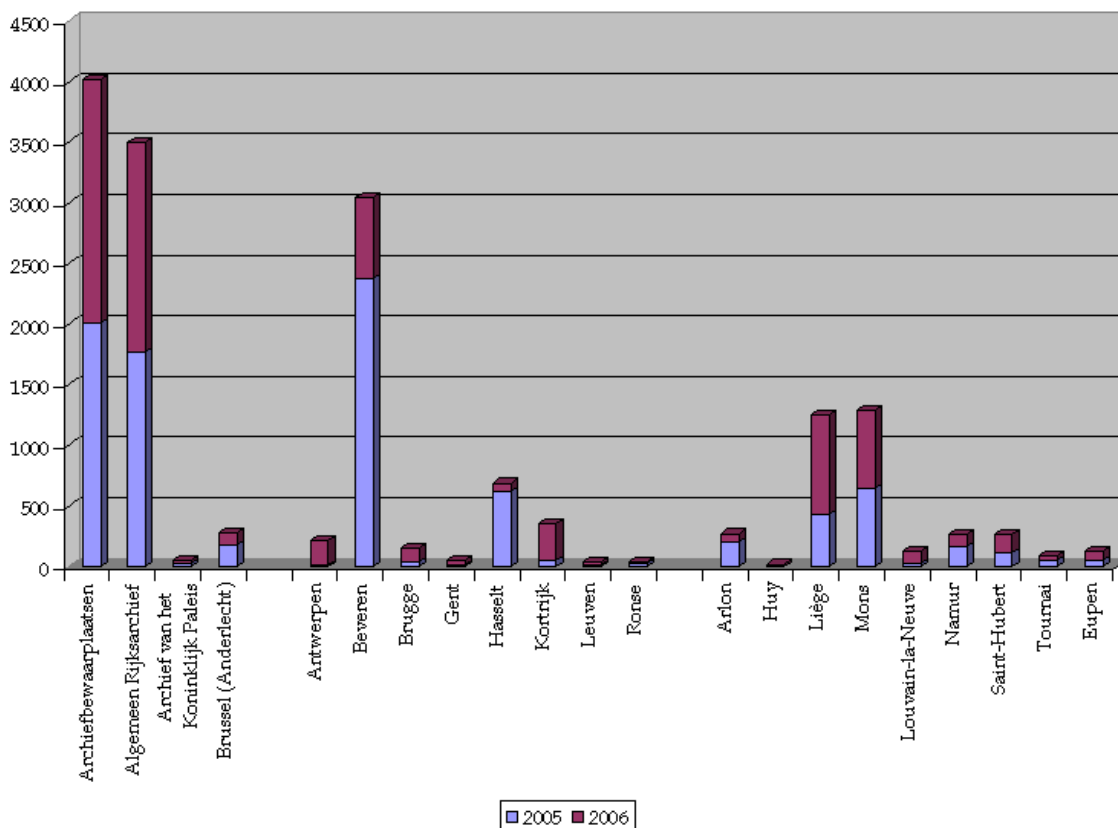
*Aanwinsten per archiefbewaarplaats in 2005-2006  
(exclusief de overbrengingen tussen rijksarchieven)*

Archiefbewaarplaatsen	2000-2004		2005		2006	
	aantal aanwin- sten	aantal str. meter	aantal aanwin- sten	aantal str. meter	aantal aanwin- sten	aantal str. meter
<b>Dept. I Brussel</b>						
Algemeen Rijksarchief	39	956	98	1763	31	1735
Archief van het Koninklijk Paleis	5		4	28	4	25
Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) <sup>21</sup>	[18]	[546]	4	182	21	99
<b>Totaal</b>	<b>51</b>	<b>1175</b>	<b>106</b>	<b>1973</b>	<b>56</b>	<b>1859</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>						
Antwerpen	24	145	10	16	14	198
Beveren	83	2516	82	2370	31	677
Brugge	21	126	5	35	12	117
Gent	8	39	5	8	9	38
Hasselt	83	557	17	612	13	76
Kortrijk	37	83	2	51	7	299
Leuven	15	264	12	16	14	16
Ronse	14	51	3	25	6	16
<b>Totaal</b>	<b>283</b>	<b>3752</b>	<b>133</b>	<b>3108</b>	<b>100</b>	<b>1421</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>						
Arlon	17	96	13	199	13	72
Huy	2	50	1	1	3	17
Liège	30	557	7	431	15	814
Mons	35	545	29	644	21	643
Louvain-la-Neuve		39	2	28	3	103
Namur	17	49	18	162	19	96
Saint-Hubert	4	61	9	110	9	150
Tournai	6	66	4	53	5	37
Eupen	14	156	4	55	4	75
<b>Totaal</b>	<b>124</b>	<b>1581</b>	<b>87</b>	<b>1708</b>	<b>92</b>	<b>2007</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>458</b>	<b>6547</b>	<b>326</b>	<b>6789</b>	<b>248</b>	<b>5287</b>

Voor de berekening van het aantal strekkende meter aanwinsten werd geen rekening gehouden met de overdrachten tussen de rijksarchieven die niet als eigenlijke acquisities kunnen worden beschouwd (interne verhuisoperaties). Zo verwierven de rijksarchieven in 2005 en 2006 respectievelijk 53 en 377 meter archief, afkomstig van andere rijksarchieven. Zo werd ingevolge de toepassing van de indeling van de ressorten van het Rijksarchief in 2005 door het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) een aantal documenten overgedragen aan de Rijksarchieven te Louvain-la-Neuve, Leuven en Antwerpen. Wegens plaatsgebrek droeg dit laatste Rijksarchief een tweetal bedrijfsarchieven over aan het Rijksarchief te Beveren. Bij de ordening en beschrijving van archiefblokken "varia" werden in het Rijksarchief te Gent tal van bescheiden ontdekt die elders thuishoorden en die bijgevolg aan de respectieve Rijksarchieven werden overgedragen. Het Rijksarchief te Saint-Hubert droeg vijf registers van de gemeente Laforêt, en van de hiervan afhankende jurisdicties Naomé, Membre et Laforêt, over aan het Rijksarchief te Namen. Hetzelfde Rijksarchief droeg aan het Rijksarchief te Aarlen een vonnisboek uit 1806 en een rol uit het jaar IX, afkomstig van de rechtbank te Neufchâteau, over.

<sup>21</sup> Gemiddelde van 2003 en 2004.

De centrale bibliotheek van het Rijksarchief kende in 2005 een aangroei van 6067 boeken en 600 lopende tijdschriften en reeksen en in 2006 van 6005 nieuwe catalogustitels, naast de lopende periodieke publicaties (samen ca. 300 str.m. )



### 1.3.2.2. Afstand en vernietiging

Het Rijksarchief te Namen restitueerde in 2005 de archieven van het *Comité central de Wallonie* die door het Centre d'archives de la Région wallonne te Beez in bewaring waren gegeven omdat het centrum van dezelfde vereniging archieven had ontvangen en met deze overdracht de collectie kon worden aangevuld. Enkele hedendaagse gemeentearchieven uit het ressort van het Rijksarchief te Leuven werden in 2005 aan gemeentelijke archiefdiensten teruggegeven. Het ging om archiefdiensten die voldoen aan een aantal kwaliteitseisen inzake veilige bewaring en wetenschappelijke omkadering. Het betrof archieven van de gemeenten Oudenaken (Sint-Pieters-Leeuw), Herent, Halle (1,8 m.), Buizingen (3 m.) en Lembeek (1,8 m.) (overdracht aan het stadsarchief te Halle). Eén register (inventarisnr. 11) van het hedendaags gemeentearchief van Lubbeek werd overgemaakt door het Algemeen Rijksarchief te Brussel aan het Rijksarchief te Leuven en onmiddellijk overgedragen aan de

gemeentelijke archiefdienst. De andere archiefstukken waren immers reeds in 2004 teruggegeven.

In 2006 noteerde het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) een verlies van 1,2 m. archief. Het betrof stukken uit het fonds Kerkelijke Archieven Brabant die aan een zestal rijksarchieven werden teruggegeven. Ingevolge de enquête die Claude de Moreau de Gerbehaye ondernam in verband met de toepassing van de ressorten van de respectieve rijksarchieven (cf. de hervorming van de kantonale indeling: wet van 22 mei 1999), werd besloten om de parochieregisters van de parochies Bagimont, Pussemange en Sugny van het Rijksarchief te Aarlen naar het Rijksarchief te Namen over te dragen. V. Pirlot (Rijksarchief te Aarlen) nam in de loop van 2006 het initiatief om de buitendienst van de *Direction générale de l'Aménagement du territoire, du Logement et du Patrimoine du Ministère de la Région wallonne* (DG ATLP) ertoe te bewegen om 595 m. archief afkomstig van de diensten stedenbouw, destijds in het Rijksarchief te Aarlen in bewaring gegeven, terug te nemen. De verhuis van de archieven wordt in 2007 voorzien. Om plaats te maken voor de verwerving van belangrijke archiefbestanden werd ca. 100 strekkende meter rechtbankarchief, bewaard door het Rijksarchief te Namen, tijdelijk in de Hopstraat te Brussel ondergebracht. Het Rijksarchief te Saint-Hubert noteerde in 2006 de afstand van de archieven van de mijn van Ressaix (90 m.) en van de rechtbank van eerste aanleg te Bergen die op 27 juni aan het Rijksarchief te Bergen werden overgedragen. Het transport van andere mijnarchieven volgt in 2007 dezelfde weg. Drie parochieregisters van My en Noville-sur-Méhaigne werden respectievelijk van Aarlen naar Hoei en van Louvain-la-Neuve naar Namen overgedragen.

In 2005 werd in het Rijksarchief te Beveren overgegaan tot de vernietiging van 864 strekkende meter archief van buitendiensten van de FOD Financiën, die hiertoe de toelating gaven. Daarmee komt voorlopig een einde aan de sanering van de archiefmagazijnen die in 2003 van start ging. Het betrof 226 archiefblokken van de controlekantoren van de BTW en om archief dat volgens de laatste instructie voor de BTW-kantoren (20 april 2005) vernietigd mag worden, met name de dossiers van de serie 605. In de Rijksarchieven te Aarlen en te Bergen werd, met toelating van de archiefvormer, respectievelijk 48 en 371 meter BTW-archief voor vernietiging afgevoerd. Hetzelfde gebeurde in 2006 in het Rijksarchief te Antwerpen waar 40 meter archief van IMALSO vernietigd werd.

Naarmate de ordening van het archief van de provincie Luxemburg opschoot, werd in het Rijksarchief te Aarlen overgegaan tot de vernietiging van archieven, die niet voor permanente bewaring in aanmerking komen, evenwel steeds met toelating van de provinciegriffier.

### **1.3.3. BESTANDSBEHEER**

In het jaarverslag 2004 werd aan de verschillende aspecten van het bestandsbeheer weinig aandacht besteed. Omdat tijdens de werkjaren 2005 en 2006 behoorlijk wat tijd werd uitgetrokken voor de implementatie van Archeion en de activiteiten van tal van medewerkers van niv. D en C in het verleden wellicht onderbelicht werden, werd ervoor geopteerd om in dit hoofdstuk alle nuttige informatie bijeen te brengen die een licht werpt op de alle activiteiten verricht door het personeel van het Rijksarchief in het kader van het beheer van de bestanden en collecties. Hierna wordt in verschillende hoofdstukjes ingegaan op de bestandsopnames, de bestandscontroles, het beheer van het centraal dossier van archiefvormers en archiefblokken (beheer van de zgn. bestandsdocumentatie) en tenslotte het depotbeheer.

### 1.3.3.1. Bestandsopname

Om een efficiënt beheer van hun bestanden te waarborgen zorgen de Rijksarchieven voor de regelmatige actualisering van de bestandsinformatie over de archieven en archiefvormers. Deze actualisering dient in principe voortdurend te gebeuren (cf. aanwinsten, verliezen, vernietigingen, interne verhuisoperaties). Elk Rijksarchief houdt bestandsdossiers bij met documentatie over de archiefvormer, de briefwisseling inzake toezicht en acquisitie, inspectieverslagen en toegangen (eventueel aangevuld met een al dan niet geautomatiseerde toegang).

In het Algemeen Rijksarchief had de laatste volledige bestandsopname plaats op het einde van de jaren 1980-begint jaren 1990, en dit naar aanleiding van de implementatie van het archiefbeheersysteem Archeion. In de Rijksarchieven in de provincie vormde de bestandsopname, uitgevoerd vanaf 2004, de voorbereiding voor de redactie van het archievenoverzicht of de bestandenlijst. De bestandsopnamen en -controles dienen ook voor het aanvullen van de bestandsdossiers. In oktober 2005 b.v. werd in het Rijksarchief te Brussel een archievenoverzicht gerealiseerd van alle aan het publiek ter inzage gegeven archieven. Dit overzicht vormde een belangrijke bouwsteen voor de invoering van de beheersgegevens in het systeem Archeion, maar eind 2006 werd vastgesteld dat de lijst dient bijgewerkt te worden. De laatste bestandsopname in het Archief van het Koninklijk Paleis dateert van december 2006. De in het Rijksarchief te Antwerpen door E. Houtman uitgevoerde en nadien jaarlijks aangevulde bestandsopname werd in 2005, ter voorbereiding van het implementeren van Archeion, gecontroleerd en aangevuld door G. Dierckx (met vermelding van de rektypes). In 2006 werden de controles verdergezet. In 2005 en 2006 werd in het Rijksarchief te Beveren geen bestandsopname uitgevoerd, aangezien het Rijksarchief te Beveren reeds beschikt over een archievenoverzicht (M. Preneel<sup>22</sup>) waarin voor elk bestand de bestandsnaam, de omvang en de plaatsing in het magazijn zijn opgenomen. In het Rijksarchief te Brugge wordt het hele jaar door een update doorgevoerd van de archiefblokken in functie van de invoering van het archiefbeheersysteem Archeion. In het Rijksarchief te Gent werd, ter voorbereiding van de implementatie van het archiefbeheerprogramma Archeion, een nieuwe bestandsopname doorgevoerd. Deze operatie werd in december 2005 afgerond en resulteerde in een aangepaste magazijnlijst. In het kader van de invoering van Archeion en de aanvulling van het "centraal dossier" werd tijdens de maanden augustus-december 2005 in het Rijksarchief te Hasselt een volledige bestandsopname doorgevoerd. Hetzelfde gebeurde in het Rijksarchief te Leuven. De laatste volledige bestandsopname in het Rijksarchief te Kortrijk dateert uit de periode 2000-2002 en hield verband met de samenstelling van het beknopt archievenoverzicht, gepubliceerd in 2002 (H. Van Isterdael). In Ronse had de laatste volledige bestandsopname plaats in de maanden maart-april 2004.

De laatste volledige bestandscontrole uitgevoerd in het Rijksarchief te Aarlen dateert van 1995 en stond in het teken van de publicatie van het archievenoverzicht van P. Hannick<sup>23</sup>. Een geactualiseerd bestandenoverzicht werd in 2005-2006 voorbereid en valt samen met de uitvoering van de zgn. eerste fase van het Archeion-project, nl. het invoeren van alle beheersinformatie in verband met de archiefblokken. De invoer van 986 archiefblokken werd in 2006 gerealiseerd. Deze taak werd toevertrouwd aan C. Piron, contractueel attaché

---

<sup>22</sup> PRENEEL M., *Overzicht van de archieven in het Rijksarchief te Beveren : Archiefvormers van het ressort Vlaanderen*, Brussel, 2006 [Archievenoverzichten, 7].

<sup>23</sup> HANNICK P., *États des fonds et des collections*, Brussel, 1996, 95 p. [Guides, 25].



(in dienst van 1 december 2005-30 november 2006). Voor het Rijksarchief te Hoei werd een bestandenoverzicht gerealiseerd in februari 2005. In 2006 werden de beheersgegevens met betrekking tot de aldaar bewaarde bestanden en collecties door J. Lentz, contractueel attaché, in Archeion ingevoerd, met uitzondering van de plaatsingsgegevens in het magazijn (cf. de aangekondigde verhuis van de dienst naar Luik). In maart 2004 werd een bestandenoverzicht voor het Rijksarchief te Luik opgesteld ten behoeve van het jaarverslag; sindsdien wordt er gewerkt aan de invoer van de basisgegevens in Archeion (ca. 5000 in te voeren archiefblokken). Eind 2006 werd 50% van de gegevens in verband met de archiefblokken en de plaatsingsgegevens ingevoerd. De bestandsopname in het Rijksarchief te Bergen werd eind 2004 afgerond en diende als basis van het bestandenoverzicht gepubliceerd door L. Honnoré<sup>24</sup>. Tijdens de maanden juni-november werd F. Romano, contractueel attaché, belast met het invoeren van de gegevens van de archiefblokken in het Archeion-systeem. Eind 2006 werd gestart met het toevoegen van de gegevens in verband met de toegangen.

Naar aanleiding van de publicatie van het archievenoverzicht van het Rijksarchief te Namen (gids gepubliceerd door E. Bodart in 2004<sup>25</sup>) werd in de herfst van 2005 de lijst van de archiefblokken in het Archeionsysteem ingevoerd. Deze lijst werd in de loop van 2006 geactualiseerd. De laatste systematische bestandsopname uitgevoerd in het Rijksarchief te Saint-Hubert dateert van 1975. De realisatie van een degelijk bestandsoverzicht wordt ernstig gehypothekeerd door het feit dat er sinds de jaren 1970 geen aanwinsten- en verliesregister werd bijgehouden, noch bestandsdossiers (neerleggingen, schenkingen, bewaargevingen) werden aangelegd. In het Rijksarchief te Doornik werd een volledige bestandsopname in de jaren 1998-1999 gerealiseerd met het oog op de redactie van het archievenoverzicht dat in 2000 verscheen<sup>26</sup>. De bestandenlijst wordt er jaarlijks geactualiseerd en de gegevens werden reeds integraal in Archeion ingevoerd. Voor het Staatsarchiv Eupen dateert de laatste bestandsopname uit 2005. De beheersinformatie van alle archiefblokken werden in 2006 in het Archeion-systeem ingevoerd.

### 1.3.3.2. Bestandscontrole

Jaarlijks wordt in elk Rijksarchief een grondige controle van de bestanden uitgevoerd tijdens de zgn. 'recolementsweek'. Bij deze gelegenheid wordt nagegaan of alle ontleende en geraadpleegde stukken terug op hun plaats staan. Een deel van de collectie wordt nummer per nummer gecontroleerd. De depotverantwoordelijke staat in voor de plaatsing en interne verhuizing van bestanden. Hij of zij actualiseert voortdurend de bestanden- of depotlijsten. Om deze activiteit te illustreren, volgen hierna enkele voorbeelden.

In 2005 had in het Algemeen Rijksarchief de bestandscontrole plaats in de week van 30 mei - 3 juni. De volgende bestanden werden aan een grondige controle onderworpen: Comité van de Religieus, Audiëntie, enkele deelbestanden van de Grote Raad van Mechelen, de series naturalisatiedossiers en de bijzondere stukken in gesloten kasten. Ook de toenmalige afdeling 3 ("archieven van de centrale administraties"), nadien afdeling 5 ("hedendaagse archieven") hield in de periode 30 mei-3 juni 2005 en 29 mei-2 juni 2006 een bestandsopname met betrekking tot de archieven die door de afdeling worden beheerd. In mei 2006

---

<sup>24</sup> HONNORÉ L., *Gude des fonds et collections des Archives de l'État à Mons*, Brussel, 2006 [Guides, 61].

<sup>25</sup> BODART E., *Guide des fonds et collections des Archives de l'État à Namur. II*, Brussel, 2004 [Guides, 60].

<sup>26</sup> DESMAELE B., *Guide des sources d'Archives concernant l'histoire de la ville de Tournai conservées aux Archives de l'État en Wallonie*, Brussel, 2000 [Guides, 47].

werd in het Algemeen Rijksarchief de reeks *Grote Raad voor de Nederlanden, Processen in eerste aanleg* nummergewijs gerecoleerd (34 strekkende meter, 3983 nummers). In de maand juli 2006 was de reeks *Processen van de Geheime Raad, Spaanse periode* aan de beurt, dit met het oog op inventarisatie van een deel van deze procesdossiers (398 archiefdozen van het oude type, 120 meter). De bestandsopname uitgevoerd in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) (5-9 september 2005) stond in het teken van de controle van de volgende archiefbestanden: centrale administratie van het Dijle-departement, Raad van Brabant (met herordening van een deel van het bestand), registratie- en hypotheekkantoren van Brussel, bibliotheek van de leeszaal (controle van de etikettering en plaatsing van een anti-diefstalsysteem). Ook tijdens de periode 4 tot 9 september 2006 werd in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) een bestandscontrole uitgevoerd. Het accent werd toen gelegd op de bestandscontrole van het fonds van de Kerkelijke archieven Brabant. Deze operatie leidde tot de restitutie van een aantal nummers aan de Rijksarchieven van Antwerpen, Gent, Leuven, Louvain-la-Neuve (Ruisbroekstraat), Bergen en Namen. In het Archief van het Koninklijk Paleis stond de bestandscontrole (26-30 juni 2006) in het teken van de controle van het archief van het secretariaat van de "Bevelen van de Koning" (1865-1909) en van de maandstaten van de Civiele Lijst (1894-1909).

Tijdens de bestandsopname, uitgevoerd in het Rijksarchief te Antwerpen (23-26 mei 2005) werden 4.500 nrs. van het notariaat en de 1.200 militieregisters verplaatst en gecontroleerd, werden een aantal bestanden "oud gemeentearchief" geverifieerd en de toegangen aangepast en uitgeprint, werden de archieven van kloosters, kapittels e.d. en de archieven van kerken en parochies deels grondig nagekeken en deels van nieuwe verpakkingen voorzien. Verder werden de aanwezigheid en de materiële staat van de klappers op de parochieregisters en burgerlijke stand gecontroleerd en de beschadigde boeken hersteld of vervangen. Ook werd een algemeen nazicht van alle magazijnen op zichtbare gebreken en tekorten uitgevoerd. Tijdens de bestandscontrole van 28 maart - 1 april 2006 werden inventarissen, toegangen en klappers in de leesalen op orde gezet en versleten exemplaren vervangen, werden - met het oog op het opnieuw te verpakken - door jobstudenten (zomer 2006) eenheden van de bestanden "oud gemeentearchief" genoteerd en een lijst opgesteld van te drukken etiketten. Ook beschadigde documenten van deze reeks werden genoteerd en deels uit de magazijnen verwijderd en in een afzonderlijk lokaal in quarantaine gezet. Voor de kerkarchieven werden de niet-geëtiketteerde dozen van nieuwe etiketten voorzien en vond er een verhuis plaats van enkele honderden meter archief om tot een meer optimale magazijnschikking te komen. Verder werd een deel van de reeksen "notariaat", "oud gemeentearchief" en "hedendaagse gemeentearchieven" op ontbrekende nummers nagekeken, de microfilmverzameling gecontroleerd en de toegangen van een aantal bestanden "oud gemeentearchief" aangepast en vervangen.

De bestandscontroles werden in Rijksarchief te Beveren in 2005 gespreid in de tijd. De resultaten van de bestandscontrole van 2004 werden in de archievenoverzichten ingevoerd. In januari 2005 werden de langdurige ontleningen, door diverse diensten van de Administratie Waterwegen en Zeewezen, door S. De Smet nagekeken. In februari 2005 gebeurde dit met de collectie microfilms (D. Vandaele en T. Haeck). Tijdens de week van de bestandscontrole (3 tot 7 oktober 2005) werd een aantal werkzaamheden uitgevoerd die in het teken stonden van de invoer van gegevens in Archeion: (her)nummeren van (delen van) bestanden, nakijken en ordenen van de microfilms, ordenen van de toegangen in de inventarissenkamer, etiketteren van de publicaties van het Rijksarchief voor de handbibliotheek in de studiezaal en het herordenen van het archief van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen. De bestandscontrole van 2-6 oktober 2006 stond in Beveren in het licht van de controle van archiefbestanden op volledigheid en materiële

schade. Tijdens die periode werden mutatie-, aanwinsten- en verliesfiches gecontroleerd, werden toegangen in de leeszaal en in de inventarissenkamer gecontroleerd en waar nodig aangevuld, werden digitale toegangen in een mappenstructuur geordend, werd de microfilmcollectie gecontroleerd, een overzicht opgesteld van archiefbestanden die voor hernummering en verpakking in aanmerking komen, de handbibliotheek in de leeszaal geordend, het archief van het Rijksarchief geordend en de tweede fase van Archeion voorbereid. Nadat de archivaris van de provinciale archiefdienst de selectie van het archief ouder dan 100 jaar had voltooid, werden vanaf juli tot december 2006 ruim 28 archiefblokken van de provincie Oost-Vlaanderen achter elkaar gezet (continue berging). De verschillende archiefblokken werden opnieuw afgebakend, de nummers gecontroleerd en de bijbehorende toegangen geïdentificeerd.

De bestandscontrole in het Rijksarchief te Brugge had plaats van 3 tot 7 oktober 2005. De volgende collecties of bestanden werden aan een grondige controle onderworpen: het archief van de stad Tielt (met opmaak van concordantielijst), het archief van het Brugse Vrije (Oostenrijkse periode), ongeklasseerd archief van de 3de afdeling van de provincie. Er werden verder allerhande controles uitgevoerd in functie van de invoering van het archiefbeheersysteem Archeion. Naast een globale revisie van alle rekken in de magazijnen werd tijdens de periode 2-6 oktober 2006 in het Rijksarchief te Brugge een grondige controle gedaan van alle ontbrekende nummers in inventarissen en toegangen in beperkte oplage. Er gebeurde ook een kwaliteitscontrole van de etiketten in de magazijnen. Bijzondere aandacht werd besteed aan het archief van het St.-Dominicusgesticht te Brugge en van de kasselrij Veurne (hernummering, digitalisering, verpakking). Er gebeurde ook een nazicht van de oorkonden 'met blauw nummer', met inlassing van de oorkonden van de Jezuïeten. Tenslotte werden de pakken met de ongeklasseerde processen van het Brugse Vrije van een nummer voorzien.

In het kader van de bestandscontrole in het Rijksarchief te Gent (17-20 mei 2005) werden de volgende werkzaamheden uitgevoerd: controle van de verzameling losse gedrukte ordonnanties (M. Carnier), aanmaak van een nieuwe magazijntabel (W. Buntinx), controle van de collecties charters van de Priorij Sint-Margriete Bethlehem, opsporen van "verdwaalde" nummers en controle van de collectie "kaarten en plans". Tijdens de bestandsopname van 18 tot 21 april 2006 werden door M. Carnier stukken geordend en beschreven uit het archief van Sint-Baafs - Bisdom Gent en "verdwaalde stukken" geïdentificeerd. Controles werden uitgevoerd in de charters van het archief van de priorij van Sint-Margriete in Bethlehem, vermiste nummers opgespoord, archiefblokken verplaatst en een partij niet te bewaren drukwerken voor vernietiging verwijderd. In het Rijksarchief te Hasselt greep de bestandscontrole plaats in de laatste week van januari 2005 en van 2006. Bij deze gelegenheid werden de verzamelingen microfilms en parochieregisters gecontroleerd en op hun plaats gezet. Daarnaast werd een bestandsopname uitgevoerd van de archieven van de schepenbanken en van de gemeenten. De 'recolementsweek' (bestandsopname) van het Rijksarchief te Kortrijk (14-18 februari 2005) stond in het teken van de controle en de herverpakking van de (in de wezerijregisters) geregistreerde losse staten van goed van stad en kasselrij Kortrijk (73,4 str. m.) en de herlocalisatie, het opmeten (per archiefblok) en het maken van plaatsingslijsten van de notariële archieven (397 str. m.). In de week van 20-24 februari 2006 werden in Kortrijk controles uitgevoerd in de familiearchieven van d'Ennetières (gedeeltelijk) en Limburg-Stirum, alsook in de verzameling aanwinsten.

In het Rijksarchief te Leuven werd in de periode 17-21 januari 2005 een bestandscontrole uitgevoerd van het Kerkelijk archief Vlaams-Brabant, alsook een uitgebreide controle van

de charters van het kapittel van Zoutleeuw (1574 nrs.). Tijdens de bestandsopname van 23-27 januari werd het Kerkarchief van Vlaams Brabant opnieuw verpakt.

In Ronse werden tijdens de periode 5 tot 9 september 2005 een deel van de oude gemeentearchieven, de familie- en persoonsarchieven en de archieven van de OCMW's en rechtsvoorgangers aan een grondige controle onderworpen; tijdens de bestandsopname van 2006 (4 tot 8 september) kwam het nazicht van parochiale archieven (ancien régime en hedendaagse periode) aan bod.

De bestandsopname uitgevoerd in het Rijksarchief te Aarlen (periode 26-30 september 2005) stond in het teken van de controle van de bestanden 'burgelijke stand' (met de verplaatsing van de registers van de arrondissementen Neufchâteau en Aarlen) en van de series «Usines et ateliers» et «Distribution d'eau» van het provinciaal archief. Tijdens de 'recolementsweek' (25-30 september 2006) werd het personeel gemobiliseerd voor de selectie en de ordening van de serie "bâtiments communaux", overgedragen door het provinciebestuur. De bestandscontrole in het Rijksarchief te Hoei (20-25 juni 2005) had voornamelijk betrekking op de notariaatsarchieven en op de microfilms die in de studiezaal ter inzage worden gegeven. Tijdens de bestandsopname van 2006 (19-24 juni) werd de aanwezigheid en de ordening van de parochieregisters en de registers van de burgerlijke stand gecontroleerd, alsook de microfilms, de notarisarchieven, de archieven van de schepenbanken, de kerkelijke archieven en de erfenisaangiften. Tijdens de periode 3 tot 7 oktober 2005 werd in het Rijksarchief te Luik de controle, de hergroepering en de verhuis uitgevoerd van het derde en tweede niveau van de archiefbestanden "provinciale archieven" die in 1993 uit Saint-Hubert waren overgekomen (674 m.). In 2006 (bestandsopname van 2 tot 6 oktober) werd een systematische bestandsopname in het magazijn gerealiseerd met het oog op de invoering van de gegevens in Archeion. Verschillende verkeerd geplaatste stukken kwamen toen aan het licht.

In het Rijksarchief te Bergen stond de bestandscontrole (24-29 oktober 2005 en 23-27 oktober 2006) volledig in het teken van respectievelijk de voorbereiding van de verhuis van de dienst en het wegwerken van de achterstanden in verband met de plaatsing van bestanden (ingevolge deze verhuis). In het Rijksarchief te Namen werd tijdens de 'recolementsweek' van 30 mei-4 juni 2005 de ordening doorgevoerd van de minuten die door de notarissen Compère (Rochefort) en Kesteloot (Namen) in bewaring waren gegeven, alsook de archieven van het ontvangstkantoor van de registratie van de provincie Namen en het fonds "de Woelmont". Tijdens de periode 12-16 juni 2006 werden enkele kleine familiearchieven en de "Bibliothèque namuroise" opnieuw geordend, werd de leeszaal heringericht in het kader van de invoering van het leeszaalreglement en werd een deel van het archiefbestand "Winterhulp" in veiligheid gebracht.

Tijdens de periode 17-22 oktober 2005 had in het Rijksarchief te Saint-Hubert geen bestandscontrole plaats, maar een verhuis van kantoormeubilair en van de administratieve bibliotheek. In 2006 (bestandsopname van 16 tot 21 oktober) werd de controle doorgevoerd van twee archiefbestanden: de ondergeschikte jurisdicties en het fonds van het kasteel van Mirwart, waarvan een deel (de boekhouding, 15 portefeuilles, 16de-18de eeuw), opnieuw wordt ontsloten.

De bestandsopname in het Rijksarchief te Doornik (19-24 september 2005) was gericht op de controle van de notaris- en familiearchieven en van de bibliotheek van de studiezaal, dat van de periode 13-23 september 2006 op de controle van de archieven van parochies en gemeenten.

In het Staatsarchiv Eupen werd in de periode 5 tot 10 september 2005 en 4 tot 9 september 2006 een algemene bestandsopname uitgevoerd, tijdens dewelke de verpakkingen en etikettering systematisch werden gecontroleerd. Deze werden indien nodig vervangen.

### **1.3.3.3. Beheer van de bestandsdocumentatie**

In dit hoofdstuk wordt voor de verschillende Rijksarchieven het beheer van het centraal dossier van archiefvormers en archiefblokken kort toegelicht.

In 2006 stonden de Algemene Diensten (Lieve De Mecheleer) in voor het onderhoud van de bestandsdocumentatie, die deels in digitale vorm, deels in papieren vorm (hangklassement) wordt bijgehouden. Een grondig nazicht werd doorgevoerd voor de dossiers betreffende de bestanden uit het ancien régime (aanvulling van ontbrekende inventarissen). De aanwinstendossiers werden systematisch gecontroleerd en aangevuld (toevoegen van ontbrekende registratiefiches, inspectierapporten, toegangen, enz). Aangezien het centraal dossier van het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) in de jaren 2003-2004 volledig geordend werd, was in 2005-2006 slechts een updating nodig. In het Rijksarchief te Antwerpen werden nieuwe gegevens in verband met aanwinsten systematisch genoteerd en verwerkt. In het Rijksarchief te Beveren wordt het centraal dossier van de archiefvormers en archiefblokken door J. Buyle bijgehouden (databank in Access). In het centraal dossier wordt de documentatie over de archiefvormers bijgehouden, wordt de briefwisseling betreffende toezicht en acquisitie gecentraliseerd, worden de inspectieverslagen bijgehouden en wordt de verwijziging naar de verschillende toegangen tot de archiefbestanden bewaard. De Access-databank biedt toegang tot ca. 6.253 dossiers. In het Rijksarchief te Gent werden in de loop van 2005 de in 2000 uit het Rijksarchief te Beveren teruggezonden bestandsdossiers met gegevens van de nieuwe aanwinsten aangevuld. Naarmate het archievenoverzicht vorderde werden de behandelde dossiers aangepast en gecorrigeerd. In het Rijksarchief te Hasselt werd in 2005 verder gewerkt aan de uitbouw van het centraal dossier. Naar aanleiding van de invoering van de gegevens in Archeion werden nieuwe bestandsmappen aangemaakt en werden bestaande mappen aangevuld met o.a. de toegangen en nadere gegevens betreffende de bestanden. Het centraal dossier omvatte eind 2005 35 meter hangmappen, gevuld met ca. 2300 bestandsmappen. In het Rijksarchief te Kortrijk werd voor nieuw verworven bestanden systematisch een dossier geopend. Oude dossiers werden aangevuld. Alle nog terug te vinden schenkingsverklaringen en overeenkomsten met particuliere archiefvormers werden verzameld, gekopieerd en het origineel werd naar de Centrale Diensten (directiesecretariaat) opgestuurd waar ze worden bewaard. Ook in de Rijksarchieven te Leuven, Ronse, Doornik, Aarlen en Eupen wordt het centraal dossier nauwgezet bijgehouden en geactualiseerd (b.v. door toevoeging van inspectieverslagen en toegangen). Tot 2002 bestond in het Rijksarchief te Hoei geen centraal dossier van archiefvormers en archiefblokken met betrekking tot het gerechtelijk arrondissement. Het klassement werd in 2005 schoorvoetend gestart en aangevuld naarmate de inspecties van diensten vorderden (voornamelijk kerkfabrieken, OCMW's, gemeenten). Ook in het Rijksarchief te Luik ontbreekt een centraal dossier van archiefvormers en archiefbestanden en -blokken. In het Rijksarchief te Bergen werd het bestaande centraal dossier in 2006 gecontroleerd en geactualiseerd met het oog op de eindredactie van de archiefgids (L. Honnoré). In het Rijksarchief te Namen werd in 2005 een begin gemaakt met het reconstrueren van wat ooit het begin moet zijn geweest van een centraal dossier. Met de bevordering van D. Van Overstraeten tot wnd. Algemeen Rijksarchivaris werd het bijhouden van de dossiers gestaakt. Het secretariaatsarchief werd geordend door C. Happé, o.l.v. E. Bodart. Dit werk werd in 2006 verdergezet. Ook in het Rijksarchief te Saint-Hubert

nam het centraal dossier, sinds 2002, geleidelijk aan vorm, naarmate de gegevens die nodig zijn voor de implementatie van Archeion beschikbaar zijn.

#### 1.3.3.4. Depotbeheer

Voor het eerst wordt in het beknopt jaarverslag ruim aandacht besteed aan het dagelijks beheer van het archiefmagazijn en de daarmee samenhangende activiteiten. Deze aandacht houdt verband met het feit dat tientallen medewerkers zich dagelijks inlaten met het verpakken van recent verworven archief, met het inhalen van achterstanden inzake verpakking, vlakken van archief, etikettering van mappen en dozen, met het klaarmaken van archieven voor verhuizing of uitlening. Het is dan ook normaal dat deze activiteiten in het jaarverslag een plaats krijgen, al is systematisch bijhouden van cijfergegevens niet altijd even makkelijk.



In de loop van 2005 en 2006 stond de reorganisatie van de magazijnen van het Algemeen Rijksarchief, en met name het vinden van voldoende opbergruimte om nieuwe aanwinsten onder te brengen, hoog op de agenda. Aan deze problematiek werden tal van verga-

deringen gewijd, plannen ontvouwd en voorstellen gedaan. Reeds in 2005 werden een aantal belangrijke principebeslissingen genomen om de meest dringende nood aan bijkomende opslagruimte te lenigen. Zo werd het magazijn op de verdieping -1, dat tot dan toe aan de centrale bibliotheek was toegewezen, ontruimd om opnieuw dienst te doen als opbergruimte voor archief. De boeken verhuisden naar enkele compactussen, die voor het opbergen van archieven niet geschikt zijn. De in de compactussen bewaarde archieven verhuisden naar archiefdepots om verdere beschadiging te vermijden. De verhuis naar het Rijksarchief te Brussel II (Haseldonckx) van bestanden die gedurende lange tijd niet-toegankelijk zijn, werd in het vooruitzicht gesteld. In het licht van de implementatie van het organogram van oktober 2005, voor wat Brussel betreft, werd in de lente van 2006 een visietekst opgesteld in verband met de herschikking van de archiefbestanden tussen het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief te Brussel. Verder werd een partij dozen besteld (nieuw formaat). De dozen waren kleiner van formaat en moesten depotbeheerders in staat stellen om meer planken per rek te gebruiken. Bij de Regie der Gebouwen werd aangedrongen om het nodige te doen om de klimaatregeling in het magazijn + 1 in orde te brengen en vooral om op de verdieping 0, die grotendeels vrij kwam na de gedeeltelijke ontmanteling van de handbibliotheek, een klasseerruimte voor 4 tot 5 archivariissen te installeren (plaatsen van schotten, aanpassing van bekabeling) en een ruimte bestemd voor het atelier voor behoudsactiviteiten. Ondanks herhaaldelijk aandringen bij de Regie en tientallen contacten (ook per brief en via e-mail) werden de eenvoudige aanpassingswerken op de verdieping 0 niet gerealiseerd, wat een ernstige belemmering inhield voor de werkzaamheden van tal van medewerkers. Aan de verbetering van de klimaatregeling in het magazijn +1 werd wel verholpen, zij het gedeeltelijk. In 2006 werden door de Algemene Diensten van het Algemeen Rijksarchief drie halftijdse medewerksters en twee jobstudenten belast met het vlakken, het grondig ontstoffen en het herverpakken in zuurvrije omslagen en dito archiefdozen van 290 strekkende meter procesdossiers en losse stukken van het archiefbestand Grote Raad voor de Nederlanden te Mechelen, *Beroepen uit Vlaanderen* (deelreeksen *Particulieren* en *Varia*) en *"Mélanges"*. Omdat het gaat om ongeïventariseerd archief, werd de etikettering nog niet uitgevoerd. Dankzij de inzet van jobstudenten kon afdeling 5 ("hedendaagse archieven") in de zomer van 2006 400 meter archief verpakken en evenveel meter herverpakken.

De op 14 maart 2006 bij het archief van het Koninklijk Paleis in dienst getreden administratief en technisch medewerkster (deeltijds) werd o.m. belast met een (her)verpakkingsoperatie. In totaal werd door haar in 2006 185 strekkende meter archiefdossiers in zuurvrije mappen en zuurvrije dozen verpakt. De muziekpartituren (14 m.) uit de verzameling van koningin Elisabeth werden in archiefportefeuilles verpakt. Wanneer door de lezers bescheiden in de leeszaal worden aangevraagd, die nog niet in zuurvrije mappen en/of dozen zitten, worden die herverpakt vooraleer ze in de depotruimte worden teruggeplaatst

In het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) dat, zoals vele Rijksarchieven, met een structureel ruimtegebrek kampt in de magazijnen, werden voor 1 km. bijkomende rekken aangekocht. In 2005 werd ruim 176 m. archief herverpakt, voornamelijk notarisarchieven en 206 m. archief dat recent werd verworven, werd ontstof en (her)verpakt en op die manier klaargemaakt voor langetermijnbewaring. Tijdens de periode september-december 2006 werd meer dan 202 m. archief verpakt en werden diverse archiefbestanden opgeschoven om plaats te winnen in de depotruimte.

In 2005 werden in het Rijksarchief te Antwerpen de recent verworven of geïnventariseerde bestanden (notariaat, familiearchief Blommaert e.d.) verpakt en geëtiketteerd. Een groot



aantal bestanden "oud gemeentearchief", met zeer oude en slechte verpakkingen, werd met de hulp van jobstudenten heringepakt en geëtiketteerd. In totaal werden 548 m. archief herverpakt in 6.900 dozen en voorzien van 19.500 etiketten. Dit werk werd in de zomer van 2006 verdergezet. Toen werd in totaal 710 m. archief herverpakt in 6.200 dozen en voorzien van 21.500 etiketten. Alle etiketten werden aangemaakt door G. Dierckx en K. Van Honacker. De opname van de hygrometers werd door K. Van Honacker opgevolgd.

In het Rijksarchief te Beveren ging de aandacht in verband met het depotbeheer enerzijds uit naar het bestandsbeheer, anderzijds naar de (her)verpakking van bestanden. Het archievenoverzicht van het ressort Vlaanderen (MS Access-databank) werd tot 1 mei 2005 bijgehouden door T. Haeck, van 1 mei tot 1 november 2005 door D. Vandaele en vanaf 1 november 2005 door S. De Smet. Het betreft een MS Access-databank. De archieven van het ressort Vlaanderen omvatten eind 2005 ruim 1.241 blokken (35.872,93 m.). Het archievenoverzicht van het ressort Beveren wordt bijgehouden door J. Buyle en S. De Smet (263 blokken, 2.704,88 meter). De archievenoverzichten van het ressort Vlaanderen en van het ressort Beveren werden tot 12 maart 2006 bijgehouden door S. De Smet. Op 13 maart 2006 nam Marij Preneel het archievenoverzicht van het ressort Vlaanderen over. De archieven van het ressort Vlaanderen omvatten eind 2006 1335 archiefblokken. Vanaf 15 november 2006 werd het beheer van de archiefbestanden volledig vanuit Archeion beheerd. Sindsdien staat Marij Preneel in voor de invoer in Archeion voor de archiefblokken van het ressort Vlaanderen; J. Dambruyne deed dit sinds 1 oktober 2006 voor het ressort Beveren.

Ter voorbereiding van de invoer van de archiefblokken in Archeion werden in 2005 de bestandenoverzichten van het ressort Vlaanderen en het ressort Beveren volledig nagezien op volledigheid en uniformiteit. Voor het ressort Beveren diende een nieuw archievenoverzicht aangemaakt te worden, aangezien het oude archievenoverzicht per archiefvormer was opgebouwd en niet per archiefblok. Door Marij Preneel werd een planning uitgewerkt en werden richtlijnen opgesteld i.v.m. de toegankelijkheid. J. Buyle en L. Heerwegh werden belast met het tellen van alle rekken in de depotruimten en met de aanpassing van de rekkenlijst. De gegevens werden vanaf oktober 2005 in Archeion ingevoerd door J. Buyle, K. De Graef en J. Vercauteren. Op 31 december 2005 waren 831 blokken ingevoerd. Marij Preneel en Sylvie De Smet stonden in voor de begeleiding bij de invoer. Op 15 maart 2006 waren alle 1570 blokken ingevoerd. M. Preneel stond in voor de invoer van alle aanwinsten/mutaties/verliezen in Archeion, meer bepaald voor de archiefblokken van het ressort Vlaanderen; Sylvie De Smet (tot 30 september 2006) en Johan Dambruyne (in dienst sinds 1 oktober 2006) deden dit voor het ressort Beveren. De 18 archiefbestanden (1.075 m.) van het ressort van Vlaams-Brabant (gemeentearchieven, schepengriffies, notariaten, enz.) werden nog niet ingevoerd. Sinds 8 december 2006 kunnen bezoekers in de leeszaal van het Rijksarchief te Beveren alle archiefstukken aanvragen via Archeion, met uitzondering van de stukken gevormd door lokale archiefvormers uit Vlaams-Brabant. Voor het registreren van aanwinsten, mutaties en verliezen werd in 2005 de in gebruik zijnde procedure geactualiseerd (elke aanwinst, mutatie of verlies wordt door de bevoegde archivaris geregistreerd op een aanwinst-, mutatie- of verliesfiche). Deze fiches dienen als basis voor de aanpassing van het archievenoverzicht. Eens afgewerkt, worden de fiches centraal bewaard, enerzijds als controle-element en anderzijds als basis voor het verzamelen van statistische gegevens. J. Buyle staat in voor de verwerking en het beheer van de afgewerkte fiches.

Archieven afkomstig van de buitendiensten van de FOD Financiën en van hoven en rechtbanken en penitentiaire instellingen worden doorgaans keurig verpakt en geëtiketteerd aan het Rijksarchief overgedragen. Archieven afkomstig van andere openbare



archiefformers worden, na akkoord van de overdragende instelling, tegen betaling verpakt. Eind 2005, respectievelijk eind 2006, waren alle in de loop van dat jaar overgebrachte bestanden van openbare archiefformers verpakt of in bewerking. Voor de private archiefformers gebeurde de verpakking steeds door en op kosten van het Rijksarchief. De verpakking van deze archieven was minder prioritair. In 2005 werd een bijzondere inspanning gedaan voor het wegwerken van de achterstanden inzake verpakking. In de eerste plaats werd de verpakkingsoperatie van de vorige jaren t.a.v. archieven van de registratie- en hypotheekkantoren verdergezet. In de loop van 2005 werd ca. 575 m. archief herverpakt. Verder werd in 2005 gestart met het herverpakken van de archieven van lokale instellingen van het gerechtelijk arrondissement Dendermonde. Deze waren nog verpakt in portefeuilles en oude archiefdozen. Grote formaten waren zelfs niet verpakt. In de loop van 2005 werd 538 m. archief herverpakt; in de loop van 2006 353 m. Verder werd in 2005 ca. 100 m. bedrijfsarchief verpakt, 471 m. archieven van de burgerlijke stand en een reeks kleinere bestanden (163 m.). In 2006 werd de verpakking gerealiseerd van 768 m. archief van de burgerlijke stand en van 171 m. bedrijfsarchieven.



*Klankarchief van de VRT, bewaard in het Rijksarchief te Kortrijk.*

In 2005 werd in het Rijksarchief te Brugge de herverpakking doorgevoerd (door M. Vandersyppe) van archief van het Brugse Vrije (2748 dozen of 247 m.) en van de kasselrij Veurne (201 dozen of 20 m.). D. Moenaert en J.-P. Lecluyse verpakten het archief van de gemeente en heerlijkheid Oostkamp (408 dozen of 40 m.) en van het zgn. "doorlopend notariaat" (505 dozen of 50 m.). In 2006 werd recent verworven archief ingepakt door M. Vandersyppe. Herverpakking in de magazijnen gebeurde door M. Vandersyppe, G. Cleirbaut (voor één jaar aangeworven op basis van art. 60 van de OCMW-wet) en vier jobstudenten: T. Vandermaesen, M. Zwartjes, S. Van Huele en K. Vandenbroucke. Marnix Vandersyppe stond vooral in voor het herverpakken van het archief van kerkfabrieken (720 dozen). Ca. 350 m. notariaatsarchief werd herverpakt door G. Cleirbaut. M. Zwartjes en T. Vandermaesen stonden in voor de herverpakking van 128 m. oud stadsarchief van Nieuwpoort (407 nrs. van de 6187) en van de familiearchieven van Renynghe de Voxvrie (8 m., 1017 nrs.) en van der Beke de Cringhen (7 m., 247 nrs.). K. Vandenbroucke en hoofdzakelijk S. Van Huele herverpakten het overige deel van het oud stadsarchief van Nieuwpoort. Ook het stadsarchief van Tielt (2610 nrs.) werd volledig opnieuw verpakt. Het werd ook opnieuw geordend aan de hand van een vooraf opgemaakte concordantielijst.

Recent verworven archief werd ook in het Rijksarchief te Gent verpakt en van etiketten voorzien: het archief van notaris J.P. De Jaeger, een deel van het archief van Sint-Baafs/Bisdom Gent. Serie K (aanvulling), de verzameling F. De Clercq, het archief van het Comité Hulp en Voeding Waarschoot (243 nrs., 6,9 m.). De systematische vervanging van oude archiefdozen, portefeuilles en omslagen door nieuwe zuurvrije archiefdozen, nieuwe etiketten en zuurvrije omslagen werd in 2005 verdergezet: de hedendaagse gemeentearchieven Moerbeke, Zulte en Nevele, het archief van de Sint-Pietersabdij - I Div en II (*partim*), het archief van de Ambacht Maldegem en van de Ambacht Waarschoot, het archief van Sint-Baafs/Bisdom Gent. Serie B (nrs. 2591-5697) (samen ca. 7000 nrs., 208,5 m.). Ongeveer 2000 kaarten en plans werden in nieuwe zuurvrije mappen opgeborgen. Verder werd een belangrijk deel van de niet ingebonden tijdschriften in zuurvrije archiefdozen verpakt. In 2006 werd de verpakking van recent verworven archief verdergezet: archief van de notarissen Van Damme en Nève (4) en van de Rijksnormaalschool Gent (samen 1079 nrs. of 51,95 m, waarvan 674 nrs. of 14,5 m. door een jobstudent). De vervanging van oude archiefdozen, portefeuilles en omslagen door nieuwe zuurvrije archiefdozen, nieuwe etiketten en zuurvrije omslagen werd in 2006 eveneens verdergezet: Sint-Pietersabdij II (voortzetting 2005), Bisdom Gent reeks K (aanvulling), Waarschoot ambacht, Ursel ambacht, Schepenbank Zaffelare, Gemeente Zaffelare, Raad van Vlaanderen, Indaginge Gent, chartersupplementen (inventaris Lavaut) (Kartuizers, Sint-Pietersabdij, Nieuwenbos) (samen 14494 nrs. of 428 m, waarvan 10.897 nrs. of 271,5 m. door jobstudenten). Enkele ongeordende archieven (Duermael, Eggermont, Delva, Dubois, de Nève e.a.) werden in zuurvrije dozen en omslagen opgeborgen (22 m.). Hetzelfde gold voor ca. 1000 kaarten en plans. Door plaatsgebrek in de depotruimten, door de herverpakking van bestanden en recente aanwinsten diende met de beschikbare ruimte creatief te worden omgesprongen. Het verplaatsen van bestanden was vaak noodzakelijk.

In het kader van de voorbereiding van de invoer van archiefbestanden in Archeion werden in de loop van 2005 bepaalde archiefbestanden in het Rijksarchief te Hasselt herschikt. De plaatselijke juridische instellingen van het ancien régime (magazijn 01) werden volledig aangesloten (continue berging). Tegelijkertijd werd de plaatsingslijst van de bestanden aangevuld. Ook voor de andere magazijnen werden de plaatsingslijsten nagekeken en aangevuld. Deze gegevens werden in het centraal dossier per bestand opgeslagen. Verder verwierf het Rijksarchief te Hasselt een aantal belangrijke bestanden zoals de handelsregisters van Hasselt en Tongeren, alsook enkele notarisarchieven. Deze werden in

archiefdozen verpakt, die alle van etiketten werden voorzien. De bestanden van de gevangenis van Hasselt en van de Diensten van het Mijnwezen werden integraal verpakt. Daarnaast werden nog etiketten aangebracht op reeds eerder verpakte bestanden. Het totaal aantal verwerkte etiketten kan geraamd worden op ca. 7500. De kaartenverzameling werd integraal in zuurvrije mappen verpakt en in de kaartenkasten geborgen (900 kaarten). Hetzelfde gebeurde met de verzameling affiches. Daarnaast werden de nieuwe kaarten van de diensten van het Mijnwezen verpakt (110 stuks). De verzamelingen oorkonden van de schepenbanken, gemeenten, kerken en heerlijkheden werden, voor zover dit nog niet eerder gebeurd was, herverpakt in zuurvrije dozen. In 2006 werden de verworven archieven eveneens in zuurvrije mappen en dozen verpakt. Oude verpakkingen werden vervangen.

In het Rijksarchief te Kortrijk werden in 2005 in de depotruimten diverse nuttige werkzaamheden uitgevoerd door technisch medewerker R. Despiegelaere, door de twee leden van het onderhoudspersoneel S. Mehra en S. Kerkhove (deeltijds) en door twee jobstudenten. In verband met de verpakking in zuurvrije mappen en dozen van recent verworven archief dient het archief van Claessens N.V. (12,9 m.) en de archieven van de notarissen A. en G. Coppin (4,21 m.) te worden vermeld (in totaal 17,11 m.). Een aantal bestanden, die reeds lang in het Rijksarchief aanwezig waren, werd opnieuw verpakt. Het ging om in totaal 455,4 strekkende meter: een gedeelte van het "Modern Stadsarchief Kortrijk" (147,95 m.); Weeskamer Kortrijk, geregistreerde staten van goed (159,13 m.); Architect Jozef Jan De Meyere (11,40 m.); gedeelte van Familiearchief d'Ennetières (57,19 m., enkel in zuurvrije dozen gestopt, nog niet in zuurvrije mappen); Poorters- en buitenpoorterslijsten (8,5 m.); Weeskamer Kortrijk, wezerijregisters (37,94 m.); PMS Kortrijk (1,55 m.); PMS Waregem (0,24 m.); Provinciale Medische Commissie Zuid-West-Vlaanderen (6,69 m.); Textiel Centrale Kortrijk (1,6 m.); Verzameling Iconografie en apart geplaatste foto's uit archiefbestanden (3 m.); ongeklasseerd gedeelte "Oud Stadsarchief Kortrijk" (4,82 m.); gedeelte Gemeentearchief Kooigem (15,39 m.). Verder werd 177,28 m. archief geëtiketteerd (2732 etiketten). Volledigheidshalve dient vermeld dat het ongeklasseerd gedeelte van "Oud Stadsarchief Kortrijk" (4,82 m.) werd ontstoft en verpakt, dat het recent verworven archief van de kerkfabriek en van de parochie Onze-Lieve-Vrouw Kortrijk op schade werd gecontroleerd en verpakt (19,5 m.) en dat een gedeelte van het modern gemeentearchief Kooigem werd geschoond en verpakt (15,39 m.). In 2006 werd 9,69 m. recent verworven archief en 235,45 m. archieven die reeds langer in het Rijksarchief te Kortrijk aanwezig waren, in zuurvrije mappen en dozen verpakt, 14.605 etiketten op mappen en dozen aangebracht en 10,13 m. archief geschoond.

In het Rijksarchief te Leuven werden in 2005 de definitief geïnventariseerde archieven opnieuw verpakt, genummerd en van etiketten voorzien. Tachtig meter slecht verpakt archief van de schepengriffies te Leuven werd gecontroleerd en bijgewerkt door R. Schoofs. A. Boonyong en M. De Letter hebben occasioneel archief gevlakt, steeds naar aanleiding van het opvragen van dozen archief in de leeszaal en de vaststelling van de lamentabele toestand waarin het archief zich in de dozen bevond. Twee jobstudenten zorgden in juli 2006 voor de herverpakking, in zuurvrije omslagen, van het Kerkarchief Vlaams-Brabant (312,33 meter).

In het Rijksarchief te Ronse werd in 2005 recent verworven archief verpakt (104 dozen, 9,92 m.) en een deel van de achterstand inzake verpakking ingehaald (1126 dozen, 131,41 m.). In 2006 werd 327,93 m. archief in nieuwe zuurvrije archiefdozen gestoken.

In 2005 werden in het Rijksarchief te Aarlen eveneens diverse werkzaamheden uitgevoerd die verband houden met het materieel behoud van de bestanden. De etikettering van het

archief van de Conseil de Luxembourg (4223 nrs., 27,4 str. m.), werd door A. Crougs, administratief assistent, afgerond. Deze voegde dossiers in in verschillende series, gevormd door de provinciale administratie ('Bâtiments communaux', 'Distribution d'eau', 'Stations d'épuration', 'Usines et ateliers') (4 m.). Hij verpakte eveneens enkele kleinere bestanden en collecties (statistieken (aanwinsten - 18 dozen), persknipsels van P. Hannick (aanwinsten 12 dozen), een deel van het archief van de Raad van Luxemburg (23 dozen)) en stond in voor de inbinding van reproducties van parochieregisters van de parochie Rosières. S. Krier ordende een deel van de administratieve bibliotheek. De ordening en verpakking van het archief van de rechtbank van eerste aanleg te Neufchâteau (1800-1970) werd beëindigd (350 m.) en in het kader van de reorganisatie van de depotruimte werd het archief van de burgerlijke stand van de gerechtelijke arrondissementen Aarlen (1060 nrs., 174 m.) en Neufchâteau (2169 nrs., 103 m.) van de tweede verdieping naar de verdieping -1 verhuisd. In 2006 werd het accent gelegd op de selectie, de ordening, beschrijving, verpakking en etikettering van diverse series van het provinciaal archief (ca. 300 m.). De operatie werd uitgevoerd door C. Piron, T. Bister, A. Crougs, S. Krier, C. Moï's en de jobstudenten J.-B. Steffen en J. Goedert. S. Krier en A. Crougs stonden in voor de etikettering en plaatsing van 346,5 m. archief afkomstig van het parket van de procureur des Konings en van de rechtbank van Neufchâteau (inventaris door V. Pirlot), voor de verpakking en etikettering van het archief van het vrederecht van het kanton Florenville (1795-1984) (inventaris door V. Pirlot, in samenwerking met C. Piron en B. Petitjean, 39,3 m.). Verder werd de overdrachtslijst van het archief van het vrederecht van Aarlen (1900-1986) gecontroleerd door S. Marchal, jobstudente, werd een deel van het archief van het Département des forêts verpakt en geëtiketteerd (141 nrs.) en werd een aantal interne verhuisoperaties gerealiseerd (archieven van de ONEM (140 m.) en van de rechtbank te Aarlen (49 m.)).

In het Rijksarchief te Hoi werden in 2005 archieven van parochies en van het kasteel van Modave verpakt en geëtiketteerd en werd de depotruimte in gereedheid gebracht voor de invoering van de collecties in het systeem Archeion (aanbrengen van reknummers). Verder werd door jobstudenten in de bibliotheek een materiële scheiding doorgevoerd tussen de drukwerken die behoren tot het patrimonium van het Rijksarchief en deze die behoren tot dat van de Cercle hutois des Sciences et des Beaux-Arts. Verder werden enkele bestanden uit het ancien régime (rechtbank- en kerkarchief), die waterschade opliepen door waterinsijpeling, naar een andere plaats in het magazijn verhuisd. In 2006 werden de volgende archiefbestanden verpakt: gerechtelijke archieven (169 m.) en het archief van de familie Robiano (kasteel van Marchin) (10 m.). De parochiearchieven en parochieregisters werden verpakt met het oog op de verhuis van de dienst naar Luik.



*Zuurrijke archiefdozen.*

De werkzaamheden in het Rijksarchief te Luik stonden in 2005 in het teken van de verpakking van recent verworven notarisarchieven, de herverpakking van de reeks 'Nomination d'instituteurs' van het provinciaal archief (33 dozen) en het hergroeperen, op de verdieping +2, van archieven van private oorsprong (familie- en persoonsarchieven) (512,2 m.). De reorganisatie van de depotruimten werd in 2006 verdergezet. Er werd een begin gemaakt met het hergroeperen van bedrijfsarchieven op de verdieping +3 (verhuis van 772,20 m. door G. Hendrickx, T. Noiroux en enkele jobstudenten). Jobstudenten verpakten een aantal verzamelingen kranten (« Journal d'Aubel », « Aubeler journal », « Journal de Dalhem-Visé », « Le Plateau de Herve », « Arloner Zeitung », « Feuille dominicale » (23,40 m.)) en plaatsten en herschikten een hele reeks bestanden in archiefrekken: de huwelijksbijlagen van het gerechtelijk arrondissement te Luik (1802-1850) (75,60 m.), de hypotheekregisters van Luik (1ste Kantoor : *Transcriptions, Inscriptions*, 2de kantoor : *tables alphabétiques, Répertoires, Transcriptions*) en Malmedy (samen 330 m.), de archieven van de rechtbank van koophandel (356,4 m.) en van de rechtbank van eerste aanleg te Luik (10,8 m.), de dossiers van strafuitvoering van het parket-generaal te Luik (13,5 m.), de archieven van verschillende vredegerechten (Luik II, Fléron, Limbourg, Louveigné, Malmedy, Spa, Stavelot, Hologne-aux-Pierres (201,6 m.) en de archieven van het parket van de procureur des Konings te Verviers (14,4 m.), het archief van graaf P. Clerdent (supplement) (10,8 m.) en tenslotte de registers van de burgerlijke stand van het arrondissement Verviers (307,8 m.). A. Henin, N. Hendrickx en A. Puma verpakten recent verworven notarisarchief (130,16 m.).

Het jaar 2005 stond voor het personeel van het Rijksarchief te Bergen in het teken van de (her)verpakking van archieven met het oog op de verhuis van de dienst, in april 2006, naar een nieuwe locatie. Tijdens de zomer van 2005 werden vele archiefbestanden door vier jobstudenten herverpakt en geëtiketteerd. Sommige delen van ongeklasseerde bestanden werden enkel ontstof en in verhuisdozen gestopt: stad Bergen (303 m.), stedenbouw (220 m.), kasteel van Beaumont (Caraman-Chimay) (50 m.), de mijnen van Grand Hornu (240 m., 4050 nrs.), Strépy-Bracquegnies (26 m, 458 nrs.), Bois-du-Luc (521 nrs.) en Mariemont-Bascoup (250 m, 872 nrs.), Forges de la Providence (verpakking in 150 dozen en pakken), bibliotheek van de balie van Bergen, historische bibliotheek en administratieve bibliotheek (in totaal 349 (verhuis)dozen), verzameling Belgische Staatsbladen (1840-1950, 350 verhuisdozen), het archief van Plétain, pleitbezorger te Bergen (32 verhuisdozen), 'staartjes' ongeklasseerde stukken uit het Frans en Hollands fonds (149 verhuisdozen), prévôté van Sirault (21 dozen) en de archieven van de Krijgsraad van Henegouwen (1914-1927, ontsluiting en verpakking, 118 dozen). Alle bestanden en verzamelingen werden in de periode januari-april 2006 van het oude rijksarchief aan de *place du Parc* naar de nieuwe locatie (Grands Prés) overgebracht. De verhuisoperatie vormde het begin van een rationeel beheer van de depotruimten: de archieven werden volgens een thematische indeling in 17 magazijnen ondergebracht. Archiefbestanden die tot voor kort her en der in de magazijnen waren ondergebracht, werden thans samengebracht. Archiefbestanden die het meest geconsulteerd worden, werden ondergebracht in magazijnen die zich het dichtst bij de studiezaal situeerden. Er werd gestart met de herverpakking van de archieven van notarissen en van gemeenten.

In het Rijksarchief te Namen werd in 2005 de herverpakking gerealiseerd van de volgende archiefbestanden: onderdelen van het provinciaal archief (155 m.), archieven van de ontvangstkantoren van de registratie (100 m.), het archief Carton de Wiart (0,7 m.), de verzameling parochieregisters (5 m.), het archief van de rechtbank van koophandel te Namen (21 m.) en van de rechtbanken van eerste aanleg te Namen (50 m.) en Dinant (25 m.), en verder het archief van de gemeente Marche-les-Dames (6 m.), van de familie Piette

(5 m.), van de parochie Evrehailles (0,1 m.), van de schepenbank en de gemeente Furnaux (0,5 m.) en van notaris Kesteloot (35 m.). In 2006 werd de verpakking gerealiseerd van de archieven van de hypotheekbewaarder van Dinant (20 m.), de provincie (deel) (100 m.), de gevangenis van Dinant (10 m.), de rechtbank van eerste aanleg en het parket van de procureur des Konings te Dinant (50 m.), van de jeugdrechtbank van Namen (7 m.), van het IPPJ te Saint-Servais (13 m.), van de verzameling « Petites archives de familles » (20 m.), van de edelsmid Fallon (4 m.) en van het provinciaal comité en de lokale comités van Winterhulp (40 m.).

In 2005 werden in het Rijksarchief te Saint-Hubert enkele bestanden die reeds eerder werden overgedragen opnieuw verpakt: diverse series gevormd door de rechtbank van eerste aanleg te Marche-en-Famenne, archieven van de notarissen Gomez en Caprasse, archieven van de parochies Ny, Melreux et Fronville en het persoonsarchief van pastoor Dartois. In 2006 werd op dit elan verder gewerkt, met de herverpakking van de archieven van schepenbanken, huwelijksbijlagen, de persoonsarchieven "Mailleux" en Louis Doutreloux (eerste ontvanger van de registratie), gerechtelijke archieven (rechtbank van eerste aanleg te Saint-Hubert (1807-1839), parket en rechtbank van eerste aanleg van Marche-en-Famenne, rechtbank van koophandel en werkrechtssraad van Marche-en-Famenne, vrederechten van Durbuy en Erezée), het 'fonds des curés-notaires' en tot slot de archieven van de notarissen Douny, Jentges, Bourguignon en Dumoulin.

V. Fleurquin en P. Hubaut (Rijksarchief te Doornik) zetten zich in 2005 in voor het ontstoffen, het afstempen en de verpakking van in bewaring gegeven notarisarchieven (15 m.) en de verpakking van gerechtelijke archief (20 m.). Het vlakken en herverpakken van kaarten en plans werd in 2005 beëindigd. In 2006 werd in totaal 14 m. notarisarchief ontstof, afgestempeld en verpakt en werd 6 m. parochiearchief verpakt.

Dank zij de werkzaamheden van jobstudenten werd de depotruimte in het Staatsarchief Eupen in juli 2005 gereorganiseerd (plaatsen van nieuwe rekken, inrichting van een nieuwe bibliotheekleeszaal). In het kader van het Archeion-project werden alle depots en rekken genummerd. In 2006 werden door jobstudenten ca. 2000 kaarten en plans van de stad Eupen geordend, beschreven en verpakt en in Archeion ingevoerd (15 m.). Ook enkele kleine verzamelingen werden geordend. Een deel van de bibliotheek- en archiefbestanden werd verplaatst, geordend en genummerd

#### **1.3.4. BEVEILIGING**

Onder deze afdeling wordt een aantal maatregelen opgesomd of beschreven die in de respectieve rijksarchieven werden genomen ter verbetering van de beveiliging van het archiefbezit in de archiefmagazijnen, in de leesalen of in andere publieksruimten. Een reeks algemene maatregelen moet de beveiliging van de documenten op termijn verbeteren. Vooreerst is er de implementatie van een archiefbeheersysteem (Archeion) dat o.m. gedetailleerde informatie bevat over de bestanden (omvang, aantal archiefbestanddelen, plaats in het depot, enz.). Zonder deze beheersgegevens, die vanaf het begin van de jaren 1990 in het Algemeen Rijksarchief, vanaf 2003 voor de Vlaamse Rijksarchieven en vanaf 2005 voor de Rijksarchieven in de overige provincies werden ingevoerd, is van een beveiliging geen sprake. Wanneer het Archeion-systeem in alle studiezalen operationeel zal zijn (uitvoering in de loop van 2007) zal de systematische registratie van de aanvragen het mogelijk maken na te gaan wie welke documenten wanneer raadpleegde.

Verder moet verwezen worden naar verschillende bepalingen van het leeszaalreglement, dat op 20 juni 2006 werd ingevoerd. Ter verbetering van de beveiliging van de archiefdocumenten in de leeszaal werd het principe ingevoerd dat de lezer geen twee of meer inventarisnummers tegelijk in raadpleging kan krijgen, m.a.w.: de lezer krijgt in principe slechts één inventarisnummer op de tafel en kan een volgend inventarisnummer pas ontvangen wanneer hij/zij het vorige terug ingediend heeft (art. 14, § 2). Hij/zij kan in principe maximaal 25 archiefnummers per dag aanvragen (art. 11, § 2). Ook de tijd voor het in lezing houden (reserveringstijd) werd drastisch verkort. De invoering van het leeszaalreglement gaf aanleiding tot belangrijke logistieke en materiële ingrepen ter hoogte van de back office. Acher de balie van de studiezalen werd de opslagruimte voor de tijdelijke berging van in lezing gevraagde stukken verruimd of anders ingericht. Om het leeszaalreglement te kunnen toepassen, werd in het Rijksarchief te Beveren zelfs een doorgang gemaakt en een reservekamer ingericht naast de leeszaal. In het kader van de toepassing van het leeszaalreglement werd in het Rijksarchief te Luik b.v. een materiële scheiding doorgevoerd tussen de tafels die voor de raadpleging van originelen bestemd waren en deze waarop duplicaatcollecties kunnen worden geraadpleegd.

Het leeszaalreglement bepaalt verder dat voor het opbergen van persoonlijke bezittingen (portemonnee, brillendoos, enz.) bij de balie een plastic (doorzichtige) tas beschikbaar is, die de lezer bij zijn vertrek weer inlevert. Alle andere bezittingen moet de lezer voortaan in de vestiaire en de kluisjes achterlaten: jas, paraplu, handtas, draagtas van de laptop, handscanner, leespen, flits, belichtingsapparatuur, audioapparatuur met koptelefoon, voedsel en drank en verder alles wat het archief, zelfs onopzettelijk, zou kunnen beschadigen, zoals een schaar of een papiermes, lijm en correctievlloeistof, markeerstift, nietmachine of perforator, puntslijper, e.d. (art. 4, § 4). De lezer dient bij de registratie een geldig legitimatiebewijs voor te leggen. Er wordt een digitale pasfoto genomen, waarna hij/zij een toegangskaart en een registratieformulier ontvangt waarop hij/zij persoonlijke gegevens invult (art. 5). De lezer dient zich bij elk volgend bezoek in één van de leeszalen van het Rijksarchief met zijn/haar toegangskaart aan te melden. De toegangskaart wordt bewaard tot het vertrek van de lezer. Bij elk bezoek schrijft de lezer in het leeszaalregister zijn naam en kaartnummer en plaatst zijn handtekening. Deze maatregel geldt ook voor de lezers die uitsluitend duplicaatcollecties of de handbibliotheek raadplegen (art. 6). Het reglement schrijft ook voor dat de raadpleging van originelen uitsluitend gebeurt in de documentenleeszaal of aan de leestafels die daarvoor zijn voorbehouden (art. 14, § 1). Aan de leestafels die voorbehouden zijn voor de raadpleging van originelen, is het gebruik van potlood verplicht (art. 14, § 5).

Tijdens de vormingsessies die in verband met het leeszaalreglement ten behoeve van het leeszaalpersoneel werden georganiseerd, werd ruim aandacht besteed aan het belang van het toezicht in de studiezaal en gewezen op de maatregelen die de bescherming van de archieven moeten helpen verhogen. Ook de herinrichting van de studiezalen (plaatsen van verhoogde balie voor het leeszaalpersoneel) moet bijdragen tot een beter toezicht in de studiezaal (sociale controle). De leeszaal van het nieuwe Rijksarchief te Bergen en de leeszaal van de rijksarchieven te Beveren en te Brussel (Anderlecht) werden ondertussen uitgerust met een nieuwe balie. Investeringsplannen zijn ook gepland voor het Algemeen Rijksarchief in het kader van de renovatie van de leeszaal. Andere maatregelen die genomen worden in het kader van de beveiliging van stukken is het systematisch overzetten van archieven op andere dragers (aanleggen van duplicaatcollecties), het selectief afstempelen van stukken (aanbrengen van de stempel "Rijksarchief / Archives de



l'Etat" op documenten) zonder schade toe te brengen aan de drager<sup>27</sup> en het verhogen van het aantal personeelsleden die in de studiezaal toezicht houden<sup>28</sup>. Het systematisch afsluiten van de toegang tussen de publieksruimten en de depotruimten (automatische toegangscontrole) is een project dat in 2007 wordt onderzocht.

In 2005 verleende L. De Mecheleer haar medewerking aan de behoeftenstudie van de firma Möbius, aangesteld door de POD Wetenschapsbeleid, in verband met de werking van een interne bewakingsdienst. Uit de studie, die op 30 mei 2006 in het Directiecomité werd voorgesteld, bleek dat de recrutering van bijkomend personeel voor extra toezicht in de studiezalen voor het Rijksarchief om budgettaire redenen op korte termijn geen haalbare kaart was.

### 1.3.5. CONSERVERING EN RESTAURATIE



Het ontbreken van een eigen restauratieatelier en de afwezigheid van een meerjarig actieplan "behoud" weegt sterk op het conserveringsbeleid van de instelling. Tot 2004 werd de deskundigheid inzake materieel behoud door W. Rombouts (Rijksarchief te Beveren) samen gebracht. Na de pensionering van deze laatste nam R. Nijssen (Rijksarchief te Hasselt) deze taak van hem over. Reeds in 2005 werd de principebeslissing genomen om op

---

<sup>27</sup> De minuten van notaris Compère uit Rochefort werden in 2005 door het personeel van het Rijksarchief te Namen gestempeld. Ook in andere Waalse rijksarchieven worden nog archieven gestempeld. Deze traditie is in departement II in onbruik geraakt.

<sup>28</sup> In de meeste studiezalen van de Rijksarchieven zijn permanent twee administratieve medewerkers aanwezig. In dit aantal is de bediende die de documenten in het magazijn ophaalt niet inbegrepen. In sommige Rijksarchieven moest gewacht worden op de aanwerving van extra personeel om deze norm te kunnen halen, zoals in het Rijksarchief te Kortrijk en te Arlon b.v. waar in november 2006 een bijkomend personeelslid kon worden aangeworven.



de verdieping 0 van het Algemeen Rijksarchief een ruimte in te richten waar kleine behoudswerkzaamheden zouden doorgaan. De Regie was bereid zich met de minimale aanpassingswerkzaamheden te gelasten maar het dossier bleef tot ver in 2007 aanslepen.

### 1.3.5.1. Behoudswerkzaamheden uitgevoerd door het eigen personeel



Het onderhoudspersoneel (niv. D) speelt een grote rol in het creëren en handhaven van goede omgevingsfactoren voor de archiefbewaring. In principe worden de vloeren van alle depots jaarlijks nat gereinigd en worden dozen, portefeuilles en banden en de onbezette legborden stofvrij gehouden. Door gebrek aan personeel en de noodzaak onderhoudspersoneel ook in de dienstverlening in te zetten, komt dit minimumprogramma in sommige Rijksarchieven in het gedrang. In 2005 werd een audit georganiseerd in verband met het onderhoud van de Rijksarchieven. Uit deze audit kwamen tal van knelpunten naar voren zoals het ontbreken van een planning van de werkzaamheden van het personeel, het veelvuldig inzetten van het onderhoudspersoneel voor diverse taken die met het onderhoud van kantoren, publieks- en depotruimten niets te maken hebben maar eerder vallen binnen het takenpakket van personeel van niv. C, het gebrek aan vorming (richtlijnen, EHBO), het gebrek aan materieel, risico's inzake veiligheid, enz. In 2006 werden pogingen ondernomen om het sociaal statuut van het onderhoudspersoneel en de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Sommige personeelsleden van niv. D werden in een éénduidige functiefamilie ingedeeld (onthaal, technische functie) wat hen in staat stelde om een competentiepremie te bekomen. In een aantal Rijksarchieven werd bijkomend onderhoudspersoneel aangeworven of het aantal arbeidsuren opgetrokken. De diensthoofden werden verzocht aandacht te besteden aan de organisatie van het werk en werk te maken van een duidelijke taakverdeling, rekening houdend met de noden van de dienst en met de vaardigheden van het personeel. Verschillende personeelsleden kregen de kans een opleiding EHBO te volgen of konden aansluiten bij interne opleidingen die door bepaalde diensthoofden werden georganiseerd over depotbeheer en materieel beheer van

archieven (ontstoffen, verpakken, etiketteren, enz.). In sommige gevallen werd de uurregeling aangepast aan de sociale en familiale noden (6u als aanvangsuur van de dagtaak behoort thans tot het verleden). In enkele Rijksarchieven werden automatische poetsmachines en mobiele werkplatformen aangekocht. Eind 2006 werd een duidelijke taakverdeling afgesproken tussen het onderhoudspersoneel gevoegd bij departement I en de personeelsleden die werkzaam zijn voor de Dienst veiligheid, welzijn en facilitaire diensten (E. Deweerdt). Bijzondere aandacht ging uit naar het onderhoudspersoneel dat taken uitvoert in de depotruimten (ontstopping en verpakking van archieven) en betrokken wordt bij verhuisoperaties, wat maakt dat zij meer dan andere personeelsleden met stof en vuil in contact komen. In 2006 werd een professionele stofzuiger aangekocht voor het Algemeen Rijksarchief en twee industriële stofzuigers (groot debiet) voor de departementen II en III, die in respectievelijk het Rijksarchief te Bergen en te Beveren werden gestationneerd (totale investering 8.062 €) (zie verder). Ook het Rijksarchief te Brugge kocht een zgn. museumstofzuiger aan en divers materiaal voor het behoud van archieven (o.a. zuurvrije dozen voor het opbergen van kaartmateriaal).

In het kader van de monitoring van de klimatologische omstandigheden in de depotruimten werd de aankoop van hygrometers voor alle Rijksarchieven verdergezet (investering van 16.876 € in 2005 en 2.279 € in 2006).

In de drie tabellen hierna wordt een overzicht geboden van de werkzaamheden inzake behoud en onderhoud van de archiefbestanden. Het betreft gegevens over het ontstoffen en reinigen van archieven, over de etikettering van archiefmappen en -dozen en tenslotte over de verpakking van archieven.

Het reinigen, vlakken en ontstoffen van archieven was deels het werk van het onderhoudspersoneel, deels van jobstudenten die tijdens de zomermaanden in verschillende Rijksarchieven werden ingezet. Vooral in het Rijksarchief te Bergen, te Leuven en te Eupen werden op dit terrein grote inspanningen geleverd. In de overige Rijksarchieven worden inspanningen gedaan om de dozen, de portefeuilles en registers jaarlijks aan de buitenzijde af te stoffen. In het Rijksarchief te Antwerpen b.v. werd in 2005 een archiefstofzuiger aangekocht waarmee meer dan 0,5 km. archief in portefeuilles aan de buitenkant grondig werd ontstofte. De rest van de magazijnen werd bij regelmatige reinigingsbeurten oppervlakkig ontstofte. In het Rijksarchief te Leuven ging de aandacht vooral uit naar de ontstopping van nieuw ontsloten bestanden. In mei 2006 werd voor de Vlaamse rijksarchieven een stofzuiger met Hepa-filter aangekocht. Standplaats van de stofzuiger is Beveren. Heel stoffige bestanden (voornamelijk ancien régimearchief) worden voortaan systematisch gestofzuigd vooraleer ze zuurvrij worden verpakt.

Overzicht van het aantal strekkende meters archief dat in 2005-2006 werd ontstof en gereinigd

Archiefbewaarplassen	2005		2006	
	Ontstoffen	Vlakken	Ontstoffen	Vlakken
<b>Dept. I Brussel</b>				
Algemeen Rijksarchief			400	
Archief van het Koninklijk Paleis				
Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)	206	2	530	2
<b>Totaal</b>				
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>				
Antwerpen				
Beveren				
Brugge				
Gent				
Hasselt	123			
Kortrijk	24			
Leuven	1185	2,60	385	25,20
Ronse				
<b>Totaal</b>				
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>				
Arlon		4,00		
Huy				
Liège	51			
Mons	1300		100	
Louvain-la-Neuve	70		85	10
Namur			280	
Saint-Hubert	5		14	
Tournai	2300	10	2100	50
Eupen				
<b>Totaal</b>				
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>				

In 2005 werden grote inspanningen geleverd voor de etikettering van archiefbestanden, meer bepaald in het Algemeen Rijksarchief (117.863 etiketten) en de Rijksarchieven te Antwerpen (19.500), Beveren (72.934), Gent (11.500), Hasselt (7.500) en Aarlen (5.884). Het hoge cijfer van het Algemeen Rijksarchief houdt verband met de verpakingsoperatie van de individuele dossiers van de vreemdelingenpolitie (77.750 nummers) en de verpakking en etikettering van het sekwesteraarchief. In 2005 werd in totaal meer dan 5,4 km. archief geëtiketteerd; in 2006 6,2 km. Ook in 2006 werden in het Algemeen Rijksarchief voornamelijk persoonsdossiers van de vreemdelingenpolitie geëtiketteerd (118.298 nrs.), naast sekwesteraarchieven en enkele bedrijfsarchieven. Voor 2006 ontbreken voor een aantal Rijksarchieven helaas cijfers in verband met het aantal verbruikte etiketten. Op basis van het aantal strekkende meters kan men stellen dat de Rijksarchieven te Brussel (Anderlecht), Antwerpen, Beveren, Gent en Aarlen de kroon spanden.

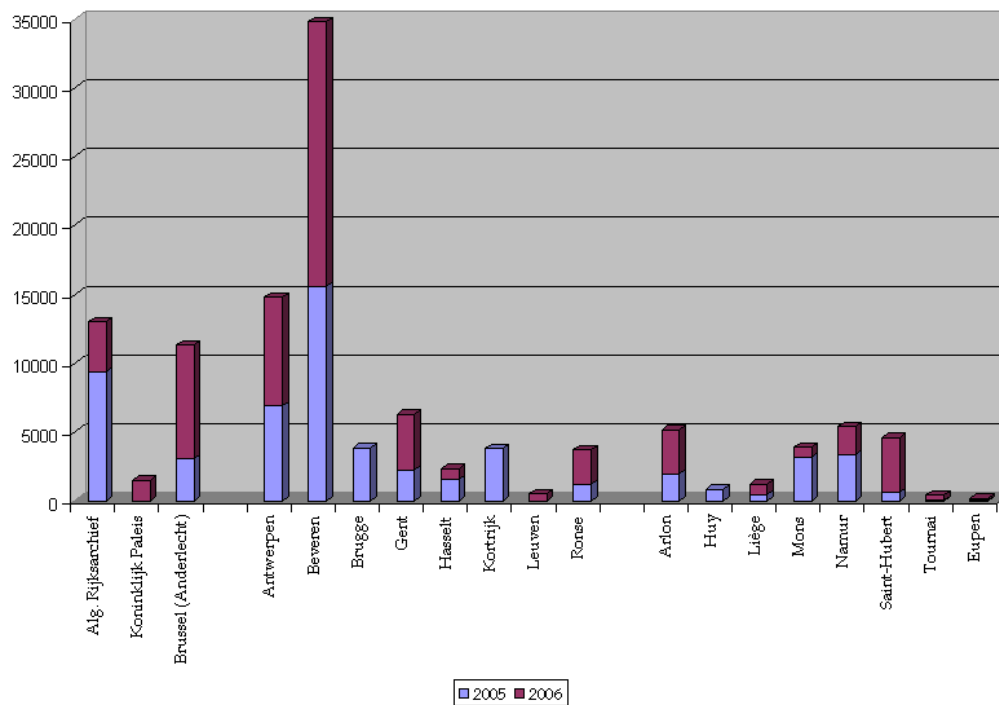
Overzicht van de activiteit "etikettering" van archiefmappen en -dozen in de Rijksarchieven, 2004-2006 (streckende meter en aantal eenheden)

Archiefbewaarplaatsen	2004		2005		2006	
	in meter	str. in aantal eenheden	in meter	str. in aantal eenheden	in meter	str. in aantal eenheden
<b>Dept. I Brussel</b>						
Algemeen Rijksarchief	250	3500		117863	450	
Archief van het Koninklijk Paleis						
Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)	213	1940	382		1029	
<b>Totaal</b>	<b>463</b>	<b>5440</b>				
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>						
Antwerpen		10000	548	19500	910	21900
Beveren	4097	250000	1983	72934	1734	
Brugge	200	8258				
Gent	230	9000	215	11500	308	16820
Hasselt	190	7000	637	7500	100	
Kortrijk	330	185787	177	2732		
Leuven	90	7500	685		22	155
Ronse	142	1272	110	1347	211	1935
<b>Totaal</b>	<b>5279</b>	<b>311617</b>				
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>						
Arlon	231	7294	64	5884	545	8958
Huy	66	428	73	483		111
Liège	24	216				
Louvain-la-Neuve						
Mons	1500		1000		500	3500
Namur	14	2951	90	2674		2266
Saint-Hubert	122	729	87	613	450	4000
Tournai	100	600	15	105	6	
Eupen	10	42	5		10	
<b>Totaal</b>	<b>2067</b>	<b>12260</b>				
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>7809</b>	<b>329317</b>	<b>5497</b>	<b>243135</b>	<b>6275</b>	

Over één aspect van de behoudswerkzaamheden zijn we het best ingelicht, nl. de volumes van verpakte archieven (in strekkende meter en in aantal eenheden). Aangezien archiefdozen gemakkelijker stofvrij kunnen worden gehouden en bovendien meer weerstand bieden tegen brand en water dan portefeuilles, wordt het conserveringsbeleid volledig toegespitst op het herverpakken van archieven in zuurvrije mappen en dozen. Dit wordt een project dat noodgedwongen over vele jaren dient gespreid te worden. De cijfers die in onderstaande tabel in cursief zijn weergegeven werden berekend à rato van 8 eenheden per strekkende meter. Uit onderstaande tabel blijkt duidelijk dat er in 2005 en 2006 door departement I een ernstige inspanning werd gedaan om de achterstanden inzake verpakking terug te dringen. In 2005 werden dubbel zoveel dozen verpakt dan tijdens het jaar daarvoor en in aantal strekkende meters gaat het bijna om een verviervoudiging. Deze cijfers werden in 2006 nog overtroffen (1,6 km. verpakt archief en 13.312 verpakte dozen). De achteruitgang in gerealiseerd 'volume' in het departement II (2005-2006 in vergelijking met 2004) heeft wellicht te maken met de uitzonderlijke grote prestaties die in dit laatste jaar 2004 werden neergezet. Met de verpakking van 3,4 km. archieven, in 2006, en 34.927 verpakte dozen situeert het departement II zich ver boven de realisaties van de departementen I en III. In de Rijksarchieven in Wallonië werd een opvallende stijging genoteerd t.o.v. 2004. In 2005 werd 1,2 km. archief verpakt (10.550 dozen) en in 2006 1,4 km. (11.126 dozen) tegenover 0,8 km. (en 9.890 dozen) in 2004.

*Overzicht van de activiteit "archiefoerpakking" in de Rijksarchieven, 2004-2006  
(streckende meter en aantal eenheden)*

Archiefbewaarpplaatsen	2004		2005		2006	
	in str. meter	in aantal eenhe- den	in str. meter	in aantal eenhe- den	in str. meter	in aantal eenhe- den
<b>Dept. I Brussel</b>						
Algemeen Rijksarchief	205	1429	1242	9377	450	3600
Archief van het Koninklijk Paleis	50	3500			185	1480
Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)	188	1440	382	3056	1029	8232
<b>Totaal</b>	<b>443</b>	<b>6369</b>	<b>1624</b>	<b>12433</b>	<b>1664</b>	<b>13312</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>						
Antwerpen	127	1020	548	6900	910	7900
Beveren	4097	60000	1983	15570	1734	19227
Brugge	200	3366	386	3862		
Gent	228	1836	215	2220	308	4046
Hasselt	400	5345	168	1524	100	800
Kortrijk	381	3459	472	3776		
Leuven	90	900			63	490
Ronse	142	867	110	1230	280	2464
<b>Totaal</b>	<b>5665</b>	<b>76793</b>	<b>3882</b>	<b>35082</b>	<b>3395</b>	<b>34927</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>						
Arlon	231	7294	247	1976	454	3176
Huy	71	463	22	837		
Liège	14	122	51	474	83	716
Louvain-la-Neuve						
Mons			400	3200	100	700
Namur	62	408	403	3360	244	2033
Saint-Hubert	122	729	87	613	450	4000
Tournai	100	600	8	50	37	381
Eupen	225	274	5	40	15	120
<b>Totaal</b>	<b>825</b>	<b>9890</b>	<b>1223</b>	<b>10550</b>	<b>1383</b>	<b>11126</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>6490</b>	<b>93052</b>	<b>58065</b>	<b>6442</b>	<b>59365</b>	<b>58065</b>



### 1.3.5.2. Restauratie uitgevoerd door een particulier restauratieatelier

Omwille van het ontbreken van een professionele restauratiedienst in het Rijksarchief worden restauraties, binnen de perken van de financiële mogelijkheden, toevertrouwd aan professionele restauratieateliers. De voormalige afdeling 3 van het Algemeen Rijksarchief liet in 2005 enkele restauraties uitvoeren in het kader van de voorbereiding van de tentoonstelling, die op 4 oktober 2005 door Z.M. de Koning plechtig werd geopend. Het ging om een ontwerp-tekening van de Congreskolom en een affiche van de 75ste verjaardag van België (voor de expo van 175/25). Beide stukken werden eveneens op een andere drager over gezet. Enkel Rijksarchieven die in 2004 extra eigen inkomsten hebben gegenereerd, konden beperkte restauraties laten uitvoeren. Het Rijksarchief te Antwerpen gaf in 2005 aan een Nederlands restauratie-atelier opdracht twintig kaarten droog te reinigen, te vlakken en te verstevigen. Ook een omvangrijke band met notarisprotocollen werd ontzuurd, verstevigd en opnieuw ingebonden. De selectie van behandelde archiefbescheiden gebeurde door E. Houtman. Het Rijksarchief te Kortrijk liet vier wezerijregisters van stad en kasselrij Kortrijk restaureren door een boekbinder-restaurateur uit Sint-Andries-Brugge. De stukken werden gereinigd, scheuren en losse gedeelten werden hersteld en plakband(resten) verwijderd, ezelsoren gevlakt, boekblokken werden waar nodig hernaaid, beschadigde bladen verstevigd en ontbrekende stukken papier aangevuld. Dit project startte reeds in 2004, maar werd in 2005 voltooid. In de loop van 2005 werden de ruggen hersteld van de perkamenten banden van zes bijkomende wezerijregisters van stad en kasselrij Kortrijk, door een boekbinder-restaurateur uit Deurne, die gratis enkele kleine herstellingen ter plaatse, in Rijksarchief te Kortrijk, uitvoerde aan de ruggen van de perkamenten banden van nog drie andere wezerijregisters. In 2005 liet het Rijksarchief te Gent 14 kostbare archiefbanden (Sint-Pietersabdij, ambacht van Maldegem ambacht, Raad van Vlaanderen) behandelen.





*Kaart van de Sint-Michielsabdij te Antwerpen gerestaureerd in 2005.*

Het Rijksarchief te Luik liet in 2005 zes archiefstukken restaureren: 3 registers uit het fonds van de schepenen van Luik (ca. 500 folio's, die zware brandschade opliepen) werden ontstof, gereinigd, gevlakt, hersteld en versterkt. Een affiche van de stad Luik in verband met de gebeurtenissen van 1830 werd gereinigd, ontzuurd, gevlakt en versterkt door middel van Japans papier. Een kaart van het Prinsbisdom Luik uit de 18<sup>de</sup> eeuw werd ontsmet, gelijmd, bekleed en achter een anti-UV-venster geplaatst, versterkt door een neutrale kartonnen ondergrond. Tenslotte werd een tekening van het retabel van de abdij van Stavelot-Malmedy in een passe-partout en in een kader met anti-UV-venster opgeborgen. Het Rijksarchief te Namen liet bij restaurateur Stéphanie Lippus (Brussel) de rekening van de momber van de Sint-Martinuskerk te Monceau-Saint-Waast (Frankrijk,

département du Nord) restaureren, alsook uittreksels uit het archief van de familie Monge die in 2005 aan het Rijksarchief werden geschonken.

In 2006 liet het Rijksarchief te Antwerpen een zevental banden en pakken bescheiden uit het archief van de schepenbanken en gemeenten behandelen (reiniging, ontzuring, aanvezelen en verstevigen), evenals een band met oude jezuïeten-missionarissenbrieven. In opdracht van het Rijksarchief te Hasselt werd een register uit het archief van de kerkfabriek te Kanne gereinigd, ontzuurd en aangevezeld. De band werd schoongemaakt, gevakt en verstevigd. Twee oorkonden uit het archief van de parochie Schulen (overdracht uit 2003) werden gevakt en soepel gemaakt, gereinigd en opgeborgen (zegels geconserveerd, oorkonde in hoes en in zuurvrije doos). Een oorkonde met transfix uit het archief van de kerkfabriek Genendijk (overdracht uit 2006) onderging dezelfde behandeling. Een oorkonde uit het archief van de parochie Kozen werd gereinigd, gevakt en de scheuren werden verstevigd. Een plan van de pastorij uit het archief van de kerkfabriek van Nieuwerkerken werd gereinigd en verstevigd en in een hoes opgeborgen. De restauraties van de bovenvermelde stukken zijn door hun eigenaars betaald. Verder liet het Rijksarchief te Hasselt de restauratie uitvoeren van banden van goederenatlassen uit het archief van Alden Biesen (nr. 2113) en het archief van de abdij van Sint-Truiden (nr. 271). Nog in 2006 werden door het Rijksarchief te Luik twee bijkomende registers uit het fonds van de schepenen van Luik (15<sup>de</sup> eeuw) gerestaureerd, en werd een charter (« bulle d'or ») uit 1137 uit de charterverzameling van de abdij van Stavelot-Malmedy grondig gereinigd en van het doek verwijderd. In het Rijksarchief te Namen werden de fotokopies van 192 tafels van de parochieregisters, die in de leeszaal beschikbaar worden gesteld, gerestaureerd.

Naar aanleiding van de opening van de Open Monumentendag, op 10 september 2005, pleitte Karel Velle voor een synergie rond restauratie van archiefbescheiden te Brugge. Hij hield een pleidooi voor een gemeenschappelijk restauratieatelier voor alle erfgoedpartners van de stad en omgeving. Als mogelijke taken voor dit atelier werden vooropgesteld: het uitvoeren van diverse conserveringswerkzaamheden zoals de restauratie van zeer waardevolle en broze collecties en reeksen, kaarten en plannen, prenten en boeken en het tegen betaling verstrekken van advies (consultancy) aan diverse instellingen en particulieren. Om de idee te kunnen verwezenlijken ging de voorkeur uit naar een of andere vorm van privaat-publieke samenwerking. In de loop van 2006 startten M. Nuyttens en B. Roose met onderhandelingen met de voornaamste erfgoedpartners te Brugge (stadsarchief, archief van het OCMW, de stedelijke openbare bibliotheek (handschriftenafdeling), het archief van het bisdom en het seminarie, de erfgoedcel en het provinciaal archief).

### **1.3.5.3. Inbinden van archieven en publicaties door een particuliere binderij**

In 2005 werd de band met de rekeningen betreffende inkomsten van het graafschap van Namen (*Domaines du comté*, nr. 1), die in zeer slechte staat verkeerde, vernieuwd (firma Kamps te Luik). Het Staatsarchiv Eupen liet 15 banden en registers inbinden. Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) liet 114 werken uit de wetenschappelijke bibliotheek inbinden. Het Rijksarchief te Aarlen liet tijdschriften voor lokale geschiedenis in de arrondissementele gevangenis inbinden (38 banden). Het Rijksarchief te Beveren liet 105 boeken (genealogische bewerkingen) voor de leeszaal opnieuw inbinden. In andere Rijksarchieven werden geen acties ondernomen. In 2006 werd nl. beslist om in de loop van het jaar slechts het meest dringend inbindwerk te laten uitvoeren met het oog op het aanleggen van een provisie voor inbindwerk en het uitschrijven van een lastenkohier voor inbindwerk (met verschillende loten, a rato van het aantal Rijksarchieven), vanaf het volgend werkjaar.



### 1.3.6. OPSLAG OP EEN ANDERE DRAGER

#### 1.3.6.1. Microverfilming

De microfilmdienst van het Algemeen Rijksarchief (B. Boon) heeft in 2005 de verfilming van het archief van Albert Guislain verdergezet (7 m., 2809 nrs., 110 microfilms) en de verfilming gerealiseerd van het archief van Snoy d'Oppuers (26 m., 1240 nrs., 16 microfilms). In 2006 werd de microverfilming van het archief van Achiel Van Acker, bewaard door het Rijksarchief te Brugge, beëindigd (371 nrs., 35 microfilms), de verfilming verdergezet van de notulen van de Ministerraad (26 films - 1200 beelden per film) en de verfilming van het archief van Albert Guislain afgewerkt (1166 nrs., 62 films). Naast de 305 gerealiseerde films (623 ontwikkelingen) werden in 2005 38 verfilmingen en kopies gerealiseerd op vraag van derden; in 2006 ging het om 40 verfilmingen en kopies.

Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) liet in 2005 een reeks documenten in slechte staat uit het notariaatsarchief microfilmen. De moederkopies werden als veiligheidskopie bewaard, terwijl de gebruikskopieën in de leeszaal beschikbaar werden gesteld. Van een stuk dat voor een tentoonstelling werd uitgeleend, werd vooraf een microfilm gemaakt. Het Rijksarchief te Kortrijk coördineerde de tijdelijke uitlening van de bevolkingsregisters (jaren 1900-1920, met indices) door de gemeenten van het ressort met het oog op de verfilming door de Genealogical Society of Utah (GSU), waarmee het Belgisch Rijksarchief een langlopende overeenkomst heeft (voorbereiding vanaf september 2005, uitvoering vanaf oktober 2005). Dit project werd in 2006 afgerond. Ook in de provincie Vlaams-Brabant werd een gelijkaardig project in 2005 verdergezet. Eens de GSU de bevolkingsregisters heeft gemicrofilmd worden deze door het Rijksarchief aangekocht. V. Pirlot (Rijksarchief te Aarlen) ondernam voorbereidende werkzaamheden voor de microverfilming, door de GSU (atelier te Bergen), van de tafels en de registers van de burgerlijke stand van de arrondissementen Aarlen en Neufchâteau. De tafels van de registers van het laatste arrondissement werden gemicrofilmd (1881-1900), deze van het arrondissement Aarlen werden gedigitaliseerd (1891-1900). De microfilms werden beschreven en genummerd door A. Croughs (168 microfilms). De systematische verfilming van de parochieregisters en de registers van de burgerlijke stand verliep ook in 2005-2006 in samenwerking met de GSU en werd uitgevoerd in de ateliers in de Rijksarchieven te Beveren, Bergen en Luik en in het stadsarchief te Antwerpen.

In 2006 verving het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) beschadigde microfilms. Ontbrekende films in verband met de burgerlijke stand werden bij de GSU besteld en de microverfilming van notariaatsarchieven, uitgevoerd door een particuliere firma, werd verdergezet. Uit het fonds Notariaat-Generaal van Brabant werden 30 banden gemicrofilmd<sup>29</sup>.

Volledigheidshalve dient ook vermeld dat het Holocaust Museum te Washington de microverfilming financierde van de algemene dossiers in verband met vreemdelingenpolitie (2<sup>de</sup> neerlegging), die in de maanden juni-juli 2005 door een buitenlandse firma werd gerealiseerd (376 nrs., 12 m.). In ruil voor de terbeschikkingstelling van de originele dossiers ontving het Algemeen Rijksarchief een kopie van deze microfilms.

---

<sup>29</sup> Notaris Nicolas Quaresme (1720-1743), 7 banden; notaris Martin de Ghorain (1734-1746), 8 banden; notaris Josse De Coster (1722-1735), 15 banden.

### 1.3.6.2. Digitalisering

Digitalisering van archiefdocumenten is niet enkel de digitalisering in de strikte betekenis van het woord namelijk de omzetting van een document aan de hand van een scanner in een digitaal bestand maar omvat eveneens de voorbereiding van de documenten (zowel materieel als inhoudelijk), het verzamelen van de metadata, de controle, de koppeling van de beelden aan de metadata, enz. Voorbereiding en beschrijven (metadata) gebeurt steeds in het Rijksarchief dat de documenten beheert. Zoveel mogelijk gebeurt de gedetailleerde beschrijving van de documenten vóór de digitalisering. Voor sommige projecten en met name de projecten waarbij samengewerkt wordt met de GSU, worden de metadata soms na de digitalisering toegevoegd (zie verder). In het kader van de uitvoering van het strategisch en operationeel plan werden de prioriteiten bepaald inzake digitalisering van bestanden of delen van bestanden. Er werden vier prioriteiten vastgelegd: de digitalisering van de parochieregisters van alle gemeenten en van de registers van de burgerlijke stand en hun nadere toegangen, de digitalisering van de statistische bronnen uit de 19<sup>de</sup> eeuw, de digitalisering van kaarten en plannen en tenslotte de digitalisering van de zegelcollectie van het Algemeen Rijksarchief (ca. 32.000 zegels).

De digitalisering van de parochieregisters, in eigen beheer, zou worden verdergezet, in het kader van het zgn. digitaliseringsproject van het federaal wetenschapsbeleid. Bij M.B. van 25 november 2005 werd aan het Rijksarchief een bedrag van 3.151.192,50 € toegekend voor de periode 2005-2008 die de instelling in staat stelde investeringen te doen maar vooral bijkomend personeel aan te werven voor het uitvoeren van de digitalisering en de opslag van de beelden. De noodzakelijke voorbereidende werkzaamheden (invoer van metadata in een Access-databank) gebeurden door R. Willockx (Rijksarchief te Beveren) en F. Baptiste (Rijksarchief te Louvain-la-Neuve), beiden gedetacheerd uit het onderwijs. In 2005-2006 werden de metadata van de parochieregisters van de provincie Waals-Brabant (546 registers - 4282 deelbeschrijvingen, Namen (1126 registers - 11111 deelbeschrijvingen en Oost-Vlaanderen (1185 registers - 4971 deelbeschrijvingen) in een databank ingevoerd (F. Baptiste). Arrondissement Dendermonde (1316 registers - 4732 deelbeschrijvingen) werd afgewerkt door R. Willockx.

Digitalisering gebeurt deels in huis door middel van de documentscanner van het Algemeen Rijksarchief. Een deel van het digitaliseringswerk wordt uitbesteedt aan derden (zie verder: *Mouvement de la population*) en tenslotte ontvangt het Rijksarchief gedigitaliseerde archiefdocumenten via de GSU. De GSU digitaliseert voornamelijk de burgerlijke stand vanaf 1880/1890. De digitaliseringsprojecten vormen een aanvulling op de microverfilmingsprojecten die sedert verscheidene jaren in de rijksarchieven lopen.



*Digitalisering met de bookscanner.*

In het Rijksarchief te Gent werd verder gewerkt aan de ontsluiting van de parochieregisters van het arrondissement Gent. F. Baptiste realiseerde de ontsluiting van de parochieregisters van de provincies Waals-Brabant, Namen en het arrondissement Hoei. De ervaring leerde dat ruim vier maal meer tijd nodig is voor het ontsluiten van de registers en folio's, dan voor het effectief aanmaken van de beelden (inclusief de kwaliteitscontrole). Voor de realisatie van de digitalisering van de registers van de burgerlijke stand, die nog niet in digitale vorm beschikbaar waren, werd in november 2005 met GSU een overeenkomst gesloten waarbij deze organisatie zich ertoe verbond op regelmatige tijdstippen (om de 2

maand) aan het Rijksarchief de digitale kopies te bezorgen van de moederkopieën van de microfilms die in het verleden werden gerealiseerd. Het Rijksarchief verbond zich ertoe digitale beelden minimaal te ontsluiten (toevoeging van metadata) en ter beschikking te stellen voor de realisatie van de tweede fase van de samenwerking met GSU en andere partners (vrijwilligers, genealogische verenigingen, particulieren), nl. de nadere ontsluiting van de individuele akten. Ook voor de realisatie van dit project zou met GSU een overeenkomst worden gesloten. Verder dient opgemerkt te worden dat de rijksarchivarissen zich blijven inzetten voor de verwerving van de registers van de burgerlijke stand, ook van deze die betrekking hebben op de periode 1900-1910, ook al dienen deze documenten, overeenkomstig de Archiefwet, pas na 100 jaar bij het Rijksarchief neergelegd te worden. De reden voor deze proactieve houding ligt vervat in de openbaarheidsregel. Om de openbaarheid van de archieven van de burgerlijke stand uit het eerste decennium van de 20<sup>ste</sup> eeuw in 2011 te kunnen garanderen, dienen deze stukken nu reeds bij de Rijksarchieven te worden neergelegd met het oog op het maken van een duplicaatcollectie (digitalisering door de GSU). Zo werden in de loop van 2005 de registers van de burgerlijke stand van het arrondissement Hasselt voor de periode 1905-1910 aan het Rijksarchief te Beveren overgedragen, waar zij door de GSU gedigitaliseerd werden. Het Rijksarchief te Kortrijk coördineerde in 2005 de tijdelijke uitlening van de registers burgerlijke stand (periode 1900-1920, en indices) door de gemeenten van het ressort met het oog op de digitalisering door de GSU (voorbereiding vanaf september 2005, uitvoering vanaf oktober 2005). De medewerking van de gemeenten was noodzakelijk vermits de registers van de burgerlijke stand, die bestemd zijn voor de rechtbank van eerste aanleg (tweede exemplaar) door brand grotendeels verloren zijn gegaan. Ook bepaalde achterstanden werden weggewerkt. Het Rijksarchief te Aarlen verwierf op 14 december 2005 de tafels en de registers van het arrondissement Aarlen (1891-1900, tafels tot 1920), die in de loop van 2006 door het laboratorium van de GSU, ondergebracht in het Rijksarchief te Bergen, op digitale dragers werden overgezet. In het Rijksarchief te Saint-Hubert werden in 2006 grote inspanningen gedaan om een belangrijk deel van verzameling huwelijksbijlagen opnieuw te ordenen met het oog op de digitalisering. Op 31 december 2006 waren de bijlagen voor de gemeenten A tot M (5991 archiefbestanddelen, 1795-1900) geordend en beschreven.

### 1.3.6.3. Gedigitaliseerde archiefdocumenten. Toestand op 31 december 2006

Oorsprong		Aangroei 2005 in aantal beelden	Aangroei 2006 in aantal beelden	Situatie 31 december 2006
GSU	Etat civil: Arrondissement judiciaire ARLON	19501	43359	62860
	Etat civil: Arrondissement judiciaire CHARLEROI	106366	5335	111701
	Etat civil: Arrondissement judiciaire EUPEN		104695	104695
	Burgerlijke stand: arrondissement DENDERMONDE		238613	238613
	Burgerlijke stand: arrondissement GENT	125176	19533	144709
	Burgerlijke stand: arrondissement HASSELT	64359		64359
	Burgerlijke stand: arrondissement IEPER	16052	19030	35082
	Burgerlijke stand: arrondissement KORTRIJK		83611	83611
	Burgerlijke stand: arrondissement EEKLO		9385	9385
	Burgerlijke stand: arrondissement MECHELEN	180607		180607
	Burgerlijke stand: arrondissement OUDENAARDE		32709	32709
	Parochieregisters arrondissement GENT	26595	199491	226086
	Parochieregisters arrondissement TONGEREN		91192	91192
	INTERN	Registres paroissiaux Namur		21602
Registres paroissiaux Brabant wallon			51814	51814
Laisser passer Eerste Wereldoorlog			9754	9754
EXTERN	Parochieregisters Provincie Antwerpen			220356
<b>Totaal</b>		<b>538656</b>	<b>930123</b>	<b>1.689.135</b>

Voor digitalisering van de statistische bronnen uit de 19<sup>de</sup> eeuw werd gestart met de unieke verzameling die bekend staat onder de naam *Mouvement de la Population et de l'Etat civil*, bewaard in het Algemeen Rijksarchief (1841-1976, 717 delen, ca. 43 m., ca. 260.000 opnames). De digitalisering werd voorbereid door M. Preneel<sup>30</sup> en was dringend nodig omdat de oudste registers (1851-1885, 43 dln.) zich in zeer slechte staat bevonden. Na een grondig marktonderzoek werd de digitalisering toegewezen aan de firma I.R.I.S. (Louvain-la-Neuve) die voor de realisatie van dit project een samenwerkingscontract met de Franse firma Infotechnique afsloot. De digitalisering startte in de zomer 2006 en zou één jaar duren. Met de digitalisering van de kaartencollecties (vooral deze bewaard door het Algemeen Rijksarchief) kon nog niet worden gestart omdat de noodzakelijke apparatuur

<sup>30</sup> <http://www.demo.ucl.ac.be/cq05/Textes/Preneel.pdf>.

niet kon besteld worden, laat staan operationeel gemaakt wegens plaatsgebrek in het Algemeen Rijksarchief. Zolang de Regie der Gebouwen de noodzakelijke werkzaamheden in de centrale bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief op de verdieping 0 niet heeft uitgevoerd, kan de verhuis van het huidig restauratieatelier niet geschieden en de nieuwe apparatuur bijgevolg niet geplaatst worden. Voor de digitalisering van de zegelcollecties werden contacten gelegd met externe firma's, maar werd uiteindelijk beslist om de digitalisering intern te organiseren vanaf het ogenblik dat de logistieke en materiële randvoorwaarden vervuld zijn. De zegelcollectie, die thans in slechte klimatologische omstandigheden bewaard wordt, dient te verhuizen. Ook in dit dossier wordt gewacht op de uitvoering, door de Regie der Gebouwen, van enkele relatief kleine aanpassingswerken in het Algemeen Rijksarchief.

Naast hogergenoemde projecten werden de leeszalen van de Rijksarchieven uitgerust met performante documentscanners. In 2005 werden 18 documentscanners aangekocht voor een bedrag van 417.304 € (financiering op eigen middelen - sectie 1). Deze toestellen werden in de eerste helft van 2006 geïnstalleerd. In 2006 volgde de aankoop van een bijkomende documentscanner voor het Rijksarchief te Hoei (23.183 €), die na de verhuis van de dienst naar Luik bestemd is voor het nieuwe Rijkarchief te Louvain-la-Neuve. De documentscanners laten toe om kwaliteitsvolle reproducties af te leveren in de studiezaal (op papier)<sup>31</sup>, kwaliteitsvolle digitale reproducties af te leveren (in digitale vorm) en vooral kleine digitaliseringsopdrachten uit te voeren in de rijksarchieven, waarvan het resultaat geïntegreerd zal worden in het project 'digitale leeszaal' (terbeschikkingstelling van digitale beelden). De ingebruikname van deze toestellen heeft grote gevolgen gehad, zowel voor de dagelijkse werking van de studiezaal, voor het personeel dat deze toestellen bedient (opleiding) als voor de te volgen procedures voor het aanvragen van reproducties. Het reproductiereglement werd aangepast en geïntegreerd in het leeszaalreglement, dat op 20 juni 2006 van kracht werd. De toestellen worden uitsluitend door de personeelsleden gebruikt en niet door de lezers. In 2006 werd 'webrepro' in gebruik genomen, een webgebaseerde toepassing waarbij reproducties in digitale vorm kunnen gedownload worden via een beveiligde website van het Rijksarchief. Ze werden opgesteld in een veilige ruimte die niet voor het publiek toegankelijk is. Het grote voordeel van de invoering van de scanners is dat substantiële onderdelen van bestanden en verzamelingen nu ook door de Rijksarchieven zelf kunnen gedigitaliseerd worden en dat het beeldmateriaal, inclusief de beelden die door lezers worden besteld, aan de beeldenbank kunnen worden toegevoegd.

Een tweede belangrijke aankoop was de NAS (network attached storage) eind 2006. Voor het eerst kon gestart worden de resultaten van de verschillende digitaliseringsprojecten op een gestructureerde wijze op te slaan.

Misschien nog belangrijker was de goedkeuring van het project 'digitalisering van documenten' gefinancierd door de POD Wetenschapsbeleid (ref. POD Wetenschapsbeleid: DI/00/03). Op 15 september 2006 kwamen 3 nieuwe personeelsleden in dienst, gevolgd door 1 personeelslid op 15 november 2006 en 1 personeelslid op 1 december 2006. Het project voorziet zowel de financiering van personeelsleden als de uitbesteding van digitalisering aan derden. Ca. 40 % van het totale budget is voorzien voor aanwerving van

---

<sup>31</sup> De vroegere fotokopiemachines waren immers niet geschikt voor het reproduceren van fragiele documenten en registers, waardoor voorheen heel wat vragen voor reproducties negatief beantwoord werden.

personeel, 26 % voor uitbesteding en 26 % voor aanschaf van de nodige hardware en software. De overige 7 % zijn werkingskosten en overhead.

Afgezien van de meerjarige digitaliseringsprojecten en het aanleggen van de beeldenbank via de studiezalen (op vraag van lezers), worden documenten ook gedigitaliseerd in het kader van de organisatie van evenementen of in het kader van een procedure voor uitlening van stukken voor tentoonstellingen. De digitalisering door eigen personeel kan enkel op maandag gebeuren (sluitingsdag) aangezien in de meeste Rijksarchieven de documentscanner vrijwel volledig ter beschikking staat van de lezers. Het Rijksarchief te Gent liet in 2005 door het scanlaboratorium van het Algemeen Rijksarchief<sup>32</sup> drie charters, een cartularium met miniaturen en de Nederlandse statuten van de Leprozerij uit het archief van Sint-Baafs -Bisdom Gent digitaliseren in het kader van de voorstelling van de inventaris van het archief van Sint-Baafs en Bisdom Gent, die op 14 oktober 2005 met enige luister in de crypte van de Gentse kathedraal doorging. In 2006 werden op verzoek van de vakgroep Geschiedenis van de Moderne Tijd van de Universiteit Gent negen banden *criminele examens* van de Raad van Vlaanderen gedigitaliseerd en op DVD aan de studenten beschikbaar gesteld. Een samenwerkingsverband kwam ook tot stand tussen het Rijksarchief te Leuven en het Aartsbisschoppelijk archief te Mechelen. In 2006 werden 11 registers in verband met de benoeming van pastoors en onderpatoors (ancien régime tot ca. 1940), bewaard te Mechelen, door het personeel van het Rijksarchief te Leuven gedigitaliseerd. Het Rijksarchief ontving een kopie van het beeldmateriaal dat betrekking had op zowel de parochies uit Oost-Vlaanderen (vóór 1800) als op parochies uit de provincies Brabant en Antwerpen (na 1800). Net zoals in de vorige jaren faciliteerde het Algemeen Rijksarchief (L. De Mecheleer) ook in 2005 en 2006 het nemen van digitale foto's, door een groep Noord-Brabantse lokale vorsers, van de kwitanties van de Rekenkamer betreffende Grave en omgeving. De onderhandelingen voor een gelijkaardig project voor Den Bosch sprongen af omdat niet kon voldaan worden aan de kwaliteitseisen voor het aan te leveren beeldmateriaal.

#### 1.4. ONTSLUITING VAN ARCHIEF EN BIBLIOTHEEK

Het toegankelijk maken van archieven gebeurt op drie niveaus: op bestandsniveau door archievenoverzichten, op bestanddeelniveau door diverse soorten toegangen en op stuksniveau door nadere toegangen.<sup>33</sup> Het ontsluiten van de archiefbestanden is één van de hoofdpodochten van het wetenschappelijk personeel van de instelling. Uit de maand- en jaarrapporten van de Rijksarchieven blijkt echter dat ook technici en vrijwillige medewerkers hieraan hun bijdrage leveren. Archivarissen dragen echter de eind-

---

<sup>32</sup> In het Algemeen Rijksarchief staat nl. de enige scanner waarmee opnames in kleur kunnen gemaakt worden.

<sup>33</sup> *Archievenoverzichten* geven aan welke archiefbestanden in een bepaalde archiefbewaarplaats aanwezig zijn en welke hun gebruiksmogelijkheden zijn. Zij geven nauwelijks informatie over afzonderlijke archiefnummers. Ontsluiting op bestanddeelniveau is de functie van de *toegangen*. De meest gedetailleerde, wetenschappelijk onderbouwde vorm is de *inventaris*. Hij is systematisch ingedeeld en voorzien van een inleiding waarin de archiefvormer en het bestand synthetisch worden beschreven. Voor niet alle archieven zijn dergelijke toegangen beschikbaar of nodig. *Beknopte toegangen* zijn een generaliserende term voor alle ontsluitingsinstrumenten die niet aan alle criteria van een inventaris voldoen, zoals overdrachtslijsten en plaatsingslijsten. Zij hebben een tijdelijk karakter en kunnen na bewerking tot inventaris promoveren. *Nadere toegangen* tenslotte vormen het derde, meest gedetailleerde ontsluitingsniveau. Zij maken afzonderlijke akten of dossiers toegankelijk via repertoria, indices en regestenlijsten.

verantwoordelijkheid voor de afgeleverde producten. Afgezien van de archivariissen onder mandaat, die in het kader van hun stage belast zijn met het realiseren van een wetenschappelijke inventaris van één of meerdere archiefbestanden, hebben vele archivariissen, zowel statutairen als contractuele medewerkers, zich de afgelopen twee jaar ingezet voor het verzamelen van alle nodige bouwstenen in verband met het beheer van archiefbestanden en archiefblokken. In die Rijksarchieven waar reeds goede 'Vorarbeiten' bestonden (archievenoverzichten, depotlijsten, enz.) gebeurde de invoer van deze gegevens in het ABS-Archeion-systeem vlotter dan in andere diensten waar deze instrumenten niet of slechts ten dele bestonden. In het archiefbeheersysteem wordt naast de naam van het archiefblok, de omvang, de plaatsing in het magazijn, de raadpleegbaarheid en de verwijzingen naar de toegangen opgenomen. Er wordt eveneens een koppeling gemaakt tussen de archiefblokken en de archiefvormers.

#### 1.4.1. ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE ONTSLUITINGSWERKZAAMHEDEN

*Algemeen overzicht van de ontsluitingswerkzaamheden in 2004-2006*

Activiteiten en betrokken personen	Dept. I Brussel	Dept. II Vlaanderen	Dept. III Wallonië	Totaal Rijksarchief
<b>Aantal ontsluitingsprojecten</b>				
2004	34	321	86	424
2005	17	216	61	294
2006	60	214	89	363
<b>Aantal betrokken personen in VTE</b>				
2004	23	26,6	27	71,65
2005	9	29,2	25	63,2
2006	22	24,2	34	80,2
<b>Aantal dagen besteed aan ontsluiting</b>				
2004	705	4010	1040	5455
2005	543	3519	958	5020
2006	1640	2606	1079	5325

In het jaarverslag 2004 werd opgave gedaan van het aantal toegangen, voltooid tijdens de periode 2000-2004 per type toegang. In die periode werden 767 toegangen of een gemiddelde van 153,4 toegangen per jaar geproduceerd. Aangezien het Rijksarchief, net zoals andere archiefdiensten in binnen- en buitenland, in snel tempo de omslag doormaakt van het beschikbaar stellen van toegangen in papieren formaat (publicaties) naar digitale toegangen (XML-databanken), hebben we ons in dit jaarverslag beperkt tot een overzicht van de aantallen publicaties per type en wordt niet ingegaan op de gemiddelde jaarproductie van de toegangen per departement<sup>34</sup>. De volledige lijst van publicaties die in 2005 en 2006 werden gerealiseerd, wordt als bijlage bij dit verslag opgenomen, volgens de volgorde van het publicatienummer (numerieke volgorde). Het aantal gepubliceerde toegangen liep tijdens de jaren 2005 en 2006 drastisch terug. De toegangen in beperkte oplage buiten beschouwing gelaten (die worden niet meer gedrukt), daalde het aantal archievenoverzichten en gidsen en inventarissen van (gemiddeld) 62 eenheden per jaar (2000-2004) tot 41 in 2005 en 35 in 2006 (zie verder onder rubriek 1.6.3 'publicaties'). De voornaamste reden hiervoor is de grote aandacht die uitging naar de invoer van gegevens

<sup>34</sup> *Jaarverslag 2004*, p. 32.



in Archeion, maar ook naar andere kerntaken (dienstverlening b.v.), waardoor het persklaar maken van sommige kopijen werd uitgesteld.

Tal van toegangen leiden een sluimerend bestaan, worden soms reeds in de studiezaal gebruikt of doen reeds dienst in de studiezaal vooraleer ze ter perse zijn of gepubliceerd worden. De kwaliteitscontrole van de toegangen is een werk van lange adem. Vooraleer de Algemeen Rijksarchivaris zich met de publicatie van een werkstuk akkoord verklaart, hebben vele collega's zich over het ontwerp van toegang gebogen (het dienst- of het afdelingshoofd, het departementshoofd en de verantwoordelijke van de publicatiedienst). Belangrijke ontsluitingsactiviteiten, die in de dagelijkse leeszaalpraktijk hun diensten bewijzen, leiden niet tot publicaties maar tot XML-databanken die stapsgewijs opgenomen worden in het geautomatiseerd beheersysteem van het Rijksarchief maar onmogelijk kunnen gepubliceerd worden. Enkele voorbeelden moeten wat vooraf ging illustreren. Het Rijksarchief te Brussel beschikte eind 2005 over 7 niet-gepubliceerde toegangen, waarvan slechts drie ter perse waren. In twee gevallen ging het om databanken die in de studiezaal beschikbaar waren ten behoeve van de dienstverlening, waaronder een Access-databank, opgemaakt door M. Trigalet, die toegang biedt op alle minuten en repetoria die in bewaring werden gegeven (19.250 beschrijvingen). Samen met het gepubliceerde archievenoverzicht van het Brussels notariaat en de beknopte lijst van notarissen (afgesloten op 1 mei 2005), draagt de databank onmiskenbaar bij tot een uitstekende dienstverlening<sup>35</sup>. De twee overige toegangen waren overdrachtslijsten, in digitale vorm, die persoonsgegevens bevatten en die bijgevolg in deze vorm niet voor publicatie in aanmerking kwamen, gelet op de vigerende wetgeving in verband met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer<sup>36</sup>.

#### 1.4.2. ARCHIEVENOVERZICHTEN EN DE IMPLEMENTATIE VAN ARCHEION

In principe moet ieder Rijksarchief over een gedetailleerd overzicht van zijn archieven beschikken. De overzichten van de Rijksarchieven van Antwerpen (E. Houtman)<sup>37</sup>, Bergen (L. Honoré) en Beveren (bestanden van het ressort Vlaanderen, bewaard in Beveren) (M. Preneel) verschenen in 2006. Het archievenoverzicht van het Rijksarchief te Brugge. Deel IV (M. Vandermaesen) nadert zijn voltooiing. Die van de Rijksarchieven van Gent (W. Buntinx)<sup>38</sup> en Hasselt (R. Nijssen)<sup>39</sup> zijn nog in bewerking. In Brussel (Anderlecht) (R. Depoortere, vanaf sept. 2007 L. Janssens), Kortrijk (H. Van Isterdael en M. Therry) en Leuven (H. Van Isterdael) wordt voorlopig met een beknopt overzicht gewerkt, maar de gegevens worden voortdurend aangevuld. Het overzicht van de archieven van het Koninklijk Paleis wordt permanent geactualiseerd en zal in 2007 in gedrukte vorm

---

<sup>35</sup> Michel TRIGALET, *Archives notariales de l'arrondissement de Bruxelles-Capitale. Accroissements 2000-2005, nos 21969-21976 et 41035-44770*, 135 p.; Michel TRIGALET, *Archives notariales de l'arrondissement de Bruxelles-Capitale. Liste sommaire des notaires au 1er mai 2005. Notariële archieven van het arrondissement Brussel-Hoofdstad. Beknopte lijst op 1 mei 2005*, 35 p.

<sup>36</sup> Francis VANDERLIN (personeelslid van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel), *Inventaire des archives produites entre 1971 et 1975 par le tribunal correctionnel de Bruxelles*, 4337 nrs, Excel-tabel; Francis VANDERLIN, *Inventaire des archives produites entre 1919 et 1960 par le tribunal de première instance (tribunal civil) de Bruxelles (2e partie), n°s 2479-2698*, Excel-tabel.

<sup>37</sup> Het archievenoverzicht (beschrijving van ca. 2.070 archiefvormers en ca. 2.500 -oude-archiefblokken) van de hand van Erik Houtman werd in 2005 afgewerkt en een preprint (1.677 p - 3 dln.) verscheen reeds in september 2005.

<sup>38</sup> Eind 2006 had het overzicht betrekking op 682 archiefvormers.

<sup>39</sup> Eind 2006 had het overzicht betrekking op 2500 archiefvormers en 2226 archiefblokken. Y. Bingolo zorgde voor de datainvoer en verificaties.

verschijnen (G. Janssens). In 2005-2006 werkte L. Druez verder aan de voorbereiding van een archievenoverzicht van de archiefbestanden en verzamelingen bewaard in het Rijksarchief te Hoei. In het Rijksarchief te Brugge werkte M. Vandermaesen in 2005-2006 gestaag verder aan de redactie van het vierde, en laatste deel van het bestandenoverzicht, nl. dat met betrekking tot de verzamelingen van kerkarchieven, abdij- en kloosterarchieven, familiearchieven, verzamelingen en parochiale kerkarchieven.

De voorbereiding van de archievenoverzichten vormde de gepaste aanloop naar de implementatie van Archeion in de Rijksarchieven in de provinciën. Ter voorbereiding van de introductie van Archeion werd in alle Rijksarchieven de bergcapaciteit opgemeten, werden ongeïntariseerde “staartjes” bij archiefbestanden onder handen genomen en werden, waar nodig, de toegangen gesplitst en van een uniek toegangsnummer voorzien. Het stappenplan in verband met de realisatie van de digitale studiezaal werd hierboven toegelicht.

### **1.4.3. GIDSEN EN ZOEKWIJZERS**

In 2005 verscheen van de hand van Luis-Angel Bernardo y Garcia (Algemeen Rijksarchief) een actualisering van een zoekwijzer over particuliere archieven die van belang zijn voor de hedendaagse geschiedenis van België (*Archives de particuliers relatives à l'histoire de la Belgique contemporaine conservées aux Archives générales du Royaume. Deuxième édition revue et augmentée* – 12 p.). W. Lefebvre (tot 31 aug. 2005), C. Matthys (vanaf 1 sept. 2005) (Algemeen Rijksarchief, nadien Rijksarchief te Leuven) en E. Martens (vanaf 1 okt. 2006) (Rijksarchief te Leuven) werden belast met de redactie van een archiefgids in het kader van het meerjarig onderzoeksproject “De Belgische landbouw in een stroomversnelling. Prospectie, ontsluiting en valorisering van landbouwarchieven en -getuigenissen (1800-2000)”, een samenwerkingsverband tussen het Rijksarchief en het Interfacultair Centrum voor Agrarische Geschiedenis (ICAG - K.U.Leuven) (o.l.v. de Professoren E. Aerts en Y. Segers). Dit project heeft een drievoudig doel: het doorvoeren van een prospectie naar landbouwgerelateerde archieven bewaard door publieke en privaatrechtelijke archiefinstellingen, overheidsdiensten, onderzoeks- en onderwijscentra en door beroeps- en belangenverenigingen; het opsporen van landbouwarchieven bij particulieren; en het aanleggen van een mondelinge getuigenissendatabank, die de leemten in het bestaande archiefmateriaal helpt opvullen. Het eerste luik van dit project liep van januari 2004 tot en met december 2005 en wordt grotendeels besteed aan het opstellen van een gids voor landbouwarchieven. In januari 2006 werd een tweede projectluik opgestart, waarbij het opsporen en verwerven van archieven bij particulieren en het afnemen van interviews centraal staan. In oktober 2006 werd gestart met het laatste luik: het verzamelen, transcriberen en contextualiseren van “mondelinge getuigenissen”.

### **1.4.4. TOEGANGEN OP BESTANDEN EN DEELBESTANDEN**

De belangrijkste doelstelling van de archiefontsluiting is het globaal toegankelijk maken van archieven op het niveau van de archiefbestanddelen (dossiers, mappen met gelijksoortige stukken, delen en banden) en niet op stuksniveau. Voor deze laatste optie verwijzen we naar de volgende paragraaf over nadere toegangen.

Typisch voor het toegankelijk maken van archieven is het bewerkingsproces dat aan de redactie van de toegang voorafgaat. Archieven worden eerst geordend, rekening houdend met het bestemmings- en structuurbeginsel (*respect des fonds*). Dit is vaak een langdurig proces dat veel geduld en doorzettingsvermogen vergt maar niet meteen waarneembaar is in het eindproduct. Aangezien in de (korte) periode 2005-2006 merkelijk minder toegangen

op archiefbestanden werden gepubliceerd, in vergelijking met de periode 2000-2004 werd een diepgaande analyse van de jaarlijkse productie<sup>40</sup> niet in dit jaarverslag opgenomen. Het is o.i. wenselijk deze informatie over een langere periode (b.v. 10 jaar) te spreiden en te beoordelen. Bovendien is de realisatie van de toegangen niet enkel het werk is van het personeel van het Rijksarchief. Hoe langer hoe meer – en dat is een grote verdienste van de archivariissen en contractuele wetenschappelijke medewerkers van de instelling – worden overheidsdiensten ertoe aangezet om correcte overdrachtslijsten op te maken, die in sommige gevallen zelfs voorzien zijn van een inleiding en vrij snel door de archivariissen tot volwaardige inventarissen kunnen worden herwerkt. Het volstaat hier te verwijzen naar het werk van de archiefploegen van het Ministerie van Justitie (nadien FOD Justitie) die sinds 2001 in griffies en parketten werkzaam zijn en die, dankzij de intense begeleiding, in staat zijn om uitstekende toegangen af te leveren. Eenzelfde evolutie is waarneembaar bij de buitendiensten van het Ministerie van Financiën (nadien FOD Financiën). Ook in deze sector slaagt men er in goede toegangen aan het Rijksarchief aan te bieden. Net zoals dit in het domein van het toezicht gebeurt (administraties investeren in het opstellen van conceptselectielijsten), zien meer en meer overheidsorganisaties het nut in van het opstellen van toegangen tot de archieven die ze beheren en aan het Rijksarchief wensen over te dragen. Deze positieve evolutie is waarneembaar bij alle overheden, dus niet enkel bij de federale overheid, en houdt vooral verband met de aandacht die besteed wordt aan goed beheer en algemene kwaliteitszorg.

In het Rijksarchief te Beveren werd in 2001 gestart met de herinventarisatie van alle bestanden van de buitendiensten van de FOD Financiën (o.l.v. C. Vancoppenolle). Plaatsingslijsten die bestonden werden herwerkt tot inventarissen en aangevuld met een inleiding betreffende de organisatie en de taken van de archiefvormer, de structuur en het gebruik van het archief. In de inventarissen wordt een doorlopende nummering gehanteerd en worden verzamelbeschrijvingen opgenomen. Dit project werd in 2005 verdergezet. Daarnaast hadden de ontsluitingswerkzaamheden in 2005 hoofdzakelijk betrekking op oude bestanden van hoven en rechtbanken en op de recent overgedragen archieven van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. M. Preneel legde in 2005 de laatste hand aan het archievenoverzicht van de bestanden die behoren tot het ressort Vlaanderen. Dit werkstuk werd ondertussen gepubliceerd. Het Rijksarchief te Brugge realiseerde in 2005 één inventaris, 5 beknopte toegangen en de vertaling (naar het Frans) van 4 inventarissen betreffende bestanden die door veel Franstalige bezoekers worden geraadpleegd. M. Vandermaesen werkte verder aan het laatste deel van het archievenoverzicht. In 2006 werden in het Rijksarchief te Brugge 5 inventarissen afgewerkt.

Voor het ressort van het Rijksarchief te Kortrijk werd de inventaris van J. Derwael in verband met de vennootschapsdossiers van het Kantoor van de Controle van de Vennootschappen 2 te Kortrijk (1904-2001) (Rijksarchief te Kortrijk. Inventarissen, 13), afgewerkt (1236 nrs., 73 m.). Verder werd de inventaris van H. Van Isterdael en A. Vansteelant met betrekking tot de notariële archieven van het gerechtelijk arrondissement Kortrijk inclusief het archief van de tabellioen van Izegem afgewerkt en gepubliceerd (8487 inventarisnummers, 396,86 m.) en kon men zich verheugen op de publicatie van de

---

<sup>40</sup> Schommelingen per departement, uitsplitsing van het aantal gerealiseerde toegangen per Rijksarchief en volgens de aard van de bestanden, het aantal strekkende meter ontsloten archief, het aantal nieuw gecreëerde beschrijvingen of archiefnummers, het bijkomend volume archief in strekkende meter dat ontsloten werd, de omvang van de toegangen in het aantal bladzijden omgerekend in gestandaardiseerde A4 pagina's e.d. Zie *Jaarverslag 2004*, p. 33-39.

inventaris van het archief van schildersdoekenfabrikant Claessens V.A. NV uit Waregem (1906-2004) (151 nrs., 12,9 m.) (J. Derwael). De inventaris van het archief van François Augustin Joseph Van Ruymbeke, grondeigenaar en zakenman te Kortrijk (1821-1846 [1678-1820]) en de inventaris van het archief van componist Peter Leie (pseudoniem van Adolphe Tiberghien, 1900-1976), werden niet uitgegeven maar zijn in digitale vorm beschikbaar (respectievelijk 4 nrs., 0,12 m. en 23 nrs. en 2,4 m.) (auteur: M. Therry). Ook tal van andere toegangen werden niet gepubliceerd maar zijn in digitale vorm beschikbaar: de toegang gerealiseerd door Eric Huys, zogeheten "*Oud Stadsarchief Kortrijk*", serie *Processen*, 1000 nrs. 10001-11000 (4,8 m.), die bestaande handschriftelijke beschrijvingen op steekkaart verving, de toegang gerealiseerd door VVF-voorzitter Edgard Seynaeve (vrijwilliger), "*Oud gemeentearchief*" *Outrijve, disrekeningen* (32 nrs., 0,36 m.), de toegang op een deel van het bestand *Kasselrij Kortrijk, Fonds Colens* (145 nrs., 2,44 m.) (H. Van Isterdael), de algemene archiefbeschrijving voor opname in Archiefbank Vlaanderen door M. Therry gerealiseerd op verzoek van en in samenwerking met Annelies Nevejans van het Centrum voor Vlaamse Architectuurarchieven CVAA, van het archief van architect Jozef Jan De Meyere (ca. 1938-ca. 1968, 33 str. m.), de toegang van D. Therry (jobstudent) op een belangrijk deel van de *Verzameling iconografie* (556 nrs. en de hernummering van de gehele verzameling, 3 m.) en tenslotte de lijst van de 6910 microfilms die in het Rijksarchief te Kortrijk ter beschikking worden gesteld, opgesteld door E. Huys (m.m.v. A. Vansteelant en M. Therry). Ook in 2006 werden in het Rijksarchief te Kortrijk enkele toegangen in digitale vorm afgewerkt: M. Therry m.m.v. S. Kerkhove. *Overdrachtslijst Verzameling Karel Gaeremynck, 1893-1970* (0,5 m, toegang tot een schenking uit 2004), M. Therry m.m.v. S. Kerkhove. *Plaatsingslijst Familiearchief de Limburg-Stirum. Archiefbescheiden verzameld door en historische, genealogische en heraldische aantekeningen van graaf Thierry de Limburg-Stirum* (12 m.), E. Huys, aanvullingen van enkele inventarissen van gemeente-archieven, ca. 4000 beschrijvingen van dorpsrekeningen en stukken uit diverse verzamelingen betreffende de kasselrij Kortrijk, gerealiseerd door H. Van Isterdael, de meest actieve vrijwilliger die 's zaterdags in de studiezaal van Kortrijk werkzaam is, en tot slot de toegang van Y. Dejaegere (vrijwilliger) tot ca. 1200 geluidsplaten van het archief van Radio 2 West-Vlaanderen. In 2005-2006 ontsloot H. Van Isterdael in het Rijksarchief te Kortrijk (op vrijwillige basis) een reeks bestanden waarop geen of een gebrekkige toegang beschikbaar was. Daarnaast inventariseerde hij enkele honderden nummers ongeordend archief uit het bestand 'aanwinsten'.

B. Augustyn (Rijksarchief te Ronse) realiseerde in 2006 drie toegangen tot bestanden uit het ancien régime: de *inventaris van het archief van het leenhof (1626-1795)* en de *schepenbank van Ename en Nederename (1562-1796)*, de *inventaris van het archief van de heer (1687-1794)* en de *schepenbank van Mullem (1678-1791)*, en de *inventaris van het archief van de heer (1741-1792)* en de *schepenbank van Nokere (1575-1793)*.

In het Rijksarchief te Hasselt werden in 2005 35 ontsluitingsprojecten betreffende voornamelijk lokalearchieven gefinaliseerd. R. Nijssen voltooide in 2006 de bewerking en ontsluiting vanarchieven van tientallen lokale archiefvormers (schepenbanken, kerkfabrieken, parochies, kerken, armentafels, enz.) en van een aantal kleine familiearchieven. Diverse oorkondenverzamelingen werden eveneens ontsloten (567 nrs.). M. Van der Eycken en J. Van der Eycken voltooiden de inventaris van het archief van de *Fédération des Charbonnages de Belgique* (FEDECHAR) (87,9 m., 1958 nrs.), J. Van der Eycken finaliseerde de toegangen tot het archief van de schepenbank van Sint-Truiden (17 m., 254 nrs.) en tot de procesdossiers van het Officiael te Luik (1,26 m., 94 nrs.).

Wat de werkzaamheden in departement III betreft, werden in het Rijksarchief te Aarlen in 2005 vier toegangen gerealiseerd: de *Inventaire des archives du Conseil de Luxembourg. V. Affaires politiques et administratives* (P. Hannick) - ter perse -, de *Inventaire de la collection de journaux bruxellois d'Eugène Bourger (1773-1890)* (V. Pirlot)<sup>41</sup> en de *Inventaire des archives du parquet du procureur du roi et du tribunal de première instance de Neufchâteau (généralités, tribunal civil, tribunal faisant fonction de tribunal de commerce, tribunal des enfants et tribunal correctionnel) (1800-1970)* (V. Pirlot). Met de hulp van een jobstudente stelde V. Pirlot een Excel-tabel op die toegang biedt tot de notarisarchieven (5198 beschrijvingen, 423 km. De ploeg medewerkers van het Rijksarchief te Aarlen ging in 2006 op hetzelfde elan verder. In de lente en zomer van dat jaar werden vier toegangen ter beoordeling aan het departementshoofd voorgelegd, die evenwel nog niet werden gepubliceerd<sup>42</sup>. Twee toegangen bleven voorlopig enkel in digitale vorm beschikbaar<sup>43</sup> en de inventaris van de archieven van notarissen Ernest Jacquier (1869-1906) en Edmond Franken (1906-1907), die op 27 juni 2006 bij het Rijksarchief in bewaring werden gegeven, werden in de globale toegang tot het notariaat geïntegreerd. Hetzelfde gebeurde met de beschrijvingen van 11 parochieregisters van de gemeente Mabompré (1808-1816) (overdracht van 2 maart 2006), die aan de globale toegang tot de parochieregisters werden toegevoegd. In het Rijksarchief te Bergen werden in 2005 9 toegangen afgewerkt, in het Rijksarchief te Namen 13, waaronder zes inventarissen. In het 'verhuisjaar' 2006 werden in Bergen geen toegangen afgewerkt, in het Rijksarchief te Namen zes, waarvan 5 inventarissen. In de Rijksarchieven te Luik, Hoi, Eupen en Doornik werden in de periode 2005-2006 geen toegangen afgewerkt. In deze diensten ging alle aandacht uit naar de voorbereiding van Archeion en naar de redactie, in het geval van Hoi, van het archievenoverzicht.

De toenmalige afdeling 3 van het Algemeen Rijksarchief (private archieven) realiseerde in 2005 een toegang tot de serie Koninklijke Besluiten van het Secretariaat-Generaal van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid (1897-1970) (L. Janssens). Het betreft een indrukwekkende reeks die tijdens een inspectie in de archiefkelders van het ministerie van Sociale Zaken werden aangetroffen. Van de hand van L. Janssens verscheen in datzelfde jaar de inventaris van het archief van (Lucien) Jules Vannérus (1877-1959). G. Coppieters ontsloot ca. 180 strekkende meter archief: de archieven van W. Martens (diverse overdrachten), van het archief van het Koninklijk Instituut der Eliten van de Arbeid van België, Inbel/ Federale Voorlichtingsdienst, de federale Ministerraad (thematische dossiers) en het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding. M. Libert (Rijksarchief te Brussel) werkte verder aan de toegang tot de processen van de procureurs-generaal van de Raad van Brabant (18<sup>de</sup> eeuw). M. Trigalet herwerkte de overdrachtslijst van de archieven van de regionale directie van de registratie van Brussel (1899-1965) en bewerkte de archieven van het Belgisch Commissariaat voor Repatriëring (1944-1963).

---

<sup>41</sup> De verzameling werd ondertussen in het Algemeen Rijksarchief ondergebracht.

<sup>42</sup> PETITJEAN Bernadette, PIRLOT Vincent, PIRON Christophe, *Inventaire des archives de la justice de paix de Florenville (1795-1984)*, 42 p., PIRLOT Vincent, *Inventaire des archives du parquet près le tribunal de première instance de Neufchâteau (1800-1984)*, 130 p., PIRLOT Vincent, *Inventaires des archives du tribunal de première instance de Neufchâteau (généralités, tribunal civil, tribunal correctionnel et tribunal des enfants) (1800-1973)*, 260 p. en BISTER Tamara, PIRLOT Vincent, PIRON Christophe, *Inventaire des archives du fonds des bâtiments communaux*, 185 p.

<sup>43</sup> MOÏS Christian, PIRLOT Vincent, PIRON Christophe, *Inventaire des archives du fonds des architectes provinciaux (1834-1967)* (21 nrs.) en CROUGHS Alfred, *Inventaire de la série d'archives provinciales relatives aux complexes sportifs communaux* (154 nrs.).

Het Rijksarchief te Antwerpen realiseerde in 2005 totaal 45 ontsluitingsprojecten waarbij 3,75 VTE betrokken waren. K. Van Honacker begeleidde de ontsluiting van Antwerpse rechtbankarchieven en verzorgde de eindredactie van vier uitgegeven inventarissen. Deze bestanden werden na beschrijving rechtstreeks overgebracht naar het Rijksarchief te Beveren. Zij begeleidde de verderzetting van de ontsluiting van het archief van "NV Zeekanaal vergunningen, zichten en toegangen" door G. Dierckx. De inventarisatie werd door deze laatste later alleen verdergezet. E. Houtman inventariseerde een aantal aanwinsten, vooral van notarisprotocollen en repertoria en begeleidde de hierna vermelde ontsluitingsprojecten door vrijwillige medewerkers. H. Callewier finaliseerde de inventaris van het archief van de Sint-Jacobskerk te Leuven, beëindigde de inventarisatie van het archief van de Nederduitse jezuitenprovincie (Flandro-Belgica) (4.200 archiefnummers) met inleiding en indexen en startte met het toegankelijk maken van het archief van de kerken van Sint-Andries en van Sint-Philippus en -Jacobus te Antwerpen (ca. 420 archiefnummers). E. Aerts (niet meer in actieve dienst sinds 1 okt. 2004) verzorgde de inleiding van de inventaris van de personeelsdossiers van de Bijzondere Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen ten bate van de arbeiders der Diamantnijverheid. De vrijwillige medewerkers D. Kennivé en M. Schilders inventariseerden de staten van goed en aanverwante bescheiden van de archieven van de schepenbanken en dorpsbesturen van Houtvenne, Grobbendonk, Halle en Berendrecht (in bewerking: samen 8,07 m. en 3.342 ingevoerde beschrijvingen). De vrijwillige medewerkers G. Ceurvvels en G. De Lille maakten beschrijvingen van 20.500 notarisakten van 17 notarissen (14 km.). De vrijwillige medewerkers G. Van Antwerpen en K. Van Baelen beschreven respectievelijk 1.700 overlijdensberichten (0,75 m.) en 3.000 inschrijvingen van dienstplichtigen van 1816.

In de loop van 2006 werd in het Rijksarchief te Antwerpen aan dit tempo verder gewerkt. Er werden in totaal 37 ontsluitingsprojecten opgestart of verdergezet waarbij 3,45 VTE betrokken waren. K. Van Honacker begeleidde de ontsluiting van Antwerpse rechtbankarchieven en verzorgde de eindredactie van zes inventarissen en plaatsingslijsten van de volgende archiefblokken: Hof van Assisen van Antwerpen 2006, Parket van de procureur des Konings van Antwerpen 2006, Burgerlijke Rechtbank van Antwerpen 2005 en 2006, Correctionele Rechtbank en Jeugdrechtbank van Antwerpen, 2005, Rechtbank van Koophandel van Antwerpen, 2005 en Rechtbank van Koophandel te Antwerpen. Handelsregister 2005 A-B-C-D. Zij begeleidde verder de inventarisatie, door H. Callewier, van het archief van de Nederduitse jezuitenprovincie en nadien van het archief van Imalso N.V. Ter voorbereiding van de ontsluiting voerde zij verder een eerste ruwe selectie uit in het bestand: archief van de familie de Caters-de Bosschaert. E. Houtman inventariseerde een aantal aanwinsten, vooral van notarisprotocollen en repertoria en begeleidde de hierna vermelde ontsluitingsprojecten door vrijwillige medewerkers. H. Callewier finaliseerde in 2006 de inventarisatie van het archief van de Nederduitse jezuitenprovincie (Flandro-Belgica) (4.200 archiefnummers) met inleiding, finaliseerde de index op overlijdensberichten, geloften en contracten met novicen en hun familie in de archieven van de jezuitenhuizen, bewaard in het Rijksarchief te Antwerpen en de inventarisatie van de archieven van de jezuiten te Antwerpen, Lier en Mechelen. Hij vervulde de toegang tot het archief van de kerken van Sint-Andries en van Sint-Philippus en -Jacobus te Antwerpen (ca. 420 archiefnummers). Tot slot inventariseerde hij het grootste deel van het archief van Imalso N.V. (60 m, 40 m. geschoond, 2.239 nrs.), een taak die later door J. Verfaillie werd verdergezet. Deze laatste ontsloot de ontoegankelijke reeks "B" van het archief van de Hoofdbank van Zandhoven. De vrijwillige medewerkers D. Kennivé en M. Schilders inventariseerden de staten van goed en aanverwante bescheiden van het archief van schepenbank en dorpsbestuur van Berendrecht (in bewerking, samen 8,07 m. en 3.342 ingevoerde beschrijvingen). Hun collega R. De Bie voerde de beschrijvingen in van de



schepenakten van Olmen (vervolg) en Deurne-Borgerhout (deels) (2,2 m. en ca. 3.500 akten) en G. Ceurvelds, G. De Lille en M. Backs, eveneens vrijwilligers, maakten beschrijvingen van 26.000 notarisakten van 17 notarissen (30 m.) en inventariseerden de fotocollectie en de verkoopdossiers van het Imalso-archief. G. Van Antwerpen en K. Van Baelen tenslotte beschreven respectievelijk 1.700 overlijdensberichten (0,75 m.) en 1.400 inschrijvingen van dienstplichtigen van 1816-1817 (0,2 m.).



**Het fundament van alle onse affairen'**

een nieuwe inventaris van het Vlaamse jezuïetenarchief

UCSIA

Folder van de academische zitting gehouden te Antwerpen, naar aanleiding van de voorstelling van de nieuwe inventaris van het Vlaamse jezuïetenarchief (H. Callewier) (samenwerkingsverband met UCSIA vzw).

In 2006 liepen in het Rijksarchief te Beveren in totaal 66 ontsluitingsprojecten waarbij 5 VTE betrokken waren. Naast de 21 toegangen die in 2006 persklaar werden gemaakt of in dat jaar werden uitgegeven (11 toegangen; zie de bijlage bij dit jaarverslag), werden 20 toegangen gerealiseerd 'voor intern gebruik'. Het is niet uitgesloten dat deze in de nabije

toekomst worden uitgewerkt tot volwaardige inventarissen, maar er werd bewust gekozen voor een snelle ontsluiting om de dienstverlening te verbeteren. Van vier bestanden was de bewerking eind 2006 voltooid; tien bestanden waren op 31 december 2006 in bewerking. De ontsluitingsprojecten van 2006 betreffen voornamelijk archieven van hoven en rechtbanken (19), bedrijven (11), centrale diensten van de Vlaamse Gemeenschap (9), plaatselijke archiefvormers van het gerechtelijk arrondissement Dendermonde (9) en registers van de burgerlijke stand (7). In Brugge werden in datzelfde jaar 4 projecten opgestart waarbij evenveel personeelsleden betrokken waren, in Gent 5 projecten (2 VTE), in Hasselt 73 projecten (1,25 VTE) en in Kortrijk 3 projecten (2,5 VTE)."

H. Van Isterdael (Rijksarchief te Leuven) publiceerde in 2005, naast een overzicht van notarisarchieven (Rijksarchief te Kortrijk – zie hierboven) twee toegangen tot ancien régime-archieven: *Inventarissen van het archief van de heer (15e eeuw-1793), van het leenhof (1604-1796) en van de schepenbank (1604-1797) van Sint-Lievens-Esse en Schonenberge en van de heerlijkheid Ter Varent (1704-1789)*, 2005 en *Inventarissen van de archieven van de heer (1325-1670), het leenhof (1482-1683), de schepenbank (1675-1796) en het laathof van Sint-Pieters-Rode (1792-1795)*, 2005. In 2005 verscheen de toegang van H. Callewier: *Inventaris van het oud archief van de Sint-Jacobskerk te Leuven (1273-1803) met inbegrip van het archief van de rentmeester van het Sint-Pieterskapittel te Leuven (1552-1797)*, 2005. O.l.v. H. Van Isterdael maakte M. Tuyls een toegang tot tientallen notarisarchieven die in 2005 nog niet ter perse was<sup>44</sup>. H. Van Isterdael legde zich toe op de ontsluiting van de archieven van de Muziekvereniging "De verenigde vrienden te Vilvoorde" en van de harmonie Sint-Pieter Grimde te Tienen, integreerde de aanwinsten van archieven van ambachten en gilden van Vlaams-Brabant (49 nrs.) in de bestaande inventaris (door H. Van Isterdael) en vatte de ontsluiting aan van het persoonsarchief van P. Verachtert, van het archief van de kantonmunicipaliteiten van Herent en Grimbergen en van 106 charters van Leenhof Ten Berge (onderdeel abdijarchief Ninove). Regesten van de charters van de abdij van Ninove (onderdeel abdijarchief Ninove) werden opgemaakt door C. Peersman, doctoraatsstudente KUL (230 nummers). E. Put verzorgde een plaatsingslijst van het parochiearchief van Sint-Martens-Tielt (52 nrs.) en van de supplementen op het fonds 'Kerkelijke archieven Vlaams-Brabant'. De ontsluiting van het abdijarchief van Ninove werd in september 2005 door E. Put stopgezet omwille van de aandacht die naar de invoer van de gegevens in Archeion uitging. D. Notredame bewerkte het hedendaags parochiaal archief van Bertem (478 nrs.), een werk waarmee F. Sente (ondertussen uit dienst) werd belast, alsook het parochiearchief van Rotselaar (270 nrs.). Al deze lopende projecten werden in de loop van 2006 verdergezet of afgewerkt. Het aantal lopende projecten in Leuven bedroeg in 2006 23 waarbij 4,2 VTE betrokken waren.

In het Algemeen Rijksarchief (met inbegrip van het archief van de Koninklijk Paleis) werden in 2006 verschillende ontsluitingsprojecten gestart of verdergezet. Meer dan 10 stagiairs (archivarissen onder mandaat) en contractuele projectmedewerkers werden belast

---

<sup>44</sup> Het betreft de notarissen: Dassis Ludovicus, Zoutleeuw; Dassis Ludovicus, Tienen; De Cordes Léon, Tienen; De Meyer Leopold, Kampenhout; De Ro Carolus Ludovicus, Kampenhout; De Valkeneer Adelin, Kampenhout; Everaert Polydore, Kampenhout; Hennin Johannes Robertus, Vorsen en Hoegaarden; Lintermans Joannes Henricus, Hoegaarden, Lintermans Renier Josephus, Hoegaarden; Putzeijs Henricus, Boutersem en Hoegaarden, Putzeys Arthurus Josephus, Hoegaarden; Putzeys Ludovicus Alexander, Hoegaarden; Schepers Joannes Franciscus Leonardus, Hoegaarden; Sweerts Joannes Franciscus, Hoegaarden; Swolfs Gabriel Joseph, Kampenhout; Van Autgaerden Joannes Baptist, Hoegaarden; Van Nerum J[oaannes], Hoegaarden; Van Bellinghen Edmond, Kampenhout.



met de ontsluiting van voornamelijk contemporain archief (minstens 53 lopende projecten – 19 VTE). M. Oosterbosch zette de ontsluiting van de processen van de Grote Raad van Mechelen verder en L. De Mecheleer verzorgde de eindredactie van de toegang tot de kwitanties van de Rekenkamer te Rijsel.

Het aantal lopende ontsluitingsprojecten in departement III (in 2006) laat zich als volgt samenvatten:

Archiefbewaarpplaats	Aantal uitgevoerde projecten	Bij het toegankelijk maken betrokken personeelsleden in VTE
Arlon	11	5
Eupen	22	8
Huy	4	1
Liège	3	5
Louvain-la-Neuve	0	0
Mons	25	6
Namur	6	3
Saint-Hubert	17	5
Tournai	1	1

#### 1.4.5. NADERE TOEGANGEN

Zolang niet alle archieven volgens de minimumnormen zijn ontsloten, zijn nadere toegangen, waarin afzonderlijke akten of dossiers in detail worden beschreven, geen prioriteit voor de instelling, maar nadere toegangen op onderdelen van bestanden zijn het middel bij uitstek om archieven beter toegankelijk te maken zoals bijvoorbeeld de toegangen op de archieven van de Grote Raad van de Nederlanden door M. Oosterbosch (Algemeen Rijksarchief) en de analytische toegang op het archief van de Raad van Luxemburg (niet gepubliceerd) door P. Hannick (Rijksarchief te Aarlen). In het Rijksarchief te Luik werd het project om de akten en contracten van de Liègese schepenbank te indiceren, en dat in 2003 van start ging, in 2005 en 2006 verdergezet (zie onder projectonderzoek). In de de Rijksarchieven wordt technisch en administratief personeel ingezet om nadere toegangen te maken, maar ook vrijwilligers worden bij dit nuttig werk betrokken. Vooral de vrijwilligersgroepen verbonden aan de Rijksarchieven te Antwerpen en Brugge hebben op dit terrein reeds hun sporen verdiend. De eerste groep legt zich tot op het nader ontsluiten van serieel archief zoals boedelbeschrijvingen, akten van nalatenschappen, voorgedijrekeningen, schepenakten en bepaalde series uit gemeentearchieven en uit het provinciaal archief; de twee groep legt zich toe op de nadere ontsluiting van genealogische bronnen en de processen van het Brugse Vrije. In het Algemeen Rijksarchief voert een groep vrijwilligers gegevens uit notariële akten van verschillende notarissen met standplaats Nijvel in.

#### 1.4.6. INHOUDELIJKE VOORBEREIDING VAN VERFILMINGS- EN DIGITALISERINGS-PROJECTEN

Digitaliseringsprojecten vergen een minutieuze inhoudelijke voorbereiding. Vooral de identificatie en archivistische beschrijving zijn van groot belang voor het welslagen van de hele onderneming. Zoals hierboven beschreven onder de afdeling “digitalisering” worden de metadata in Access-databanken ingevoerd door R. Willockx en F. Baptiste, die als gedetacheerde leerkrachten verbonden zijn met de Rijksarchieven te Beveren en te Louvain-la-Neuve. In 2006 bracht L. Verachten alles in gereedheid om de datainvoer ook in andere

Rijksarchieven te implementeren en te realiseren. De invoer voor de provincies Waals-Brabant en Namen werd gerealiseerd door F. Baptiste.

#### 1.4.7. DIGITALISERING VAN TOEGANGEN

##### **Digitale dienstverlening en toegankelijkheid**

In 2005-2006 werd veel aandacht besteed aan de digitalisering van de beheerde archieven. Eén van de operationele doelstellingen van de instelling is immers de digitale dienstverlening en toegankelijkheid verzekeren en verbeteren. Op 8 augustus 2005 werd een ontwerp van circulaire goedgekeurd, dat per 1 september werd verspreid en waarin de krachtlijnen van de realisatie van de digitale studiezaal werden vastgelegd. Digitale dienstverlening in het Rijksarchief heeft vele aspecten. Het betreft zowel de dienstverlening in de leeszaal van het Rijksarchief als dienstverlening via internet. Alle aspecten van de dienstverlening komen aan bod: opzoeking in toegangen, raadpleging van gedigitaliseerde documenten, bestelling en betaling van (digitale) reproducties, reservering van documenten in de leeszaal, enz. Sedert 2000 werden kleinere projecten gestart in het kader van de digitalisering en de retroconversie. Aan de hand van de ervaringen uit deze projecten werd een strategie uitgewerkt. Deze strategie omvat zowel de digitalisering / retroconversie van de analoge documenten als de opslag en de terbeschikkingstelling van de gedigitaliseerde documenten. Aangezien het via alle mogelijke moderne middelen beschikbaar stellen van historische informatie tot één van de voornaamste opdrachten van het Rijksarchief behoort, werd in 2005 werk gemaakt van het opstellen van een lijst van prioriteiten en een stappenplan. Op 8 augustus 2005 werden tijdens een stafvergadering de prioriteiten in verband met het via internet beschikbaar stellen van toegangen vastgelegd en een stappenplan opgesteld. De prioriteiten en het stappenplan moeten het mogelijk maken om op korte termijn alle gegevens met betrekking tot de archiefbestanden die door het Rijksarchief beheerd worden in digitale vorm om te zetten en te integreren in de databanken die via een webinterface kunnen bevroegd worden. Er werd gesteld dat er absolute prioriteit diende gegeven te worden aan de realisatie van dit luik van de digitale leeszaal en dat desgevallend lopende inventarisatieprojecten tijdelijk dienden te worden stilgelegd.

De diensthoofden en alle betrokken medewerkers werden verzocht hun verantwoordelijkheid te nemen. De eerste prioriteit betrof het via internet beschikbaar stellen van toegangen, meer bepaald het overzicht van de archiefblokken (archiefbestanden), het overzicht van de archiefvormers, het aanleveren van nieuwe toegangen in gestructureerde vorm, de retroconversie en aansluitend beschikbaarstelling van de bestaande toegangen en tenslotte de beschikbaarstelling van nadere toegangen.

De realisatie van deze vijf doelstellingen moest het mogelijk maken om op korte termijn alle beheersgegevens met betrekking tot de archiefbestanden die door onze instelling worden bewaard, in digitale vorm om te zetten en te integreren in de databanken die via een webinterface kunnen bevroegd worden. Deze gegevens dienden aangeleverd te worden door de respectieve rijksarchieven. De departementshoofden bepaalden welke lopende inventarisatieprojecten tijdelijk stilgelegd werden om de prioriteiten te realiseren. Eind 2006 kon worden vastgesteld dat de eerste doelstelling, nl. de beschikbaarstelling van het overzicht van archiefblokken (archiefbestanden) in alle Vlaamse Rijksarchieven was gerealiseerd. In het Rijksarchief te Brussel en het Algemeen Rijksarchief werd deze doelstelling eveneens gehaald, al bleven correcties nodig. In departement III waren de Rijksarchieven te Doornik, Bergen, Namen en Aarlen goed opgeschoten met het uitvoeren van de nummering van de magazijnen, kasten en rekken, het toekennen van een unieke

nummering aan alle toegangen (verzamelinventarissen moeten worden opgesplitst in toegangen waarin de bestanddeelnummers uniek zijn), het opstellen van een volledige en correcte lijst van alle gegevens die gebruikt worden voor de invoer van de gegevens (naam en uiterste data van de archiefblokken, raadpleegbaarheid, materiële omvang, rubriekcode, toegangen, aantal bestanddelen en plaatsing in het magazijn).

In departement III werd in 2006 reeds gestart met de realisatie van de tweede doelstelling, nl. de beschikbaarstelling van het overzicht van de archiefvormers. De basisinformatie van de archiefvormers (naam, uiterste data en de rubriekcode) werd geregistreerd in ABS-Archeion alsook de koppeling met de archiefbestanddelen. Alle bijkomende gegevens uit de archievenoverzichten (geschiedenis van de archiefvormer, literatuur, ...) werd in een afzonderlijke databank opgenomen. De retroconversie van de gegevens werd door de medewerkers van het project Centrale Directie 'retroconversie' (o.l.v. L. Verachten) gerealiseerd. Hierbij werd gestreefd naar zo groot mogelijke uniformiteit. Ondertussen werden de wetenschappelijke personeelsleden op het hart gedrukt de nieuwe toegangen in gestructureerde vorm aan te leveren opdat deze onmiddellijk in de databank zouden kunnen worden geïntegreerd. In afwachting van het invoeren van aangepaste inventarisatiemodellen, werd beslist om de inventarissen in twee vormen aan te leveren, nl. in gestructureerde vorm voor invoer in de databank en in Word voor publicatie. G. Janssens (afdelingshoofd en tot en met augustus 2006 wnd. Hoofd van departement I), H. Coppens (hoofd van het departement II) en C. de Moreau de Gerbehaye (hoofd van departement III vanaf juni 2006) stonden, samen met R. Van der gracht (verantwoordelijke voor de publicaties) in voor de kwaliteitscontrole van de aangeleverde toegangen. In de loop van 2007 zal werk gemaakt worden van een procedure voor de aanlevering van inventarissen en de conversie van inventarissen, gemaakt aan de hand van tekstverwerkingspakketten, naar een gestructureerde vorm. De medewerkers van het project 'retroconversie', tijdens de zomermaanden bijgestaan door jobstudenten, zetten zich in voor de realisatie van de vierde en vijfde doelstelling, nl. de retroconversie van respectievelijk de bestaande en de nadere toegangen<sup>45</sup>.

### **On-line toegangen**

De applicatie waarmee gebruikers informatie over de archiefbestanden kunnen opzoeken, was begin 2005 reeds beschikbaar maar werd in de loop van 2005-2006 verder ontwikkeld. Basis is de ISAD(G) standaard: *international standard on archival description*. Er werd geopteerd om de gegevens in XML op te slaan en EAD (encoded archival description) als document type description te gebruiken. Voor de backoffice wordt naast standaard toepassingen eveneens gebruik gemaakt van een op Oracle gebaseerd archiefbeheersprogramma ABS-Archeion. Het overzicht van de archiefblokken (archiefbestanden), de toegangen en de bestanddelen wordt lokaal in de verschillende rijksarchieven ingevoerd.

In heel wat rijksarchieven betekende het invoeren van deze gegevens een grondige hervorming: toekennen van unieke nummering van magazijnen en kasten, heropmeten van magazijnen en kasten, toekennen van een unieke nummering aan alle toegangen, opstellen of controleren van een volledige lijst van alle archiefblokken, inclusief aantal nummers, uiterste data, toegangen, raadpleegbaarheid, enz. In een tweede fase worden de archiefvormers ingevoerd en gekoppeld aan de archiefbestanddelen.

---

<sup>45</sup> Het gaat hier om waardevolle toegangen die veel persoonsnamen en geografische informatie bevatten

Gegevensinvoer in Archeion. Toestand op 31 december 2006

Archiefbewaarplassen	Archief- blokken	Bestand- delen	Toegangen	Archief- vormers
<b>Dept. I Brussel</b>				
Algemeen Rijksarchief	2031	2893801	1397	
Archief van het Koninklijk Paleis	138		66	
Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)	294	258407	344	
<b>Totaal</b>	<b>2463</b>	<b>3152208</b>	<b>1807</b>	<b>7153</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>				
Antwerpen	673	127856	500	
Beveren	1561	577660	1657	
Brugge	650	294937	655	
Gent	282	186235	311	
Hasselt	2223	163521	1874	
Kortrijk	346	10687	333	
Leuven	155	49700	165	
Ronse	855	136379	850	
<b>Totaal</b>	<b>6745</b>	<b>1546975</b>	<b>6345</b>	<b>5604</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>				
Arlon	893	52958	565	
Huy	1001	30104	803	
Liège	2658	121257	5	
Mons	623	125964	84	
Louvain-la-Neuve (zie Ruisbroekstraat)	446	136261	336	
Namur				
Saint-Hubert	280	58744	87	
Tournai	135	39123	109	
Eupen	575	62054	574	
<b>Totaal</b>	<b>6611</b>	<b>626465</b>	<b>2563</b>	<b>1</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>15819</b>	<b>5325648</b>	<b>10715</b>	<b>12758</b>

Aangezien ABS-Archeion sinds 1992 in het Algemeen Rijksarchief gebruikt worden, dienden de gegevens voornamelijk gecontroleerd te worden. De cijfers opgenomen in bovenstaande tabel geven een indicatie van de invoer in 2005-2006. De cijfers kunnen echter moeilijk onderling vergeleken worden. In sommige rijksarchieven is er immers een traditie om voor de archieven van elke archiefvormer een afzonderlijk archiefblok aan te maken (vb. voor elke notaris) terwijl in andere archieven er de voorkeur aan gegeven wordt om één archiefblok 'verzameling' te definiëren waarin alle archiefbestanden van de verschillende archiefvormers (vb. notarissen) onder gebracht worden. Aangezien de verschillende rijksarchieven nog volop archieven ingevoerd worden, is het zeer moeilijk aan te geven welk percentage van de gegevens reeds ingevoerd werd.

Binnen de Centrale directie van het Rijksarchief loopt sinds verschillende jaren het project "Retro-conversie", dat sinds 2005 integraal deel uitmaakt van het groot opgezet landelijk digitaliseringsproject dat o.m. tot doel heeft alle toegangen van het Rijksarchief digitaal beschikbaar te stellen. Dit project wordt geleid door L. Verachten (tot oktober 2006 hoofd van de centrale diensten en verantwoordelijk voor de ICT-dienst, sinds 1 december 2006 hoofd van de afdeling digitale archivering en digitalisering).

De toegangen worden door de respectieve rijksarchieven aangeleverd en vervolgens omgewerkt tot EAD compatibele xml-documenten. De toegangen worden in zeer verschillende formaten aangeleverd door de rijksarchieven: in digitale vorm, in gedrukte

vorm, getypt en handgeschreven. De gemiddelde duur van de retroconversie per toegang varieert zeer sterk en wordt onverdeeld in verschillende fasen. Voor de start van het project 'digitalisering' half september 2005 waren twee personeelsleden deeltijds belast met retroconversie. Eind 2006 waren 939 inventarissen van het Algemeen Rijksarchief en 245 inventarissen van de rijksarchieven in de Provinciën in bewerking. De beschrijvingen uit de inventarissen kunnen pas upgeload worden in de EAD-databank naarmate de eerste fase (invoer van archiefblokken en archiefbestanddelen) afgewerkt wordt door de Rijksarchieven. Om de nieuwe toegangen in de toekomst op een snelle en eenvoudige wijze in de EAD-databank te kunnen integreren, werd gestart met de ontwikkeling van een tool voor de archivarissen. Deze tool wordt verder ontwikkeld in 2007. Naast klassieke inventarissen werd ook gestart met de conversie van nadere toegangen. Het project huwelijksakten West-Vlaanderen 262.984 akten (1.337.339 namen) wordt als proefproject gebruikt.

Ook in de Rijksarchieven werden inspanningen geleverd om handgeschreven toegangen in te voeren. In 2005 b.v. gebeurde dit voor de aanwinsten van het voormalig departement III (A. Bordin), voor de archieven van de buurtspoorwegen (M. Vandevoorde en Renaud Hanon dit de Jauquet), voor het archief Philippe Van Isacker (R. Hanon dit de Jauquet) en van het steekkaartsysteem van het "Oud Museum" (R. Hanon dit de Jauquet). Toegangen in elektronische vorm (bestanden in WP5.1-, Word- of Excel-formaat) werden eveneens geconverteerd, eventueel via enkele tussenstappen. Zo zette I. Sottiaux (o.l.v. L. Janssens) de toegang (in Excel) op de dossiers van de paritaire comités uit de jaren 1919-1983 in 2005 om in Word-formaat, waarna het bestand in de databank werd opgenomen.

#### **1.4.8. ANDERE WERKZAAMHEDEN VOOR DE ONTSLUITING VAN ARCHIEVEN**

In het kader van de permanente kwaliteitszorg zetten de leidinggevende archivarissen zich in voor de kwaliteitscontrole van de toegangen: het nazicht van ingediende of voorgestelde archiefbewerkingsplannen, archiefschema's of inventarissen van jonge collega's en archiefmedewerkers, de controle van overdrachtslijsten van een overdragende instanties, de controle van depotlijsten, het nazicht en de vertaling van oudere inventarissen, de vertaling van toegangen in het kader van de publieke dienstverlening, enz. De tijd die door verschillende collega's aan deze activiteit in de loop van 2005-2006 werd besteed, valt moeilijk te becijferen maar het is zonder meer duidelijk dat de investering niet mag worden onderschat. Een relatief nieuw gegeven in de afgelopen twee jaar was dat collega's tijd vrij maakten voor de controles van de oude inventarissen die door de medewerkers van het project "retroconversie toegangen" (Algemeen Rijksarchief) voor nazicht werden overgemaakt.

Departementshoofden en diensthoofden zetten zich in voor de voorbereiding en begeleiding van ontsluitingsprojecten, het verstrekken van richtlijnen, het nalezen van ontwerpen van inventarissen, enz. Enkele voorbeelden. In 2005 stelde P.-A. Tallier (diensthoofd van de voormalige afdeling 2, vanaf nov. 2006 hoofd van afdeling 5) richtlijnen op in verband met de redactie van toegangen in het kader van de aan de gang zijnde ontsluitingsprojecten binnen zijn afdeling. L. Janssens (diensthoofd afd. 3) zag de inventarissen na van zijn medewerkers B. D'Hoore, F. Plisnier, L.-A. Bernardo y Garcia en C. Six. L. Janssens beoordeelde in 2006 het archiefbeheersplan / archiefschema met betrekking tot kabinetsarchieven (L.-A. Bernardo y Garcia). M. Oosterbosch verzorgde de stagebegeleiding van H. Deceulaer bij de inventarisatie van het archief van de Audiëntie (januari-juni 2006) (inclusief nazicht van concept-versies). M. Trigalet (Rijksarchief te Brussel) zag toe op de kwaliteit van de toegangen, gerealiseerd door de

archieffmedewerkers, op de procesdossiers van de correctionele rechtbank te Brussel (1796-1896, 813 portefeuilles) (O. Van Weyenbergh) en op de archieven van de notarissen Depuyt (124 nrs.) en Vincke (366 nrs.) (P. Haustrate).

De invoer van gegevens in Archeion in het Rijksarchief te Antwerpen (in 2005: 87 archiefblokken, 42.176 bestanddeelnummers, in 2006: 700 archiefblokken) (G. Dierckx), het aanduiden van de niet-openbare bestanddeelnummers in de databank, het aanvullen van de catalogus van de verzameling microfilms, duplicaten en klappers op parochieregister en de actualisering van de lijst van bevolkingsregisters en volkstellingen (F. Verheeke), de coördinatie van het intikken van catalogi van de diverse iconografische verzamelingen vergde een permanent toezicht en nazicht door het diensthoofd (K. Van Honacker, vanaf 1 febr. 2006 E. Houtman).

Tientallen overdrachtslijsten van overdragende instanties (voornamelijk buitendiensten van Justitie en Financiën) werden in de loop van 2005 en 2006 door verschillende archivariissen en contractuele wetenschappelijke medewerkers van het Rijksarchief te Beveren gecontroleerd. In het kader van de invoer van gegevens in Archeion werden bestanden hernummerd. Al deze controles, uitgevoerd door M. Preneel, S. Desmet en L. Heerwegh, hadden in 2005 betrekking op 20.123 nrs. en 1744,97 m., in 2006 op 36.192 nrs. en 1808,93 m. P. Drossens was in 2005 verantwoordelijk voor het nazicht van zeven inventarissen die door archiefmedewerkers werden gerealiseerd (publicatienummers 4471-4477: zie de bijlage bij dit jaarverslag). M. Preneel zag in de zomermaanden van 2006 toe op de primaire ordening, door een jobstudente, van het ongeordend OCMW-archief van Halle en van het hedendaags gemeentearchief van Vilvoorde (ressort Rijksarchief te Leuven).

M. Nuyttens (Rijksarchief te Brugge) ontfermde zich in 2005 over het nazicht van de inventarissen van het familiearchief Gillès de Pelichy (B. D'hoore), van de overdrachtslijst van het archief van notaris Vanbeylen en de Anglicaanse Kerk te Brugge en verzorgde het nazicht en vertaling van oudere inventarissen (o.m. van het Brugse Vrije en de kaarten Mestdagh). M. Vandermaesen (Rijksarchief te Brugge) verzorgde het nazicht van de inventaris van de Burgerlijke Rechtbank te Veurne (P. Drossens), controleerde de inventarissen (en de werkzaamheden) van de archiefploeg van de FOD Justitie (inventaris Arbeidsrechtbank Gent, inventarissen handelsregisters Ieper en Veurne) en van de inventaris van de Werkrechtersraden (H. Vanden Bosch). In 2006 had het nazicht in het Rijksarchief te Brugge voornamelijk betrekking op de inventarissen van de hedendaagse gemeentearchieven Blankenberge en Pittem, van de archieven van architect J. De Wulf en drukkerij Danneels, van het gemeentearchief van Aartrijke en van het supplement op het archief van het Leiedepartement. De vertaling van de inventaris van der Beke de Cringen werd gecontroleerd en ook de gedigitaliseerde inventarissen (na de retroconversie) werden nagezien en waar nodig vertaald (Loker, de Spot, Kervyn de Lettenhove en de Renesse-Breidbach). M. Vandermaesen verzorgde in 2006 het nazicht van de inventaris van de rechtbank van eerste aanleg te Leuven (Rijksarchief te Beveren), maakte de inventaris van het archief van de Damse polder persklaar en zag toe op de kwaliteit van de overdrachtslijsten betreffende de burgerlijke stand Brugge en het parket en het handelsregister Brugge. Volledigheidshalve voegen we aan deze lange lijst de supervisie toe, door M. Nuyttens, van het 'Project West-Vlaamse huwelijksakten' dat tot doel heeft een toegang te bieden tot alle genealogische bronnen met betrekking tot het ressort van het Rijksarchief te Brugge (stand van de invoer op 31.12.2006: ca. 2.000.000 Namen en bijhorende referenties).

Voor het Rijksarchief te Gent kunnen de volgende activiteiten worden vermeld: de herwerking van de toegang tot het archief van de Sint-Pietersabdij (serie I, Diversen) (M. Carnier), de controles van de toegangen op de collecties, microfilms en kaarten en plans (W. Buntinx), de controles en identificatie van in beslag genomen stukken n.a.v. de zaak "Fiey" (W. Buntinx), de identificatie en klassering van ongeordend en fout geklasseerd archief (W. Buntinx en M. Carnier), de inventarisatie van diverse losse aanwinsten (M. Carnier), het nazicht van inventarissen van stagiairs die stage lopen in het kader van de Master na Master Archivistiek (hedendaags en oud gemeentearchief Zaffelare en het archief van de Rijksnormaalschool te Gent) (M. Carnier en W. Buntinx). In 2006 zette M. Carnier in het Rijksarchief te Gent de inventarisatie van het archief van de Sint-Pietersabdij (serie I, Diversen) verder, werd de magazijn- en toegangentabel voortdurend aangepast en aangevuld en werden gegevens m.b.t. de archiefblokken, toegangen, bestanddelen en vindplaatsen gecontroleerd en o.l.v. W. Buntinx aan Archeion toegevoegd. Verder werden de inventarissen van de stagiairs archivistiek nagekeken ( archief van het Land van Gavere en archief Indaginge) (M. Carnier en W. Buntinx) en de overdrachtslijsten m.b.t. twee notarisarchieven gevalideerd (W. Buntinx).

R. Nijssen en M. Van der Eycken (Rijksarchief te Hasselt) controleerden in 2005 de overdrachtslijsten van 17 bestanden die dat jaar werden overgedragen en coördineerden de invoer van gegevens in Archeion. M. Therry (Rijksarchief te Kortrijk) las en beoordeelde in 2005 de ontwerpinventaris van H. Van Isterdael en A. Vansteelant in verband met de notariële archieven van het ressort en de ontwerpinventarissen van Joachim Derwael (projectmedewerker Rijksarchief te Brugge) in verband met de vennootschapsdossiers van het Kantoor Controle Vennootschappen 2 te Kortrijk (1904-2001) en het archief van schildersdoekenfabrikant Claessens V.A. N.V. te Waregem (1906-2004). De controleactiviteiten in 2006 concentreerden zich vooral op de invoer van de gegevens in het archiefbeheersysteem (door A. Vansteelant). De controles werden door alle medewerkers uitgevoerd, de coördinatie berustte bij M. Therry.

E. Put (Rijksarchief te Leuven) legde zich in 2005 toe op het nazicht van de ontwerpinventarissen van parochie- en kerkarchieven: het parochiearchief van Bertem, hedendaags gedeelte (D. Notredame), het parochiearchief van Rotselaar (D. Notredame), het parochiearchief van Herent (D. Moors), het archief van de Wittevrouwen te Leuven (R. Artoos) en de regesten van de charters van de abdij van Ninove (C. Peersman). In 2006 verzorgde H. Van Isterdael het nazicht van de inventarissen van de archieven van Kamer van Ambachten en Neringen (D. Notredame), van notarissen (M. Tuyls), van het archief van de abdij van Ninove (Eddy Put), van de schepenbanken van de stad Landen (P. Verhulst). E. Put ontfermde zich over de controles van de toegangen tot de parochiearchieven van Herent en Nossegem (D. Moors), tot het archief van de Nederduitse jezuitenprovincie (H. Callewier), de regesten op de oorkonden van de abdij Ninove (C. Peersman), het archief van de afdeling Muziek, Letteren en Podiumkunsten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (G. Leloup) en een deel van het hedendaags gemeentearchief Asse (J. Ockeleij, vrijwilliger). In Ronse werden in 2006 enkel controles uitgevoerd op de overdrachtslijsten van notarisarchieven.

Wat de activiteiten in departement III betreft, vertaalde V. Pirlot (Rijksarchief te Aarlen) in 2005 de inventaris *Arrêtés ministériels des autorisations et recours concernant le règlement général de la protection du travail, titre 1 (1982-1983)* (L. Janssens). Hij controleerde de overdrachtslijsten opgesteld door de leden van de archiefploeg van Justitie, werkzaam binnen het ressort. In 2006 werden de overdrachtslijsten gevalideerd met betrekking tot de neerlegging van de archieven van het vredegerecht te Aarlen, archief van de provincie

Luxemburg en van het Koninklijk Atheneum van Aarlen. B. Dumont (Rijksarchief te Luik) verzorgde in 2005 de controle van de overdrachten van verschillende rechtbankarchieven (vredegerechten van Spa, Stavelot en Malmedy, en de rechtbanken van koophandel en eerste aanleg van Verviers). In 2006 volgde de controle, door het afdelingshoofd, van de neerleggingen van de notarisprotocollen van Charles-Henri Le Roux (Saive), Robert Meunier (Seraing), Alain Meunier (Dalhem), Maurice Corne (Verviers), Labé (Luik) en van diverse gerechtelijke archieven (vredegerechten van Malmedy en Stavelot, rechtbank van eerste aanleg te Verviers, hof van beroep te Luik (strafdossiers), parket-generaal (dossiers van strafuitvoering, persoonsdossiers)). B. Dumont zag toe op de werkzaamheden van de archiefploeg van de FOD Justitie, superviseerde de ontsluiting (door N. Hendrickx, A. Henin en A. Puma) van recent neergelegde notarisarchieven. L. Druez (Rijksarchief te Hoei) valideerde in 2006 de overdrachtslijsten van twee notarisarchieven (P. Carrette (Hoei) en B. Lecomte (Ouffet)). In Sint-Hubert nam T. Scholtes in 2005 de controle ter harte van de overdrachtslijsten van de archieven van twee registratiekantoren (Rochefort II en Saint-Hubert), van het archief van notaris Cottin (Vielsalm) en van enkele gerechtelijke archieven (vredegerechten Marche-en-Famenne. en Nassogne, parket van de procureur des Konings en werkrechtshoofden van Marche-en-Famenne). In 2006 zag hij toe op de ontsluiting, door R. Guillaume, van het archief van notaris Henry Dumoulin (24 nrs.) en van het vredegerecht van Marche-en-Famenne (63 nrs.). Controles van de overdrachtslijsten gebeurden in 2006 ook in het Rijksarchief te Bergen (neerlegging van de archieven van de gevangenis, het OCMW en het parket van de procureur des Konings te Bergen). Voor het Rijksarchief te Namen vermelden we de controlewerkzaamheden met betrekking tot de toegangen op het archief van de rechtbank van eerste aanleg te Dinant (controle overdrachtslijst door N. Bruaux en B. Petitjean), van het parket te Dinant (B. Petitjean), het vredegerecht van Philippeville (B. Petitjean), het archief van de notaris Lambinet uit Ciney (B. Petitjean), het archief van het vredegerecht van Florenville (B. Petitjean).

#### **1.4.9. BEHEER VAN DE BIBLIOTHEKEN EN DE VERZAMELINGEN GEDRUKT ARCHIEF**

Alvorens nader in te gaan op de ontsluiting van het uitgebreid boeken- en tijdschriftenbezit van de instelling, past het bij wijze van inleiding een korte toelichting te geven bij de werking van één van de voornaamste Centrale Diensten van het Rijksarchief, nl. de centrale bibliotheek (o.l.v. Roland Van der gracht), die niet alleen een belangrijke rol speelt bij de ondersteuning van het wetenschappelijk werk van de archivariissen en wetenschappelijke medewerkers die aan de instelling verbonden zijn, maar ook een belangrijke publiekswerking heeft. De rijke collectie en de vele diensten die de Centrale bibliotheek, die voor het publiek toegankelijk is, te bieden heeft, wordt sterk gewaardeerd, zelfs in het buitenland.

Om het hoofd te bieden aan een nijpend tekort aan werkruimten voor archivariissen van het Algemeen Rijksarchief werd in mei 2005 een plan opgesteld voor de ontruiming van een deel van de bibliotheekleeszaal en het magazijn op de verdieping -1 van de bibliotheek. In uitvoering van dit plan werd beslist de bibliotheekleeszaal op te splitsen in twee delen: het eerste gedeelte (vooraan) zou voortaan een handbibliotheek herbergen (woordenboeken, biografieën, bibliografieën, referentiewerken en de juridische bibliotheek (= 642 meter plankruimte)), het tweede gedeelte was bestemd voor het onderbrengen van het centraal dossier, de restauratiedienst en een werkzaal voor archiefbewerking. In juni 2005 zette de centrale bibliotheek een interne dienstverlening op voor het aanleveren, ten behoeve van de wetenschappelijke personeelsleden, van kopies van archivalische literatuur (voornamelijk artikelen uit tijdschriften). De documenten worden thans gescand en elektronisch aangeleverd. Het personeel bracht in de periode september-oktober 2005 een belangrijk gedeelte van de administratieve bibliotheek (codes A4P, D4P, E4P, A8P), dat over meerdere



magazijnen verspreid was, samen in twee compactusmagazijnen. Een belangrijke inspanning werd geleverd om deze collectie te herwaarderen (verzameling, aanvulling, inbinding). Eind 2005 werd een rondvraag gericht aan bedrijven om een voorstel te formuleren in verband met de inrichting van twee magazijnen (compactussen 0 en -1) bestemd voor de opslag van de collectie waardevolle boekwerken. De prijsoffertes werden aan de Regie der Gebouwen overgemaakt, evenwel zonder verder gevolg. In april 2006 deed de documentatiedienst en de bibliotheek van de Senaat een voorstel tot overname van bibliotheekmateriaal. De lijsten van het aangeboden materiaal werden nagezien en een voorstel tot overname werd aan de Senaat gericht. In maart 2006 werd een deel van de bibliotheekleeszaal ontruimd en eveneens een aanvang gemaakt met de ontruiming van een deel van het magazijn -1. Het grootste deel van de vrijgekomen boekenrekken verhuisde naar het Rijksarchief te Bergen, de rest werd tijdelijk opgeslagen in de magazijnen aan de Hopstraat. In de bibliotheekleeszaal werd het volledige achterste gedeelte ontruimd (= 1368 meter plankruimte). De collectie inventarissen, de archiefreeksen, de archieftijdschriften en de werken in verband met archiefkunde verhuisden naar een magazijn op de verdieping 0. Eveneens in uitvoering van dit plan werd de volledige collectie tijdschriften met de codering 4R (1660 meter) van het magazijn -1 naar het magazijn 0 verhuisd. In juni en augustus 2006 werd een collectie dubbels uit de oorlogsbibliotheek (Eerste Wereldoorlog) aangeboden aan de documentatiedienst van het legermuseum en aan SOMA, die beide een belangrijk aantal werken hebben overgenomen. In de tweede helft van augustus heeft de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief een collectie administratieve publicaties overgenomen van de gemeente Kraainem. Deze werden opgehaald en in de eigen collecties geïntegreerd. Oktober 2006 werd het deel van de collectie bibliotheekmateriaal dat toebehoort aan de bibliotheek te Brussel, maar dat zich in het Rijksarchief te Beveren bevindt en niet ontsloten is, oppervlakkig ontsloten en klaar gemaakt voor overbrenging en verdere behandeling in Brussel. In het kader van een rationalisering (besparing) werden eind 2006 313 tijdschriften en vervolgw werken geselecteerd waarvan om diverse redenen het abonnement werd stopgezet. Deze actie hield niet alleen een interne evaluatie in maar eveneens een bevraging in de rijksarchieven en een rondvraag bij de departementen.

Tot slot dient hier vermeld dat, naast de hierboven opgesomde initiatieven en acties, het personeel van de Centrale bibliotheek instaat voor de aankoop, bestelling en catalogisering van aanwinsten, voor het opvolgen van de dossiers van de abonnementen op reeksen en tijdschriften en voor de contacten met de inbinders en restauratoren<sup>46</sup> en met de leden van het netwerk van bibliotheken van de federale overheid (cf. <http://www.bib.belgium.be>).

Volledigheidshalve voegen we hier aan toe dat ook de Rijksarchieven in de provincies over een rijke wetenschappelijke en vaak ook over een administratieve bibliotheek beschikken en dat het administratief en technisch personeel in de gedeconcentreerde diensten zich eveneens inzet voor het beheer van deze collecties. Maar we moeten durven toegeven dat het beheer en de valorisatie van de bibliotheekcollecties niet die prioriteit krijgt die het verdient. Elk Rijksarchief zou in principe moeten kunnen beschikken over een personeelslid dat enkel de bibliotheek beheert, zowel de handbibliotheek in de leeszaal als de wetenschappelijke en/of administratieve bibliotheek. Het zal beslist nog jaren duren alvorens de bestaande bibliotheekcatalogi in de provinciale rijksarchieven on-line raadpleegbaar zullen zijn. Dat er nog een lange weg te gaan is mag blijken uit een korte

---

<sup>46</sup> In 2005 werden 2800 volumes ingebonden en 23 kostbare werken gerestaureerd, in 2006 respectievelijk 3020 volumes en 44 kostbare werken.

stand van zaken over de graad van ontsluiting van de bibliotheken van de provinciale rijksarchieven.

70% van de bibliotheek van het Rijksarchief te Antwerpen is beschreven op klassieke steekkaarten, vanaf 1994 werden alle aanwinsten geautomatiseerd beschreven (in een Word-bestand). Er is geen verzameling gedrukt archief aanwezig, enkel uitgaven van het provinciebestuur Antwerpen (gedrukte verslagen, memorialen e.d.) waarop geen toegang bestaat. De bibliotheek van het Rijksarchief te Beveren is ontsloten via steekkaarten tot 1985. Vanaf 1985 bestaat een bestand dat via het netwerk geraadpleegd kan worden. Er is geen catalogus van het gedrukt archief en van de administratieve bibliotheek. De verzameling publicaties van het Rijksarchief is niet in de catalogus opgenomen. De bibliotheekcollectie van het Rijksarchief te Gent is tot 1988 ontsloten op klassieke steekkaarten, voor de jaren nadien werd de catalogus in een WP5-bestand bijgehouden (1898-1997) en sinds tien jaar gebeurt de ontsluiting via een Access-database. Voor het gedrukt archief en de administratieve bibliotheek bestaat enkel een summiere catalogus in handschrift. De catalogus van het Rijksarchief te Hasselt bestaat uit steekkaarten (tot 1993) en vanaf 1992 ook uit een WP-bestand. Dit elektronisch bestand werd voor de periode 1992-2004 door de Centrale Diensten van het Algemeen Rijksarchief in de algemene catalogus volgens het VUBIS-systeem ingevoerd. De aanwinsten van 2004 (gedeeltelijk) en 2005 (volledig) moeten nog ingevoerd worden. Hiervoor wordt gewacht op een aangepaste opleiding van één van de medewerkers, waardoor deze de aangroei in de algemene catalogus zou kunnen verwerken. In het Rijksarchief te Kortrijk is een toegang beschikbaar tot de geautomatiseerde catalogus BIBLIUS die ook toegang biedt tot het bibliotheekbezit van de Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring van Kortrijk en van De Leiegouw, die eveneens in de leeszaal van het Rijksarchief te Kortrijk kunnen geraadpleegd worden. De bibliotheek van het Rijksarchief te Leuven is gecatalogiseerd via Biblius5. In Ronse beschikt men over een klassiek steekkaartsysteem als toegang.

Hetzelfde geldt voor het Rijksarchief te Aarlen (steekkaartsysteem met 18 000 fiches, bijgehouden tot ca. 1990). De belangrijke administratieve bibliotheek is er niet beschreven of ontsloten. Ook de bibliotheek van het Rijksarchief te Hoei is enkel via een papieren steekkaartsysteem ontsloten. Tijdens de zomer van 2005 hebben jobstudenten orde geschapen in de bibliotheek en een scheiding doorgevoerd tussen monografieën en periodieken die deel uitmaakten van het bezit van de instelling en deze die eigendom waren van de *Cercle hutois des Sciences et des Beaux-Arts*.

Het Rijksarchief te Luik is een van de weinige rijksarchieven in de provincies dat beschikt over een volledig geautomatiseerde ontsluiting van de bibliotheekcollecties. Er wordt gebruik gemaakt van het CD/ISIS-systeem, dat toegang biedt tot twee databanken: BIBLIO voor de monografieën, brochures en overdrukken, PERIO voor de periodieken. Sinds 2003 wordt het systeem niet meer geactualiseerd of onderhouden. De retroconversie naar het VUBIS-systeem is aan de gang en zal in 2007 worden verder gezet. De catalogus van het bibliotheekbezit van het Rijksarchief te Namen (voornamelijk werken over de geschiedenis van de provincie) bevindt zich weliswaar nog in analoge vorm (fiches) maar hij is geactualiseerd en bijgevolg betrouwbaar. Het gedrukt archief en de administratieve bibliotheek is evenmin via een kaartsysteem niet ontsloten. Een beter materieel beheer van de bibliotheek is voorlopig uitgesloten wegens de dramatische materiële omstandigheden in de depotruimten. In het Rijksarchief te Saint-Hubert heeft men in 2005 vastgesteld dat de elektronische toegang of catalogus verloren is gegaan, waardoor de hierna opgegeven cijfers voor Saint-Hubert onbetrouwbaar zijn. De bibliotheekcatalogus van het Rijksarchief te Doornik bevindt zich eveneens enkel op fiches.

#### **1.4.9.1. Geautomatiseerde bibliotheekcatalogus**

De titelbeschrijving verloopt in de centrale bibliotheek van het Rijksarchief (Algemeen Rijksarchief, diensthoofd: R. Van der gracht) volledig geautomatiseerd met het bibliotheekstelsel VUBIS. In afwachting van de overschakeling van alle Rijksarchieven op dit bibliotheekstelsel blijft het zich behelpen met vaak al meer dan tien jaar oude, zelf ontworpen (in WP en later in Word en Access) of niet-geïntegreerde programma's (ISIS en Biblius5) en steekkaartsystemen. De veralgemeende introductie van VUBIS en de conversie van de elektronische steekkaartsystemen werd door R. Van der gracht, i.s.m. L. Verachten, in 2004 voorbereid, maar het project werd in 2005 niet verdergezet omdat prioriteit werd gegeven aan de invoer van de gegevens in Archeion. Wel werd in de tweede helft van augustus 2005 de conversie uitgevoerd van de bibliotheekcatalogus van het 'VUBIS for Windows'- formaat naar het UNIMARC-formaat met implementatie van de aangepaste OPAC. Controle van de testversie en correcties namen een maand en half in beslag. In het kader van deze conversie werd de mogelijkheid ingebouwd om alle tijdschriften tot op het nummer in te voeren, en hiermee werd een aanvang genomen.

#### **1.4.9.2. Stand van het bibliotheekbezit**

De Centrale bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief en de bibliotheken van de Rijksarchieven in de provincie beschikken over een omvangrijke collectie voornamelijk historische, administratieve en juridische werken. Gelet op het geringe ontsluitingspercentage dat in bepaalde rijksarchieven werd vastgesteld, vonden we het weinig zinvol om een stand op te geven van de catalogisering van het boeken- en tijdschriftenbezit. Bovendien blijkt uit recente verificatie dat de opgave van het aantal catalogustitels, opgenomen in het vorig jaarverslag<sup>47</sup>, op zijn minst onderschat is aangezien bepaalde onderdelen van de bibliotheken nauwelijks ontsloten zijn. We beperken ons bijgevolg enkel tot opgave van het bibliotheekbezit in strekkende meter en tot de opgave van de aangroei, sinds 2004, van de bibliotheekcollecties van de Rijksarchieven.

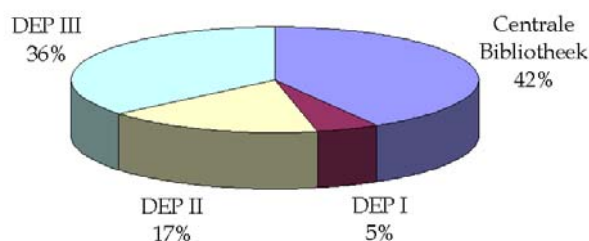
De centrale bibliotheek, die vrijwel volledig is gecatalogeerd, herbergt ruim 41 % van het bibliotheekbezit van de instelling en vertegenwoordigt 11,5 km. boeken, tijdschriften en kostbare werken. Verder dient vastgesteld dat het bibliotheekbezit vooral in de Rijksarchieven van departement III (36 %) belangrijker is dan in departement II (17 %). Het bibliotheekbezit van de Rijksarchieven te Aarlen en te Eupen is samen goed voor bijna 15 % van het totale bezit. Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht), dat pas op 22 okt. 2002 voor het publiek open ging, beschikt reeds over een collectie van meer dan 1 km. boeken en tijdschriften.

---

<sup>47</sup> Jaarverslag 2004, p. 40

Staat van het bibliotheekbezit per 31.12.2006 per Rijksarchief

Archiefbewaarplaats	Omvang collectie in str. meter	
	str. meter	%
<b>Centrale Bibliotheek</b>	<b>11500</b>	<b>41,70</b>
<b>Dept. I Brussel</b>		
Koninklijk Paleis	313	1,13
Brussel (Anderlecht)	1080	3,92
<b>Totaal</b>	<b>1393</b>	<b>5,05</b>
<b>Dept. II Vlaanderen</b>		
Antwerpen	523	1,90
Beveren	471	1,71
Brugge	871	3,16
Gent	713	2,59
Hasselt	861	3,12
Kortrijk	752	2,73
Leuven	181	0,66
Ronse	347	1,26
<b>Totaal</b>	<b>4719</b>	<b>17,11</b>
<b>Dept. III Wallonië</b>		
Arlon	1934	7,01
Huy	185	0,67
Liège	1314	4,76
Mons	1636	5,93
Louvain-la-Neuve	358	3,78
Namur	1043	4,18
St.-Hubert	1152	1,30
Tournai	280	1,02
Eupen	2065	7,49
<b>Totaal</b>	<b>9967</b>	<b>36,14</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>27579</b>	<b>100,00</b>



De aangroei van het bibliotheekbezit sinds 2004 is vooral te danken aan de centrale bibliotheek (aankoop, abonnementen, tijdschriften). In 2005 werden 6067 nieuwe titelbeschrijvingen ingevoerd, in 2006 6005. In 2005 kon het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) zich verheugen op een belangrijke aangroei van de bibliotheekcollectie dankzij enkele schenkingen, o.m. van de gemeente Sint-Gillis. Van de 535 monografieën werden 389 geschonken (waarvan 320 door voormelde gemeente), 49 aangekocht in de boekhandel en 97 aangekocht in antiquariaten. De bibliotheek groeide verder aan met 62 tijdschriften, waarvan 37 ingevolge een schenking. De dienst ontvangt dagelijks een exemplaar van de

officiële publicaties van de organen van het Brussels gewest (integrale notulen van de zittingen van het parlement, van de commissies van de raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, voorstellen van ordonnanties, enz.). Ook in 2006 werd de bibliotheekcollectie van het Rijksarchief te Brussel sterk aangevuld (1080 titels, 9,63 % van de aanwinsten). Sinds verschillende jaren doet A. Minke, afdelingshoofd van het Staatsarchiv Eupen, ernstige inspanningen om de wetenschappelijke bibliotheek systematisch aan te vullen. Voor 2005 vertegenwoordigden de aanwinsten (2129) bijna 19 % van de totale aangroei, in 2006 (596 aanwinsten) 5,31 %. De aanwinsten in sommige Rijksarchieven in de provincies waren in 2005 en 2006 gering omdat bepaalde diensthoofden ervoor opteerden om het hen toebedeelde budget eerder aan het inbinden of restaureren van werken te besteden. In het Rijksarchief te Namen b.v. werd het budget voornamelijk gebruikt voor de inbinding van de kopies van de tafels op de parochieregisters bestemd voor het publiek in de studiezaal. De administratieve bibliotheek werd er uitgebreid met 75 werken over handelsrecht, afgestaan door de rechtbank van eerste aanleg te Dinant. Het Rijksarchief te Saint-Hubert kont zich op 22 december 2006 verheugen in de aanwinst van de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*, een schenking van de rechtbank van koophandel van Marche-en-Famenne.

*Aangroei van de catalogus in titelbeschrijvingen 2005-2006*

	2005		2006	
	Aantal	%	Aantal	%
<b>Centr. Bibliotheek</b>	<b>6067</b>	<b>53,32</b>	<b>6005</b>	<b>53,53</b>
<b>Dept. I Brussel</b>				
Koninklijk Paleis	177	1,56	230	2,05
Brussel (Anderlecht)	597	5,25	1080	9,63
<b>Totaal</b>	<b>774</b>	<b>6,80</b>	<b>1310</b>	<b>11,68</b>
<b>Dept. II Vlaanderen</b>				
Antwerpen	300	2,64	140	1,25
Beveren	22	0,19	422	3,76
Brugge	98	0,86	100	0,89
Gent	101	0,89	80	0,71
Hasselt	119	1,05	500	4,46
Kortrijk	175	1,54	228	2,03
Leuven	272	2,39	211	1,88
Ronse	73	0,64	206	1,84
<b>Totaal</b>	<b>1160</b>	<b>10,19</b>	<b>1887</b>	<b>16,82</b>
<b>Dept. III Wallonië</b>				
Arlon	500	4,39	430	3,83
Huy	36	0,32	20	0,18
Liège	157	1,38	126	1,12
Mons	115	1,01	65	0,58
Louvain-la-Neuve	16	0,14	61	0,54
Namur	50	0,44	25	0,22
St.-Hubert	320	2,81	624	5,56
Tournai	55	0,48	69	0,62
Eupen	2129	18,71	596	5,31
<b>Totaal</b>	<b>3378</b>	<b>29,69</b>	<b>2016</b>	<b>17,97</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>11379</b>	<b>100,00</b>	<b>11218</b>	<b>100,00</b>

## 1.5. DIENSTVERLENING<sup>48</sup>

### 1.5.1. RAADPLEGING IN DE LEESZAAL

#### 1.5.1.1. Openingsuren

De leeszaal van de Rijksarchieven in de provincie zijn geopend van dinsdag tot vrijdag doorlopend van 8.30 tot 16.30 uur en op zaterdag van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 16.00 uur. In de vakantiemaanden juli en augustus zijn de leeszaal gesloten tijdens de middagpauze (12.00 tot 13.00 uur) en op zaterdag. De leeszaal in de provincies waren in 2005 gemiddeld 1750 uur toegankelijk voor het publiek, in 2006 1753,5 uur. Op deze 'algemene regel' bestonden evenwel enkele uitzonderingen. Aangezien de leeszaal van het Algemeen Rijksarchief tot 15 januari 2006 ook toegankelijk was op maandag, realiseerde het Algemeen Rijksarchief in 2005 2104 openingsuren. Vanaf 16 januari 2006 bleef de studiezaal van het Algemeen Rijksarchief gesloten op maandag maar de openingstijd werd op dinsdag verlengd tot 18u. Het aantal gerealiseerde openingsuren van het Algemeen Rijksarchief liep in 2006 terug tot 1820 uren. De bedoeling van deze herziening van de openingstijden was drieërlei: gelijkvormigheid creëren met de openingstijden in de provincies, aan het personeel van de studiezaal van het Algemeen Rijksarchief de mogelijkheid bieden om op maandag interne opleidingen te volgen en bezoekers de gelegenheid bieden om op dinsdag langer onderzoekswerk te verrichten. Het archief van de afdeling Koninklijk Paleis realiseerde 997 openingsuren (de consultatie van de archiefstukken gebeurt er op afspraak). Het Rijksarchief te Bergen was gesloten van 1 februari tot 24 april 2006 en realiseerde vorig jaar 1299,5 openingsuren.

In 2005 en 2006 werden geen steekproeven georganiseerd in verband met de dagbezetting (aantal uren dat een lezer in een Rijksarchief in de leeszaal werkzaam was).

Op 25 juli 2006 verscheen in het *Belgisch Staatsblad* het Ministerieel Besluit tot vaststelling van het zgn. bezoekersreglement van de leeszaal van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën, dat met ingang van 20 juni 2006 was ingevoerd.<sup>49</sup> Dit besluit werd genomen om de lezersregistratie en de procedures van de leeszaalpraktijk in de rijksarchieven te uniformeren, om de toegankelijkheid tot archieven te verbeteren, om de rechten en plichten van de bezoekers van de studiezalen vast te leggen en tenslotte om maatregelen te nemen inzake de bescherming en beveiliging van archiefdocumenten. Bijkomende bedoeling van het bezoekersreglement was om elke archiefbezoeker een gelijke en gelijkwaardige behandeling in elk van de 19 leeszaal te garanderen. Het leeszaalreglement had belangrijke gevolgen, zowel voor de organisatie van de studiezalen als voor het personeel van de rijksarchieven en voor de bezoekers. Aan de leeszaalmedewerk(st)er werd een documentatiemap beschikbaar gesteld die gaandeweg werd aangevuld met nuttige informatie die betrekking heeft op het betrokken Rijksarchief (zoekwijzers, praktische raadgevingen, interne noodplannen en veiligheidsvoorschriften, telefooninstructies, lijst van archiefdiensten in de regio, modellen van formulieren, e.d.).<sup>50</sup>

---

<sup>48</sup> Men dient er rekening mee te houden dat de gegevens voor de publieke dienstverlening door het Rijksarchief Louvain-la-Neuve begrepen zijn in de cijfers van het Algemeen Rijksarchief voor wat de raadpleging van originele documenten betreft en in deze van het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) voor de microfilms.

<sup>49</sup> Op 2 augustus 2006 verscheen in het *Belgisch Staatsblad* een addendum (p. 37.608-37.609).

<sup>50</sup> De documentatiemap bevatte: de mededeling aan het personeel van 8 juni 2006, het bezoekersreglement, de richtlijn betreffende het zelf uitvoeren van fotografische opnamen en de verklaring

Het geautomatiseerd lezersregister werd geactualiseerd. In de studiezalen verschenen nieuwe informatieborden, affiches en pictogrammen, een ideeënbus, bakjes voor het opbergen van lezerskaarten en allerhande materiaal in verband met de bescherming van documenten (archiefkussens, potloden, handschoenen). Transparante plastic draagtassen werden aan de balies van de studiezalen aan de bezoekers beschikbaar gesteld. De leesapparaten werden gecontroleerd en waar nodig hersteld, ontbrekende dummy's voor microfilms bijbesteld, de ruimte voor de opstelling van de scanapparatuur ingericht. In sommige rijksarchieven werden de vestiaires voorzien van bijkomende kluisen. Verder werden de procedures voor de verzending van digitale reproducties getest. De voornaamste ingreep betrof de reorganisatie van de 'back office' van de studiezaal. Aangezien de bezoekers voortaan nog slechts één archiefnummer mogen aanvragen, diende in de onmiddellijke nabijheid van de studiezaal voldoende ruimte te worden voorzien voor de behandeling van de aanvraag en de tijdelijke opslag van archiefdozen.

Het personeel en de vrijwillige medewerkers van de rijksarchieven werden op het hart gedrukt steeds een identificatiebadge te dragen, de toepassing van het bezoekersreglement in de praktijk met hun diensthoofd te bespreken en inspanningen te doen voor een klantvriendelijke bejegening van de bezoekers. De vorming van het leeszaalpersoneel werd een prioriteit. Deze vorming gebeurde in de respectieve rijksarchieven, maar ook tijdens de vormingssessies 'klantvriendelijkheid', die in het Algemeen Rijksarchief werden georganiseerd.

De invoering van het nieuw studiezaalreglement was voor het Rijksarchief een nuttige oefening en vooral een goede les. De voorbereiding ervan vormde de aanleiding om kritisch na te denken over onze relatie met de klant, om de organisatie van de publieke dienstverlening (procedures) in vraag te stellen en bij te sturen, om een reeks praktische maatregelen te nemen die de prettige werksfeer, de veiligheid van de bezoekers en het behoud van de documenten ten goede zouden komen en om tenslotte vormingstrajecten te starten die gericht zijn op de klantvriendelijke en professionele behandeling van de studiezaalbezoekers.

Een bezoekersreglement is een dynamisch document dat moet getoetst worden aan de praktijk van de publieke dienstverlening. Evaluatie en herziening –zullen nodig zijn. De voorbereiding van de herziening van het Ministerieel Besluit van 25 juli 2006 werd overigens reeds gestart. Minstens even belangrijk is de investering in (permanente) vorming van het personeel dat instaat voor het vriendelijk en professioneel onthaal van onderzoekers. Hoewel uit een publieksenquête die in september-oktober 2005 werd gehouden, en waaraan 1318 bezoekers van rijksarchieven deelnamen, bleek dat de bezoekers veel waardering hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening en voor de beschikbaarheid en deskundigheid van het personeel, wil het Rijksarchief hier een permanent aandachtspunt van maken en continu verbetering nastreven. Ook hier geldt immers: stilstaan is achteruitgaan.

#### **1.5.1.2. Personeel betrokken bij de leeszaaldienst**

Voor een minimumbezetting voor het veilig en publieksvriendelijk functioneren van een archiefleeszaal zijn drie personen onontbeerlijk: één voor de dienstverlening en begeleiding

---

betreffende het zelf uitvoeren van fotografische opnamen, het Ministerieel Besluit van 23 maart 2005 en de wijzigingen van 27 september 2005, het beknopt tarief voor toegang en reproducties.

van de lezers (verstrekken van inlichtingen), één voor het toezicht (op de toepassing van het leeszaalreglement) en voor de administratieve afhandeling van de inschrijving of registratie en het houden van de kas en één voor het aanhalen en wegbergen van de stukken. Deze minimumnorm kon in de periode 2005-2006 niet in alle Rijksarchieven worden gehaald, maar door de aanwerving van bijkomend personeel en vooral door de reorganisatie van het toezicht in de leeszaal (cf. de invoering van het nieuw leeszaalreglement) werd een poging gedaan om deze structurele onderbezetting weg te werken. In het Algemeen Rijksarchief bleef de regel gehandhaafd dat elk wetenschappelijk personeelslid aan een beurtrol deelneemt en in de leeszaal aanwezig is om deskundig advies te kunnen verstrekken. In de Rijksarchieven in de provincies bevinden de wetenschappelijke personeelsleden zich weliswaar niet permanent in de studiezaal maar zij staan toch permanent ter beschikking van de lezers en voor het verstrekken van hulp bij meer complexe onderzoeksvragen of bij vragen in verband met specifieke of recent ontsloten bestanden<sup>51</sup>. Dankzij de aanwerving van bijkomend meertalig personeel, werd de tweetalige dienstverlening aan het onthaal in het Algemeen Rijksarchief mogelijk. In het Archief van het Koninklijk Paleis zorgen de archivaris en zijn adjunct voor alle aspecten van de werking van de leeszaal: de registratie van de lezers, het toezicht, het verstrekken van inlichtingen, het maken van kopies en het uithalen en terugplaatsen van archiefstukken.

De zaterdagdienst vergde, zoals in de vorige jaren, een grote inspanning van het personeel. Deze dienst kon in verschillende Rijksarchieven worden verlicht dank zij de inzet van vele tientallen vrijwilligers (zie aldaar).

### **1.5.1.3. Lezerspubliek**

Sinds 2004 ontvangen de lezers in alle rijksarchieven een gestandaardiseerde toegangskaat met daarop naast de klassieke identificatie-gegevens een foto en een barcode (Lucie Verachten, Centrale Directie). Dit systeem bleef in de loop van 2005 en 2006 ongewijzigd.

In alle Rijksarchieven samen werden in 2005 in totaal 9691 lezers geregistreerd, in 2006 9428 lezers. Ondanks het feit dat in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) enkel de lezers met een lezerskaart van het eigen Rijksarchief werden genoteerd, zet de stijging van het aantal geregistreerde lezers zich in departement I verder door: 1956 in 2004, 2807 in 2005 en 2844 in 2006. Het aantal geregistreerde lezers in de Vlaamse Rijksarchieven en in de Rijksarchieven van departement III liep licht terug. Deze terugloop was opvallend voor de Rijksarchieven te Brugge (544 in 2004, 345 in 2006), te Hasselt (455 in 2004, 236 in 2006), te Hoei (252 in 2004, 70 in 2006) en te Bergen (770 in 2004, 408 in 2006). De terugloop van de cijfers voor Hoei hebben te maken met de plannen om de dienst tijdelijk in het Rijksarchief te Luik onder te brengen (ook de lezers werden op de hoogte gebracht van deze plannen) en de neerwaartse trend te Bergen had alles te maken met de verhuis van de dienst naar de nieuwe locatie en de sluiting gedurende enkele maanden in 2006. Het aantal geregistreerde lezers ging in stijgende lijn in de Rijksarchieven te Beveren (905 in 2004, 1037 in 2006), Leuven (493 in 2004, 620 in 2006) Aarlen (217 in 2004, 331 in 2006) en Eupen (94 in 2004, 147 in 2006).

---

<sup>51</sup> In grote Rijksarchieven zoals in Beveren b.v. werd in 2005 voor de dienstverlening door het wetenschappelijk personeel een taakverdeling uitgewerkt. Bepaalde collega's waren beschikbaar voor advies in verband met de archieven van de buitendiensten van de FOD Financiën, andere voor de archieven van justitie, nog andere voor de archieven van notarissen en gemeenten, enz.

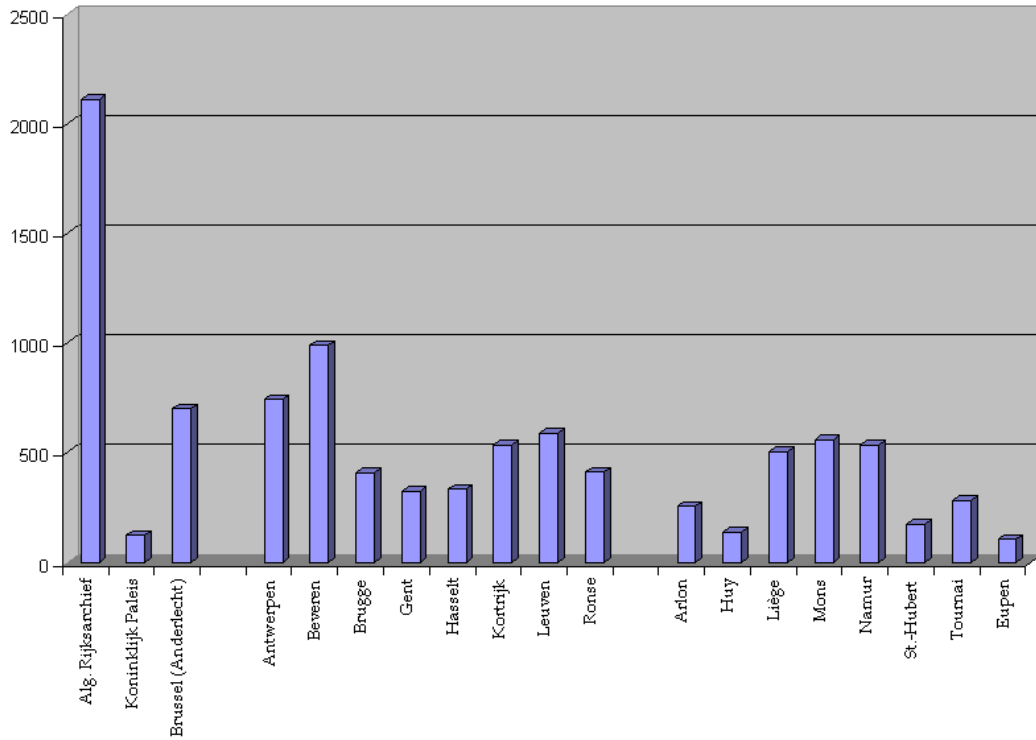


*Evolutie van het aantal geregistreerde lezers (2004-2006)*

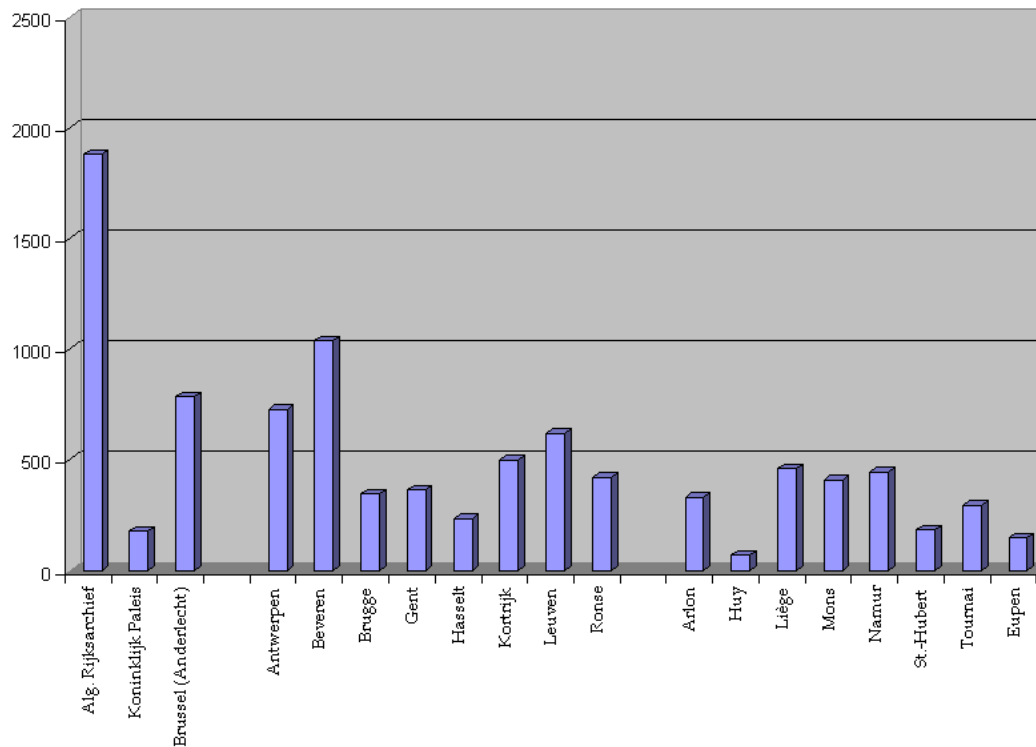
Archiefdienst	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<b>Dept. I Brussel</b>							
Alg. Rijksarchief			1170*	1104*	1114*	2108	1880
Koninklijk Paleis	143	125	124	157	145	124	178
Brussel (Anderlecht)			[200**]	623*	697*	699*	786*
<b>Totaal</b>			<b>1294</b>	<b>1884</b>	<b>1956</b>	<b>2931</b>	<b>2844</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>							
Antwerpen	992	867	779	905	920	741	725
Beveren	421	598	751	829	905	987	1037
Brugge	488	479	467	528	544	408	345
Gent	338	303	322	263	262	325	362
Hasselt	384	390	344	342	455	334	236
Kortrijk	533	596	615	613	422	533	499
Leuven			421	473	493	589	620
Ronse	404	467	422	464	371	411	421
<b>Totaal</b>	<b>3560</b>	<b>3700</b>	<b>4121</b>	<b>4417</b>	<b>4372</b>	<b>4328</b>	<b>4245</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>							
Arlon	188	220	197	242	217	256	331
Huy	340	363	356	326	252	140	70
Liège	660	738	701	580	488	505	459
Mons	582	677	732	596	770	560	408
Namur	570	589	623	566	550	534	445
St.-Hubert	300	282	288	304	199	173	183
Tournai	284	207	172	291	278	282	296
Eupen	73	77	60	72	94	106	147
<b>Totaal</b>	<b>2997</b>	<b>3153</b>	<b>3129</b>	<b>2977</b>	<b>2848</b>	<b>2556</b>	<b>2339</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>			<b>8544</b>	<b>9278</b>	<b>9176</b>	<b>9815</b>	<b>9428</b>

\* Enkel de lezers met een lezerskaart van het eigen Rijksarchief werden genoteerd.

\*\* Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) was in 2002 slechts twee maanden open (november-december). Het gaat hier om een schatting. Het cijfer werd niet meegerekend in het totaal.



2005



2006

Departement I (Brussel) ontving in 2006 30,20 % van de geregisteerde bezoekers in zijn leeszalen. Departement II (Vlaamse Rijksarchieven) telde in dat jaar 45,02 % van alle geregisteerde bezoekers en departement III (Waalse Rijksarchieven) registreerde 24,80 % van het totaal. Meer dan helft van alle geregisteerde bezoekers (53,54 %) werd ingeschre-

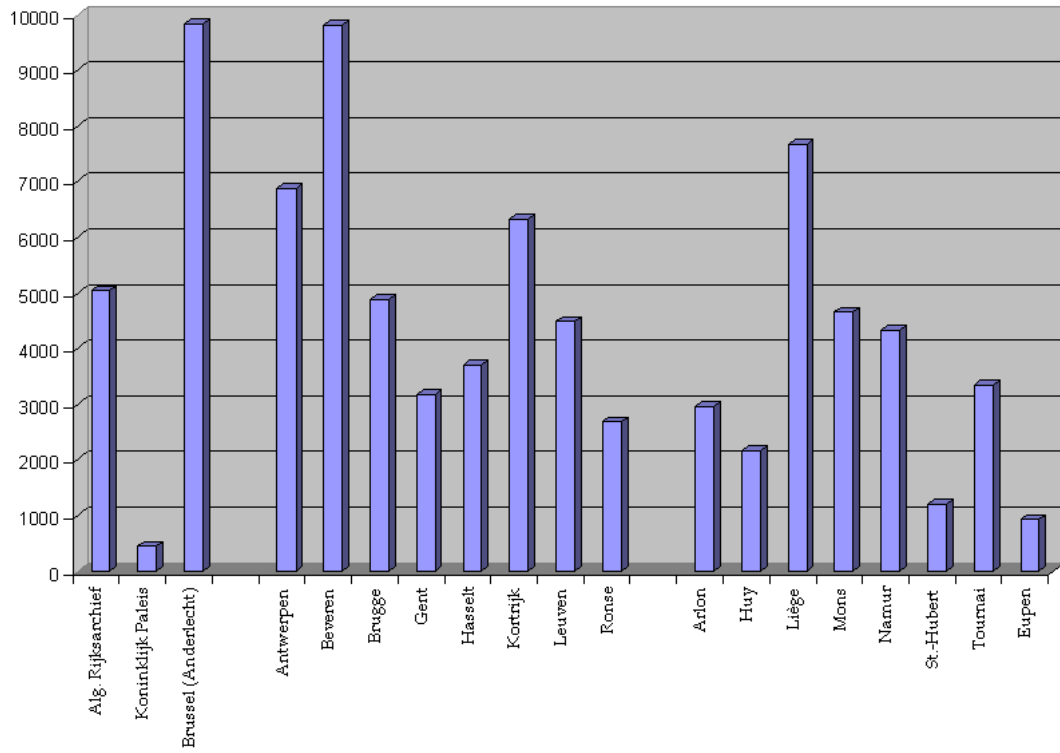
ven in vijf van de negentien leeszaal: Algemeen Rijksarchief (19,94 %) en de Rijksarchieven te Beveren (10,99 %), Brussel (Anderlecht) (8,33 %), Antwerpen (7,68 %) en Leuven (6,57 %). Aangezien er niet op systematische manier aan klantenonderzoek wordt gedaan (voorlopig enkel om de twee jaar: cf. de kwaliteitsmonitor 2005), is het niet duidelijk welke de motieven zijn van bezoekers die de leeszaal bezoeken, maar de hoge score van de Rijksarchieven te Brussel (Anderlecht) en te Beveren houdt beslist verband met het aanbod aan genealogische bronnen (genealogische centra). De stapsgewijze realisatie van de digitale leeszaal, d.w.z. het via het intranet (en dus in alle studiezaal) aanbieden van toegangen en beelden, zal een vergelijking tussen de geregistreerde lezers per Rijksarchief op termijn overbodig maken. De hoge score van het Algemeen Rijksarchief, waar geen genealogische bronnen beschikbaar zijn, heeft alles te maken met het rijke aanbod van bestanden, zowel voor het ancien régime als voor de hedendaagse periode en door de aanwezigheid van het Rijksarchief van de provincie Waals-Brabant.

#### 1.5.1.4. Werkbezoeken

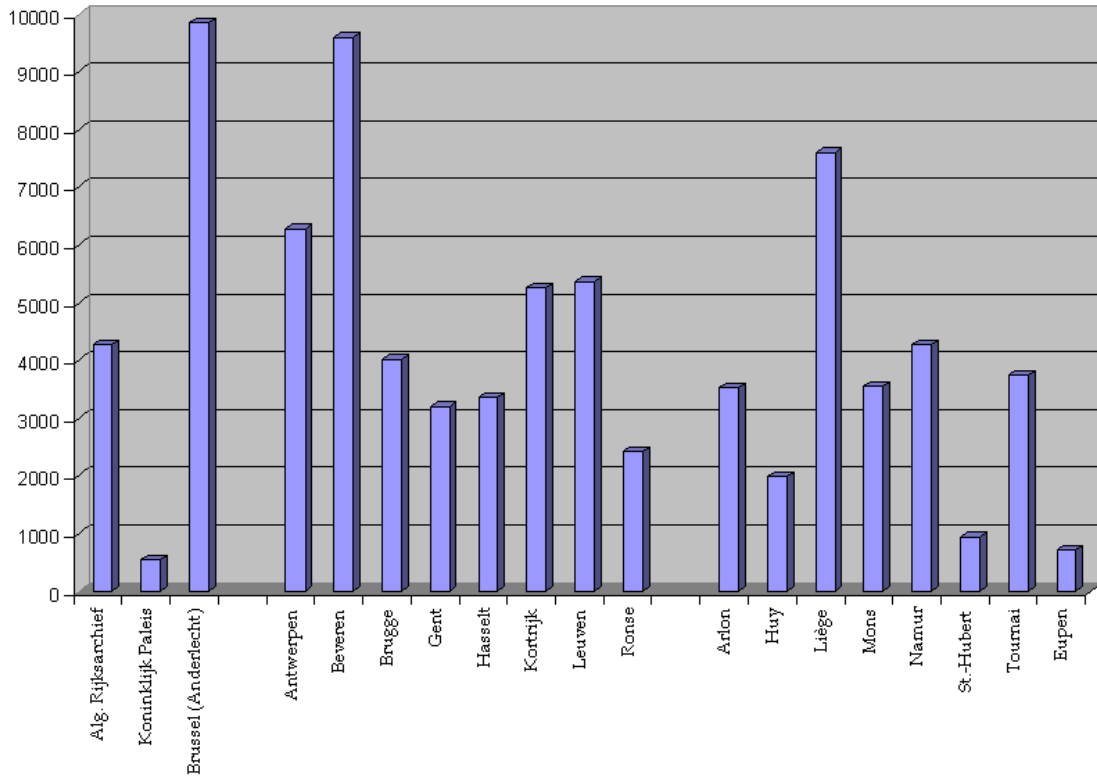
*Aantal werkbezoeken van de lezers tijdens de periode 2000-2006*

Archiefdienst	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<b>Dept. I Brussel</b>							
Alg. Rijksarchief			5502	5933	5499	5035	4272
Koninklijk Paleis Brussel (Anderlecht)	687	518	482	447	410	450	544
			[1366*]	9314	10803	9837	9843
<b>Totaal</b>			<b>7350</b>	<b>15694</b>	<b>16712</b>	<b>15322</b>	<b>14659</b>
<b>Dept. II Vlaamse Provinciën</b>							
Antwerpen	7347	7668	7210	7613	7870	6874	6270
Beveren	4475	6793	8500	9231	9521	9804	9595
Brugge	4619	4669	4780	4942	5359	4880	4008
Gent	2462	2772	2512	2776	2769	3175	3199
Hasselt	4430	4629	4384	4041	4194	3704	3352
Kortrijk	5152	5840	6203	6014	6194	6331	5258
Leuven			3687	4353	4410	4485	5358
Ronse	2514	3208	2702	2505	2731	2679	2413
<b>Totaal</b>	<b>30999</b>	<b>35579</b>	<b>39978</b>	<b>41475</b>	<b>43048</b>	<b>41932</b>	<b>39453</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>							
Arlon	2972	3448	2898	3192	3549	2954	3522
Huy	2761	2559	2908	2639	2181	2161	1987
Liège	8982	9228	9041	8306	7959	7670	7605
Mons	4605	5402	5372	5135	5091	4651	3548
Namur	5308	5496	5764	5279	4823	4323	4267
St.-Hubert	1800	1953	1880	1821	1623	1204	946
Tournai	4058	3288	1927	4114	3508	3338	3737
Eupen	671	767	570	951	1007	925	713
<b>Totaal</b>	<b>31157</b>	<b>32141</b>	<b>30360</b>	<b>31437</b>	<b>29741</b>	<b>27226</b>	<b>26325</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>			<b>76322</b>	<b>88606</b>	<b>89501</b>	<b>84480</b>	<b>80437</b>

\* Aangezien het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) in 2002 slechts twee maanden open was (november-december) wordt enkel ter informatie in te tabel opgenomen. Het cijfer werd niet meegerekend in het totaal.



2005



2006

Een werkbezoek is een geregistreerd bezoek van één bezoeker op één dag. Dit gegeven is minder eenduidig dan het aantal geregistreerde lezers. Het aantal werkbezoeken nam de laatste twee jaar licht af. Van een geraamd totaal van 89501 werkessies in 2004 tot 84030 in 2005 en 80437 sessies in 2006. Van de 80437 werksessies in 2006 hadden 18,22 % plaats in één van de archiefleeszalen van departement I (Brussel). In de Vlaamse Rijksarchieven werd 49,05 % van de werkbezoeken geregistreerd. De Waalse Rijksarchieven totaliseerden 32,73 %. Voor het jaar 2004 werden vrijwel dezelfde verhoudingen genoteerd. Tijdens de periode 2004-2006 werd in verband met het aantal werkbezoeken een lichte achteruitgang vastgesteld voor het Algemeen Rijksarchief en voor de Rijksarchieven te Brussel (Anderlecht), Antwerpen, Brugge, Hasselt, Kortrijk, Bergen en Eupen. De volgende Rijksarchieven noteerden in diezelfde periode een stijging van het aantal werkbezoeken: archief van het Koninklijk Paleis en de Rijksarchieven te Gent en Leuven. Voor de overige Rijksarchieven (Beveren, Ronse, Aarlen, Hoei, Luik, Namen en Doornik) bleven de cijfers omtrent de werkbezoeken stabiel.

*Aantal bezoeken per lezer<sup>52</sup>*

Archiefdienst	2004	2005	2006
<b>Dept. I Brussel</b>			
Alg. Rijksarchief	4,9*	2,39	2,27
Koninklijk Paleis	2,8	3,6	3
Brussel (Anderlecht)	14,5*	14,07*	12,52*
<b>Totaal</b>			
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>			
Antwerpen	8,6	9,3	8,6
Beveren	10,5	9,93	9,25
Brugge	9,9	11,96	10,17
Gent	10,6	9,77	8,84
Hasselt	9,2	11,08	14,2
Kortrijk	14,7	11,88	10,54
Leuven	8,9	7,61	8,6
Ronse	7,4	6,5	5,7
<b>Totaal</b>	<b>9,8</b>	<b>9,69</b>	<b>9,29</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>			
Arlon	16,4	11,50	10,60
Huy	8,7	8,68	10,40
Liège	16,3	15,18	16,56
Mons	6,6	8,22	8,69
Namur	8,8	8,09	9,58
St.-Hubert	8,2	6,90	5,20
Tournai	12,6	11,80	12,62
Eupen	10,7	8,73	4,85
<b>Totaal</b>	<b>10,4</b>	<b>10,65</b>	<b>11,25</b>

<sup>52</sup> Voor het Algemeen Rijksarchief (jaar 2004) en voor het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) (2004-2006) wordt de basis voor de berekening van het aantal werksessies per lezer enkel gevormd door het aantal lezers met een lezerskaart van het ARA, respectievelijk Rijksarchief te Anderlecht.

Wat het aantal bezoeken of werksessies per lezer betreft stellen we grote verschillen vast tussen de Rijksarchieven. Het Rijksarchief te Luik heeft het trouwste publiek: elke lezer bracht in 2006 gemiddeld 16,56 maal een bezoek aan de leeszaal. Ook de Rijksarchieven te Brussel (Anderlecht) en te Doornik scoren hoog met respectievelijk 12,52 en 12,62 gemiddeld aantal bezoeken per lezer. Daar waar het aantal werksessies per bezoeker in de meeste rijksarchieven sinds 2004 relatief constant bleef, stellen we een opmerkelijke stijging vast van het aantal werkbezoeken per lezer in het Rijksarchief te Hasselt (9,2 bezoeken in 2004, 14,2 bezoeken in 2006), een daling in het Staatsarchiv Eupen (10,7 bezoeken in 2004, 4,85 in 2006).

#### **1.5.1.5. Geraadpleegde documenten en microfilms**

Het aantal geraadpleegde archiefnummers en microfilms is ongetwijfeld een goede indicator voor de activiteit van de instelling. Zolang het archiefbeheersysteem Archeion nog niet operationeel is in alle studiezalen, kunnen we geen exacte cijfers geven, laat staan cijfers opgeven in verband met de raadpleging van bepaalde categorieën archieven (kaarten en plannen, oud gemeentearchief, notarisarchieven, enz.) en de raadplegingsactiviteit in de verschillende Rijksarchieven met elkaar vergelijken. Volgens de aangeleverde informatie werden in 2006 in alle Rijksarchieven samen meer dan 204.000 originele documenten geraadpleegd (archiefnummers). Voor het Algemeen Rijksarchief, waar Archeion sinds jaren operationeel is, is het cijfer van 18658 archiefnummers vrij betrouwbaar<sup>53</sup>. De verschillen tussen de Rijksarchieven in de provincies zijn echter groot: Aarlen (19486 nrs.), Luik (35395 nrs.), Bergen (2250 nrs.), Beveren (7817 nrs.), Gent (10080 nrs.), enz. Een bijkomend probleem voor de correcte registratie van het aantal geraadpleegde documenten, vormt de raadpleging van beschikbare microfilms, waarvan het grootste deel in zelfbediening wordt geraadpleegd. In de meeste Rijksarchieven worden ook de reproducties (fotokopies) van de beschikbare klappers op de parochieregisters en de tafels op de registers van de burgerlijke stand, alsook de toegangen en de handboeken in de studiezaal in zelfbediening geraadpleegd, wat de registratie van het aantal raadplegingen eveneens bemoeilijkt. De publicatie van het leeszaalreglement in juni 2006 heeft ons in staat gesteld het aantal geraadpleegde archiefstukken te objectiveren. Vóór juni 2006 werd in de Rijksarchieven in de provincies per aanvraag één doos of verpakkingseenheid naar de leeszaal gebracht, zelfs indien deze doos verschillende archiefnummers bevatte en de lezer op zijn/haar aanvraagformulier slechts één archiefnummer had aangevraagd (bijvoorbeeld: nummer 125 van het bestand 'Vrederegerecht Berchem' werd aangevraagd, maar de lezer kreeg de doos met nummers 125-128 in lezing). Sinds de invoering van het nieuw leeszaalreglement ontvangt de lezer enkel de aangevraagde nummers en kan die slechts één voor één raadplegen. Indien de invoering van het Archeion in de studiezalen van de Rijksarchieven volgens planning verloopt (einde voorzien in december 2007) zullen voor die Rijksarchieven waar het systeem in de loop van 2007 werd ingevoerd, in het jaarverslag 2007 vrij exacte cijfers kunnen worden opgegeven over het aantal aangevraagde en geraadpleegde documenten. Voor andere rijksarchieven zal dit pas in het jaarverslag 2008 kunnen.

---

<sup>53</sup> 16158 archiefnummers werden via het archiefbeheersysteem aangevraagd, 2500 archiefnummers 'manueel'.

## 1.5.2. REPRODUCTIE VAN DOCUMENTEN

Het reproduceren van documenten hoort bij de dienstverlening aan het publiek. Niettemin voerde het Rijksarchief in het verleden een restrictief beleid indien het fotokopiëren het originele document zou kunnen beschadigen. Archieven daterend van vóór 1500, charters, archieven die zijn ingebonden en kaarten en plannen werden niet gefotokopieerd. De uitrusting van de studiezalen met een performante documentscanner (zie verder onder: uitrusting), noopte de directie tot het herzien van de procedures in verband met het aanvragen van reproducties in de leeszaal. In de circulaire van 13 maart 2006 werden de gevolgen van de invoering van de documentscanners voor de reproductiepraktijk op een systematische manier aan het personeel meegedeeld en de procedure voor de aanvraag van reproducties, naargelang het type reproductie, toegelicht. Er werd onderscheid gemaakt tussen in de leeszaal aangevraagde analoge reproducties (afdruk op papier), in de leeszaal aangevraagde digitale reproducties, externe aanvragen of aanvragen 'op afstand' van analoge reproducties (afdruk op papier of afdrukken verzonden per fax) en tenslotte externe aanvragen of aanvragen 'op afstand' van digitale reproducties. Het tarief uit 2005 (M.B. van 23 maart 2005, B.S. van 15 april) werd onverkort toegepast. Dit hield in dat dezelfde prijs werd aangerekend voor een digitale kopie (grijswaarden) als de prijs die voor een fotokopie werd aangerekend. In de studiezalen worden de afdrukken van de digitale reproducties betaald door middel van een Xafax-toestel. De digitale bestanden worden contant betaald tegen afgifte van een ontvangstbewijs. De implementatie van de on-line betaling van reproducties met een kredietkaart werd onderzocht, maar is voorzien voor 2007.

Met de invoering van de documentscanners was het de bedoeling om het gebruik van het persoonlijke digitaal foto-toestel in de leeszaal te verbieden. Het Rijksarchief koos deze 'strengere maatregel' om diverse redenen:

- Om het oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Sommige onderzoekers leggen gigantische schaduwarchieven aan, waarvan het gebruik niet langer controleerbaar is. Sommige beelden duiken dan later op op het Internet of worden op CD-rom te koop aangeboden.
- Om de neerwaartse trend van de inkomsten uit reproductie tegen te gaan. Deze inkomsten heeft onze instelling hard nodig om te investeren in duurzame investeringsgoederen, in de aanwerving van contractueel personeel, enz.
- Om de lezer kwalitatieve beelden te kunnen aanbieden die door het nemen van een digitale camera voor huis-tuin-en-keuken-gebruik onmogelijk kunnen geleverd worden.
- Om via een gecontroleerde digitalisering van bepaalde bronnen traag maar zeker een corpus van digitale beelden te kunnen aanleggen van diverse bronnen, die kunnen dienst doen ter ondersteuning van de publiekswerking en van educatieve projecten, het aantrekkelijker maken van de website, als materiaal voor vormingsinitiatieven, enz. Onder druk van georganiseerd protest van genealogen (via internet) en ingevolge een reeks parlementaire vragen die aan de Minister van Wetenschapsbeleid werden gesteld, werd deze maatregel in het Ministerieel Besluit van 20 juli 2006 afgezwakt. In de bijlage bij dit besluit werd een richtlijn betreffende het zelf uitvoeren van fotografische opnamen gevoegd waarin duidelijk aangegeven werd welke archiefdocumenten met de persoonlijke digitale camera gefotografeerd mogen worden, hoe de fotografische opnames mogen gebeuren, waar en wanneer men mag fotograferen en welk gebruik de lezers van de opnames mogen maken. Sinds de toepassing van het Ministerieel Besluit is de 'rust' terug gekeerd. Het occasioneel gebruik van de digitale camera in de leeszaal wordt toegestaan, zij het onder bepaalde voorwaarden. Aan hen die betekenisvolle onderdelen van bestanden wensen te fotograferen, wordt een overeenkomst aangeboden, waarbij het Rijksarchief instaat voor het

maken van de digitale kopies in ruil voor de nadere ontsluiting, door de bezoeker, van de betrokken documenten.

Voor het aantal, in 2005 en 2006, afgeleverde reproducties en de opbrengst van de reproductie per Rijksarchief, kan verwezen worden naar het hoofdstuk over de financiën (inkomsten). De toekomst zal uitmaken of het onder bepaalde strikte voorwaarden toelaten (of tolereren) van het gebruik van de persoonlijke digitale camera in de studiezaal een effect zal hebben op de inkomsten van de instelling. Gehoopt wordt dat, wanneer de dienstverlening via de digitale reproductie (en vooral het langs digitale weg aanleveren van digitale beelden) zal verbeteren, ook de inkomsten uit reproductie zullen toenemen.

### **1.5.3. VERSTREKKEN VAN INLICHTINGEN**

Het personeel van het Rijksarchief is intensief bezig met het beantwoorden van mondelinge en schriftelijke vragen. Voornamelijk door de popularisering van e-mail is de vraag spectaculair toegenomen. Mondelinge verzoeken via de telefoon, eveneens erg frequent, worden niet geregistreerd<sup>54</sup>. Aangezien het aantal schriftelijk verstrekte inlichtingen (ook via e-mail) niet voor alle rijksarchieven systematisch werden geregistreerd of geteld, beperken we ons hier tot een aantal algemene conclusies en impressies. In de meeste Rijksarchieven worden de schriftelijke vragen om inlichtingen hoe langer hoe meer door het administratief personeel behandeld. Het gaat b.v. om vragen in verband met genealogie, notarisarchieven, handelsregisters, vragen in verband met reproductie, reservatie en uitlening van documenten, enz. Vragen van buitenlandse correspondenten, vragen in verband met meer complexe historische opzoeken, onderzoeksvragen of vragen in verband met het archieftoezicht (briefwisseling met archiefvormers) worden steeds door het wetenschappelijk personeel beantwoord. Omdat vele schriftelijke en mondelinge vragen betrekking hebben op de aanwezigheid en de raadpleegbaarheid van bestanden, op het genealogisch en lokaal historisch onderzoek e.d., werd het plan opgevat om in 2007, in het kader van de heroriëntatie van de website, een rubriek "FAQ" (frequent asked questions) op te nemen, die een antwoord biedt op dit soort vragen.

### **1.5.4. TIJDELIJKE UITLENIING VAN ARCHIEFDOCUMENTEN**

In 2004 werd de ontlending aan universiteitsbibliotheken omwille van veiligheidsrisico's terugged Schroefd. Studenten dienden in 2005 en 2006 de documenten in het dichtstbijzijnd Rijksarchief te raadplegen. Uitleningen voor oefeningen onder de leiding van een hoogleraar bleven mogelijk. In 2005 werden 1559 archiefnummers (inclusief microfilms) uitgeleend, waarvan 1042 (66,83 %) aan andere Rijksarchieven, 219 (14,04 %) aan stads- en gemeentearchieven en 298 (19,11 %) aan diverse instellingen of organisaties (30), voornamelijk in het kader van de organisatie van tentoonstellingen. Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) ontleende b.v. drie dossiers van het Commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie aan de Diensten voor de Veiligheid van de Staat voor de tentoonstelling *Undercover* over de werking van de Staatsveiligheid (tentoonstelling Algemeen Rijksarchief, 3 nov. 2005-28 febr. 2006). Het Rijksarchief te Luik leende een beperkt aantal stukken (uit notarisarchieven en schepenbankarchieven) uit aan een Luiks hoogleraar in het kader van een seminarie voor filologie. Het Rijksarchief te Gent leende ca. 4 m. gemeentearchief uit

---

<sup>54</sup> Een middelgroot Rijksarchief ontvangt dagelijks tussen de 10 en 20 oproepen van (potentiële) lezers, wat neerkomt op een jaarlijks gemiddelde van 220 tot 440 oproepen per Rijksarchief/dienst.



aan de gemeente Sleidinge in het kader van het publicatieproject "Geschiedenis van Sleidinge".

In 2006 werden 2858 archiefnummers uitgeleend, waarvan 2060 (72,07 %) aan andere Rijksarchieven, 143 (5 %) aan stads- en gemeentearchieven en 655 (22,91 %) aan andere instellingen of organisaties (41). In 2005 werd minstens 100 strekkende meter archief ontleend, in 2006 1,2 km.

#### Ontleningen in 2005

	aantal ontlende instellingen	aantal ontleners	aantal ontleningen	aantal ontleende archiefnummers	aantal strekkende meter
Andere rijksarchieven	20	34	51	1042	78,4
Stads-en gemeentearchieven	13	20	26	219	14
Andere	30	40	76	298	6,6

#### Ontleningen 2006

	aantal ontlende instellingen	aantal ontleners	aantal ontleningen	aantal ontleende archiefnummers	aantal strekkende meter
Andere rijksarchieven	16	38	36	2060	405,5
Stads-en gemeentearchieven	22	20	31	143	489
Andere	41	21	104	655	317,12

#### 1.5.5. ONDERZOEK NAAR DE KWALITEIT VAN DE DIENSTVERLENING

In 2005 werd het plan opgevat om om de twee jaar de bezoekers van het Rijksarchief te ondervragen over de kwaliteit van de dienstverlening. De organisatie van een publieksonderzoek naar de kwaliteit van de dienstverlening in de verschillende Rijksarchieven, zowel in de studiezaal, als via mail, brief, telefoon en internet, werd vastgelegd in het managements- en operationeel plan (mei 2005) (punt 3.2.9). Projectleider was K. Van Honacker. In juni 2005 sloten de 19 Rijksarchieven zich aan bij de *Kwaliteitsmonitor 2005* van de Nederlandse Vereniging voor Documentatievoorziening en archiefwezen DIVA, die sinds 2000 de bevraging van de bezoekers van archiefdiensten in Nederland organiseert. Het Observatorium van het Publiek van de federale wetenschappelijke instellingen stelde zijn technische en logistieke knowhow ter beschikking, droeg ook de kosten van het onderzoek en voor de verwerking van de gegevens en stond in voor de vertaling van de vragenlijst naar het Frans. Het Staatsarchiv Eupen stond in voor de vertaling naar het Duits (E. Herrebout). In de zomer 2005 werd het project aan de diensthoofden voorgesteld. De bevraging van het publiek had in 19 Rijksarchieven plaats tijdens de maanden september en oktober. De rapportering geschiedde door het Nederlands studiebureau Evidens. Dit studiebureau besloot, in overleg met DIVA, tot een afzonderlijke rapportage voor de Belgische en Nederlandse archiefdiensten, met weliswaar een globale vergelijking van de belangrijkste plus- en minpunten uit beide eindrapporten. Het Belgisch eindrapport had betrekking op 19 Rijksarchieven en drie andere Vlaamse archiefdiensten (stadsarchieven Geel en Lier, en AMVC-Letterenhuis), waarbij ca. 93,5 % van de waarnemingen afkomstig

was van bezoekers van een rijksarchief. De belangrijkste globale resultaten waren de volgende. De 'overall waardering' voor de dienstverlening bij het Rijksarchief was relatief hoog: 8,4/10 (Nederland: 7,9/10). Als pluspunten werden vermeld: de kwaliteit van de dienstverlening, vooral beschikbaarheid en deskundigheid van het personeel; de reactiesnelheid op mails en brieven, de beperkte levertijd van fotokopieën, en het zoekresultaat (in welke mate vindt de klant wat hij zoekt). Als minpunten van de dienstverlening bij het Rijksarchief werden vermeld: de onvolkomenheden van de website (<http://arch.arch.be>), de beperkte informatie over onderzoeksvragen, diensten en producten die via internet wordt aangeboden en de kwaliteit van de apparatuur in de leeszaal (leestoestellen voor microfilms). Uit de rapportering kwam ook de afname van het aantal leeszaalbezoekers naar voren en de toename van de bezoekfrequentie (dus minder klanten, maar die komen wel vaker terug). Op 8 december 2005 werden de resultaten van het onderzoek op een studiedag te Rotterdam bekend gemaakt en aan de deelnemers ter beschikking gesteld<sup>55</sup>. W. Ost verzorgde de Franse vertaling van het verslag, die door het personeel van het Observatorium van het Publiek nadien werd nagelezen. Het eindverslag werd op 16 februari 2006, tijdens een studiedag voor alle diensthoofden, besproken. De resultaten van het onderzoek werden op 22 februari 2006 aan de Minister van Wetenschapsbeleid, Marc Verwilghen, en aan Ph. Mettens, voorzitter van het Directiecomité bezorgd.

## **1.6. VALORISATIE EN PROMOTIE**

### **1.6.1. HERKENBAARHEID: LOGO**



In 2005 werd een grafisch bureau aangezocht om een ontwerp te maken voor een nieuw en meer dynamisch logo voor het Rijksarchief. Een werkgroep bestudeerde en evalueerde de voorstellen, en opteerde voor bovenstaand logo, dat eind december 2005 in gebruik werd genomen.

### **1.6.2. PUBLIEKSWERKING**

Voor zover de personeelsbezetting het toelaat worden in enkele Rijksarchieven rondleidingen gehouden. De bezoekersgroepen zijn zeer divers: historische en heemkundige kringen, genealogische werkgroepen, studenten geschiedenis en archivaliek, klassen met middelbare scholieren, binnen- en buitenlandse onderzoekers, enz. Hierna wordt achtereenvolgens informatie verstrekt over het onthaal van bezoekersgroepen, de

---

<sup>55</sup> [http://www.divakoepel.nl/files/Diva\\_2005\\_rap.pdf](http://www.divakoepel.nl/files/Diva_2005_rap.pdf).

organisatie van opendeur- en erfgoeddagen en de medewerking die wetenschappelijke personeelsleden verstrekten aan lessenreeksen en seminars.

### 1.6.2.1. Onthaal van bezoekersgroepen

In 2005 werden diverse bezoekersgroepen in de verschillende rijksarchieven ontvangen en rondgeleid (ca. 1177 personen). Het Rijksarchief te Antwerpen zette zijn deuren open voor de 'Actieve senioren' van het Jan Van Rijswijckscentrum Antwerpen (E. Houtman, 18 juli), voor de genealogische werkgroep van de heemkundige kring *Rumesta* (E. Houtman, 17 okt.), en voor verschillende groepen studenten geschiedenis van de Universiteit Antwerpen (H. Callewier, december 2005). Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) ontving studenten geschiedenis van de UCL, studenten kunstgeschiedenis van de KUL en enkele groepen geneaologen en studenten moderne geschiedenis van de ULB (nov. 2005). De Vereniging Musea Waasland MUWA was op 13 juni 2005 te gast in het Rijksarchief te Beveren. De deelnemers aan de lessenreeks "Universiteit Vrije Tijd" van het Davidsfonds waren te gast in het Rijksarchief te Brugge (M. Nuyttens, 28-29 okt.). De deelnemers aan de "Nacht van de geschiedenis" (11 maart) en de leden van de Zilveren Passer Blankenberge (10 dec.) werden in het Rijksarchief te Brugge ontvangen en rondgeleid door M. Vandermaesen. Het Algemeen Rijksarchief kon zich in 2005 verheugen op een bezoek van de studenten 1<sup>ste</sup> bachelor geschiedenis van de KUB (Prof. dr. E. Defoort) (rondleiding door L. De Mecheleer op 2 maart), van de archivariissen van het nationaal archief van Boedapest (L. De Mecheleer, 20 mei) en van collega's en medewerkers van verschillende Brusselse archiefdiensten (L. De Mecheleer, 6 dec.). Luitenant-generaal Van den put, Hoofd van het Militair Huis, werd op 28 okt. 2005 uitgebreid in het Algemeen Rijksarchief rondgeleid door L. De Mecheleer, L. Janssens en P.-A. Tallier. Deze laatste verzorgde de ontvangst, op 23 september 2005, van een onderzoeksgroep die geïnteresseerd is in de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog, en verzorgde een rondleiding voor archivariissen uit Shanghai (15 sept.), voor studenten geschiedenis en archivaliek van de ULB (respectievelijk op 24 okt. en 20 dec.). E. Herrebout verzorgde in het Staatsarchiv Eupen de ontvangst en rondleiding van leerlingen van de lagere scholen van de stad Eupen (22 maart), van de vriendenkring van Rolduc (24 okt.), van medewerkers van de parochiale bibliotheek St. Nikolaus te Eupen (23 nov.), diverse klassen van de Pater Damiaan-school (24 nov.) en van verschillende studenten geschiedenis (7 dec.). De leerlingen van de middelbare archiefopleiding van Sint-Amandsberg (docent: M. Vermote) werden op 10 mei 2005 door W. Buntinx in het Rijksarchief te Gent rondgeleid; M. Carnier ontving er op 13 december de vrienden van het stadsarchief. M. Therry nodigde op 3 januari 2005 de 'vaste klanten' van het Rijksarchief te Kortrijk, genodigden van de stad Kortrijk en vertegenwoordigers van de genealogische en geschied- en heemkundige kringen van het ressort uit voor een nieuwjaarsreceptie en voor een toelichting bij de werking van de dienst. Voor de presentatie van de inventarissen van de notariële archieven van het gerechtelijk arrondissement Kortrijk (22 aug. 2005), stelden E. Huys en M. Therry, in samenwerking met de jobstudenten R. Iskandarian en D. Therry, een powerpointpresentatie samen over de werking en de bestanden van het Rijksarchief. Deze presentatie, die sindsdien permanent wordt geactualiseerd, wordt gebruikt voor de ontvangst van bezoekersgroepen.

De bestanden en de werking van het Rijksarchief te Bergen werden toegelicht tijdens het bezoek van een groep studenten bibliotheconomie (14 jan.), van het personeel van de bibliotheken en archieven van de stad en het OCMW van La Louvière en Charleroi (7 febr.), van de archivaris van het *Centre d'archives de l'Ecomusée régional du Centre* te Houdeng-Ameries (18 maart) en van de archivaris van de SAICOM (Sauvegarde des archives industrielles du Couchant de Mons) (19 apr.). Het Rijksarchief te Namen ontving op 21

februari 2005 een groep scholieren van de lagere gemeenteschool van La Plante en in het Rijksarchief te Doornik werden twee groepen hogeschoolstudenten rondgeleid: studenten bibliotheconomie van de provincie Henegouwen (17 febr.) en studenten secretariaat (24 nov.). E. Huys (Rijksarchief te Kortrijk) leidde op 14 mei 2005 de leden van de *Cercle généalogique de la Vallée de la Lys et du Ferrain* uit Halluin in het Rijksarchief te Kortrijk rond. In het Rijksarchief te Luik werden studenten archivistiek rondgeleid (1 febr.), een groep gepensioneerden uit Verviers (23 maart) en leden van de *Centra liégeois de Documentation asbl* (22 febr.). Het Rijksarchief te Saint-Hubert ontving diverse groepen scholieren van de 4<sup>de</sup> tot en met 6<sup>de</sup> klas van het middelbaar onderwijs (19 jan., 18 en 30 mei, 15 sept.), alsook de leden van de *Société archéologique de Namur* (15 sept.) en de *Cercle d'Histoire de Baizy-Thy* (29 mei). Ook in het Rijksarchief te Hoei werden diverse groepen scholieren rondgeleid (24 en 27 jan., 30 mei).



*Bezoek van Minister Renaat Landuyt en vertegenwoordigers van de Regie der gebouwen aan het Rijksarchief te Brugge op 20 januari 2006.*

In 2006 leidde Lieve De Mecheleer (afdeling algemene diensten) leden van de Vlaamse Club Basiliek rond in het Algemeen Rijksarchief (9 maart) en ontving zij studenten geschiedenis van de Universiteit Antwerpen (prof. M. Beyen) (december 2006). G. Janssens en B. D'hoore gaven toelichting bij de werking van het Archief van het Koninklijk Paleis: op 16 februari aan leden van het Genootschap voor Heemkunde 'De Swaene' uit Anderlecht, op 21 september aan het personeel van het stadsarchief van Halle en op 17 november aan de deelnemers van de Brabantse Archivarissendag, die samen met het Algemeen Rijksarchief en het Stadsarchief Brussel werd georganiseerd. P.-A. Tallier (afdeling 3) verzorgde enkele seminaries voor studenten historische geografie van de ULB (29 maart), voor een delegatie van diverse archiefdiensten van de stad Shanghai (15 sept.) en voor studenten van de *Haute*

*école P.-H. Spaak* (25 okt.). E. Houtman (Rijksarchief te Antwerpen) ontving op 6 februari 2006 de Heemkundige Kring van Lille. Op 20 maart 2006 verzorgde P. Drossens de rondleiding, in het Rijksarchief te Beveren, van de leden van een Rotary Club, en op 24 april kregen de studenten uit de 1<sup>ste</sup> bachelor geschiedenis van de Universiteit Antwerpen (prof. dr. H. de Smaele) door P. Drossens, M. Preneel en C. Vancoppenolle, een dagprogramma aangeboden waarbij ze in contact kwamen, in het kader van de cursus heuristiek, met diverse types bestanden en documenten. Op 9 oktober 2006 ging in Beveren het Vlaams-Zeeuws archivarissenoverleg door, met een bezoek aan het Rijksarchief (voormiddag). J. Buyle, P. Drossens en C. Vancoppenolle ontvingen op 30 oktober het personeel en de vrijwilligers van het stadsarchief te Roeselare. Het Rijksarchief te Brugge zette zijn deuren open voor Minister Landuyt en vertegenwoordigers van de Regie der Gebouwen (20 jan. 2006), voor de leden van het Davidsfonds van Sint-Michiels (rondleiding door M. Vandermaesen, 28 maart), voor de Heemkring van Ruddervoorde (M. Nuyttens, 24 april), voor de studenten van de Maricolen te Brugge (B. Roose, 26 april), voor de leden van de VVF-afdeling Brugge (M. Nuyttens, 2 mei), de Leesclub van Harelbeke (M. Nuyttens, 21 juni) en voor de leerlingen van het vijfde jaar van het college te Veurne (M. Nuyttens, 12 oktober). In het Rijksarchief te Gent werden een groep studenten rondgeleid van de bibliotheekschool van Sint-Amandsberg (W. Buntinx, 7 maart en 14 okt.), een groep personeelsleden van het aankoopcomité Gent van de FOD Financiën (M. Carnier, 13 juli) en ambtenaren van het Gentse OCMW (W. Buntinx, 30 nov.). B. Augustyn leidde op 7 juni de leden van de Cultuurraad van de stad Ronse in het Rijksarchief te Ronse rond. Leden van de Club Kiwanis van Aarlen werden op 30 maart rondgeleid in het Rijksarchief te Aarlen. Het Rijksarchief te Aarlen mocht zich verder verheugen in het bezoek van een groep lokale historici uit het Groothertogdom Luxemburg (11 april), van J.-P. Poncelet en familie die een bezoek brachten aan de tentoonstelling "Jamot" georganiseerd n.a.v. een schenking van archieven (3 nov.) en tenslotte van een groep scholieren van het zesde jaar middelbaar onderwijs (21 nov.). E. Herrebout (Staatsarchief Eupen) ontving naar goede gewoonte enkele klassen van de Pater-Damian-Schule te Eupen (25 en 28 jan.) en leden van de Association royale "Le Vieux-Liège" (21 jan.). B. Dumont (Rijksarchief te Luik) ontving op 13 januari 2006 de leden van de werkgroep "veiligheid en welzijn op het werk" van de POD Wetenschapsbeleid en op 26 januari personeelsleden van de krant "Le Jour-Liège". Het Rijksarchief te Bergen kreeg in 2006 verschillende groepen bezoekers over de vloer: een groep studenten geschiedenis van de UCL (in het kader van het vak archivistiek, gedoceerd door de professoren P. Servais en J.-M. Yante, 3 mei), de directeuren-generaal van de Koninklijke Bibliotheek, de Musea voor Schone Kunsten van België en het Rijksarchief (28 juni), het personeel van het stadsarchief van La Louvière (16 juni), Mevr. C. Coulon, archivaris van de *Conseil régional de la Région Rhone-Alpes* (10 aug.), het personeel van het stadsarchief te Brussel (4 okt.), de deelnemers van de *Journée franco-belge* (30 nov.) en de diensthooftden van de personeelsdiensten van de directies van de Regie der Gebouwen in Wallonië (11 juli). E. Bodart (Rijksarchief te Namen) gaf op 20 maart aan de bachelorstudenten geschiedenis van de FUNDP toelichting bij de werking van het Rijksarchief en bij de bewaarde bestanden en in de loop van de maand mei ontving het Rijksarchief te Saint-Hubert verschillende groepen scholieren van het Institut Notre-Dame (5-12 mei). Scholieren van het atheneum Jules Bara brachten op 29 juni 2006 een bezoek aan het Rijksarchief te Doornik.





*Op 13 september 2006 brachten Prins Leopold van Arenberg en Manuel Barroso, voorzitter van de Europese Commissie, een bezoek aan de Arenbergtentoonstelling in het Paleis der Academieën, georganiseerd door het Algemeen Rijksarchief (Claude de Moreau de Gerbehaye).*

#### **1.6.2.2. Opendeurdagen en erfgoeddagen**

Naast de rondleiding van bezoekersgroepen verleende het personeel van verschillende Rijksarchieven zijn medewerking aan kleine thematische tentoonstellingen en aan georganiseerde opendeurdagen. Het Rijksarchief te Antwerpen vergastte tijdens de Erfgoeddag van 17 april 2005 ruim 120 bezoekers op een tentoonstelling over "Gevaar in archief." en over de taken en opdrachten van het Rijksarchief (met voorstelling van opzoekingsmethodes). In het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) werden tijdens het weekend van 17-18 september 2005 (*Journées du patrimoine en Région bruxelloise*) verschillende rondleidingen georganiseerd, werden de bezoekers vergast op een thematische tentoonstelling (met unieke stukken) en werd door enkele artiesten voorgelezen uit archiefdocumenten ("lectures d'archives"). Tijdens de erfgoeddag van 17 april 2005 konden de bezoekers van het Rijksarchief te Beveren een bezoek brengen aan een tentoonstelling, opgesteld in de leeszaal, gewijd aan de levensloop en de gerechtelijke en penitentiaire loopbaan van een moordenaar. De tentoonstelling "In het voetspoor van een moordenaar" was opgebouwd aan de hand van tientallen archiefdocumenten die in Beveren worden bewaard. Een tweede tentoonstelling, gewijd aan de materiële bewaring van archieven (met fotoreportage en rondleiding) ging er door in het archiefmagazijn. Beide tentoonstellingen werden door 290 geïnteresseerde bezoekers bezocht. Tijdens de erfgoeddag 2005 liep in het Rijksarchief te Brugge de tentoonstelling "La vie dangereuse d'Achilles [Van Acker]" die leidde tot een volkstoeloop: 1350 geregistreerde bezoekers. In het Algemeen Rijksarchief liep, naar aanleiding van de Open Monumentendag, de tentoonstelling "Land van Hout" die bezocht werd door ca. 750 personen (10-25 sept.). Lieve De Mecheleer en haar collega's bereidden, n.a.v. de erfgoeddag 2005 een tentoonstelling voor over "archief in gevaar". Op 17 april 2005 brachten 127 personen een bezoek aan de tentoonstelling (Algemeen Rijksarchief, inkomhal). Ook de leeszaal en een deel van de magazijnen van het Algemeen

Rijksarchief waren op die dag te bezichtigen. Deze educatieve tentoonstelling bleef gedurende verschillende maanden te bezichtigen. (o.m. op 17 en 18 sept.: 388 bezoekers). Het Staatsarchiv Eupen verzorgde in de *Kulturhistorische Begegnungsstätte Bak Walhorn* een tentoonstelling betreffende de *Freie Reichsherrlichkeit Lontzen* (E. Herrebout, 10-11 sept. 2005, 45 bezoekers) en een tentoonstelling in Burg-Reuland over de parochies en de heerlijkheid Reuland (A. Minke, 10-11 sept. , 150 bezoekers). Op 17 april 2005 vergastte het personeel van het Rijksarchief te Gent 1800 bezoekers op een bezoek aan de leeszaal en een deel van de magazijnen en op een tentoonstelling gewijd aan een aantal topstukken en aan stukken over oorlog en criminaliteit (ancien régime, Eerste en Tweede Wereldoorlog). Ter illustratie van het thema “archief in gevaar” werden enkele beschadigde en gerestaureerde stukken aan het publiek getoond. Op diezelfde dag werden in het Rijksarchief te Hasselt demonstraties gehouden in verband met familiekunde (118 bezoekers). De tentoonstelling “archief in gevaar” trok op 17 april in het Rijksarchief te Leuven 312 bezoekers, de tentoonstelling “erfgoed in gevaar”, een samenwerkingsverband van het Rijksarchief te Kortrijk, de stedelijke erfgoedcel, de stedelijke bibliotheek en musea, 533 bezoekers. Tijdens de erfgoeddag van 17 april kon het Rijksarchief te Ronse slechts 12 bezoekers bekoren. Met 700 bezoekers kon het opendeurweekend in het Rijksarchief te Luik, op 14-16 mei, als een succes worden beschouwd. Het Rijksarchief te Saint-Hubert organiseerde op 10 en 11 september, n.a.v. de *Journées du Patrimoine*, een bezoek aan het Rijksarchief en aan een tentoonstelling gewijd aan oorkonden (202 bezoekers). Tijdens de Open Monumenten-dag te Brussel (17-18 sept.) werden in het Algemeen Rijksarchief 280 bezoekers welkom geheten.



*Open monumentendag in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht).*





*Erfgoeddag in het Rijksarchief te Beveren.*



*Erfgoeddag in het Rijksarchief te Antwerpen.*



L. De Mecheleer organiseerde in 2006 rondleidingen in het Algemeen Rijksarchief op de erfgoeddag van 23 april (thema "kleurrijk archief") (85 bezoekers) en naar aanleiding van het bezoek van de leden van de Zilveren Passer van het Pajottenland (samen met J. Ockeley) (45 bezoekers). Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) werkte mee aan de Brusselse Open Monumenten-dagen (16-17 sept.) maar de opkomst was eerder ontgoochelend. O.l.v. K. Van Honacker en H. Callewier organiseerde het personeel van het Rijksarchief te Antwerpen op 23 april een reeks rondleidingen in het Rijksarchief te Antwerpen en een bezoek aan een thematische tentoonstelling over het thema "kleurrijk archief" met kaarten (van gemeenten, kloosters, families) en affiches (met programma's van feestelijkheden en kermissen) (307 bezoekers). Op 15 en 23 april werden er presentaties, lezingen en rondleidingen georganiseerd in het Rijksarchief te Beveren (samen 225 bezoekers). Als thema werd gekozen voor de tentoonstelling van kleurrijke archiefstukken met betrekking tot de gemeente Beveren. Deze keuze werd ook ingegeven door het feit dat de gemeente aan het Rijksarchief te Beveren schilderijen van de schilder Albert Ciamberlani in bruikleen gaf. De zesde Vlaamse erfgoeddag van zondag 23 april 2006 was voor het Rijksarchief te Brugge opnieuw een meevaller: 750 bezoekers kwamen over de vloer, waaronder tal van geïnteresseerden in architectuurarchieven. Het thema 'kleur' werd 'vertaald' in 'de kleuren van een architect', en dit naar aanleiding van het einde van de inventarisatie van het archief van architect Dewulf. Aan kinderen tot 12 jaar werd de gelegenheid geboden om deel te nemen aan een wedstrijd "Tekenen en kleur je mooiste huis". Via sponsoring kon een boekenbon van een lokale boekhandel uitgereikt worden. Het Rijksarchief te Gent toonde op de erfgoeddag een selectie van de meest kleurrijke en kostbaarste stukken: archiefhandschriften met miniaturen en versierde initialen in de kasten en een aantal kleurige figuratieve kaarten op de tafels. Men telde er 950 bezoekers. Blikvangers in het Rijksarchief te Hasselt waren eveneens kaarten, waaronder kaarten die door een Nederlands restauratieatelier waren gerestaureerd. Groepjes van 8 personen werden op sleeptouw genomen voor een rondleiding in de magazijnruimten en bibliotheek (155 bezoekers). Het Rijksarchief te Kortrijk toonde vooral heraldische stukken en kaarten en plattegronden en bood postkaarten en het boek van E. Warlop over heraldiek ten koop aan (330 bezoekers, waarvan een 50-tal in de magazijnen werd rondgeleid). In het Rijksarchief te Leuven brachten ruim 250 personen een bezoek aan een gelegenheidstentoonstelling opgebouwd met ongeveer 15 leggers, kaarten en plannen afkomstig uit de verzameling van het Algemeen Rijksarchief en uit de eigen collectie over Leuven en omgeving. De opstelling en presentatie van de stukken werd voorbereid door E. Put. De bezoekers kregen bij hun vertrek gratis enkele briefkaarten uit de nog aanwezige stock van bij de opening van het Rijksarchief in 2001. Publicaties werden te koop aangeboden, maar deze verkoop kende een bescheiden succes. Op de erfgoeddag van 23 april kon het Rijksarchief te Ronse tijdens de tentoonstelling over kaartboeken 49 bezoekers verwelkomen.

Het Rijksarchief te Aarlen organiseerde op 25 april een informatieavond voor 13 personen en werkte mee aan het erfgoedweekend van 9-10 september. De tentoonstelling die het Staatsarchief te Eupen n.a.v. het erfgoedweekend organiseerde trok 350 bezoekers. Naar goede gewoonte hield het Rijksarchief te Luik tijdens het Pinksterweekend een opendeurdag (3-5 juni). 400 bezoekers werden er verwelkomd. Naar aanleiding van de *Journées du patrimoine* van 9-10 september 2006 organiseerde het Rijksarchief te Bergen geleide bezoeken aan de magazijnen en de leeszaal en verleende het Rijksarchief te Namen zijn medewerking aan een tentoonstelling over belforten in België en Noord-Frankrijk, die in de oude stad zijn onderkomen vond (510 bezoekers). Tijdens diverse opendeurdagen namen ruim 352 personen deel aan een geleid bezoek aan het Rijksarchief te Saint-Hubert (18 en 30 april, 9-10 sept.). Het Rijksarchief te Doornik verleende zijn medewerking aan een

tentoonstelling over pijpen in het kader van het “Week-end Wallonie Bienvenue” (16-17 sept.).

### **1.6.2.3.      Lessenreeksen en seminars**

Verder verleenden de leden van het wetenschappelijk personeel hun medewerking aan seminars die hetzij buiten het Rijksarchief, hetzij in lokalen van de Rijksarchieven werden georganiseerd. K. Van Honacker gaf op 16 juni 2005 een cursus ISAD(G) aan archivariissen van de Raad van de Europese Unie, C. Van Coppenolle, M. Preneel, P. Drossens en D. Vandaele, verzorgden op 18 mei een seminarie voor het vak ‘heuristiek nieuwste tijden’ (1<sup>ste</sup> bachelor geschiedenis, Universiteit Antwerpen, 85 studenten), M. Oosterbosch gaf studenten van de KUB tekst en uitleg bij de archieven van de Rekenkamer (7 dec., 40 studenten). E. Huys en M. Therry gaven op 20 oktober 2005 in het kader van het seminarie “nieuwe tijd” (studenten geschiedenis van de 2<sup>de</sup> bachelor) van de KULAK, aan de hand van een powerpointpresentatie, toelichting bij de werkzaamheden van het Rijksarchief te Kortrijk en bij de bestanden en verzamelingen die aldaar worden bewaard (26 studenten). Dit werd herhaald op 28 maart 2006. Naar aanleiding van de opening van de tentoonstelling “Liège et la Révolution de 1830” organiseerde het Rijksarchief te Luik, in samenwerking met Celida asbl, in de gebouwen van de bank ING te Luik, een studiedag rond hetzelfde thema (6 sprekers, 211 aanwezigen). De vzw Celida (voorzitter O. Hamal) organiseerde in het Rijksarchief te Luik verschillende lezingen en excursies<sup>56</sup>. Een gelijkaardige reeks lezingen werd georganiseerd in de periode april-nov. 2006. P.-A. Tallier tenslotte gaf in de lokalen van het Algemeen Rijksarchief twee seminars voor studenten van de ULB (24 okt. en 20 dec. 2005).

### **1.6.3.           TENTOONSTELLINGEN**

#### **1.6.3.1.        Organisatie van tentoonstellingen**

Naar aanleiding van de viering van 175 jaar België en 25 jaar Federalisme werd in het Algemeen Rijksarchief een tentoonstelling georganiseerd onder de titel « De Belgische vertoning. Symbolen - rituelen en mythen. La Belgique en scène. Symboles - rituels et mythes (1830-2005) ». Het concept werd vastgelegd door een wetenschappelijk comité waarvan, behalve personen uit het Rijksarchief, ook C. Kesteloot (SOMA) en R. Boijen (Legermuseum) deel uitmaakten. Het materiaal werd verzameld en geselecteerd door S. Dubois (Rijksarchief te Luik) en J. Janssens (Algemeen Rijksarchief), C. de Moreau de Gerbehaye (Rijksarchief te Louvain-la-Neuve) en G. Janssens (Archief van het Koninklijk Paleis). Een aanzienlijk aantal tentoongestelde stukken was afkomstig uit de verschillende Rijksarchieven. S. Dubois en J. Janssens schreven ook de teksten van de catalogus. De scenografie van de tentoonstelling werd verzorgd door E. Collet en zijn equipe. De tentoonstelling werd plechtig geopend op 26 mei 2005 en werd op 4 oktober 2005 door Z.K.H. Albert II bezocht. Ruim 2000 personen brachten een bezoek aan de tentoonstelling. De publicatie die naar aanleiding van de tentoonstelling werd gepubliceerd, ging vlot van

---

<sup>56</sup> “Des outils actuels de recherche généalogique: les associations d’entraide et les sites internet » (lezing van F. Hick en A.Comelieu, 26 april, 82 toehoorders), « Initiation aux ... » (lezing door M. Berthelot, 14 mei, 178 toehoorders), « Pistes originales en matière de généalogie » (lezing door Mevr. Dans en Y. Hamal, 22 nov., 75 toehoorders), bezoek aan het departement “handschriften” van de Université de Liège en lezing door Prof. C. Opsomer (28 juni, 81 toehoorders), “L’histoire du Limbourg” (lezing door B. Dumont n.a.v. de opening van de reizende tentoonstelling *Habsbourg en Limbourg*, 21 dec. 2005, 80 toehoorders).

de hand<sup>57</sup>. De kleurrijke tentoonstelling diende als kader voor de voorstelling van de inventaris van het “archief Harmel” (L.A. Bernardo y Garcia), op 24 augustus 2005. Naar aanleiding van dit evenement verscheen in *La Libre Belgique* (27 juni) een artikel van C. Laporte. Op 13 oktober 2005 werden de personen, families en bedrijven die aan het Algemeen Rijksarchief archieven hadden geschonken of in bewaring gegeven, uitgenodigd op een nocturne en een bezoek aan de tentoonstelling. Alle wetenschappelijke medewerkers van de voormalige afdeling 3 verleenden aan dit evenement hun medewerking.<sup>58</sup>



*Bezoek van Z.M. Koning Albert II op 4 oktober 2005 aan de tentoonstelling  
De Belgische vertoning. Symbolen - rituelen en mythen.  
La Belgique en scène. Symboles - rituels et mythes (1830-2005).*

Kort nadien werd de tentoonstelling ontmanteld om plaats te maken voor een tentoonstelling over de werking van de Diensten van de Veiligheid van de Staat: “Undercover 175 jaar veiligheid van de Staat. 175 ans de la Sûreté de l’Etat ». Deze tentoonstelling werd voorbereid door het personeel van de Staatsveiligheid maar ging door in de expositieruimte van het Algemeen Rijksarchief (periode 20 oktober 2005 tot 10 maart 2006). De tentoonstelling werd door K. Dassen, administrateur-generaal, op 3 november 2005 geopend in aanwezigheid van de ambassadeur van de Verenigde Staten, een vertegenwoordiger van de Minister van Justitie en diverse prominenten. In de marge van deze tentoonstelling organiseerden de Diensten van de Veiligheid van de Staat diverse activiteiten, nocturnes en geleide bezoeken, die op veel belangstelling konden rekenen.

---

<sup>57</sup> DUBOIS S., JANSSENS J. m.m.v. A. MINKE., *De Belgische vertoning. Symbolen. Rituelen. Mythen (1830-2005)*, Brussel, 2005 (Educatieve dienst - Eerste Reeks, 22) - DUBOIS S., JANSSENS J., avec la collaboration de A. MINKE, *La Belgique en scène : symboles - rituels - mythes (1830-2005)*, Bruxelles, 2005 (Service éducatif - Première série, 23).

<sup>58</sup> L. A. Bernardo y Garcia, B. D’hoore, K. Devolder, M. Jacquemin, L. Janssens en C. Six.

Tijdens de periode 17 april 2005-15 april 2006 liep in de hall van het Algemeen Rijksarchief de educatieve tentoonstelling "Archief in gevaar" (samenstelling door Lieve De Mecheleer n.a.v. Erfgoeddag 2005). In de begeleidende brochure werd aan de hand van illustraties toelichting gegeven bij de materiële gevaren waaraan documenten op allerhande dragers blootgesteld worden. Unieke stukken over 175 jaar Belgische geschiedenis, uit de bestanden van het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht), werden tijdens het Open Monumentenweekend van het Brussels Gewest van 17-18 septembre 2005 in de leeszaal tentoongesteld (131 bezoekers). Tijdens de erfgoeddag van 17 april 2005 was in het Rijksarchief te Antwerpen een kleine thematentoonstelling gewijd aan beschadigde en gerestaureerde archiefbescheiden en aan archivalia i.v.m. "gevaar" (120 bezoekers). De tentoonstelling "La Vie dangeureuse d' Achilles", georganiseerd door het Rijksarchief te Brugge naar aanleiding van de erfgoeddag, kon 1250 bezoekers verwelkomen.

De tentoonstelling "Land van Hout" (10-25 september 2005) was het resultaat van een samenwerkingsverband tussen het Rijksarchief te Brugge en de erfgoedcel Brugge, naar aanleiding van Open Monumentendag (750 bezoekers). In de crypte van de Sint-Baafsabdij te Gent liep van 15 tot 30 oktober 2005 de tentoonstelling *Schatten uit het archief van Sint-Baafs en bisdom Gent*. Deze tentoonstelling werd opgezet naar aanleiding van de publicatie van de inventaris van het archief van Sint-Baafs en bisdom Gent. De tentoonstelling werd samengesteld door M. Carnier, die tevens de redactie van een catalogus verzorgde. De tentoonstelling werd druk bezocht. Over de tentoonstelling en publicatie van de inventaris verschenen artikels in talrijke kranten (o.a. De Standaard van 8 okt. 2005). Op radio en TV waren interviews in dit verband te horen en te zien (zie verder Promotieactiviteiten). B. Dumont en S. Denoël bereidden in het kader van de opendeurdagen van het Rijksarchief te Luik (14-16 mei) een tentoonstelling voor rond het thema « À la recherche de nos ancêtres ». Deze tentoonstelling, die met steun van de vzw Celida tot stand kwam, telde 1.000 bezoekers. Van 29 september tot 29 oktober liep in de lokalen van de bank ING (rue Georges Clemenceau) een tentoonstelling over "Liège et la Révolution de 1830 » (S. Denoël en S. Dubois) met 147 tentoongestelde stukken (15 vitrines en 25 kaders). Het aantal bezoekers werd geschat op 4.000 personen. De bijhorende folder werd op 1.800 exemplaren verspreid. De kleurrijke en rijkelijk gedocumenteerde tentoonstelling "Habsbourg in Limbourg", die op 4 november 2005 in de gebouwen van de BRF, in aanwezigheid van de ambassadeur van Oostenrijk en van de Minister-President van de Duitstalige Gemeenschap werd geopend, was samengesteld door A. Minke (150 bezoekers) en was nadien op een aantal andere locaties te zien: in het Rijksarchief te Luik (december 2005), in het *Maison du Tourisme* van de gemeente Herve (jan. 2006) en tot slot in het Bisschoppelijk Centrum van Rolduc (NL) (febr. 2006). Deze tentoonstelling werd door ca. 5000 personen bezocht. In het Rijksarchief te Saint-Hubert werd op 10 en 11 september 2005, in het kader van de *Journées du Patrimoine*, een tentoonstelling over oorkonden georganiseerd.

In 2006 werd voor de erfgoeddag 2006 in de inkomhal van het Algemeen Rijksarchief een tentoonstelling voorbereid over "kleur in het archief" (Lieve De Mecheleer). De tentoonstelling toonde vooral kaarten uit het ancien régime en was tot begin 2007 voor het publiek te bezoeken. Een begeleidende brochure omvatte talrijke afbeeldingen in kleur. Vanaf de lente 2006 werkten het Rode Kruis van België (Luc De Munck), verschillende wetenschappelijke medewerkers van het Rijksarchief (L.A. Bernardo y Garcia, G. Elaut, L. Vandeweyer, L. Janssens) en L. Guillaume, verzamelaar van objecten en documenten met betrekking tot de geschiedenis van het Rode Kruis, aan de inhoudelijke voorbereiding van de tentoonstelling "Kleine helden. Grote Missie. Het Belgische Rode Kruis tijdens de Tweede Wereldoorlog", die op 25 oktober 2006 door H.K.H. Prinses Astrid, voorzitter van het Rode Kruis, in aanwezigheid van talrijke hoogwaardigheidsbekleders uit alle hoeken

van het land, plechtig werd geopend. Naar aanleiding van de opening werd het gelijknamig boek aan de pers voorgesteld.<sup>59</sup> De aanleiding voor de organisatie van deze kleurrijke tentoonstelling was de bewaargeving van ca. 300 strekkende meter archiefbescheiden van het Rode Kruis Vlaanderen aan het Algemeen Rijksarchief (juli 2004). Het Rode Kruis Vlaanderen organiseerde tientallen rondleidingen en geleide bezoeken, o.m. voor ambtenaren, groepen vrijwilligers van het Rode Kruis, leerkrachten geschiedenis, legatarissen, partners van het Rode Kruis, enz. L.A. Bernardo y Garcia (Algemeen Rijksarchief afdeling 5) startte in november 2006 met de voorbereiding van een tentoonstelling die in maart 2007 in de inkomhal van het Algemeen Rijksarchief zou geopend worden en gewijd zou zijn aan de viering van de vijftigste verjaardag van het Verdrag van Rome (tentoonstelling *Spaak, Rothschild, Snoy. Van Hertoginnendal tot het Verdrag van Rome*).



*In de tentoonstellingsruimte van het Rijksarchief te Brugge gaan regelmatig evenementen door.*

---

<sup>59</sup> BERNARDO Y GARCIA L.A. e.a., *Kleine helden, Grote missie. Het Belgische Rode Kruis tijdens de Tweede Wereldoorlog*, Brussel, 2006 - BERNARDO Y GARCIA A L.A. e.a., *Héros anonymes, Mission héroïque. La Croix-Rouge de Belgique durant la Seconde Guerre Mondiale*, Brussel, 2006.





*“Kleine helden. Grote Missie. Het Belgische Rode Kruis tijdens de Tweede Wereldoorlog”  
Tentoonstelling Algemeen Rijksarchief 2006-2007.*

Volledigheidshalve vermelden we de tentoonstelling die in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) tijdens de Brusselse Open Monumentendagen van 16 en 17 september 2006 te bezichtigen was met een selectie van stukken uit het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht). Het Rijksarchief te Aarlen verwelkomde in zijn lokalen de tentoonstelling *Présence juive entre Meuse, Moselle et Rhin à travers la carte postale* (20 okt. 2005-16 april 2006), één van de

manifestaties die georganiseerd werden onder de titel *Traces vivives du Pays d'Arlon, XIXe et XXe siècles*. In het kader van de 28<sup>ste</sup> erfgoeddagen organiseerde hetzelfde Rijksarchief op 9 en 10 september 2006, in samenwerking met C. Moïs (lokaal historicus), een tentoonstelling gewijd aan de realisaties van provinciaal architect Albert Jamot (*Architecture et citoyenneté : la figure d'Albert Jamot*). De tentoonstelling sloot haar deuren op 30 november 2006. De tentoongestelde documenten waren voornamelijk afkomstig uit de reeks « bâtiments communaux » van het provinciaal archief, die op dat ogenblik werd ontsloten. Tijdens de opendeurdagen van het Rijksarchief te Luik (3-5 juni 2006) kwamen 400 bezoekers over de vloer bij de tentoonstelling « À la recherche de nos ancêtres », voorbereid door de vzw CELIDA in samenwerking met S. Dubois, B. Dumont en S. Denoël. Het Rijksarchief te Bergen organiseerde tijdens de *Journées du Patrimoine* van 9-10 september 2006 een tentoonstelling onder de titel « Hôtels de ville et maisons communales dans le Hainaut du Moyen Age à nos jours » (50 bezoekers). De erfgoeddag van 18 april 2006 stond in Saint-Hubert in het teken van de kinderen. Een didactische tentoonstelling over archieven, informatiedragers en schrijfmiddelen werd voorbereid. Een variatie aan documenten, originelen en reproducties werd tentoongesteld en van legendes voorzien. De tentoonstelling bleef toegankelijk tot het einde van het jaar en was ook te zien (en werd uitgebreid) tijdens het *Week-end Wallonie Bienvenue* (30 april) en tijdens de *Journées du Patrimoine* (voor volwassenen) van 9 september. Deze laatste manifestatie vormde het onderwerp van twee televisiereportages, de eerste gerealiseerd door D. Watelet in het kader van de uitzending *Télétourisme* (uitzending eerste week september), de tweede door P. Delogne voor TV Lux (provinciale TV) (uitzending op 6 en 7 september). In de lokalen van het Rijksarchief te Doornik liep op 15-16 september de tentoonstelling *Pipes et les pipiers en Tournaisis*, in het kader van "Week-end Wallonie Bienvenue" (60 bezoekers). In het departement II (Rijksarchieven in Vlaanderen) ging de aandacht vooral uit naar de thematische tentoonstellingen die tijdens de erfgoeddag van 23 april werden georganiseerd.

### 1.6.3.2. Medewerking aan tentoonstellingen

Net zoals vorige jaren leende het Rijksarchief tal van stukken uit voor externe tentoonstellingen. Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) leende verschillende dossiers uit van het Commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie voor de tentoonstelling *Undercover*, georganiseerd door de Diensten van de Staatsveiligheid (3 nov. 2005-maart 2006). De voormalige afdeling 3 van het Algemeen Rijksarchief organiseerde de bruikleen van gegraveerde kaarten en plattegronden in handschrift aan de gemeente Mol voor de tentoonstelling *Mol in kaart en beeld* (Mol, 28 januari-27 februari 2005). Twee kaarten en plattegronden in handschrift werden uitgeleend voor een tentoonstelling in Heist-op-den-Berg (17 oktober- 10 november 2005). Afdeling 3 leende een brief uit van tsaar Boris Godunov aan keizer Rudolf voor de Europalia-tentoonstelling *Rusland: Van Tsaar tot Keizer. Moskou-Sint-Petersburg* (Paleis voor Schone Kunsten, Brussel, 11 oktober 2005-22 januari 2006). Uitleningen werden vanuit het Algemeen Rijksarchief ook verzorgd ten behoeve van andere tentoonstellingen over diverse onderwerpen: Brussel 14-18, molens en maalderijen in Dendermonde, historische parken en tuinen in het Pajottenland, de hertogen d'Ursel op het slagveld van Europa, de vestiging van Zoutleeuw in de 17<sup>de</sup> en 18<sup>de</sup> eeuw, enz. Het Rijksarchief Antwerpen leende 13 stukken uit (13<sup>de</sup>-19<sup>de</sup> eeuw) voor de tentoonstelling *Van Rubens tot Germinal* (Ekeren, 11 aug.), een kaartboek uit de 18<sup>de</sup> eeuw voor de tentoonstelling *Grenzen van Heist* (Heist-op-den-Berg, 11 okt.) en een document uit 1940 aan het *Imperial War Museum* te Londen (langdurige uitlening). 22 kaarten werden door het Rijksarchief te Beveren aan de gemeente Beveren uitgeleend voor de tentoonstelling *Beveren aangekaart. Groot-Beveren in vijf eeuwen cartografie* (5-21 febr.). Het Rijksarchief te Brugge verleende zijn medewerking aan de tentoonstelling *Portret en document* (Stadsarchief

Brugge, 8 juni 10 sept. 2006, uitlening van 4 staten van goed en één notariële akte), aan *Blauwdruk België* (Kunsthof Sint-Pietersabdij Gent, 8 juli-13 nov. 2005, uitlening van één kaart) en aan de tentoonstelling *De provincie West-Vlaanderen en het beheer van de buurtwegen* (De Panne, 30 okt.-4 dec. 2005, uitlening van 6 stukken uit het provinciaal archief). Het Rijksarchief te Gent ontleende op 1 maart 2005 een cartularium van de stad Gent met miniatuur aan een grote Brusselse bank voor de tentoonstelling *Made in Belgium*, alsook plans en tekeningen voor de tentoonstelling *Gemalen en geplet. Molens en maalderijen in Dendermonde* (Dendermonde, 19 aug.) en diverse stukken en een oude druk uit het archief van het bisdom voor de tentoonstelling *Klanken voor de kathedraal. Het muzikaal erfgoed van de Gentse Sint-Baafs* (Gent, 19 sept.). Het Rijksarchief te Hasselt ontleende in 2005 stukken van de kerkfabriek Herk-de-Stad en van de abdij van Alden Biesen en het Rijksarchief te Leuven stelde een testament en een stichtingsakte van een Leuvens college ter beschikking van de organisatoren van de tentoonstelling *Las universidades hispanicas en tiempos del Quijote* (Madrid, nov. 2005). P.-J. Niebes en L. Honoré verleenden in 2006 hun medewerking aan de tentoonstelling *Images de Mons en Hainaut du XVIe au XIXe siècle*, georganiseerd door de stad Bergen en de Communauté française de Belgique, verzorgden samen vijftien bijdragen tot de tentoonstellingscatalogus en zorgden voor de uitlening van stukken bewaard door het Rijksarchief te Bergen. L. Honoré was verder lid van het wetenschappelijk comité van de tentoonstelling *Mons à l'époque de la création du Cercle archéologique (1850-1860)*, schreef enkele bijdragen voor de tentoonstellingscatalogus en verzorgde de uitlening van stukken. Het Staatsarchiv Eupen stelde een selectie van stukken ter beschikking van de organisatoren van de expositie *Neutral Moresnet 1816-1819* (Kelmis, 2-25 sept.) en 25 stukken ter beschikking van de stad voor de viering van *25 Jahre Eupener Stadtmuseum* (24 okt.-31 dec. 2005). Het Rijksarchief te Namen werkte mee aan de tentoonstellingen *Traces médiévales du quartier des tanneries* (Namen, 10-11 sept. 2005) en *175 ans de visites royales de Namur* (Namen, 8 dec. 2005-6 jan. 2006). De Rijksarchieven te Kortrijk en te Luik leenden stukken uit aan de organisatoren van de tentoonstelling *Made in Belgium* (Brussel, febr. 2005-febr. 2006) (zie hoger). Een selectie van documenten uit het fonds van de abdij van Saint-Hubert werd uitgeleend aan de organisatoren van het 11<sup>de</sup> *Salon wallon des métiers d'art* (16 juli-9 okt. 2005). Het Rijksarchief te Aarlen tenslotte werkte in 2005 mee aan drie tentoonstellingen: *Sur la piste des loups* (provinciale bibliotheek te Marche-en-Famenne, 3 maart), *Jean-Marie Gaspar* (Musée Gaspar te Aarlen, 28 mei) en *Traces juives au pays d'Arlon. XIXe-XXe s.* (Musée Gaspar te Aarlen, 21 sept.).

Ook in 2006 konden organisatoren van tentoonstellingen in binnen- en buitenland rekenen op de tijdelijke uitlening van tientallen stukken. Het Archief van het Koninklijk Paleis stelde stukken ter beschikking voor tentoonstellingen over *Frans Masereel* (Gent, Museum paviljoen en Leopoldskazerne, 21 okt. 2005-15 febr. 2006), Koningin Astrid (Brussel, Museum BELvue!, 17 nov. 2005-28 febr. 2006), *175 ans de visites royales à Namur* (Namen, Espace Beffroi, 8 dec. 2005-2 jan. 2006), *Einstein, anders bekeken. Einstein, l'autre regard* (Brussel, Koninklijke Stapelhuizen Tour & Taxis, 15 dec. 2005-1 mei 2006), *Het Koninklijk Werk Ibis 1906-2006* (Bredene, 29 apr.-28 mei 2006), *Remembering Herbert Hoover* (Brussel, Koninklijk Legermuseum, 3 okt.-30 dec. 2006), *Kunstwerkstede De Coene. Meesterschap in art nouveau, art deco en design* (Kortrijk, Stedelijk museum, 15 sept. 2006-7 jan. 2007), *20 ans au fil de l'eau. Un regard sur le 'Salon de l'Aquarelle de Belgique'* (Namen, Galerie du Beffroi, 27 okt.-19 nov. 2006) en tenslotte *175 jaar Grondwet en Parlement* (Brussel, Federaal Parlement, 25 okt.-20 nov. 2006).





*In het Rijksarchief te Aarlen gaan regelmatig tijdelijke tentoonstellingen door, en dat vaak ter gelegenheid van de verwerking of ontsluiting van archiefbestanden (b.v. in 2006 over 'gemeentelijke gebouwen', een reeks uit het archief van de Provincie).*

Het Algemeen Rijksarchief ontleende 116 stukken voor tentoonstellingen over de meest uiteenlopende onderwerpen. We beperken ons tot de vermelding van de tentoonstellingen *Le Château de Monceau-sur-Sambre* (Hainaut Tourisme, jan. 2006), *Kleurrijke vlaggen en schilderijen* (Asse, Cultuurcentrum, apr. 2006), *Nieuwpoort versterkte stad* (Nieuwpoort, juli 2006), *50ème anniversaire de la catastrophe du Bos de Cazier* (Marcinelle, aug. 2006) en *De rijke Graafse archieven* (Grave (NL), sept. 2006). Het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) ontleende een *status animarum* voor de tentoonstelling *Molenbeek, récits de ville* (11 febr. 2006-25 febr. 2007). Het Rijksarchief te Beveren ontleende geen originele stukken maar stelde reproducties ter beschikking (o.m. aan de Beeldenbank Waasland en aan de reizende tentoonstelling *Archief op het spoor* (febr.-juli 2006)). Het Rijksarchief te Brugge leende in 2006 in totaal 76 stukken van diverse oorsprong uit aan tentoonstellingen in Assebroek, Brugge en Nieuwpoort. Het Rijksarchief te Gent leende 30 stukken uit aan erfgoedinstellingen, o.m. aan het gemeentearchief te Hulst (NL) (tentoonstelling over de gezondheidszorg in de stad vóór 1900) (28 okt. 2006). Het Rijksarchief te Ronse leende voor de erfgoeddag 2006 twee stukken uit aan het Stadsarchief te Oudenaarde voor de tentoonstelling *Oudenaards Bruin*, verwijzend naar het bier uit de streek en naar de productie van chocoladecrème in de 18de eeuw. Het Rijksarchief te Aarlen werkte mee aan de tentoonstelling *Itinéraires et Espaces juifs* (Brussel, 29 sept.) en het Rijksarchief te Hoei aan een tentoonstelling georganiseerd door het *Musée provincial des Arts anciens du Namurois* (17 juni-17 dec. 2006). Het Rijksarchief te Luik ontleende in 2006 in totaal 11 stukken voor een tentoonstelling in Magdeburg over het *Heiliges Römisches Reich* (28 aug.-10 dec. 2006), voor de tentoonstelling *Au coeur du Cazier* (Marcinelle, 5 aug.-3 dec. 2006) en de expositie *Lambert Lombard* (Luik, 21 apr.-6 aug. 2006). De organisatoren van drie tentoonstellingen in de hoofdstad van de provincie Henegouwen konden zich verheugen op de ontleening van

documenten door het Rijksarchief te Bergen. De tentoonstellingen waren gewijd aan de volgende onderwerpen: *La Faïencerie de Nimy. De la Révolution à Louis-Philippe* (21 aug. 2006-18 jan. 2007), *Images de Mons en Hainaut du XVIe au XIXe siècle* (14 sept.-22 dec. 2006) en *Mons à l'époque de la création du Cercle archéologique (1850-1860)* (26 juni-27 aug. 2006). In het najaar van 2006 stelde E. Bodart (Rijksarchief te Namen) zijn expertise te beschikking van twee tentoonstellingsprojecten waaraan het Rijksarchief (ook door het uitlenen van stukken) zijn medewerking verleende, nl. de tentoonstelling *Beffrois d'ici et d'ailleurs* (1-25 sept.) en *Poste restante à Namur. Félicien Rops, indécrottable namurois* (14 okt.-30 dec. 2006). Deze laatste tentoonstelling kon maar liefst 4000 bezoekers verwelkomen. Veertien stukken, bewaard door het Rijksarchief te Namen, werden tijdens de *Journées du Patrimoine* van 9-10 september ter beschikking gesteld aan de stad Rochefort voor een tentoonstelling over de kerk en het stadhuis. Een oorkonde uit 1331 werd door het Rijksarchief te Saint-Hubert op 9 september 2006 ten toon gesteld tijdens de tentoonstelling *675ème anniversaire de l'affranchissement de la ville de La Roche en Ardennes* (La Roche). De medewerkers van het Rijksarchief te Doornik verzorgden op 1 februari 2006 een stand tijdens het evenement *Généa Tournai*, waar een reeks reproducties aan het publiek werden getoond die betrekking hebben op het familiekundig onderzoek.



*Belangrijkste affiche van de tentoonstelling "Beffrois d'ici et d'ailleurs" aan dewelke het Rijksarchief te Namen in september 2006 zijn medewerking verleende.*

#### 1.6.4. PUBLICATIES

In 2005 en 2006 publiceerde het Rijksarchief respectievelijk 73 en 52 publicaties, vooral inventarissen (respectievelijk 41 en 32). In deze periode werden verder 3 archieven-overzichten gepubliceerd, 13 archiefbeheersplannen en selectielijsten en 12 institutionele studies in de reeks *Studia*. Een exhaustieve lijst van de gerealiseerde publicaties vindt men als bijlage bij dit jaarverslag. Het publicatiebeleid onderging in 2005 enkele wijzigingen. De publicatie van preprints en toegangen in beperkte oplage werd teruggebracht tot het strikte minimum. Om de commerciële uitgevers geen oneerlijke concurrentie aan te doen werd ervoor geopteerd om niet langer uitgaven te verzorgen voor derden. Publicaties in verband met instellingsgeschiedenis en het verzorgen van uitgaven die een bijdrage leveren tot de ontsluiting en valorisatie van bestanden die door het Rijksarchief beheerd worden, bleven wel nog mogelijk, maar dan uitsluitend in het kader van een samenwerkingsverband.

*Aantal publicaties gerealiseerd in 2000-2006 per publicatiereeks<sup>60</sup>*

Publicatiereeks	2000-2004	2005	2006
Overzichten en gidsen	21		3
Inventarissen	289	41	32
Toegangen in beperkte oplage	213	3	1
Archiefbeheersplannen en selectielijsten	47	11	2
Miscellanea archivistica. Manuale	8	3	
Miscellanea archivistica. Studia	38	2	2
Studia	28	2	10
Quellen und Forschungen	2		
Andere publicaties	114	5	
Studies over de Eerste Wereldoorlog		3	
Catalogi en dossiers		3	2
<b>Totaal</b>	<b>760</b>	<b>73</b>	<b>52</b>

De 73 publicaties die in 2005 verschenen, vertegenwoordigden in totaal 10.124 pagina's of 139 bladzijden per publicatie. In 2006 bedroeg het aantal gepubliceerde pagina's 15.601 of 300 bladzijden per publicatie. Ter vergelijking: in de periode 2000-2004 bedroeg het gemiddeld aantal gepubliceerde pagina's 13.846 per jaar.

*Aantal gepubliceerde bladzijden 2000-2006*

	2000-2004	2005	2006
Aantal publicaties	760	73	52
Aantal bladzijden	69231	10124	15601
Gemiddeld aantal bladzijden per publicatie	91	139	300

<sup>60</sup> Zowel uitgegeven als onuitgegeven toegangen werden opgenomen.

Als inventaris wordt aanzien: een systematisch ingedeelde toegang (de inventaris in enge zin) voorafgegaan van een inleiding bevattende de organisatie en taken van de archiefvormer, opbouw en gebruik van het archief en gevolgd door een concordans tussen oude en nieuwe nummeringen (indien het een herinventarisering betreft). Alle andere toegangen op bestandsniveau (plaatsingslijsten en overdrachtslijsten) worden als beknopte toegang beschouwd. Indices bij een archiefinventaris gelden niet als een afzonderlijke toegang. De toegangen worden opgenomen in het jaar dat de bewerking van het archief werd beëindigd (dus niet noodzakelijk het jaar waarin ze werden gepubliceerd).

Voor dit jaarverslag werd geen uitsplitsing gemaakt van de publicaties gerealiseerd per Rijksarchief aangezien de aantallen te gering zijn. Verwacht wordt dat het aantal publicaties in de toekomst niet zal dalen maar eerder stijgen, ook al worden de toegangen op een gestructureerde vorm elektronisch aangeboden en opgenomen in de relationele databank. De onderzoeker waardeert nog steeds gepubliceerde versies van archiefgidsen, inventarissen en institutionele studies. De oplage van deze publicaties zal wellicht verminderen.

Op 23 en 24 september 2005 werd in het Algemeen Rijksarchief een stockverkoop georganiseerd van publicaties van de instelling. Het doel van de verkoop was de stock van publicaties drastisch te verminderen (ruimte creëren in de depotruimten) en het Rijksarchief promoten. Het evenement werd aangekondigd via de pers, via affiches en via de geëigende kanalen van diverse doelgroepen (archiefdiensten, universiteiten, geschieden heemkundige verenigingen, bibliotheken). Meer dan 1500 publicaties werden te koop aangeboden. De lijst van de titels werd via internet kenbaar gemaakt. De prijs werd vastgelegd op 0,25 € per centimeter rugdikte. Er werd voor 218 meter boeken verkocht. Twee personeelsleden waren permanent beschikbaar om klanten wegwijs te maken. De stockverkoop was een groot succes en droeg bij tot een betere bekendmaking van de publicaties van het Rijksarchief.



*Stockverkoop publicaties, Algemeen Rijksarchief 23-24 september 2005.*





*Kooplustigen op zaterdag 24 september ca. 9u45 (een kwartier voor openingstijd).*



*De publicaties worden gemeten aan de kassa.*



*Zoeken tussen de rekken.*



*Zicht op het resultaat ...*

### 1.6.5. WEBSITE

De huidige website van het Rijksarchief is statisch en geeft voornamelijk adresgegevens, korte beschrijvingen van de rijksarchieven en praktische informatie. Als zoekinstrumenten wordt enkel de catalogus van de bibliotheek van de centrale directie aangeboden, de archievenoverzichten van Beveren, Brugge, Gent, Kortrijk, Leuven en Ronse, een overzicht van de archieftoegangen in het Algemeen Rijksarchief, de gidsen over families en particulieren en 102 inventarissen voornamelijk betrekking hebbende op familiearchieven. Deze verschillende zoekinstrumenten zijn slechts beperkt doorzoekbaar. In 2005-2006 werd gewerkt aan de vernieuwing van de website die een onderdeel wordt van de digitale leeszaal. Een belangrijk onderdeel vormt het aanbieden van zoekinstrumenten. Wetenschappelijke onderzoekers, lokale vorsers, genealogen, e.a. moeten on-line opzoekingen kunnen verrichten in de verschillende zoekinstrumenten (gidsen, inventarissen). Belangrijk hierbij is de integratie van de verschillende gegevens tot één groot zoekinstrument. De databank wordt 'gevuld' met de resultaten van het programma 'digitalisering: retroconversie'.

Het aanbieden van bruikbare informatie ten behoeve van specifieke doelgroepen staat bij het ontwerp van de website centraal. Het Rijksarchief heeft twee verschillende types klanten: archiefvormers (publieke en private) die op zoek zijn naar informatie over het beheer en de bewaring van hun archieven, over de modaliteiten voor overdracht van archieven, en historisch geïnteresseerden die op zoek zijn naar historische informatie en deze op een comfortabele maar vooral op een efficiënte wijze wensen te vinden. Aan de eerste groep zal een overzicht van de vigerende archiefwetgeving aangeboden worden, alsook richtlijnen, modellen, goede praktijken (archiefbeheersplannen en selectielijsten), enz. Deze informatie zal herschreven worden voor de webomgeving en op een gestructureerde wijze worden aangeboden. Voor de tweede groep zullen naast de zoekrobots 'zoekwijzers' worden geschreven voor verschillende types van onderzoek of onderzoek in verschillende types bestanden. De website dient eveneens een communicatiemiddel te worden met de 'klanten' en de potentiële klanten van het Rijksarchief. Op regelmatige tijdstippen zullen nieuwigheden aangekondigd worden: signalementen over recent ontsloten archiefbestanden, over het verschijnen van nieuwe inventarissen, over resultaten van onderzoeksprojecten, enz.

Via de website zal het eveneens mogelijk zijn archiefdocumenten te reserveren voor raadpleging in de leeszaal, reproducties van archiefdocumenten aan te kopen, te betalen en in een beveiligde omgeving te downloaden. De basis voor de website is een CMS (*content management system*). Er werd geopteerd voor een *open source*-toepassing (Joomla) waarin de verschillende modules geïntegreerd worden. De zoekrobots zijn gebaseerd op XML-bestanden en *open source*-databanken. De hardware en het onderhoud voor deze website kost het Rijksarchief 9000 € per jaar (2005-2007). Op 21 oktober 2005 werd een personeelslid aangeworven met het profiel van *webmaster & webdeveloper*. De bestaande gegevens werden in het CMS ingevoerd. Daarnaast werd een aantal webgebaseerde toepassingen ontwikkeld die reeds gebruikt worden in de bestaande website (bij voorbeeld webrepo, bestel- en factuuradministratie voor de rijksarchieven via intranet (invoering: eerste helft 2007).

De website kon in 2006 niet on-line gaan. Het grote knelpunt was de beschikbaarheid van (bind)teksten. Bestaande informatie moest immers hertaald worden naar een webomgeving. Technische teksten dienden hertaald te worden naar korte, leesbare, begrijpbare eenheden. Daarnaast dienden de teksten in de drie landstalen beschikbaar te zijn en



zonodig vertaald te worden. De restyling van de website en het ontwikkelen van een concept voor een elektronische nieuwsbrief, waren de twee hoofdopdrachten van K. Van Honacker die op 1 december 2006 als hoofd van afdeling 3 (“Externe betrekkingen en coördinatie van communicatie, valorisatie en publiekswerking”) aantrad.

#### 1.6.6. PROMOTIE VIA DE MEDIA

##### 1.6.6.1. Medewerking aan uitzendingen op radio en televisie

Net zoals de vorige jaren stond het Archief van het Koninklijk Paleis diverse malen ten dienste van de openbare (VRT; RTBF) en private TV-zenders (VTM; RTL-TVI) voor het leveren van documenten (archieff- en fotomateriaal) voor TV-uitzendingen i.v.m. de monarchie. Naar aanleiding van het beëindigen van de inventaris van het archief van Sint-Baafs en Bisdom Gent en de daarbij aansluitende tentoonstelling (M. Carnier) werd W. Buntinx (Rijksarchief te Gent) geïnterviewd door Radio 2 (10 okt. 2005) en door de regionale zender AVS (17 okt. 2005). De opendeurdagen in het Rijksarchief te Luik tijdens het Pinksterweekend van 14-16 mei 2005 en de rondleidingen die er werden georganiseerd onder de titel « Le parcours des archives : leur arrivée à leur consultation » (700 bezoekers) kon op belangstelling rekenen vanwege zowel de geschreven als de audiovisuele pers (private radio « Radio Ciel », RTBF nationaal en regio Luik). De toenmalige afdeling 3 legde in 2005 diverse contacten met de zender Canvas (R. Van Alboom) in verband met de voorbereiding van een uitzending gewijd aan de Belgische vluchtelingen in Engeland (P.-A. Tallier), met de programmamakers van Royalty (VTM) voor opnames in het Algemeen Rijksarchief over Albert I (L. Vandeweyer). Op 10 november 2005 zond radio Clara een interview uit met L. Vandeweyer over de Eerste Wereldoorlog.



*Wetenschapsfeest op 14 mei 2005 Kunstberg.*



### 1.6.6.2. Promotie via de (vak)pers

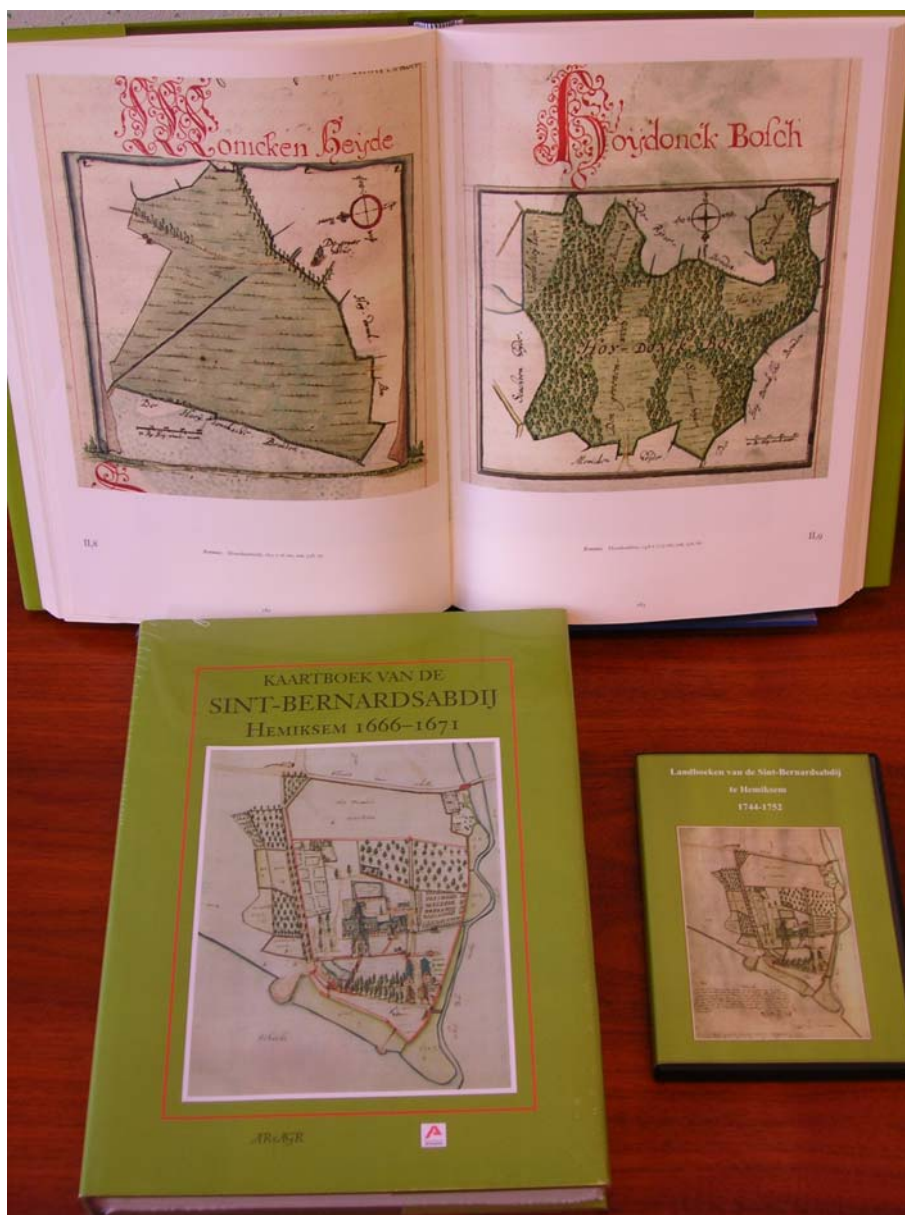
Het Algemeen Rijksarchief (algemene diensten – L. De Mecheleer) werkte in 2005 mee aan een brochure “Archieven in Brussel”, uitgegeven door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Over de werking van het Rijksarchief verzorgde L. De Mecheleer een bijdrage in Tijdingen. Mededelingenblad voor de Vrienden van het Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel (2005, 26, 4, p. 16-17). Folders, publicaties en wandplaten over de werking van het Rijksarchief werden door L. Verachten en het personeel van de Centrale Directie (voormalige Centrale Directie, diensthoofd: L. Verachten) verspreid en tentoongesteld tijdens het Wetenschapsfeest dat op 14 mei 2005 door de POD Wetenschapsbeleid op de Kunstberg werd georganiseerd. Onze stand werd langdurig bezocht door de Heer M. Verwilghen, Minister van Wetenschapsbeleid. Promotiemateriaal werd eveneens verspreid naar aanleiding van de persvoorstelling van de inventaris van het “archief Harmel” (Algemeen Rijksarchief, 24 juni 2005, organisatie: L.A. Bernardo y Garcia en L. Janssens), naar aanleiding van de ontvangst, op 13 oktober 2005 (in het Algemeen Rijksarchief) van schenkers en bewaargevers, tijdens de Vlaamse erfgoeddagen 2005 en 2006 en tijdens de Open Monumentenweekends in Brussel (17-18 sept. 2005). G. Coppieters verzorgde een vaste rubriek ‘Archiefnieuws’ voor het Mededelingenblad van de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis BVNG. S. De Smet en C. Vancoppenolle verzorgden een bijdrage voor het tijdschrift van de heemkundige kring van Sint-Gillis-Waas naar aanleiding van het bezoek dat leden van de heemkring op 12 november 2005 aan het Rijksarchief te Beveren brachten. Naar aanleiding van het beëindigen van de inventaris van het archief van Sint-Baafs en Bisdom Gent en de daarbij aansluitende tentoonstelling, stond M. Carnier een interview toe aan De Standaard (artikel ‘Archief bisdom Gent ontsloten’, 8 oktober 2005). Het weekblad Kortrijks Handelsblad wijdde op 18 februari 2005 een artikel aan het Rijksarchief te Kortrijk (interview met M. Therry en E. Huys: “Neuzen in rijksarchief. ‘Keurige’ familiestambomen kunnen verrassen”; rechtzetting door Marc Therry in de editie van 25 februari 2005: “Rijksarchief: studenten en genealogen gelijk” in de rubriek “Lezers schrijven”). Naar aanleiding van de erfgoeddag 2005, die in het teken stond van “Gevaar”, verscheen in de maandelijkse cultuurkalender *Dertien. Cultuurkalender voor Zuid-West-Vlaanderen* (jg. 5, nr. 3, 23.03 tot 24.04.2005, speciale bijlage n.a.v. Erfgoeddag, p. [4]-[6]) een interview met M. Therry (artikel van L. Vanmarcke getiteld “Bij archieven is blijvende waakzaamheid geboden”). De geschreven pers was massaal aanwezig tijdens de persconferentie, georganiseerd op 17 september 2005, naar aanleiding van de organisatie van het colloquium « Liège et la Révolution de 1830 » et de gelijknamige tentoonstelling die beide in de lokalen van de bank ING in het centrum van Luik op 28 september werden georganiseerd<sup>61</sup>. Het evenement kwam ook aan bod in de programma’s van radio *Vivacité Liège*, van *La Première* en van *Radio francophone catholique*. Een ploeg van de historische dienst van de regionale afdeling van de RTBF Charleroi kwam in het Rijksarchief te Luik opnames maken over de geschiedenis van België. Er was ook persbelangstelling in het Rijksarchief te Namen naar aanleiding van de stockverkoop van genealogische publicaties (26 nov. 2005), de presentatie van de aanwinsten van de heerlijkheid en het domein van Beauraing (26 okt. 2005).<sup>62</sup> G. Janssens gaf een interview aan het tijdschrift *Science Connection. Magazine van het Federaal Wetenschapsbeleid* (in het Nederlands en in het Frans),

---

<sup>61</sup> Artikelen verschenen in *La Libre Belgique*, *La Gazette de Liège*, *Le Jour* en *La Meuse*.

<sup>62</sup> *Vers l’Avenir* van 3 nov. 2005 (art. ‘Beauraing. Précieuses archives sur la seigneurie’ door Pierre Higuët), *Passe-Partout* van nov. 2005 (art. ‘Histoire Beauraing. Un passé à consulter sans modération’ door Pierre Higuët) en *Beauraing et sa région* van febr. 2006 (art. ‘Archives beaurinoises’ door Georges Léonard).

dat verscheen onder de titel "Het Archief van het Koninklijk Paleis. Behoeder van het geheugen van de monarchie"<sup>63</sup>. M. Therry gaf in 2005 diverse interviews voor kranten en tijdschriften n.a.v. van de reddingsoperatie van de dossiers van de Controle van de Vennootschapsbelasting Kortrijk 2 (De Standaard, Het Nieuwsblad, en Het Volk) en twee interviews over nood aan uitbreiding voor het Rijksarchief te Kortrijk (Het Volk en Het Nieuwsblad, ed. Kortrijk, Kortrijks Handelsblad en De Weekbode). Parlementaire vragen over het uitblijven van een positieve beslissing over de bouw van het nieuwe Rijksarchief te Louvain-la-Neuve vormden de aanleiding voor een interview in *Le Soir* en met RTBF Televisie en Radio met C. de Moreau de Gerbeheye.



*De uitgave van het kaartboek van de Sint-Bernardsabdij is eveneens beschikbaar op DVD.*

<sup>63</sup> JANSSENS G., *Les archives du Palais royal décodeur de l'histoire monarchique du pays*, in *Science connection*, okt. 2004, p. 22-24 ; *Idem.*, *Het Archief van het Koninklijk Paleis. Behoeder van het geheugen van de monarchie*, in *Science connection*, okt. 2004, p. 22-24.

Vermelden we hier tenslotte dat verschillende collega's bijdragen verzorgden voor enkele periodieke publicaties van de federale overheid met een (zeer) grote oplage. Het tijdschrift *Science Connection* van de Programmatorische Overheidsdienst Wetenschapsbeleid nam in 2005 een artikel op van E. Houtman naar aanleiding van de publicatie van het kaartboek van de abdij Sint-Bernards te Hemiksem<sup>64</sup>. In het februarinummer van 2006 verscheen een bijdrage over het projectonderzoek, o.l.v. R. Depoortere, naar de geschiedenis en de bevoegdheden van de administratieve rechtscolleges in België.<sup>65</sup> De brede problematiek van het archieftoezicht kwam aan bod in een artikel van P.-A. Tallier, verschenen in het decembernummer 2006.<sup>66</sup> G. Elaut schreef een bijdrage over de lopende tentoonstelling over het Rode Kruis tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Algemeen Rijksarchief.<sup>67</sup>

In het tijdschrift Fedra (Fédra), verspreid onder alle federale ambtenaren, werd toelichting gegeven bij het project over de selectie en overdracht van 22 km. archieven in verband met (voornamelijk) materiële oorlogsschade, geërfd door het Directoraat-generaal Burgerlijke Veiligheid (FOD Binnenlandse zaken) (*22 kilomètres d'archives. 22 kilometer archief*, in *Fédra/Fedra*, okt. 2006, p. 4-6). Ook het maandblad van de FOD Binnenlandse zaken wijdde een artikel aan het belangrijk dossier (*La mémoire des Calamités. Het geheugen van de calamiteit*, in *Interiors*, 2006/5, p.13). Om het personeel van FOD Financiën op de hoogte te brengen van de door het vroegere ministerie gevormde archieven en hun historische waarde, werd een samenwerking op touw gezet met de redactie van het personeelsblad van de FOD Financiën. *Fininfo. Tijdschrift voor de medewerkers van de Federale Overheidsdienst Financiën* (*Fininfo. Périodique d'information du service Public Fédéral Finances à destination des ses collaborateurs*) nam in een aantal nummers bijdragen op die als doel hadden het imago van het Rijksarchief als partner van de FOD Financiën inzake archiefbeheer te versterken. De bijdragen werden door medewerkers van het Rijksarchief geschreven en verschenen in de Franse en Nederlandse versie<sup>68</sup>.

Ook de reeks "Archiefkunde" kent doorgaans een grote verspreiding, vooral in Vlaanderen. Het 8<sup>ste</sup> nummer uit de reeks omvat een bijdrage van K. Van Honacker over de culturele archiefwerking van het Rijksarchief<sup>69</sup>.

---

<sup>64</sup> HOUTMAN E., *Une source de l'histoire des paysages : l'atlas terrier de l'abbaye de Saint-bernard à Hemiksem (1661-1671)*, in *Science connection*, dec. 2005, p. 45-47 ; Idem., *Een bron voor de landschapsgeschiedenis: Het kaartboek van de Sint-Bernardsabdij in Hemiksem (1666-1671)*, in *Science connection*, dec. 2005, p. 45-47.

<sup>65</sup> DEPOORTERE R., SIRJACOBS I en VANDEN BOSCH H., *Le citoyen contre l'administration. La délicate histoire du contentieux administratif en Belgique*, in *Science connection*, febr. 2006, p. 28-28 ; Idem., *De burger tegenover de administratie. De delicate geschiedenis van de bestuursgeschillen in België*, in *Science connection*, febr. 2006, p. 28-29.

<sup>66</sup> TALLIER P.-A., *Souvenirs de campagne : l'Etat perd la mémoire et pilonne son patrimoine. Le parcours du combattant des archivistes inspecteurs des Archives de l'Etat*, in *Science connection*, dec. 2006, p. 2-5; Idem., *De staat vergeet zijn geheugen. De hindernissenkoers van de inspecteurs van het Rijksarchief*, in *Science connection*, dec. 2006, p. 2-5.

<sup>67</sup> ELAUT G., *Héros anonymes et missions héroïques*, in *Science connection*, dec. 2006, p. 22-24 ; Idem., *Kleine helden, grote missie*, in *Science connection*, dec. 2006, p. 22-24.

<sup>68</sup> *Fininfo* 2006, 3<sup>de</sup> nummer: bijdrage in interviewvorm: "Ik maak mijn handen vuil aan Financiën", p. 27; *Fininfo* 2006, 4<sup>de</sup> nummer: De Eerste Wereldoorlog en Financiën, p. 32-34; *Fininfo* 2007, 1<sup>ste</sup> nummer: De pre-kadastrale kaarten. Van hun makers en hun cliënteel, p. 36-38.

<sup>69</sup> VAN HONACKER K., *Culturele archiefwerking in het Rijksarchief: een bestendig aandachtspunt binnen een complexe opdracht*, in *Uit de oude doos. Culturele archiefwerking in Vlaanderen*, Brussel, 2006, p. 85-94 (Archiefkunde 8).

## 1.7. ONDERZOEK

### 1.7.1. ARCHIEFWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

#### 1.7.1.1. Archiefwetenschappelijke bijdragen

Zowel het statutair als het contractueel personeel van het Rijksarchief verzorgt, naast publicaties die verschijnen in de verschillende reeksen van het Rijksarchief, ook bijdragen over archivalische onderwerpen in vaktijdschriften en acta van colloquia. Hierna wordt verslag gegeven van de werkzaamheden tijdens de periode 2005-2006.

Lieve De Mecheleer verzorgde in 2005 de rubriek "Nieuws van het Rijksarchief" in *Info* van de beroepsvereniging VVBAD. Samen met E. Aerts wijdde zij een artikel aan Louis-Prosper Gachard, de eerste Belgische Algemeen Rijksarchivaris.<sup>70</sup> F. Antoine en L.A. Bernardo y Garcia publiceerden een bijdrage op het internet over de verwerving en ontsluiting van politieke archieven.<sup>71</sup> R. Depoortere hield tijdens de vijfde uitgave van de *Journée des archives* (UCL, 9-10 mei 2005) een lezing getiteld *L'archiviste, spécialiste de la conservation patrimoniale, dans : La formation des archivistes : relever les défis de la société de l'information*, dat in 2006 in de acta van het colloquium verscheen. Haar bijdrag *Les Archives de l'Etat et le projet Quetelet.net : convergence et complémentarité, dans : Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, verscheen in de *Actes du colloque sur le projet Quetelet.Net, 26-27 mai 2005* (U.C.L., Louvain-la-Neuve, 2005, p. 159-169). V. Soens en C. Vancoppenolle verzorgden een bijdrage over het IAVA-project: *Via IAVA terecht: het Vlaamse kunstenaarsarchief* (*Bibliotheek- en Archiefgids*, 2005, nr. 3). S. De Smet verzorgde de eindredactie van de tekst van haar lezing over het IAVA-project, getiteld *Cooperation is the solution. The Belgian State Archives and the Ministry of Flanders*, die ze presenteerde op het internationaal congres 'Archives, archivistes, archivalique dans l'Europe du Nord-Ouest (de l'Antiquité à nos jours), entre gouvernance et mémoire' (Roubaix, 2-4 dec. 2004). Verder verzorgde ze een bijdrage over *Ancien régime- of 'oude' archieven in het Rijksarchief te Beveren-Waas*, voor de *Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas* en finaliseerde ze, samen met C. Vancoppenolle, de bijdrage *Wat heeft het Rijksarchief Beveren te bieden voor heemkundige kringen?*, voor het *Tijdschrift van heemkundige kring De Kluike te Sint-Gillis-Waas*. S. De Smet, D. Vandaele, J. Derwael, P. Drossens en C. Vancoppenolle verleenden hun medewerking aan de studiedag *Leveranciers en klanten. Valorisation van het archiefaanbod voor bedrijfshistorisch onderzoek* (Kortrijk, KULAK, 17 oktober 2005), waarvan de acta in 2006 verschenen. Op deze studiedag stelde C. Vancoppenolle ook de tweede uitgave voor van het boek *Een succesvolle onderneming. Handleiding voor het schrijven van bedrijfs-geschiedenis*, dat door het Rijksarchief werd uitgegeven. J. Derwael, projectmedewerker van het project "Prospectie, ontsluiting en valorisatie van bedrijfsarchieven in West-Vlaanderen" bracht verslag uit van de stand van zaken in verband met bedrijfsarchieven in de provincie West-Vlaanderen in *Bibliotheek- en Archiefgids* (2005, p. 26-30). M. Nuyttens verzorgde, i.s.m. D. Beirens, een artikel over *Beheer van en toezicht op archief van OCMW's, gemeenten en provincies. Aflevering 3: Bewaring en definitieve bestemming voor documenten die te*

---

<sup>70</sup> DE MECHELEER L. en E. AERTS, Louis-Prosper Gachard, bouwheer van het Belgisch Rijksarchief, in W. DE VOS en A. CAHEN-DELHAYE (eds.), *België België. De tien instellingen van het Federaal Wetenschapsbeleid*, Brussel, 2005, p. 66-81; IDEM, Louis-Prosper Gachard, l'architecte des Archives du Royaume, in W. DE VOS en A. CAHEN-DELHAYE (eds.), *Belgique Belgique. Les dix établissements de la Politique scientifique fédérale*, Brussel, 2005, p. 66-81.

<sup>71</sup> <http://www.archivesdefrance.culture.gouv.fr/fr/formation/expose%20stagiaires/exposestagiairescollecte.htm>.

maken hebben met de financiële cyclus van gemeenten en OCMW's in *BinnenBand* (jaargang 10, 2005, nr. 41, p. 20-23). E. Put bracht in *Bibliotheek- en Archiefgids* (81 (2005), p. 30-32) verslag uit over het colloquium *Archives, archivistes, archivistique dans l'Europe du Nord-Ouest du Moyen Age à nos jours. Entre gouvernance et mémoire* (Roubaix, december 2004) en schreef samen met G. Janssens een *Inleiding tot de archivaliek* (Acco-cursus. Leuven, 2005. 175 p.). Van zijn hand verscheen verder het artikel *Ordenen en beschrijven volgens het (Amerikaanse) boekje* (*Bibliotheek- en Archiefgids*, 81 (2005), 2, p. 36). In 2005 verscheen in de acta van de vierde uitgave van de *Journée des Archives* (Louvain-la-Neuve, 2004) de bijdrage *La protection des archives contre les actes de malveillance*. De studiedag was gewijd aan het thema *De la communicabilité à l'accessibilité des archives. La communication des archives*. Het Rijksarchief publiceerde het verslag dat L. Honnoré opstelde naar aanleiding van zijn deelname aan de internationale archiefstage in Parijs in 2004.<sup>72</sup> A. Minke publiceerde in 2005 de bronnenstudie *Quellen zur Geschichte der Herrschaft Reuland und der Pfarre Weweler* (verschenen in: *Zwischen Venn und Schneifel*, 41/10 (2005), p. 204-210).

### 1.7.1.2. Organisatie van en medewerking aan congressen, studiedagen en commissies

#### Internationaal

L. Vandeweyer hield op de Rijnlands-Nederlands-Belgische archivarissendagen te Brauweiler (7-8 juni 2005) een voordracht over *microgeschiedenis en archief als steunpilaar bij de popularisering van het historisch onderzoek betreffende de eerste wereldoorlog*. M. Van der Eycken (Rijksarchief te Hasselt) was medeorganisator van het Benelimconvent voor archivarissen (Tessenderlo en Scherpenheuvel-Zichem, 1 juni 2005). M. Therry (Rijksarchief te Kortrijk) verleende zijn medewerking aan de Nederlands-Vlaamse begeleidingscommissie van het DIVA-AVA-project "Lexicon van audiovisuele archiefterminologie" (sinds juli 2005). S. Dubois gaf, in het kader van de internationale archiefstage in Parijs, georganiseerd door de *Direction des Archives de France*, een lezing over *La récupération d'archives appartenant au domaine public* (24 april) en over het archieftoezicht georganiseerd door het Rijksarchief (*Organisation et missions des Archives de l'État en Belgique* – 17 mei). Op de vierde jaarlijkse bijeenkomst van de afdeling « Archives départementales » van de l'Association des Archivistes français, gewijd aan het thema « Transferts de compétences, transferts d'archives » (Beauvais, 4 febr. 2005) behandelde E. Bodart (Rijksarchief te Namen) het thema *Les archives belges de l'État unitaire à l'État fédéral (de 1830 à nos jours)*. A. Minke (Staatsarchiv Eupen) verleende in 2005 zijn medewerking aan de studiedag van de Westdeutsche Gesellschaft für Familienkunde e.V. in Prüm (D.) waar hij een lezing hield over „Die ostbelgischen Pfarreien und ihr Archivgut“. Hij sprak in datzelfde jaar in Aachen over *Organisation, Benutzbarkeit, Erschließung. Der Umgang mit Archivalien des Bistums und der Pfarreien in der Diözese Lüttich* op een studiedag georganiseerd door het *Geschichtsverein für das Bistum Aachen* en het Limburgse geschied- en oudheidkundige genootschap, rond het thema „Die Sorge für Archivalien. Eine Herausforderung für die Kirche“. E. Herrebout (Staatsarchiv Eupen) hield op de 73<sup>ste</sup> Deutscher Archivtag (Stuttgart, 27-28 sept. 2005) een lezing over *Georg Sante und die Deutsche Archivschutzkommission in Belgien während des Zweiten Weltkriegs*. Lucie Verachten verleende haar medewerking aan de EAD-gebruikersdag, georganiseerd door het Nationaal Archief (Den Haag, 18 nov. 2005). R. Depoortere nam deel aan een bijeenkomst van het *Comité des affaires juridiques* van de

---

<sup>72</sup> HONNORE L., Archives sociales, archives médicales, archives scientifiques. La pratique française. Compte rendu des visites de services d'archives effectuées dans le cadre du Stage technique international d'archives à Paris en 2004, Brussel, 2005 (Miscellanea archivistica. Studia, 166).

Internationale Archiefraad (Hamburg, 30 mei-1 juni 2005). K. Van Honacker was voorzitter van twee werkgroepen over mondelinge geschiedenis op de Brabantse Archivarissendag 2005 in 's-Hertogenbosch.

Op 21 en 22 januari 2006 werd M. Oosterbosch door de directie van het Nationaal Archief van Algerije en door de Chambre Nationale des Notaires d'Algérie uitgenodigd voor een internationaal seminarie over het thema « Archives Notariales : Gestion et Mémoire » (Algiers, 21 en 22 januari 2006). Hij hield er als ondervoorzitter van de *Sectie Notariële Archieven* van de ICA de openingstoespraak en een referaat over *Notariat et archives notariales en Belgique. Histoire et cadres institutionnels*. M. Oosterbosch was ook aanwezig op de 11de lustrumviering van de Stichting tot Bevordering van de Notariële Wetenschap (Nijmegen, 27 januari 2006), waar hij een lezing hield over *Het middeleeuwse notariaat en de rechtswetenschap*. L. De Mecheleer, G. Janssens en E. Put waren medeorganisatoren van de Brabantse Archivarissendag die op 17 november 2006 in Brussel doorging en naar jaarlijkse gewoonte Belgische en Nederlandse archivarissen rond een aantal thema's samenbrengt. G. Janssens hield tijdens het Nederlands-Duits-Belgisch Archiefoverleg (Trier, 16-17 mei 2006) een lezing getiteld *Der Flämische 'Master nach Master Archivistik: Kulturerbgutverwaltung und zeitgenössische Schriftgutverwaltung'* (16 mei 2006). Op dezelfde studiedag hield A. Minke (Staatsarchiv Eupen) een lezing over *Auswirkungen der Bologna-Reform auf das Studium der Archivistik an den Universitäten des französischsprachigen Landesteils Belgiens* en M. Van der Eycken over *Rampenplannen in het Belgisch Rijksarchief*. P.-A. Tallier en M. Amara waren aanwezig op een studiedag over de bronnen van de Eerste Wereldoorlog (Craonne (F), 10 nov. 2006) waar ze een lezing hielden over de in België bewaarde bronnen met betrekking tot de Eerste Wereldoorlog. L. Honnoré was medeorganisator van de *Journée franco-belge 2006*, gewijd aan het thema '*L'externalisation de l'archivage*' (Bergen, 30 nov. 2006), waarop ook een aantal private ondernemingen waren uitgenodigd. Nagenoeg alle Franstalige collega's waren op die studiedag aanwezig. L. Honnoré was verder lid van het organisatiecomité van het internationaal colloquium over medische en hospitaalarchieven dat op 15 en 16 maart 2007 in de Koninklijke Bibliotheek Albert I doorging (organisatie: Archief- en Bibliotheekwezen in België, i.s.m. het Rijksarchief). Op 9 oktober 2006 werd in het Rijksarchief te Beveren het Vlaams-Zeeuws archivarissenoverleg georganiseerd, waar M. Preneel sprak over *Hoe komt het Rijksarchief in Beveren terecht?* C. Vancoppenolle was medeorganisator van de bijeenkomst, waarop verschillende leden van het wetenschappelijk personeel van de instelling aanwezig waren. L. Verachten hield tot slot op 31 januari 2006 in Rotterdam, op de presentatiedag van de Stichting Archiefprogrammatuur STAP, een uiteenzetting over *Archiefbeheer met ABS-Archeion en retroconversie*. Op 6 juni 2006 was zij te gast bij de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland KVAN, tijdens een studiedag te Rotterdam, waar zij een lezing gaf over de ervaringen van het Belgisch Rijksarchief met de digitalisering van toegangen met behulp van EAD en EAC.

## **Binnenland**

L. De Mecheleer (Algemeen Rijksarchief, algemene diensten) coördineerde de workshop *Reprografie en bruikleen*, georganiseerd tijdens de studiedag van de VVBAD over het Archiefreglement (Gent, Provinciehuis, 14 december 2005). K. Velle sprak er over reproductie vanarchieven.

P.-A. Tallier, F. Antoine, M. Vandervennet en L. Vandeweyer verleenden hun medewerking aan een studiedag, georganiseerd in samenwerking met W. Vanneste (Stadsarchief Antwerpen) over het *Datamodel selectielijsten* (Algemeen Rijksarchief, 27 sept. 2005). M. Jacquemin verzamelde de bijdragen van de archiefsectie van het congres van de Federatie van verenigingen voor geschiedenis en archeologie van België, georganiseerd te Louvain-la-

Neuve (26-28 aug. 2004). R. Depoortere verleende haar medewerking aan het vijfde archivistisch colloquium georganiseerd door de UCL (9-10 mei 2005). Haar bijdrage luidde: *L'archiviste, spécialiste de la conservation patrimoniale*. Op de studiedag van het project Quetelet.net (UCL., 26-27 mei 2005) sprak R. Depoortere over *Les Archives de l'Etat et le projet Quetelet.net : convergence et complémentarité*. K. Van Honacker (Rijksarchief te Antwerpen) was medeorganisator van diverse bijeenkomsten van de Kring van archivariissen in de provincie Antwerpen KAPA. C. Vancoppenolle en de medewerkers van het IAVA-project (S. De Smet, P. Drossens, G. Leloup, M. Preneel, V. Soens en D. Vandaele) organiseerden op 14 maart een studiedag in het Rijksarchief te Beveren over het IAVA-project en gaven er lezingen en namen deel aan workshops. Aan de studiedag *Leveranciers en klanten. Valorisatie van het archiefaanbod voor bedrijfshistorisch onderzoek*, georganiseerd door het Rijksarchief (project West-Vlaamse bedrijfsarchieven), in samenwerking met de KULAK (Kortrijk, 7 oktober 2005) verleenden verschillende collega's hun medewerking: K. Velle hield er het inleidend referaat, M. Nuyttens gaf toelichting bij het project, C. Vancoppenolle (medeorganisatie van de studiedag) sprak er over de archieven van het sekwester en gaf toelichting bij de tweede uitgave van "Een succesvolle onderneming", J. Derwael (medeorganisator van de bijeenkomst) behandelde het thema van de registratie en valorisatie van bedrijfsarchieven (*Registratie en valorisatie van bedrijfsarchieven als bron voor de studie van de industrialisatie in de provincie West-Vlaanderen": doelstellingen, methodologie en resultaten*). S. De Smet, D. Vandaele en J. Derwael gaven toelichting bij minder bekende bronnen en archiefvormers in het Rijksarchief voor bedrijfshistorisch onderzoek, meer bepaald bij de archieven van de werkrechtshouders en de archieven van de rechtbanken van koophandel (S. De Smet), de archieven van hypotheek- en registratiekantoren en expansiedossiers (D. Vandaele) en de dossiers vennootschapsbelastingen (J. Derwael). M. Preneel hield op het colloquium *Histoire de la population de la Belgique et de ses territoires* (Chaire Quetelet 2005, Louvain-la-Neuve, 26 oktober 2005) een lezing *Over levendgeboren onwettige meerlingen in Wortel, Luikse emigratie naar Argentinië en epidemische meningitis in Zedelgem. "De Mouvement de la Population et de l'Etat Civil": een nauwelijks ontgonnen bron voor historische demografische statistiek in België*.<sup>73</sup> Tijdens de academische zitting gehouden naar aanleiding van de voorstelling van de inventaris van het archief van Sint-Baafs en Bisdom Gent (Gent, Sint-Baafskathedraal, 14 okt. 2005) werd het inleidend referaat gehouden door K. Velle. E. Put sprak er over *Michel Cloet en het archief van het bisdom Gent* en M. Carnier, de auteur van verschillende toegangen, gaf toelichting bij het inventarisatieproject. Tijdens de voorstelling van de inventarissen van notariële archieven van het gerechtelijk arrondissement Kortrijk (Rijksarchief te Kortrijk, 22 augustus 2005) werd het inleidend referaat gehouden door K. Velle, waarna M. Therry toelichting gaf bij de werking van het Rijksarchief en H. Van Isterdael sprak over het inventarisatieproject. H. Van Isterdael (Rijksarchief te Leuven) gaf verder een uiteenzetting over de opdrachten en werking van het Rijksarchief tijdens een samenkomst van de kring van gemeentearchivarissen van Zuid-Vlaams-Brabant (Leuven, 19 oktober 2005). E. Put organiseerde, samen met het Stadsarchief Tienen, een studiedag van de Brabantse Archiefkring BRAK (21 febr. 2005), gewijd aan het erfgoedbeleid in Vlaanderen en verleende zijn medewerking aan de studiedag *Onbekend maakt onbemind ? Religieuze archieven en didactisch erfgoed in Vlaanderen* (Sint-Katelijne-Waver, 4 november 2005) met een uiteenzetting over *Schoolarchieven en onderwijsgeschiedenis: een archivistische benadering*.

Op 17 maart 2005 organiseerden P. Hannick en V. Pirlot in het Rijksarchief te Aarlen een bijeenkomst voor archivariissen en secretarissen van de OCMW's van de provincie

<sup>73</sup> <http://www.demo.ucl.ac.be/cq05/Textes/Preneel.pdf>.



Luxemburg. L. Honoré (Rijksarchief te Bergen) en M. Libert (Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)) gaven toelichting bij de richtlijnen van het Rijksarchief in verband met het beheer en de selectie van OCMW-archieven. De inleiding werd er verzorgd door P. Hannick. B. Dumont sprak op de vijfde Journée des Archives (Louvain-la-Neuve, 9-10 mei 2005) over *La formation des archivistes. Relever les défis de la société de l'information* en nam deel aan de rondetafel over *La formation archivistique : un cahier de charges pour le XXI<sup>e</sup> siècle*. E. Bodart (Rijksarchief te Namen) nam deel aan een ronde tafel over kerkelijke archieven, georganiseerd door de afdeling « Archives et recherches historiques » van de dienst « Art, Culture et Foi » van het bisdom van Doornik (Doornik, 28 okt. 2005). Hij sprak er over *La gestion des archives paroissiales : le cas du doyenné de Namur*.

Op de zesde *Journée des Archives*, georganiseerd door de archiefdienst van de UCL (21 april 2006) rond het thema '*Archives d'entreprises, entre gestion patrimoniale et veille technologique*' hield C. Six een lezing, samen met C. Vancoppenolle, over *Les archives d'entreprises face aux lacunes de la législation*. P.-A. Tallier nam deel aan het colloquium, georganiseerd door het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium KIK over Duitse fotocollecties met betrekking tot de Eerste Wereldoorlog (10 febr. 2006). Op 6 maart 2006 waren alle wetenschappelijke personeelsleden uitgenodigd voor een studiedag, georganiseerd in het Algemeen Rijksarchief, over nood- en rampenplannen, georganiseerd door M. Van der Eycken. Op de studiedag te Leuven, georganiseerd door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap rond *Erfgoed publiek. Publiek erfgoed* sprak M. Carnier (Rijksarchief te Gent) over de ontsluiting van gemeentearchieven door het Rijksarchief. Op 2 oktober 2006 was M. Carnier te gast in Ename op een studiedag, georganiseerd door de Provincie Oost-Vlaanderen, gewijd aan het thema *Roerend kerkelijk erfgoed*. Hij sprak er een lezing uit onder de titel *Kerkfabrieken en parochies the do's en don'ts van een verantwoord archiefbeheer*. E. Put organiseerde, in samenwerking met BRAK en de provincie Vlaams-Brabant op 18 februari 2006 een studiedag over archieven van kerkfabrieken en hield op 26 september 2006 een uiteenzetting op de academische zitting n.a.v. de voorstelling van de inventaris van het archief van de jezuïeten van de Vlaamse provincie (Antwerpen, Universiteit Antwerpen): *Boekhouding van zielzorg: het archief van de Nederduitse jezuïetenprovincie en de katholieke hervorming in Vlaanderen*. K. Van Honacker nam in december 2006 deel aan enkele studiedagen in het kader van haar nieuwe opdracht als hoofd communicatie: *Tentoonstellingen maken met boeken en archieven* (Gent, Bibliotheekschool, 4 en 18 dec.), *Op maat gesneden: kinderen, jongeren en erfgoed* (Brussel, Theater Arte & Culturele Biografie Vlaanderen, 7 dec.) en *Tussen openbaarheid en privacy* (Leuven, Provinciehuis, 12 dec.).

## **1.7.2. PROJECTONDERZOEK**

In het Rijksarchief lopen diverse meerjarige projecten gefinancierd met eigen middelen of gesubsidieerd door de POD Wetenschapsbeleid. De projecten hebben betrekking op onderzoek dat onmogelijk door het statutair wetenschappelijk personeel kan worden uitgevoerd. Het heeft betrekking op de instellingenstudie, op de repertoriëring en prospectie van archiefbronnen en op de indicering van archief door middel van een databank.

### **1.7.2.1. Institutioneel onderzoek**

R. Depoortere (Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)) had in 2005 de leiding van twee meerjarige projecten. Een eerste project, dat in 2005 werd afgesloten, had betrekking op de geschiedenis, de organisatie, bevoegdheden en werking van de administratieve



rechtscolleges in België (*Les juridictions administratives belges depuis 1795: histoire, organisation, compétences et fonctionnement* – ref. POD Wetenschapsbeleid: MO/32/008) - onderzoekers: I. Sirjacobs en H. Vanden Bosch). De doelstelling van het project was het publiceren van een repertorium, in twee delen, houdende een systematisch en exhaustief overzicht van alle administratieve rechtscolleges die sinds 1795 op het Belgisch grondgebied functioneerden. De studie moest ook een synthese brengen van de evolutie van de administratieve jurisdicties in ons land en de basis vormen voor de prospectie en het onderzoek van de archieven die door deze rechtscolleges werden gevormd, zowel in analoge vorm als in digitale vorm. Het resultaat van dit project verscheen begin 2006.

Een tweede project betrof de geschiedenis, de organisatie, de bevoegdheden en de werking van de instellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een project van twee jaar, dat in 2005 werd verdergezet door een 'toegevoegd onderzoeker' (ref. POD Wetenschapsbeleid: WE/32/E04)<sup>74</sup> (projectmedewerkers: D. Parée, P. Van Camp, X. Claus en A. Kesenne). Een repertorium, bestaande uit drie delen met een systematisch en exhaustief overzicht van de huidige instellingen van het Brussel Gewest en de studie over de geschiedenis van de organisaties, verscheen in drie delen. De bedoeling van dit institutioneel onderzoek was eveneens bij te dragen tot het onderzoek naar en de identificatie van archieven die door de respectieve instellingen werden gevormd, ongeacht de informatiedrager.

Het project *Instellingenstudie en Archiefbeheer Vlaamse Administratie* (IAVA) dat op 3 november 2001 van start ging en gefinancierd werd door eigen middelen van de instelling, werd tot 31 oktober 2005 o.l.v. C. Vancoppenolle verdergezet. Projectmedewerkers waren achtereenvolgens S. De Smet, P. Drossens, G. Leloup (halftijds vanaf 1 september) en D. Vandaele (tot 31 okt. 2005). Het project behelst het institutioneel onderzoek naar ontstaan, organisatie, taken en bevoegdheden van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Samen met de archivariissen van departement II redigeerden de medewerkers archiefbeheersplannen en selectielijsten en bestudeerden zij de archiefvorming binnen de afdelingen van de Vlaamse administratie. De medewerkers verleenden advies en schreven richtlijnen inzake archiefbeheer. Dit onderzoek heeft ondertussen geleid tot de publicatie van een reeks archiefbeheersplannen en selectielijsten, vergezeld van inleidende studies over de archiefvorming. Een overzicht van de producten van dit project vindt men in de bijlage bij dit jaarverslag. In de loop van 2005 was, dank zij de financiering van de POD Wetenschapsbeleid, een toegevoegd onderzoeker werkzaam op een project getiteld *Institutioneel onderzoek over het beleidsdomein onderwijs* (promotor: C. Vancoppenolle) dat een afsplitsing vormde van het meerjarig IAVA-project. Dit project had tot doel een studie van de taakontwikkeling en de archiefvorming van het Departement Onderwijs van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in kaart te brengen. Het project was jaarlijks hernieuwbaar en liep uiteindelijk voor een periode van drie jaar (laatste jaar: 2005 – projectmedewerkers: P. Drossens en D. Vandaele).

V. Soens was gedurende twee jaar (1 jan. 2004- 31 dec. 2005) werkzaam in het kader van het project *De politiehervorming in België en de archieven* (POD Wetenschapsbeleid, ref. MO/32/13, leiding: K. Velle). Het doel van dit onderzoek was de politiehervorming uit de periode 1998-2001 in kaart te brengen (ontstaan, organisatie, taken en bevoegdheden van de geïntegreerde politie op twee niveaus) en een geactualiseerde selectielijst op te stellen voor de archieven van de lokale politie. Het resultaat van het institutioneel onderzoek werd nog niet gepubliceerd. De selectielijst werd, na lange onderhandelingen, door de twee bevoegde

---

<sup>74</sup> Wet van 18 juli 1997 en het KB van 19 augustus 1997.

ministers, de Minister van Justitie en de Minister van Binnenlandse Zaken, bij een gemeenschappelijke circulaire van 9 februari 2006 verspreid (B.S., 7 april 2006).

Op 1 januari 2000 ging in het Algemeen Rijksarchief het vierjarig project *Les organismes d'intérêt public ou parastataux en Belgique. Créations, action, fonctionnement. De instellingen van openbaar nut of parastatalen in België. Oprichting, bevoegdheden*, werking van start o.l.v. J.-M. Yante (voormalig afdelingshoofd bij het Rijksarchief en sinds september 2001 hoogleraar geschiedenis aan de UCL) en P.-A. Tallier (werkleider bij het Rijksarchief, nadien diensthoofd in het Algemeen Rijksarchief) (POD Wetenschapsbeleid, ref. MO/32/004). Het project stelde verschillende medewerkers tewerk en kon tot juni 2004 worden verlengd, maar leidde niet tot een publicatie. F. Plisnier werd als toegevoegd onderzoeker belast met het afwerken van het repertorium (30 sept. 2005-30 sept. 2006 - ref. POD Wetenschapsbeleid: WE/32/F04 en WE/32/G04). Het project werd verlengd met één jaar tot 30 september 2007. Het inleidend deel<sup>75</sup> en de eerste drie delen van het repertorium (*Dictionnaire des organismes publics ou parastataux en Belgique*), die betrekking hebben op de parastatalen die vóór de wet van 16 maart 1954 actief waren, zijn ondertussen ter perse.

B. Desmaele had de leiding van een meerjarig onderzoeksproject, eveneens gefinancierd door de POD Wetenschapsbeleid (ref.: MO/32/014), dat van start ging op 1 oktober 2005 en tot doel had een repertorium samen te stellen met betrekking tot de instellingen van Henegouwen tijdens het ancien régime (*Répertoire des institutions régionales et locales en Hainaut et Tournais - Tournais sous l'Ancien Régime*). De studie omvat een reeks notities in verband met de geschiedenis, de organisatie, de bevoegdheden en de activiteiten van de instellingen, alsook een overzicht van de archieven die deze organisaties nalieten (met vermelding van de bestaande toegangen) (projectmedewerker: F. Mariage). Eind 2006 werden in het kader van dit project ca. 22 notities afgewerkt.

Het project *Pouvoirs politiques au comté de Namur. Répertoire des institutions régionales et locales, de l'an mil à 1795* (MO/32/009), o.l.v. C. de Moreau de Gerbehaye (hoofd van de afdeling Waals-Brabant, sinds 1 juni 2006 hoofd van departement III), ging op 1 oktober 2003 van start. Gedurende vier jaar werkte C. Henin (en nadien M. Vandervennet) aan tientallen notities opgesteld met betrekking tot de financiële, domaniale en gerechtelijke instellingen van het hertogdom Namen. Het project liep op 30 september 2005 af. De publicatie (meer dan 680 bladzijden) zal eerlang verschijnen. Op 1 oktober 2005 werd C. Henin aangesteld als toegevoegd onderzoeker bij het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve (maar werkzaam in het Algemeen Rijksarchief) en belast met het opstellen van een archiefgids met betrekking tot de archieven van Waals-Brabant. Op 1 oktober 2006 werd dit project met één jaar verlengd.

### **1.7.2.2. Prospectie en registratie**

Op 30 september 2005 werd het project *Exploratie van de bedrijfsarchieven in het Algemeen Rijksarchief als basis voor de studie van de internationalisering van de Belgische financiële sector in de periode 1870-1918* (POD Wetenschapsbeleid, ref. MO/32/007, nadien WE/32/E04 ('toegevoegde onderzoeker') o.l.v. C. Vancoppenolle afgesloten. Dit project had als voornaamste doel anderhalve kilometer bedrijfsarchieven, die na de Eerste Wereldoorlog door

---

<sup>75</sup> PIRLOT V., *La décentralisation administrative comme mode de gestion des services publics de la Belgique indépendante à nos jours*, 350 p.

de Belgische overheid werden gesekwestreerd, toegankelijk te maken voor historisch onderzoek. Het fonds was in de loop der jaren helemaal dooreen geraakt en danig verwaarloosd. Projectmedewerker was F. Romano (sinds 1 januari 2006 tewerkgesteld in het Rijksarchief te Bergen). Ondertussen zijn alle sekwesterafarchieven ontsloten en voor het publiek toegankelijk.

Onder leiding van E. Put (co-promotor Prof. dr. M. D'hoker) werd het project in verband met het *Repertorium van de Latijnse scholen en hun archieven in Vlaanderen en Brussel (ca. 1500 - 1795)* (Wildiersproject 3 FWO - ref. G.0265.03) in 2005 verdergezet. De doelstelling van dit project was een systematische repertoriëring van de Latijnse scholen uit het ancien régime en van het archiefmateriaal dat ze nagelaten hebben. H. Callewier (Rijksarchief te Antwerpen) verzorgde de notities voor de jezuïetencolleges van Aalst, Antwerpen, Brussel, Halle en Gent. J. der Eycken werkte in 2006 verder aan de redactie van de notities, E. Put schreef de inleiding en verzorgde, samen met M. D'hoker de eindredactie (ca. 3 maanden). D. Moors werd als jobstudente ingeschakeld om de tekst te uniformeren. Per 31 december 2006 lag een manuscript voor. Daarnaast is er ook gewerkt aan de basisontsluiting van een aantal belangrijke archiefbestanden afkomstig van Latijnse scholen. Het project werd tot 30 september 2006 verdergezet met een (wedde)subsidie die door de POD Wetenschapsbeleid ter beschikking werd gesteld (ref. WE/32/E04 en WE/32/F04). Het naslagwerk, dat bestaat uit een instellingenrepertorium en een archiefgids zal in de loop van 2007 verschijnen.

Op 1 januari 2004 ging in het Rijksarchief te Brugge, o.l.v. M. Nuyttens (co-promotor C. Vancoppenolle) het vierjarig project *Registratie en valorisatie van bedrijfsarchieven als bron voor de studie van de industrialisatie in de provincie West-Vlaanderen* van start, gefinancierd door de POD Wetenschapsbeleid (ref. MO/32/011). Projectmedewerkers waren J. Derwael (tot 30 sept. 2006) en S. Dehaeck (vanaf 1 oktober 2006). J. Derwael was de drijvende kracht achter de studiedag *Leveranciers en klanten. Valorisatie van het archiefaanbod voor bedrijfshistorisch onderzoek* die op 7 oktober 2005 in de gebouwen van de KULAK te Kortrijk werd georganiseerd. Hij onderhield intense contacten met bedrijfsleiders, werkgeversorganisaties en curatoren, wat leidde tot de overdrachten van enkele belangrijke bedrijfsarchieven, zowel aan het Rijksarchief als aan stadsarchieven. Verwacht wordt dat de gids van bedrijfsarchieven van de provincie West-Vlaanderen eind 2007 zal verschijnen. Op 1 oktober 2006 ging een gelijkaardig vierjarig project van start in het Rijksarchief te Beveren, ditmaal met betrekking tot de registratie en valorisatie van bedrijfsarchieven in Oost-Vlaanderen. Resultaten (overdrachten, inventarissen, e.d.) worden pas vanaf 2007 verwacht.

*De Belgische landbouw in een stroomversnelling. Prospectie, ontsluiting en valorisering van landbouwarchieven en -getuigenissen (1800-2000)* is een meerjarig onderzoeksproject gefinancierd door de POD Wetenschapsbeleid (ref.: MO/32/012) aangevraagd door het Rijksarchief (E. Aerts) en het Interfacultair Centrum voor Agrarische Geschiedenis (KU Leuven - Y. Segers). De uitvoering werd achtereenvolgens toevertrouwd aan W. Lefebvre (tot 31 aug. 2005), C. Matthys (1 sept. 2005-30 sept. 2006) en E. Martens (vanaf 1 okt. 2006). Het project loopt in het Rijksarchief te Leuven. Het heeft een drievoudig doel: 1° het doorvoeren van een prospectie naar archieven met betrekking tot de landbouw bewaard in zowel publieke als privaatrechtelijke archiefinstellingen, overheidsdiensten, onderzoeks- en onderwijscentra en beroeps- en belangenverenigingen, 2° het opsporen van landbouwarchieven bij particulieren en 3° het aanleggen van een mondelinge getuigenissendatabank, die de leemten in het bestaande archiefmateriaal helpt opvullen. Het eerste luik liep tot eind 2005 en werd grotendeels besteed aan het opstellen van een gids voor landbouwarchieven, die op 9 februari 2007 tijdens een studienamiddag, georganiseerd door ICAG en de vzw

Agrarische Geschiedenis CAG werd voorgesteld<sup>76</sup>. In januari 2006 werd een tweede projectluc gestart, waarbij het opsporen en verwerven van archieven bij particulieren en het afnemen van interviews centraal staan.

Vermelden we tot slot het project *Guide des sources d'archives relatives à l'histoire de la Première Guerre mondiale en Belgique et au Congo belge / Gids van de bronnen met betrekking tot de Eerste Wereldoorlog in België en Belgisch Congo*, een vierjarig onderzoeksproject dat op 1 oktober 2006 van start ging, onder leiding van P.A. Tallier (POD Wetenschapsbeleid, ref. M0/32/015). Projectmedewerkers zijn M. Amara en H. Vanden Bosch. De archiefgids zal een overzicht brengen van alle archiefvormers (van Belgische ministeries, over steden en gemeenten, tot politici, personen, private hulporganisaties en bedrijven) en van de archiefbestanden die ze hebben gevormd en die van belang zijn voor de kennis van de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog. Deze archiefgids zal thematisch onderzoek met betrekking tot dit tijdsgewricht mogelijk maken.

Op 1 oktober 2005 was J. Janssens werkzaam als toegevoegd onderzoeker in het kader van het project *Cultuur, wetenschap en onderwijs tussen 1794 en 1814: een archiefgids* (promotoren: K. Velle en Prof. dr. L. François - ref. POD Wetenschapsbeleid WE/32/F04). Het doel van het project was het in kaart brengen van archiefvormers en archiefbestanden met het oog op de samenstelling van een thematische archiefgids met betrekking tot de Franse Tijd die nieuwe onderzoeksmogelijkheden moet bieden aan cultuur-, wetenschaps- en onderwijs-historici. In het najaar 2006 waren de notities met betrekking tot de departementale Centrale Scholen en andere onderwijsinstellingen, de Academieën, de botanische tuinen van Brussel en Gent en de departementale bibliotheken afgewerkt. Nadien zouden de archiefbronnen met betrekking tot het lager onderwijs, de republikeinse feesten, de geleerde genootschappen, de musea en de boekdrukkunst aan bod komen. Het project werd per 1 oktober 2006 met één jaar verlengd, maar J. Janssens verliet op 31 januari 2007 de instelling en werd vervangen door B. Willems.

B. Dumont en S. Dubois (Rijksarchief te Luik) dienden in 2006 een projectaanvraag in bij de Wetenschappelijke Raad voor de financiering van een bronnengids met betrekking tot de centrale, regionale en lokale instellingen van het Prinsbisdom Luik. Het project werd ondertussen goedgekeurd en ging van start op 1 januari 2007 (*Pouvoirs politiques et administrations dans la principauté de Liège du Moyen Âge à la fin de l'Ancien Régime (985-1795) : Guide des sources relatives aux institutions publiques centrales, régionales et locales*).

### 1.7.2.3. Database Luikse schepenakten

Onder de titel *Création d'une base de données informatique de l'équivalent des répertoires d'hypothèques actuels à partir des registres aux Œuvres des Échevins de Liège* leidt B. Dumont (Rijksarchief te Luik) sinds 2004 een project van het F.R.F.C. (ref. 2.4.544.04) waarvoor behalve het Rijksarchief ook het Ministère de la région wallonne-Division du patrimoine en de Université de Liège-Département des Sciences historiques als promotor optreden. Het onderzoek wordt uitgevoerd door S. Denoël. Het doel van dit project is de ontsluiting van de akten en contracten van de schepenen van Luik, één van de rijkste bestanden van het Rijksarchief. Een ontsluiting via een database is daartoe het aangewezen middel. In de loop van 2005 werden de gegevens uit 20 schepenregisters in de databank ingevoerd en ca. 6000

---

<sup>76</sup> MATTHYS C. en LEFEBVRE W., *Gids van landbouwarchieven in België (1795-2000)*, Leuven, 2006 (verschenen in de reeks ICAG studies).

akten geanalyseerd (periode 1480 tot 1500). In de loop van 2006 werden de gegevens uit 40 bijkomende registers verwerkt en ca. 20.000 akten geanalyseerd en beschreven (met betrekking tot de periode 1409-1509). Het project werd ondertussen voor twee jaar verlengd (1 jan. 2006-31 dec. 2007).

### **1.7.3. OCCASIONEEL HISTORISCH ONDERZOEK**

E. Houtman deed in de loop van 2005 voorbereidend onderzoek naar het kaartmateriaal en het domeinbezit van de abdij van Sint-Bernards te Hemiksem met het oog op de publicatie van de kaartboeken van deze abdij, ondertussen uitgegeven door het Rijksarchief, met financiële steun van het Antwerps provinciebestuur. C. Vancoppenolle verzorgde de eindredactie van de tweede uitgave van *Een succesvolle onderneming. Handleiding voor het schrijven van een bedrijfsgeschiedenis*, dat in oktober 2005 werd voorgesteld. A. Minke verzorgde een bijdrage over *Die Deutschsprachige Gemeinschaft* voor de catalogus van de tentoonstelling "De Belgische vertoning (1830-2005)", verschenen naar aanleiding van de gelijknamige tentoonstelling die doorging in het Algemeen Rijksarchief (zie hoger). In het kader van de voorbereiding van de constructie van het nieuwe gebouw voor het Rijksarchief te Brugge deed B. Roose een bouwhistorisch onderzoek betreffende het vroegere dominicanenklooster te Brugge.

### **1.7.4. VOORBEREIDING VAN DOCTORATEN**

Het doctoraatsproject van J. Janssens (sinds november 2001 werkzaam bij het Algemeen Rijksarchief) 'Onderwijs en opvoeding in de *Écoles centrales*', liep in oktober 2005 ten einde (ref. POD Wetenschapsbeleid: WI/32/B01). Hij was nauw betrokken bij de voorbereiding van de tentoonstelling '*De Belgische Vertoning. Symbolen-Rituelen-Mythen. 1830-2005*', die naar aanleiding van de 175<sup>ste</sup> verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid en de 25<sup>ste</sup> verjaardag van het federalisme in 2005 in het Algemeen Rijksarchief te Brussel werd georganiseerd en was één van de redacteurs van het bijhorend boek. Vanaf 1 oktober werd J. Janssens werkzaam als toegevoegd onderzoeker (zie hoger). J. Der Kinderen, die op 1 oktober 2004 in dienst trad in het kader van een doctoraatsproject (*Zuid-Nederlandse notabelen in de vertegenwoordigende instellingen en de administratie van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden* - ref. POD Wetenschapsbeleid: WI/32/B01), verliet vroegtijdig de instelling (op 30 sept. 2006). De resterende financiële middelen gingen verloren. Op 1 oktober 2006 startte het doctoraatsproject van S. De Smet over de instellingen van het Land van Waas in het ancien régime (Rijksarchief te Beveren, promotors: G. Janssens en Prof. dr. R. Vermeir) (ref. POD Wetenschapsbeleid: WI/32/G03).



## 2. MIDDELEN

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de middelen die het Rijksarchief ter beschikking heeft om zijn taken uit te voeren.

### 2.1. PERSONEEL

#### 2.1.1. ORGANISATIESTRUCTUUR

Tot eind april 2005 werd de instelling geleid door een waarnemend Algemeen rijksarchivaris H. Coppens, departementshoofd van departement II Vlaamse Rijksarchieven. C. de Moreau de Gerbehaye vervulde de functie van plaatsvervanger van de Algemeen rijksarchivaris tijdens diens afwezigheid. Op 1 mei 2005 trad K. Velle in dienst met een mandaat van zes jaar (managementfunctie N-1)<sup>77</sup>. De leiding van de departementen werd waargenomen door G. Janssens (plaatsvervangend departementshoofd van departement I, tot en met augustus 2006 en tot die tijd het enig afdelingshoofd van het departement <sup>78</sup>), H. Coppens (hoofd van departement II) en A. Minke (plaatsvervangend hoofd van departement III, tot 1 juni 2006). Voor het algemeen beleid werd overleg gepleegd in een stafvergadering, waaraan naast de Algemeen Rijksarchivaris en de (waarnemende) departementshoofden ook L. Verachten (hoofd van de Centrale directie tot 31 okt. 2006), M. Libert (assistent bij het Rijksarchief te Brussel, tot 31 okt. 2006), C. Delhovren (hoofd boekhouding) en C. Merckaert (directieassistente) deelnamen. Ook de plaatsvervangende departementshoofden R. Depoortere (dept. I), M. Vander Eycken (dept. II) en C. de Moreau de Gerbehaye (dept. III) werden bij de werking van de stafvergadering betrokken. De eerste stafvergadering onder K. Velle had plaats op 19 mei 2005.

In het Algemeen Rijksarchief bleven de functies van dienstdoende afdelingshoofden zoals H. Coppens die op 1 juni 2004 had ingesteld, behouden, in afwachting van de publicatie van een nieuw organogram van de instelling, waaraan in de zomer 2005 werd gewerkt in het kader van de voorbereiding van het strategisch en operationeel plan, en in afwachting van de vacantverklaring van de nieuwe betrekkingen voor leidinggevend. M. Oosterbosch bleef diensthoofd voor de afdeling 'Overheidsarchieven van het ancien régime', P.-A. Tallier bleef diensthoofd van de afdeling 'contemporaine overheidsarchieven' en coördineerde de inspecties van de federale instellingen en L. Janssens bleef diensthoofd van de afdeling 'particuliere archieven'. L. De Mecheleer behield de leiding van de algemene diensten en was verantwoordelijk voor de studiezaal van het Algemeen Rijksarchief. L. Verachten bleef belast met de leiding van de Centrale directie.

In departement II, de Rijksarchieven in de Vlaamse provinciën, bleven de leidinggevend op post. Enkel de betrekking van hoofd van de afdeling Oost-Vlaanderen was niet ingevuld. Door het ontslag van E. Aerts (met ingang van 1 oktober 2006)<sup>79</sup> en de

---

<sup>77</sup> Het Rijksarchief bestond op dat ogenblik uit drie departementen: departement I (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), departement II (Rijksarchieven in de Vlaamse provinciën) en departement III (Rijksarchieven in de Waalse provinciën). Departement I had 6 afdelingen, departement II 5 afdelingen en departement III 6 afdelingen (M.B. van 10 sept. 2002 tot vaststelling van de organogrammen van de federale wetenschappelijke instellingen die ressorteren onder de Minister tot wiens bevoegdheid het Wetenschapsbeleid behoort).

<sup>78</sup> Met de overheveling van B. D'Hoore, attaché onder mandaat, naar de afdeling Koninklijk Paleis (op 1 februari 2006), kreeg G. Janssens meer ruimte voor de leiding van het departement.

<sup>79</sup> Collega E. Aerts nam ontslag en werd hoogleraar geschiedenis aan de KULeuven.

bevordering van M. Van der Eycken tot hoofd van departement I (met ingang van 1 september 2006) dienden drie posten van afdelingshoofd ingevuld te worden. In departement III was het korps van leidinggevenden aanvankelijk voltallig, met zes afdelingshoofden in dienst: A. Minke in Eupen (voor het Gerechtelijk arrondissement Eupen), P. Hannick in Aarlen (afdeling Luxemburg), A. Vanrie in Namen (afdeling Namen), B. Dumont in Luik (afdeling Luik), B. Desmaele in Doornik (afdeling Henegouwen) en C. de Moreau de Gerbehaye (afdeling Waals-Brabant<sup>80</sup>). De situatie wijzigde drastisch met de pensionering van A. Vanrie (op 31 mei 2005)<sup>81</sup> en P. Hannick (op 31 dec. 2005)<sup>82</sup> en de bevordering van C. de Moreau de Gerbehaye tot hoofd van departement III (op 1 juni 2006). De instelling diende dossiers voor te bereiden voor de vacantverklaring van de betrekkingen van drie afdelingshoofden voor departement III.

Bij M.B. van 20 oktober 2005 (B.S., 4 nov.) werd een nieuw organogram van de instelling aangenomen, dat per 1 oktober van dat jaar van kracht werd. Het nieuw organogram was noodzakelijk voor de uitvoering van het strategisch en operationeel plan, waarin onder meer het accent lag op het versterken van een aantal kerntaken in verband met het archieftoezicht, de digitalisering en digitale archivering en de (externe) communicatie.

Het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën zou voortaan bestaan uit 18 afdelingen, gespreid over vier entiteiten: de nationale coördinatiediensten of transversale afdelingen met een landelijke werking (onder directe leiding van de Algemeen Rijksarchivaris)<sup>83</sup>, het departement I (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 4 afdelingen<sup>84</sup>), departement II (Rijksarchieven in de Vlaamse provincies, 5 afdelingen<sup>85</sup>) en tenslotte departement III (Rijksarchieven in de Waalse provincies, 6 afdelingen<sup>86</sup>) (art. 1 van het besluit). Dit nieuw organogram was het resultaat van maandenlang overleg met de verschillende leidinggevenden en genoot de steun van alle leden van de Wetenschappelijke Raad. Aangezien op basis van dit organogram per 1 januari 2006 9 van de 21 posten van leidinggevenden niet ingevuld waren (2 departementshoofden en 7 afdelingshoofden), diende in het kader van de uitvoering van het personeelsplan 2005-2006 werk te worden gemaakt van de vacantverklaring van betrekkingen. Het invullen van de betrekkingen van leidinggevenden zou echter een permanente zorg blijven (cf. het vertrek van E. Aerts in Antwerpen en de promotie van C. de Moreau de Gerbehaye en M. Van der Eycken, waardoor de betrekkingen van hoofd van de afdelingen Waals-Brabant en Limburg vacant werden). Stapsgewijs, en dankzij de steun

---

<sup>80</sup> De afdeling Waals-Brabant werd opgericht bij ministerieel besluit van 17 december 1999 met zetel in Louvain-la-Neuve. In afwachting van de verhuizing berusten de Waals-Brabantse bestanden en collecties in het Algemeen Rijksarchief waar zij onder het beheer staan van het afdelingshoofd.

<sup>81</sup> A. Vanrie werd vervangen door E. Bodart, attaché onder mandaat.

<sup>82</sup> P. Hannick werd vervangen door V. Pirlot, attaché onder mandaat.

<sup>83</sup> Afdeling 1: "toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie"; afdeling 2: "digitale dienstverlening en archivering"; afdeling 3: "externe betrekkingen en coördinatie van communicatie, valorisatie en publiekswerking".

<sup>84</sup> Afdeling 4: "Publiekswerking Algemeen Rijksarchief en collectiebeheer Algemeen Rijksarchief 1 (acquisitie, depotbeheer, ontsluiting): Ancien Régime; afdeling 5: "Collectiebeheer Algemeen Rijksarchief 2 (acquisitie, depotbeheer, ontsluiting): hedendaagse periode; afdeling 6: Koninklijk Paleis en afdeling 7: Rijksarchief te Brussel.

<sup>85</sup> Afdelingen 8 tot en met 12, respectievelijk in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant.

<sup>86</sup> Afdelingen 13 tot en met 18, respectievelijk in de provincies Luik, Luxemburg, Henegouwen, Namen, Waals-Brabant en het gerechtelijk arrondissement Eupen).



van de Wetenschappelijke Raad, van de HR-dienst van de POD Wetenschapsbeleid en van het kabinet van de Minister van Wetenschapsbeleid, konden in de tweede helft van 2006 twee nieuwe departementshoofden aantreden (C. de Moreau de Gerbehaye op 1 juni en M. Van der Eycken op 4 sept.) en kon de instelling zich verheugen op de benoeming (in chronologische volgorde) van C. Vancoppenolle tot hoofd van afdeling 9 (Oost-Vlaanderen – in dienst op 4 sept.), R. Depoortere tot hoofd van afdeling 1 (in dienst op 4 sept.), L. Verachten tot hoofd van afdeling 2 (in dienst op 1 dec.), K. Van Honacker tot hoofd van afdeling 3 (in dienst op 1 dec.), M. Libert tot hoofd van afdeling 4 (in dienst op 1 dec.) en P.-A. Tallier<sup>87</sup> tot hoofd van afdeling 5 (in dienst op 1 dec.). Ondanks deze belangrijke stap in het heropbouwen van de organisatie bleven er op 31 december 2006 nog 6 posten van leidinggevenden vacant: één te Brussel (hoofd van de afdeling Brussel), twee in departement II (provincies Antwerpen en Limburg), en drie in departement III (Luxemburg, Namen en Waals-Brabant). Deze betrekkingen zouden in het kader van de uitvoering van de personeelsplannen 2006 en 2007 moeten worden ingevuld.

Pas na deze benoemingsronde kon werk worden gemaakt met de reorganisatie van de diensten. G. Janssens werd, in het kader van de werking van de staf, opnieuw plaatsvervangend hoofd van departement I, A. Minke werd opnieuw plaatsvervangend hoofd van departement III (vanaf 1 juli 2006). M. Nuyttens volgde M. Van der Eycken op als plaatsvervangend hoofd van departement II. L. Janssens werd bereid gevonden om M. Libert (die sinds het vertrek van R. Depoortere uit Brussel (Anderlecht) diensthoofd van het Rijksarchief te Brussel was) vanaf 1 december 2006 te vervangen. L. Janssens werd verantwoordelijk voor de dienst te Brussel (Anderlecht) en voor de voorbereiding van de tweede peiler van het Rijksarchief te Brussel, nl. het Rijksarchief in de Hopstraat – Vandenbrandestraat, beter bekend als de site *Haseldonckx*. In Brussel werden verschillende personeelsleden bij andere afdelingen ingedeeld. Vooral voor afdeling 3 werden een drietal dringende recruteringen in het vooruitzicht gesteld. De nieuwe afdelingshoofden werden belast met de redactie van een visietekst en met het herdefiniëren van de taken van het administratief en technisch personeel. Na tal van overlegvergaderingen en gespreksrondes met het personeel en dank zij veel goede wil en inzet van alle betrokkenen kon in december 2006 het organogram van oktober 2005 voor het eerst worden uitgevoerd.

Minstens even belangrijk voor de organisatorische vernieuwing van het Rijksarchief was de recrutering van personeel met diverse competenties, waaraan de instelling zo behoefte had: een verantwoordelijke (niv. A) voor *human resources*-beleid (P. Wery, in dienst sinds 6 juni 2006), een verantwoordelijke (niv. A) voor de Dienst veiligheid, welzijn en facilitaire diensten (ing. E. Deweerdt, in dienst sinds 12 juni 2006), verschillende bijkomende medewerkers voor het digitaliseringsproject (zie hierna), en een verantwoordelijke voor het welzijnsbeleid (niv. A: preventieadviseur) (W. Dils, in dienst van 10 okt. 2005 tot 30 sept. 2006; nadien vervangen door B. Schorpion, een interne, deeltijds preventieadviseur die ons door de vzw Ibeve werd ter beschikking gesteld (in dienst vanaf 15 okt. 2006)). R. Depoortere en H. Van Isterdael bleven als opleidingsdirecteurs verder verantwoordelijk voor het vormingsgebeuren. Zij namen, in overleg met de departementshoofden, verschillende opleidingsinitiatieven die hierna worden toegelicht.

---

<sup>87</sup> Sinds november ook belast met de vertegenwoordiging van de instelling in de expertengroep ‘archieven’ van de *Commission internationale du service international de recherches de Bad Arolsen* CISIR.

### 2.1.2. TAAKVERDELING

De taakverdeling binnen het Rijksarchief, zoals beschreven in het jaarverslag 2004, bleef grotendeels behouden. De departementshoofden zijn verantwoordelijk voor de coördinatie van de diensten die tot het departement behoren. Zij volgen de strategische dossiers op (archeion, publieke dienstverlening, gebouwenproblematiek, logistiek), vertegenwoordigen het departement in verschillende beheersorganen (o.a. in de staf) en zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitscontrole van de publicaties. De diensthoofden in de provincies bleven verantwoordelijk voor de algemene coördinatie van de werkzaamheden (kerntaken) van de dienst (inzake publiekswerking (leeszaaldienst, briefwisseling), externe relaties, depotbeheer, acquisitiebeleid, archieftoezicht, enz.), voor het personeelsbeleid, het materieel en financieel beheer. Het financieel beheer van de afdelingen in Brussel werd waargenomen door de (centrale) dienst boekhouding en economaat.

Het aantreden van de afdelingshoofden en de organisatie en bestaffing van de nationale coördinatiediensten hadden uiteraard gevolgen voor de taakverdeling binnen de instelling, vooral dan in verband met het archieftoezicht. Op de stafvergadering van 18 oktober 2006 werd een nota goedgekeurd waarbij de taakverdeling in verband met het archieftoezicht (o.m. taakafspraken tussen de archivariissen van de provincies en de afdeling 1, de werking van de werkgroepen, enz.) werd vastgelegd. In het algemeen werden pogingen ondernomen om werkprocessen te stroomlijnen en te uniformeren en vooral om de collega's over de taalgrenzen heen beter te leren samenwerken, bij voorbeeld door samen te werken aan principedossiers (richtlijn aankoop documenten, leeszaalreglement, enz. door samen vormingstrajecten uit te werken en op te volgen, door samen richtlijnen op te stellen en te vertalen, enz. We hebben kunnen vaststellen dat de wil tot samenwerking groot is. Zonder deze samenwerking is de uitvoering van het operationeel plan immers onmogelijk. Verschillende collega's hebben de brugfunctie tussen de departementen en diensten ter harte genomen, en dat mag als hoopgevend worden beschouwd.

Samenwerking is ook van levensbelang voor het tot stand brengen van de digitale leeszaal in alle rijksarchieven. Het project 'digitale leeszaal' werd vanaf 2005 op een meer nadrukkelijke wijze aangestuurd vanuit Brussel (cf. de interne nota's en opleidingen georganiseerd door L. Verachten). De relaties met de beheerders van de gebouwen (Regie der Gebouwen, gebouwendiensten van de steden (Kortrijk, Ronse, Doornik, Hoei), syndicus van de abdij van Saint-Hubert, enz.) bleef een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de Algemeen Rijksarchivaris en de departementshoofden en diensthoofden. K. Velle bekommerde zich voornamelijk om de relatie met de Directeur-generaal van de Regie en met de kabinetten en politiek verantwoordelijken, de leidinggevendenden lieten zich in met de dagelijkse contacten met de beheerders van de archiefgebouwen en met de voorbereiding van de dossiers (behoefteplannen e.d.). Op het vlak van de boekhouding werden verschillende initiatieven genomen in het kader van de administratieve vereenvoudiging, transparantie en controle. Het inzetten van vele tientallen jobstudenten tijdens de zomermaanden 2005 en 2006 had gevolgen voor het takenpakket van de diensthoofden die belast werden met de voorbereiding, opvolging (taakverdeling) en evaluatie van de werkzaamheden van dit bijkomend personeel. Sommige diensthoofden namen initiatieven voor de tewerkstelling van medewerkers art. 60 (OCMW), van stagiairs (van de bibliotheekscholen, van de interuniversitaire archiefopleiding, e.d.) en van vrijwilligers (vooral in de rijksarchieven van departement II). Ook het voorbereiden en opvolgen van deze dossiers leverde bijkomend werk op voor de diensthoofden. Tenslotte werden vanaf 2006 de diensthoofden ertoe aangezet om voor de verschillende medewerkers taakfiches op te stellen en de werkzaamheden van de archivariissen onder mandaat te beoordelen.

### 2.1.3. STAAT VAN HET PERSONEEL

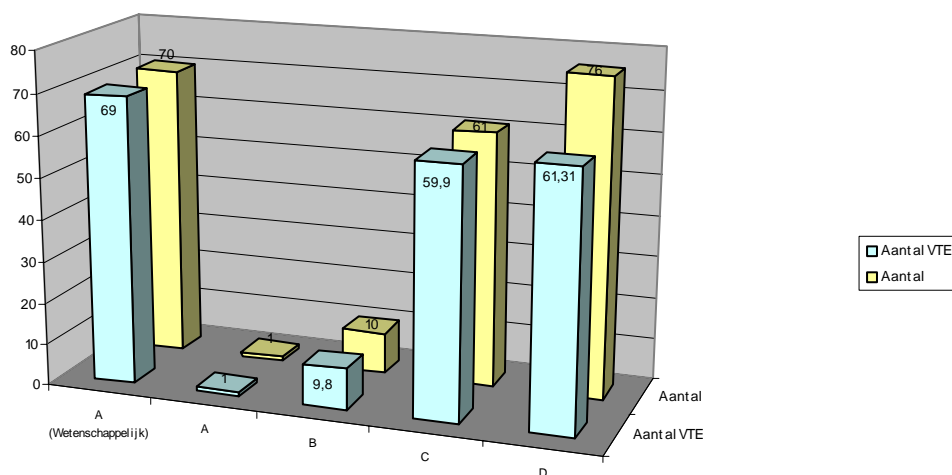
Op 31 december 2005 beschikte het Rijksarchief over 230 personeelsleden, waarvan 218 in actieve dienst, 5 in loopbaanonderbreking en 7 conciërges, samen goed voor 201,01 voltijdse eenheden. Op 31 december 2006 telde de instelling 235 personeelsleden, waarvan 228 in actieve dienst, 1 persoon in loopbaanonderbreking en 6 conciërges (211,37 voltijdse equivalenten)<sup>88</sup>. In de loop van 2005 kon de instelling zich verheugen op de komst van 19 nieuwe medewerkers, waaronder drie personen met een art. 60-statuuut (2 in Beveren, 1 in Bergen). In de loop van het jaar verlieten 15 personeelsleden de instelling, waaronder vier statutaire personeelsleden. In 2006 traden 24 nieuwe personeelsleden aan, waaronder 2 personen art. 60 en 4 statutairen niv. A (waarvan twee niet-wetenschappers). In datzelfde jaar verlieten 16 personen de instelling, waarvan 6 statutairen. Bij deze berekening werd uiteraard geen rekening gehouden met personeelsleden die een nieuw statuut kregen (van vervangingscontract naar een contract van onbepaalde duur, van een contract van bepaalde naar onbepaalde duur, van contractueel naar statutair of van contractueel op project x naar contractueel op eigen middelen, enz.)

De tabel hierna biedt een overzicht van de verdeling van het aantal personeelsleden per categorie en in voltijdse eenheden, voor 2005 en 2006.

*Verdeling naar niveau (aantal / aantal VTE)*

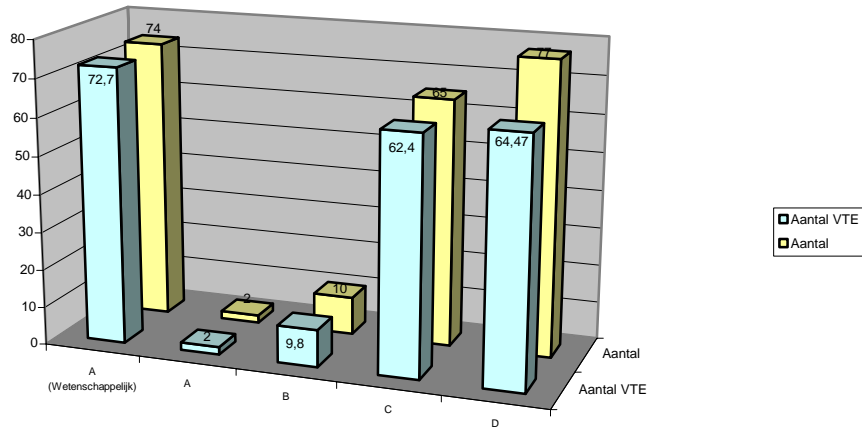
	A (wet.)		A		B		C		D	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Aantal	70	74	1	2	10	10	61	65	76	77
Aantal VTE	69	72,70	1	2	9,8	9,8	59,9	62,4	61,31	64,47

**Personeel op 31 december 2005  
naar niveau**

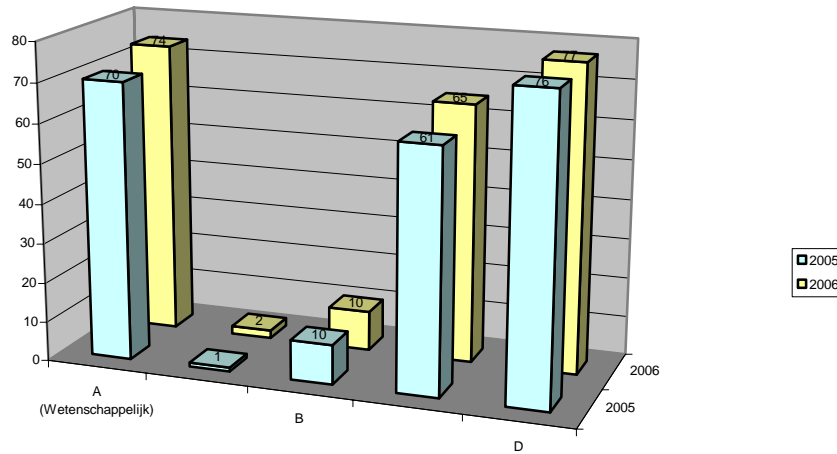


<sup>88</sup> Het personeel dat de dienst op 1 januari 2007 verliet werd in dit cijfer niet meegerekend.

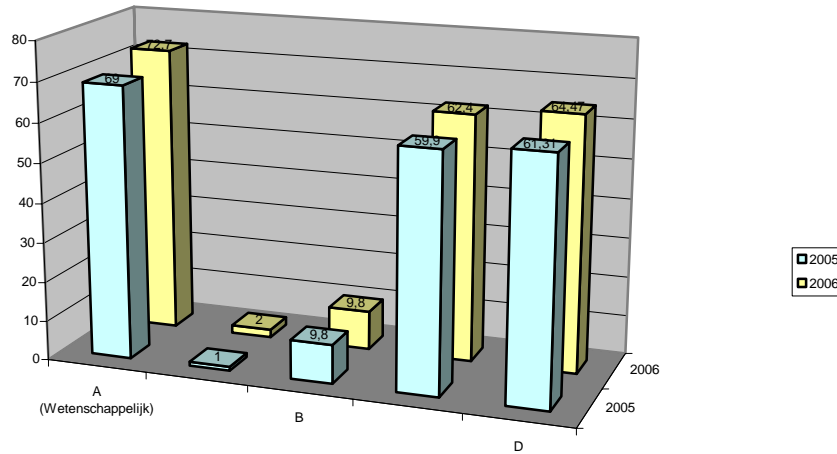
**Personeel op 31 december 2006  
naar niveau**



**Evolutie van het aantal personeelsleden 2005-2006  
naar niveau**



**Evolutie van het aantal personeelsleden in voltijdse eenheden 2005-2006  
naar niveau**



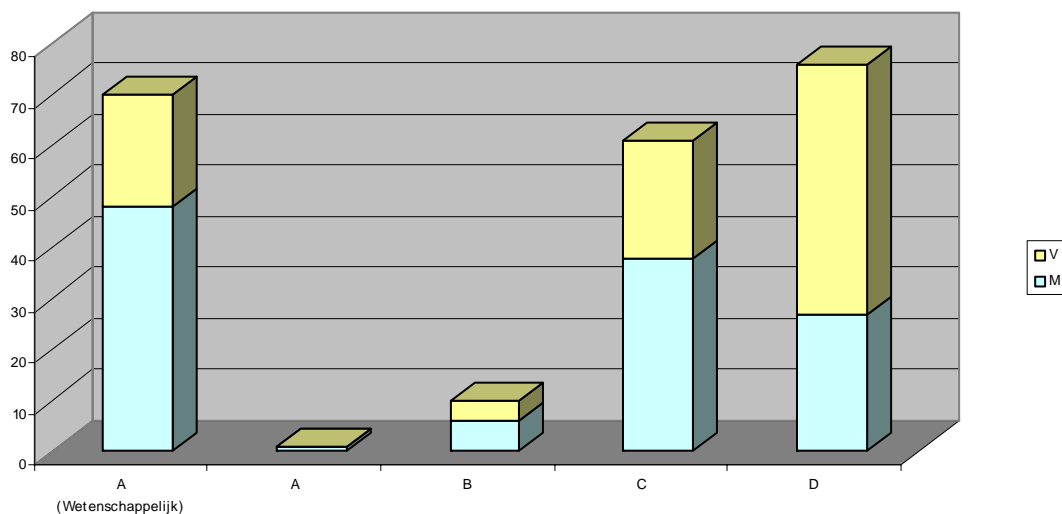
Wat de leeftijdsspecifieke kenmerken van het personeelsbestand betreft kan opgemerkt worden dat de gemiddelde leeftijd van het wetenschappelijk personeel (ongeacht het statuut) rond de 41 j. schommelt. De personeelsleden van niv. D en C zijn gemiddeld ouder: tussen de 45 en 46 j. voor de eerste categorie en rond de 43 j. voor de tweede categorie.

*Leeftijd van het personeel (per categorie), 2005-2006*

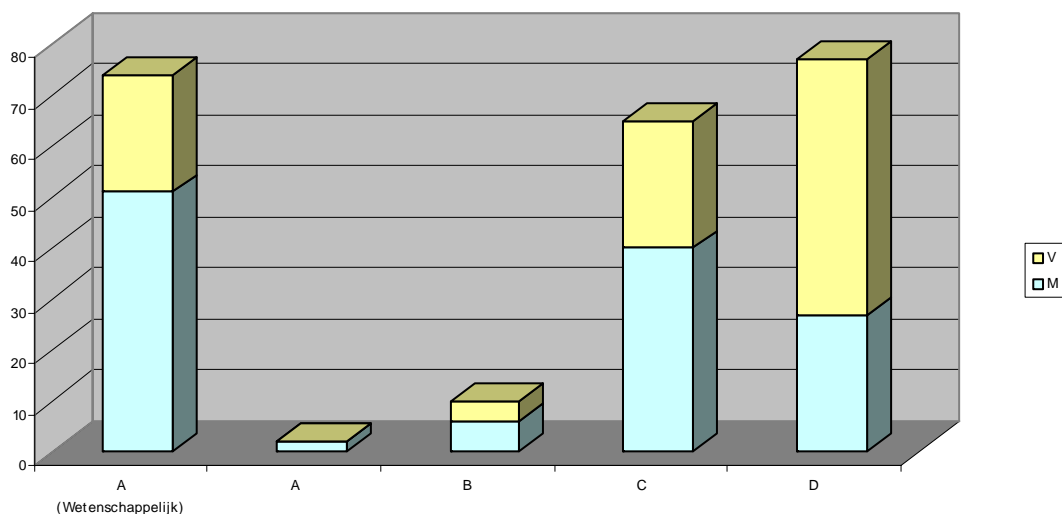
	Maximum		Gemiddeld		Minimum	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
A (wet.)	24,58	23,98	65,00	64,38	41,02	40,83
A	41,30	35,22	41,30	40,55	41,30	37,88
B	28,56	28,10	53,76	54,72	41,54	42,31
C	25,38	21,43	61,59	62,31	43,37	42,93
D	22,71	23,69	64,67	63,86	45,21	46,04

Wat de verhouding man-vrouw betreft is er in de categorie ‘wetenschappelijk personeel’ een belangrijke inhaalbeweging nodig: er zijn meer dan dubbel zoveel mannelijke wetenschappers in dienst dan vrouwelijke. De verschillen zijn minder uitgesproken voor de personeelscategorie C, terwijl er bijna dubbel zoveel vrouwen werkzaam zijn met een statuut van niv. D dan mannen.

**Personeel naar geslacht in aantallen 2005  
naar niveau**



**Personeel naar geslacht in aantallen 2006  
naar niveau**



*Verdeling man/vrouw(per categorie) in absolute aantallen 2005-2006*

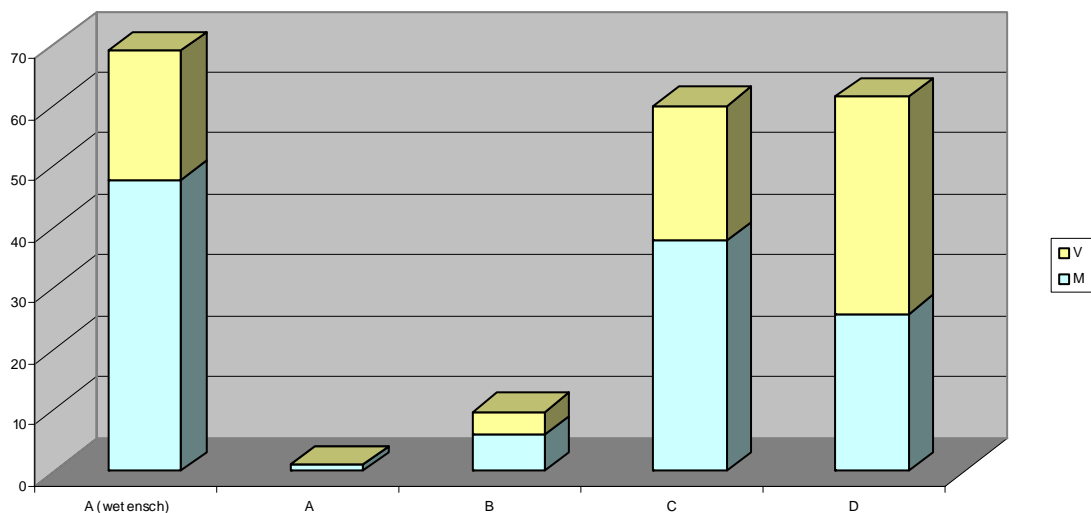
	2005		2006	
	M	V	M	V
A (wet.)	48	22	51	23
A	1	0	2	0
B	6	4	6	4
C	38	23	40	25
D	27	49	27	50
<b>Totaal</b>	<b>120</b>	<b>98</b>	<b>126</b>	<b>102</b>

De verdeling man/vrouw in voltijdse equivalenten geeft uiteraard een ander beeld. De verschillen tussen de tewerkstelling van de wetenschappelijke personeelsleden tussen 2005 en 2006 zijn niet groot. Zowel in voltijdse equivalenten als in absolute aantallen is er een overwicht van mannen. Voor de categorieën D en C is de verdeling tussen mannen en vrouwen, in VTE, aanvaardbaar.

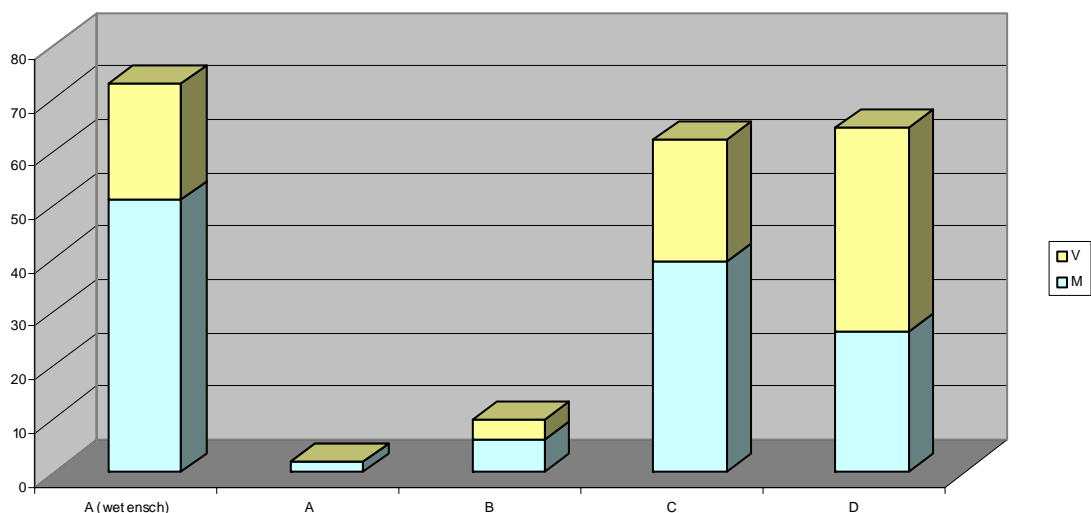
*Verdeling man/vrouw (per categorie) in VTE 2005-2006*

	2005		2006	
	M	V	M	V
A (wet.)	47,8	21,2	51	21,7
A	1	0	2	0
B	6	3,8	6	3,8
C	37,8	22,1	39,40	23
D	25,8	35,51	26,4	38,07
<b>Totaal</b>	<b>118,4</b>	<b>82,61</b>	<b>124,8</b>	<b>86,57</b>

**Personeel naar geslacht in voltijdse eenheden 2005  
naar niveau**



**Personeel naar geslacht in voltijdse eenheden 2006  
naar niveau**



Wat de verhouding betreft tussen het aantal personeelsleden opgedeeld volgens het type van het contract, kunnen de volgende vaststellingen worden gedaan. Iets minder dan de helft van de personeelsleden zijn statutair ambtenaar: 93 in 2005 (waarvan 43 wetenschappelijke personeelsleden<sup>89</sup>) en 105 in 2006 (waarvan 50 wetenschappers). Na de wetenschappelijke personeelsleden vormen de personeelsleden van niv. C de grootste groep statutaire ambtenaren: 39 in 2005 en 40 in 2006. Voor de categorie contractueel personeel maken we een onderscheid tussen de contractuelen aangesteld voor onbepaalde duur (zowel contract Algemeen Rijksarchief als POD Wetenschapsbeleid, vzw Celida) en de contractuelen voor bepaalde duur (zowel contract Algemeen Rijksarchief als POD

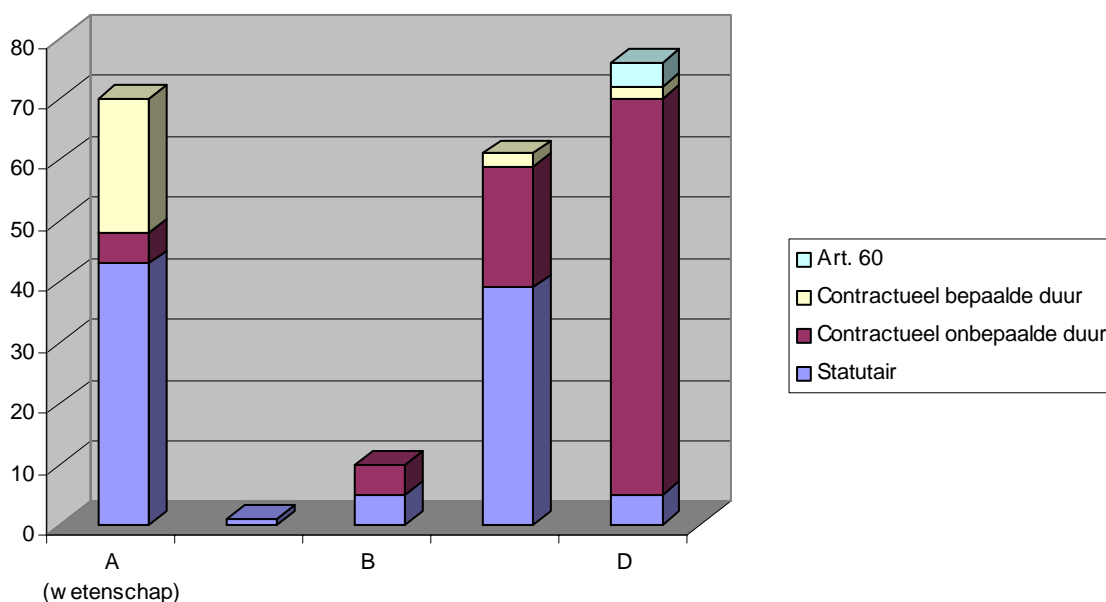
<sup>89</sup> Met inbegrip van de archivarissen onder mandaat.

Wetenschapsbeleid).<sup>90</sup> Het aantal personeelsleden, werkzaam met een contract van onbepaalde duur, schommelt tussen de 95 (2005) en de 86 (2006) eenheden. Het aantal personen werkzaam met een contract van bepaalde duur steeg licht van 26 eenheden in 2005 tot 31 eenheden in 2006.

*Aantal personeelsleden per categorie en volgens statuut 2005-2006*

	STATUTAIREN		ONBEPAALENDE DUUR		BEPAALENDE DUUR		ART. 60 <sup>91</sup>	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
A (wetenschap.)	43	50	5	3	22	21		
A	1	2						
B	5	5	5	5		1		
C	39	40	20	21	2	7		
D	5	8	65	59	2	2	4	4
<b>Totaal</b>	<b>93</b>	<b>105</b>	<b>95</b>	<b>86</b>	<b>26</b>	<b>31</b>	<b>4</b>	<b>4</b>

**Personeel per niveau naar statuut 2005**

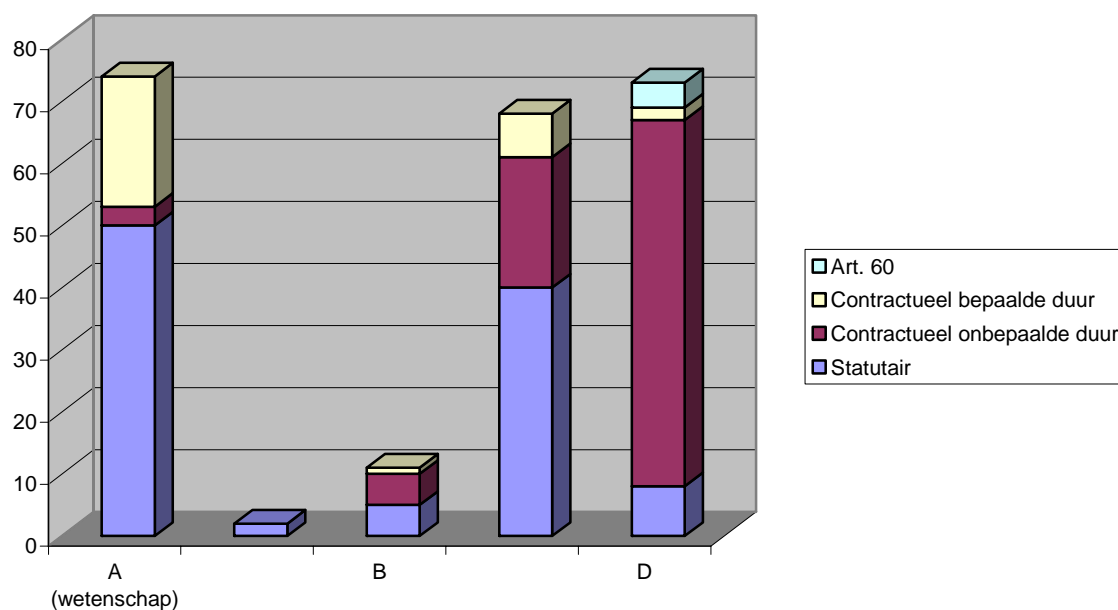


<sup>90</sup> Het personeel met een vervangingscontract op basis van 4/5 wordt in de categorie "onbepaalde duur" meegeteld, het personeel met een een vervangingscontract 100 % op basis van loopbaanonderbreking wordt in de categorie 'bepaalde duur' ingedeeld. De gedetacheerde leerkrachten hebben eveneens een statuut van "bepaalde duur" (jaarlijks verlengbaar), terwijl het personeel dat gedetacheerd is uit andere diensten (Duitse gemeenschap, RESTO, Congrespaleis) bij de categorie "onbepaalde duur" wordt ingedeeld. Het personeel met het statuut "art. 60" wordt als een afzonderlijke categorie opgegeven.

<sup>91</sup> Het betreft personen die door de OCMW's van omliggende gemeenten bij de respectieve rijksarchieven zijn tewerkgesteld in het kader van art. 60 § 7 van de OCMW-wet. Zij worden voornamelijk belast met werkzaamheden in het kader van conservering en ontsluiting.



### Personeel per niveau naar statuut 2006

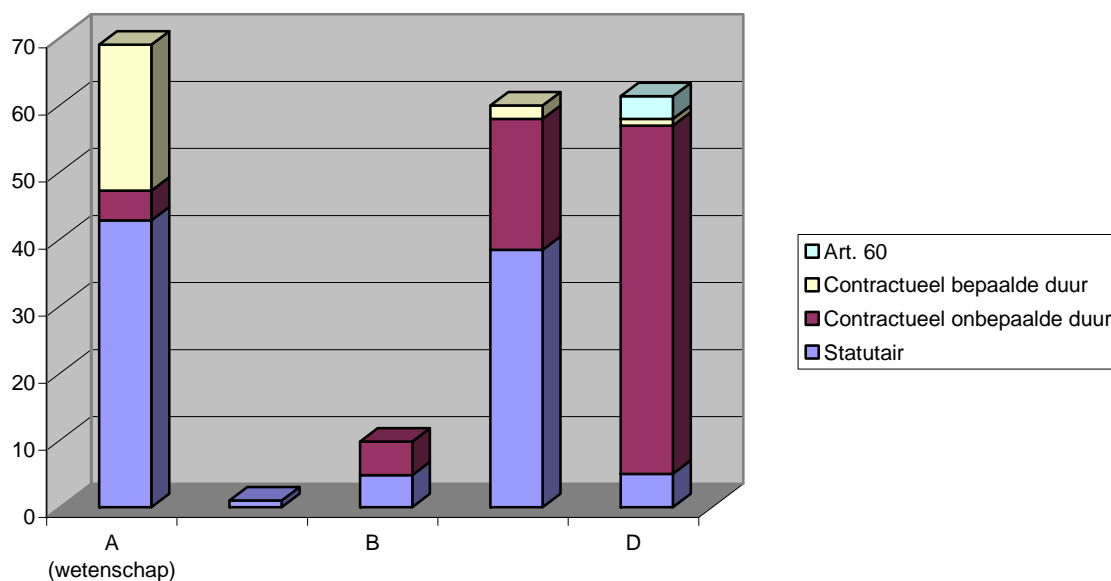


Wanneer we de tewerkstelling van de statutairen (in VTE) in ogenschouw nemen dan steeg de tewerkstelling van het aantal wetenschappelijke personeelsleden sterk van 42,80 VTE in 2005 tot 49,10 VTE in 2006. Voor de overige categorieën statutair personeel viel enkel een stijging waar te nemen voor de categorie D. Er werd geen evolutie van betekenis vastgesteld in de tewerkstelling, in VTE, voor de statutairen van niv. B en C en voor de contractuele personeelsleden. De verhoudingen bleven in de loop van de twee jaar stabiel.

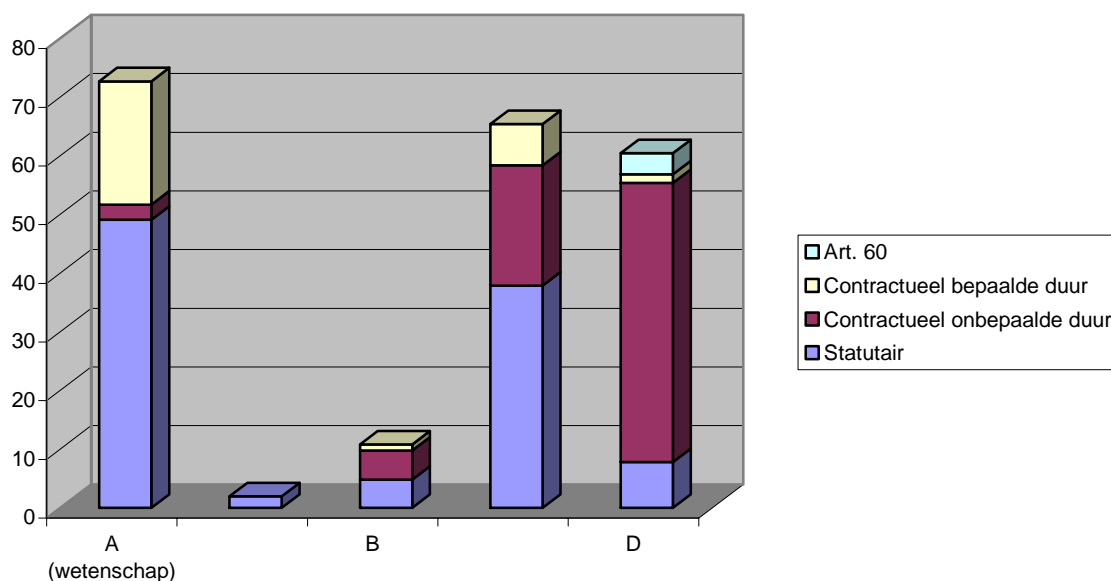
### Aantal personeelsleden (in VTE) per categorie en volgens statuut 2005-2006

	STAT		ONBEPAALENDE DUUR		BEPAALENDE DUUR		ART. 60	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
A (wetenschap)	42,80	49,10	4,40	2,60	21,80	21,00		
A	1	2						
B	4,80	4,80	5	5		1		
C	38,40	37,90	19,50	20,50	2	7		
D	5	7,80	51,91	47,57	1	1,50	3,40	3,60
<b>Totaal</b>	<b>92</b>	<b>101,60</b>	<b>80,81</b>	<b>75,67</b>	<b>24,80</b>	<b>30,50</b>	<b>3,40</b>	<b>3,60</b>

**Personeel per niveau naar statuut 2005  
in VTE**



**Personeel per niveau naar statuut 2006  
in VTE**



Minstens even belangrijk is de verhouding van de tewerkstelling tussen de verschillende diensten (Centrale Diensten (C.D.) en de nationale coördinatiediensten (afd. 1-3), aangeduid in de tabellen hierna met de afkorting 'Coord.') en departementen, waarbij onmiddellijk rekening moet gehouden worden met de tewerkstelling, in de laatste twee maanden van 2006, in de nieuw opgerichte coördinatiediensten (afdelingen 1-3). In het algemeen (alle personeelscategorieën samengenomen) werkte in de centrale diensten in 2006 beduidend minder personeel dan in 2005 (32 i.p.v. 40 in 2005). In afdelingen te Brussel (de transversale

afdelingen en de afdelingen van departement I) waren in 2005 49 personen werkzaam, in 2006 liep dit cijfer op tot 68. Het aantal personeelsleden in de departementen II en III bleef ongeveer gelijk, wat blijkt uit onderstaande tabel.

*Aantallen personeelsleden per categorie en per departement 2005-2006*

	C. D.		Coord.		Dept. I		Dept. II		Dept. III	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
A (wetenschap)	3	1		9	24	21	25	22	18	21
A	1	2								
B	6	7					1	1	3	3
C	19	13		8	12	15	14	15	16	17
D	11	9		1	13	14	28	28	24	21
<b>Totaal</b>	<b>40</b>	<b>32</b>		<b>18</b>	<b>49</b>	<b>50</b>	<b>68</b>	<b>66</b>	<b>61</b>	<b>62</b>

De tewerkstelling per departement, berekend naar VTE, geeft het volgende beeld: de tewerkstelling in de centrale diensten nam ook in VTE in 2006 licht af (in vergelijking met 2005) en de tewerkstelling in de departementen I, II en III bleef in de loop van de twee jaar vrijwel stabiel.

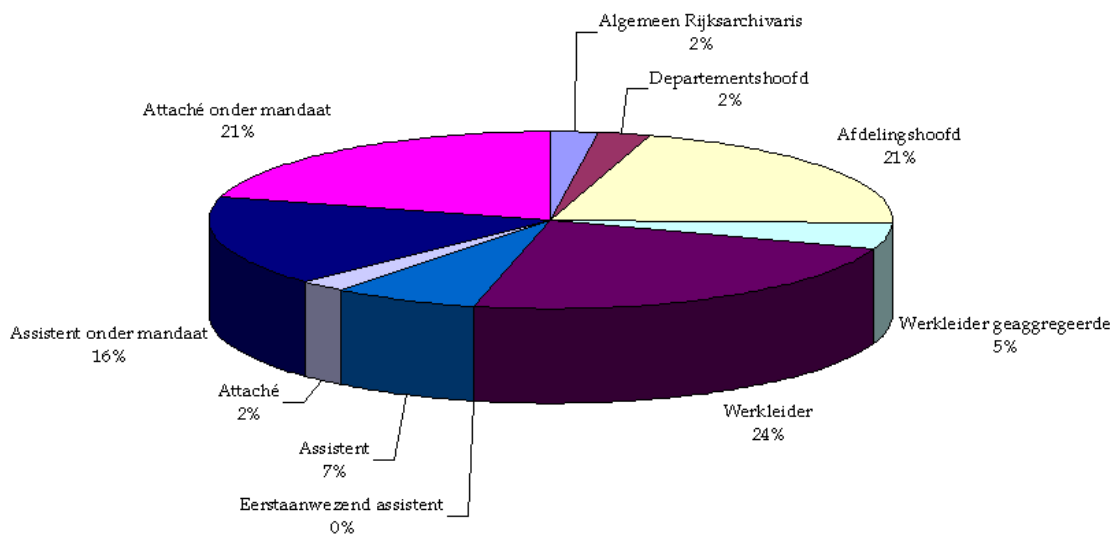
*Aantallen personeelsleden, in VTE, per categorie en per departement 2005-2006*

	C.D.		Coord.		Dept. I		Dept. II		Dept. III	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
A (wetenschap)	2,8	1		8,60	23,4	20,80	24,8	21,80	18	20,50
A	1	2								
B	6	7					0,8	0,80	3	3
C	18,6	12,6		8	12	14	13,8	14,80	15,5	16
D	10,65	8,66		1	11,6	12,50	19,82	22,07	19,24	16,24
<b>Totaal</b>	<b>39,05</b>	<b>31,26</b>		<b>17,6</b>	<b>47,00</b>	<b>47,30</b>	<b>59,22</b>	<b>59,47</b>	<b>55,74</b>	<b>55,74</b>

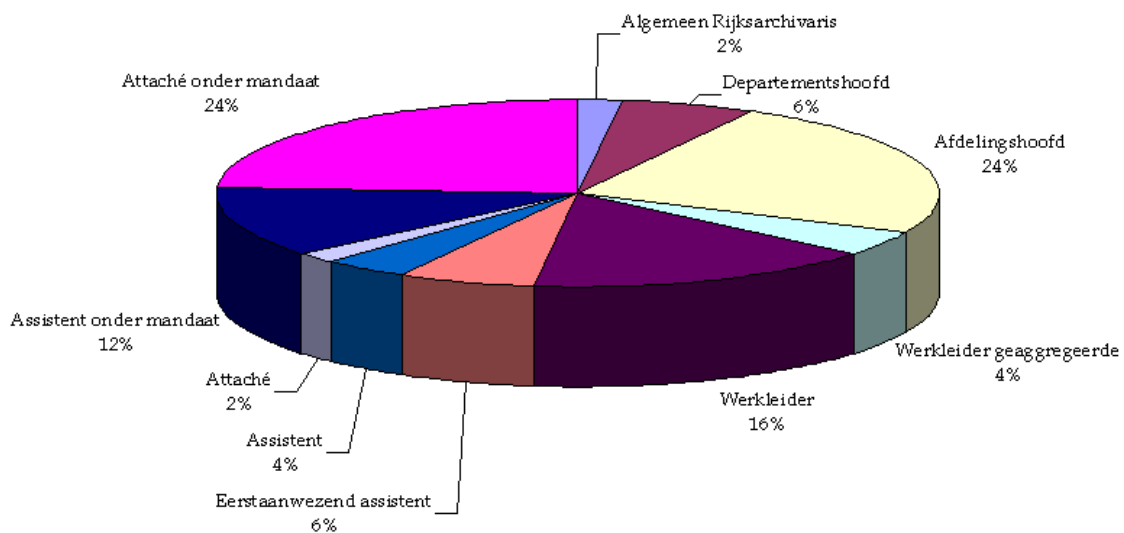
Binnen de categorie statutair wetenschappelijk personeel dient een onderscheid gemaakt te worden, overeenkomstig het statuut van het wetenschappelijk personeel van 1965, tussen de leidinggevendenden (Algemeen Rijksarchivaris, hoofden van de departementen en afdelingen) en de verschillende categorieën wetenschappelijke personeelsleden (van de graad van werkleider geaggregeerde tot attaché onder mandaat). Eind 2005 waren 43 statutaire wetenschappers in het Rijksarchief werkzaam (waarvan 11 leidinggevendenden<sup>92</sup>), eind 2006 50 (waarvan 16 leidinggevendenden)<sup>93</sup>. De overige wetenschappelijke personeelsleden (zie hoger) waren tewergersteld op contractuele basis. De instelling deed de afgelopen jaren ernstige inspanningen om zoveel mogelijk contractueel wetenschappelijk personeel aan te werven ter ondersteuning van bepaalde kerntaken, meer bepaald voor het wegwerken van de achterstanden inzake ontsluiting, de invoer van gegevens in het Archeionsysteem en de begeleiding van het digitaliseringsproject. Projectmedewerkers, belast met institutioneel onderzoek, de redactie van een archiefgids of de voorbereiding van een doctoraat, waren slechts beperkt inzetbaar voor het vervullen van kerntaken. Zij werden doorgaans voor 20 % van hun tijd ingezet voor archieftoezicht, ontsluiting en beschikbaarstelling.

<sup>92</sup> Ter vergelijking: het organogram van 2002 voorzagt in 21 leidinggevende functies.

<sup>93</sup> Ter vergelijking: het organogram van 2005 voorziet in 22 leidinggevende functies.



*Procentuele verdeling van het wetenschappelijk personeel 2005*



*Procentuele verdeling van het wetenschappelijk personeel 2006*

*Aantal wetenschappelijke personeelsleden (statutair) 2005-2006*

	31.12.2005	31.12.2006
Algemeen Rijksarchivaris	1	1
Departementshoofd	1	3
Afdelingshoofd	9	12
Werkleider geaggregeerde	2	2
Werkleider	10	8
Eerstaanwend assistent		3
Assistent	3	2
Attaché	1	1
Assistent onder mandaat	7	6
Attaché onder mandaat	9	12

*Wetenschappelijk personeel (statutair) per departement 2005-2006*

	C.D.		Coord.		Dept. I		Dept. II		Dept. III	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Algemeen Rijksarchivaris	1	1								
Departementshoofd						1	1	1		1
Afdelingshoofd				3	1	3	3	3	5	3
Werkleider geaggregeerde							2	2		
Werkleider	1				4	4	6	4		
Eerstaanwend assistent								1		2
Assistent							3	2		
Attaché					1					1
Assistent onder mandaat					3	3	1	1	3	2
Attaché onder mandaat				3	4	4	1		4	5

#### **2.1.4. OPLEIDING EN VORMING**

Zoals tijdens de vorige jaren werd de opleiding en permanente vorming gecoördineerd door twee opleidingsverantwoordelijken, met name voor de Nederlandstalige personeelsleden H. Van Isterdael en voor de Franstalige personeelsleden R. Depoortere.

##### **2.1.4.1. Organisatie van interne opleiding en vorming**

De instelling deed de afgelopen jaren ernstige inspanningen, mede in het kader van de uitvoering van het operationeel plan, voor de permanente vorming van het personeel. Hierna wordt een overzicht geboden van de in de loop van 2005 en 2006 genomen initiatieven of van de vormingstrajecten die reeds eerder startten en gecontinueerd werden.

##### **Klantvriendelijkheid**

In 2004 werd gewerkt aan de voorbereiding van een opleiding "klantvriendelijkheid" (*Vers un service personnalisé*) voor het niet-wetenschappelijk personeel werkzaam in de leeszaal. H. Van Isterdael (Rijksarchief te Leuven) had de leiding. Op 13 december 2004 aanvaardde OFO het voorstel van het Rijksarchief om de cursus te coördineren. OFO ondernam vooraf een bevraging van de klanten van een aantal rijksarchieven met als doel een sterkte-zwakte-analyse op te stellen en na een tweede bevraging, een jaar later, in staat te zijn het effect van de cursus te meten op de houding van de deelnemers. De bevraging van de studiezaalbezoekers gebeurde in de Rijksarchieven van Leuven, Brussel (Anderlecht) en Bergen. Elke cursist kreeg twee volle dagen opleiding. Voor Nederlandstalige personeelsleden (drie groepen, 38 personen, opleider M. Neckebroeck) ging de opleiding door op 14 en 21 maart, 4 en 11 april en

9 mei en 27 mei, voor Franstalige personeelsleden (drie groepen, 41 personen, opleider C. Staquet) op 4 en 11 april, 18 en 25 mei, 30 mei en 6 juni. Van de bevraging van de klanten (schriftelijk en interviews), die tijdens de maanden februari-maart 2005 werd georganiseerd, werd door Géraldine Binard van OFO een omstandig verslag opgemaakt met toevoeging van opmerkingen van de cursisten voor een verbetering van de klantvriendelijkheid. Op 24 november 2005 hield de heer Neckebroeck een uiteenzetting voor de diensthoofden van departement II over de bevraging, de opleiding en aandachtspunten voor de verbetering van de klantvriendelijkheid. In februari-maart 2006 is het resultaat van de opleiding gemeten door interviews met leeszaalbezoekers. Van deze opleiding werd op 15 mei 2006 een debriefing georganiseerd voor Franstalige collega's.

### **Behoud**

In het kader van het IPO-budget 2005 (minister van ambtenarenzaken, budget voor specifieke opleidingen), waaraan voor de eerste maal ook wetenschappelijke instellingen mochten deelnemen, werd door het Rijksarchief een project ingediend in het kader van het thema: "Opleidingsprojecten die het doorgeven van interne expertise kunnen stimuleren/ondersteunen". Het Rijksarchief stelde een opleiding behoudsmedewerker voor. Het materieel beheer van de aan het Rijksarchief toevertrouwde archieven is immers één van de kerntaken van de instelling. Alle basiskennis over de materiële aspecten van papierconservatie en restauratie waren immers verloren gegaan. Het project werd goedgekeurd bij K.B. van 8 juli 2005, waarbij aan de opleiding het bedrag van 12.700 € werd toegekend. De opleidingsverantwoordelijken kozen van bij het begin voor de *train-the-trainer-formule*, die het doorgeven van kennis en goede praktijken binnen de organisatie moest waarborgen. Na overleg tussen de opleidingsverantwoordelijken en de departementshoofden kregen twee groepen personeelsleden (Nederlandstalig en Franstalig, een beperkt aantal wetenschappers en niet-wetenschappers) de kans deel te nemen. De opleiding van 12 Nederlandstalige deelnemers ging door van oktober 2005 tot januari 2006. Een internationaal samengestelde groep van experts werd gevraagd om de opleiding te geven. De coördinatie van de opleiding lag in handen van Lieve Watteeuw, internationaal gerenommeerd deskundige. De deelnemers kregen tien dagen opleiding met als afsluiter een bezoek aan het restauratieatelier van het Zeeuws archief in Middelburg. De opleiding werd door de deelnemers als zeer positief ervaren, leidde tot structurele contacten met experts op het terrein van conservering en restauratie en leidde tot de publicatie van een geïllustreerd handboek getiteld *(Z)onder stof en (z)onder water. Basiscursus archiefbehoud voor de medewerkers van het Rijksarchief* (auteurs: M. Carnier en M. Preneel), een uitgave in de reeks *Miscellanea Archivistica Manuale* (2007). In 2006 werd de verworven kennis onder leiding van Lieve Watteeuw geëvalueerd en werden bedrijven uitgenodigd om hun producten voor te stellen. Hieruit volgde een vergelijkende prijsstudie opgemaakt door Patrick Haelters.

Een gelijkaardige opleiding voor de Franstalige collega's werd gecoördineerd door R. Depoortere en had plaats van 5 december 2005 tot februari 2006. De docenten, Belgische en Franse experts, archivariissen, restauratoren en onderzoekers gespecialiseerd in het domein van de biologische besmetting, de inrichting van archiefgebouwen, de materiaalkeuze inzake preventieve conservering, boden een bijzonder gevuld programma aan, zowel vanuit theoretisch als vanuit praktisch oogpunt. Praktische oefeningen vervulde de lessen, onder meer het grondig onderzoek van beschadigde archiefdocumenten met het aanleren van het stellen van een juiste diagnose. Het orgelpunt van de opleiding vormde het bezoek, o.l.v. Anne Liénardy, van het atelier voor de restauratie van grafische documenten van het *Institut de La Cambre*. De publicatie van M. Carnier en M. Preneel werd naar het Frans vertaald en verschijnt eveneens in 2007.

Volledigheidshalve voegen we hier aan toe dat parallel met het vormingstraject “behoud” het budget voor behoudsactiviteiten, naar aanleiding van de aangepaste begroting 2006, in twee luiken werd gesplitst. De respectieve Rijksarchieven konden 5 % van hun budget aan inbindwerk besteden en 15 % aan restauratie (in totaal was een budget van 137.000 € beschikbaar). Daarnaast werd een provisie aangelegd van 100.000 € voor de uitrusting van het uit te bouwen atelier voor eenvoudige behoudswerkzaamheden in het Algemeen Rijksarchief.

### **Digitalisering**

Gezien het belang van het verhogen van de technische competenties van het leeszaalpersoneel werd naar aanleiding van de aankoop van de documentscanners een opleiding verzorgd in verband met de digitalisering van documenten en het gebruik van de documentscanners (L. Verachten). Ook in de Rijksarchieven in de provincies werden bijkomende technische vormingssessies georganiseerd.

### **Leeszaalreglement**

De invoering van het leeszaalreglement, in juni 2006 vormde de aanleiding om voor de medewerkers belast met het onthaal van lezers een vooral praktische vorming aan te bieden in verband met de implicaties van het leeszaalreglement voor de dagelijkse werking van de studiezaal. Op 8 mei 2006 was er een studiedag voor de invoering van de nieuwe leeszaalrichtlijn voor alle Nederlandstalige leeszaalmedewerkers en -medewerksters met enerzijds toelichting en anderzijds rollenspel. Op 15 mei 2006 werd een gelijkaardige vorming voor de Franstalige medewerkers / medewerksters georganiseerd.

### **Toegankelijkheid van archieven**

In 2005 en 2006 organiseerde het Rijksarchief te Beveren opnieuw interne opleidingen voor het wetenschappelijk en technisch personeel over het gebruik van de toegangen en de procedures van aanmelding, mutatie en overdracht van archief. In september en oktober 2005 gingen in het Algemeen Rijksarchief verschillende opleidingssessies door over de invoer van gegevens in Archeion.

### **Bedrijfseerstehulp**

Begin 2006 werd, op aangeven van de preventieadviseur, beslist om een aantal medewerkers de gelegenheid te bieden bij de provinciale centra van het Rode Kruis een opleiding ‘bedrijfseerstehulp’ te volgen (EHBO-opleiding). Deze opleiding was nodig omdat het Rijksarchief een bij uitstek publieksgerichte instelling is en op alle mogelijke voorvallen dient voorbereid te zijn, zowel in verband met het welzijn van het eigen personeel als dat van de bezoekers. Elke dienst heeft twee medewerkers / medewerksters ingeschreven, waaronder minstens één persoon in de studiezaal actief is. De opleiding behelsde 20 uur theoretische en praktische lessen en 4 uur examen gespreid over twee halve dagen. Zij die in de proef slaagden, ontvingen een certificaat dat gedurende twee jaar geldig is. De kostprijs per inschrijving bedroeg 200 €. Niet alle gegadigden konden in 2006 de vorming volgen wegens gebrek aan plaatsen in bepaalde provinciale centra. 16 Nederlandstaligen, van elk Rijksarchief in de provinciën en het Algemeen Rijksarchief volgden de cursus. Vijftien behaalden het attest van bedrijfseerstehulpverlener. Een rondvraag in Vlaanderen leerde dat er voor het ogenblik geen bijkomende vraag is van personeelsleden om deze opleiding te volgen. In 2006 hebben 3 Franstalige collega’s de opleiding met vrucht beëindigd. De overige kandidaten, 7 Franstaligen en 2 Duitstaligen, kregen de kans de opleiding in de loop van de eerste helft van 2007 te volgen. Volledigheidshalve voegen we hieraan toe dat het personeel van het Rijksarchief verschillende vrijwillige brandweertochten

in zijn rangen telt, die uiteraard de vorming niet hebben gevolgd en die, meer dan wie ook, in staat zijn om in geval van crisis of ernstige interventies op passende wijze op te treden.

### **Andere**

P.-A. Tallier organiseerde op 27 september 2005, i.s.m. M. Preneel, een opleiding rond het gebruik van het "datamodel" (Stadsarchief Antwerpen) voor de opmaak van selectielijsten (18 deelnemers). R. Depoortere verzorgde een opleiding 'inleiding tot de archivistiek' (3 u) en 'behoud van archieven' (12 u) ten behoeve van 12 personeelsleden van het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht). Aan het personeel van het Rijksarchief te Beveren werd vorming gegeven over archieven van gevangenen (P. Drossens, 14 febr., 3 u.) en over archieven uit de periode vóór 1795 (S. De Smet, 20 juni 2005, 3 u.). In het Rijksarchief te Saint-Hubert werd gedurende een halve dag een interne opleiding 'brandbestrijding' georganiseerd (11 juli). B. Desmaele (Rijksarchief te Doornik) gaf aan de leden van het personeel les over het behoud van elektronische documenten (4 u.) en een inleiding over de voorbereiding van de invoer van gegevens in Archeion (5 u.).

In 2006 organiseerde L. De Mecheleer (diensthoofd algemene diensten) enkele opleidingen ten behoeve van het administratief en technisch personeel (werking van de leeszaal en belangrijkste bronnenreeksen (6 febr.) en inschrijven van lezers via Archeion (13 maart)). De diensthoofden en collega's in de provincies namen gelijkaardige initiatieven: M. Preneel (Rijksarchief te Beveren, behoud, Archeion, leeszaalreglement, gebruik documentscanner), B. Roose (Rijksarchief te Brugge, behoud), enz. R. Depoortere organiseerde eind 2006 verschillende opleidingssessies over archieftoezicht en het opstellen van inspectieverslagen en selectielijsten.

### **Samenwerkingsverbanden**

Volledigheidshalve voegen we aan deze rubriek toe dat het Rijksarchief, net zoals in vorige jaren, zijn medewerking verleende aan de opleiding *Master na Master Archivistiek: Erfgoed- en Hedendaags Documentbeheer* (V.U.B, i.s.m. Ugent, KUL en UA) voor het begeleiden van studenten bij hun inventarisatieopdrachten. De stages omvatten ca. 300 uren per stagiair en lopen normaliter van november tot april of mei. Zowat alle Rijksarchieven in departement I en II begeleiden studenten. De begeleiding van stagiairs vormt een bijkomende inspanning voor de archivarissen van het Rijksarchief maar loont de moeite. De meerwaarde voor de instelling wordt gevormd door de ontsluiting van bestanden (en de eventuele publicatie van een toegang) en biedt de mogelijkheid om goede krachten te 'ontdekken' en eventueel na het beëindigen van de opleiding aan te werven, wat in het verleden reeds meermaals is gebeurd. In departement III werden occasioneel en tijdelijk stagiaires bibliotheconomie begeleid. M. Vandermaesen en P. Drossens ontvingen in het Rijksarchief te Beveren op geregelde tijdstippen kleine groepen medewerkers van de zgn. 'mobiele archiefploegen' van de FOD Justitie.

#### **2.1.4.2. Deelname aan opleidingen**

Het personeel wordt aangemoedigd om bij OFO (Opleidingsinstituut van de Federale Overheid) vormingscursussen te volgen die aansluiten bij hun taken. In 2005 volgden drie medewerkers een taalcursus Nederlands of Frans. Eén medewerker volgde een basisopleiding tijdsmanagement (6 u), een ander de basisopleiding 'postbakoefening'. In 2006 volgde H. Deceulaer lessen Spaans aan het Cervantes-instituut en C. Six volgde lessen Duits. Een personeelslid van de vzw Celida, met wie het Rijksarchief een samenwerkingsovereenkomst heeft, volgde opleidingen Windows, Internet en Word XP. C. Vancoppenolle volgde in 2006 een opleiding 'contractmanagement' bij het Instituut van de Overheid.



In 2006 werd evenwel de beslissing genomen om de archivariissen onder mandaat niet langer te verplichten een aantal cursussen bij OFO te volgen (o.m. administratief en grondwettelijk recht, talen, enz.), hoe interessant deze vorming ook is voor elke federale ambtenaar. Er werd voor geopteerd om de stagiairs zoveel mogelijk een interne opleiding aan te bieden (o.m. over de basisprincipes van de archivalistiek, over interne procedures, enz.), gegeven door ervaren archivariissen. De ervaring leert dat deze interne opleiding meer aansluit bij de kerntaken van de archivariissen onder mandaat en direct effect sorteert ten aanzien van de kwaliteit van de bereikte resultaten. Na de bevestiging in rang A krijgen alle statutaire archivariissen voldoende opleidingskansen, eventueel ook in het buitenland, voor zover ze direct verband houden met de opdrachten binnen de instelling. Nieuw in 2006 was verder dat voor vorming een budget van 100.000 € op de begroting werd ingeschreven.

Het merendeel van de competentietests en gecertificeerde opleidingen werd in 2004 georganiseerd. Ook in 2005 en 2006 heeft een aantal leden van het technisch en administratief personeel cursussen gevolgd met het oog op het afleggen van hun competentietest (niv. D en niv. C). 65 personeelsleden van niveau D werden in 2006 in een functiefamilie ingedeeld; 58 onder hen volgden een gecertificeerde opleiding. De dossiers werden beheerd door de HR-dienst die de inschrijvingen verzorgde via het systeem ITMA. De ICT-dienst heeft de databank van het personeel aangepast om de invoering van nuttige gegevens uit het elektronisch personeelsdossier te vergemakkelijken.

#### **2.1.4.3. Deelname aan studiedagen in het kader van de opleiding en vorming<sup>94</sup>**

R. Nijssen en M. Van der Eycken volgden op 24 november 2005 een studiedag over calamiteitenplannen (Mechelen). Verschillende Vlaamse collega's waren aanwezig op de studiedag van 14 maart 2005, georganiseerd in het Rijksarchief te Beveren, over het IAVA-project, op de studiedag te Kortrijk over bedrijfsarchieven en bedrijfshistorisch onderzoek (7 okt.), op de studienamiddag over *Het archief van Sint-Baafs en bidsom Gent* (Gent, 14, okt.) en op de VVBAD-studiedag te Gent over *Het archiefreglement in de praktijk* (14 dec.). M. Therry was aanwezig op de studiedag *Water in de kelder. Wat te doen bij waterschade?*, georganiseerd door Culturele Biografie Vlaanderen (Mechelen, 27 okt. 2005). H. Van Isterdael volgde een tweedaagse opleiding over 'Beter communiceren (verbaal, non-verbaal) met collega's en/of klanten' en een sessie 'productinformatie' bij de firma Vandenbroele over digitalisering van de burgerlijke stand. L. De Mecheleer volgde diverse opleidingen in verband met erfgoedbeheer en publiekswerking. F. Antoine nam deel aan colloquia over *De erfenis van 1830. België, Nederland en het her-denken van de scheiding, 1830-2005* (Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen en Kunsten van België, 28 jan. 2005), *Lokale en Provinciale Politiek* (faculteit politieke wetenschappen Ugent, 16 maart) en *Les prémices de l'identité belge avant 1830* (Brussel, Algemeen Rijksarchief, 29 sept.). P.-A. Tallier nam deel aan het colloquium *Vers une relance du mécénat en Belgique* (Federaal Parlement, Brussel, 3 juni 2005). C. Six en M. Jacquemin waren aanwezig op de studiedag in Roubaix rond sportarchieven (*Sport: from archive to history*, 9 juni 2005). Op een studiedag over het *Publiek domein. Over archiefinstellingen en hun publiekswerking*, georganiseerd door Culturele Biografie Vlaanderen, waren E. Huys (Rijksarchief te Kortrijk) en G. Coppieters (Algemeen Rijksarchief) aanwezig (20 jan. 2005). E. Huys en M. Therry namen deel aan de studiedag *Bouwen en verbouwen van archiefbewaarplassen*, georganiseerd door het West-Vlaams

---

<sup>94</sup> Hier wordt geen melding gemaakt van de congressen en colloquia die reeds eerder werden vermeld.

Archievenplatform WAP (Oostende, 21 maart). K. Van Honacker bezocht studienamiddagen over publiekswerking in Brussel (20 jan.) en Antwerpen (28 jan.), en was aanwezig, net zoals vele andere Vlaamse collega's, op de Brabantse Archivarissendag ('s-Hertogenbosch (NL), 18 nov.) en op de DIVA-studiedag over de 'monitoring van bezoekers' (Rotterdam, 8 dec.). E. Houtman was aanwezig op een studiedag in Averbode, georganiseerd door het Forum voor Kerkelijke Archieven in Vlaanderen Fokav (29 apr.) en H. Callewier, M. Carnier en E. Houtman volgden de uiteenzettingen tijdens de studiedag over religieuze archieven en didactisch erfgoed (Fokav, O.-L.-V.-Waver, 4 nov. 2005). Op de studiedag over schoolarchieven, georganiseerd door Fokav was R. Nijssen aanwezig (4 nov.). Een tiental collega's was aanwezig op het Duits-Nederlands-Belgisch symposium *Personen, Geschichte, Archive* te Brauweiler (7-8 juni 2005) en op het Vlaams-Zeeuw Archivarissenoverleg te Goes op 24 oktober 2005. M. Preneel, M. Carnier, V. Soens en L. Druetz participeerden aan de 5<sup>de</sup> *Journées des archives*, georganiseerd te Louvain-la-Neuve en gewijd aan de vorming van archivariissen (*La formation des archivistes*, 9 mei 2005). C. Vancoppenolle volgde samen met D. Vandaele de referaten gehouden op de studiedag *Patrimoniale informatie, een buitenkans voor de academische wereld* (Brussel, 24 febr.) en nam deel aan het colloquium over de geschiedenis van de Nationale Bank (Brussel, 22 nov.). B. Roose was aanwezig op een studiedag over *Architectuur- en atelierarchieven* (KADOC, Leuven, 27 mei). M. Therry was aanwezig op twee bijeenkomsten die in het teken stonden van het beheer van audiovisuele archieven, nl. op het colloquium *La conservation des archives sonores* (Bergen, Mundaneum, 25 nov.) en op het symposium over audiovisuele archieven, georganiseerd door de AVA-sectie van DIVA (KNAW, Amsterdam, 7 dec.). Verschillende collega's vertegenwoordigden het Rijksarchief op het BeNeLim-convent (Belgisch-Nederlands-Limburg-convent) dat op 1 juni 2005 in Tessenderlo-Averbode doorging. H. Van Isterdael en E. Put waren aanwezig op de studiedag rond erfgoedbeleid, georganiseerd door BRAK (Tienen, Stadsarchief, 21 febr.).

H. Deceulaer en K. Van Honacker namen op 17 maart 2006 deel aan een studiedag over adellijke archieven in Hingene en eerstgenoemde ook aan de studiedag *Economy and Society of the Low Countries in the Pre-Industrial Period* (Antwerpen, 21 apr.). Een tiental Belgische collega's was aanwezig op het Nederlands-Duits-Belgisch Archievenoverleg te Trier (16-17 mei 2006) dat gewijd was aan het Bologna-proces en de archiefopleidingen, calamiteitenplannen en kosten-baten in archieven. G. Coppieters en L.A. Bernardo y Garcia vertegenwoordigden het Rijksarchief op het colloquium *Action, Mémoire et Histoire. Les archives des hommes politiques contemporains* (Parijs, 20-21 okt.). C. Six was aanwezig op het internationaal colloquium gewijd aan Siegfried Bing (Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, 14-15 mei). De Franstalige collega's kwamen op 30 november 2006 in het Rijksarchief te Bergen samen rond het thema *Externalisation de l'archivage* in het kader van de *Journée d'études franco-belge*. P.-A. Tallier volgde het seminarie *Histoire et mémoire*, georganiseerd door SOMA (Brussel, 21 juni 2006). M. Nuyttens was aanwezig op een informatiesessie over *Archieven en het openbaar domein*, georganiseerd door C. de Moreau de Gerbehaye op 31 januari 2006. H. Van Isterdael was aanwezig op een informatiesessie over brandbestrijding (Groot-Bijgaarden). Verschillende collega's brachten op 1 december 2006 een werkbezoek aan het nieuwe magazijn KADOC II te Heverlee. K. Van Honacker organiseerde een studienamiddag in het Algemeen Rijksarchief rond de kwaliteitsmonitor 2005 (16 febr.) waarop vertegenwoordigers van alle Rijksarchieven aanwezig waren. Ze volgde zelf tal van studiedagen over *Publiekswerking* (Mechelen, 2 febr.), *Erfgoed en publieksontsluiting* (Leuven, 16 maart), *Beheer en restauratie van archieven* (Ekeren, 22 maart), *ISAAR (CPF)* (Antwerpen, 28 april), *Erfgoededucatie in SO* (Brussel, 5 okt.) en *Virtueel publiek en cultuurparticipatie* (Antwerpen, 20 okt.). M. Carnier, E. Put, S. De Smet, P. Drossens en M. Preneel namen eveneens deel aan de VVBAD-studiedag rond ISAAR (CPF). M. Preneel

volgde de uiteenzettingen en het debat op de studiedag *Openbaarheid en privacy* (12 dec.). M. Vandermaesen nam deel aan een studiedag van het Forum voor Afgestudeerden Archivistiek FAAD (20 mei) en M. Nuyttens was aanwezig op een studiedag over calamiteiten (Brussel, Algemeen Rijksarchief, 6 maart) en *Zorg geboden* (Brugge, 17 nov.). B. Roose woonde enkele studiedagen bij over preservatie en conservering en over architectuurarchieven. J. Derwael woonde de studiedag bij over *Archives d'entreprises entre gestion patrimoniale et vieille technique* (Louvain-la-Neuve, 21 apr.) en het colloquium *Een tipje van de sluier. Kortrijkse Kunstwerkstede Gebroeders De Coene* (Kortrijk, 24 nov. 2006). C. Vancoppenolle vertegenwoordigde de instelling op de studiedag rond het project OSIRIS (Ministerie van Financiën) (5 dec.) en nam deel aan de VVBAD-studiedag rond verhuizen vanarchieven (*De eerste doos...*, Stadsarchief Antwerpen, 12 dec.), waaraan o.m. E. Put zijn medewerking verleende. Zij woonde verder een studievoormiddag over conservatie bij in het Stadsarchief Sint-Niklaas (27 nov.). E. Put nam deel en was spreker op de VVBAD-studiedag *Vertaalslagen: de afhandeling van vragen van archiefbezoekers in klassieke en digitale onderzoeksomgevingen* (Antwerpen, 11 sept. 2006).

#### **2.1.4.4. Studiebezoeken aan buitenlandsearchieven. Stages in het buitenland**

Van 6 april tot 15 juni 2005 volgden C. Six, S. Dubois en F. Antoine de internationale archiefstage in Parijs. R. Depoortere bracht op 31 mei 2005 een werkbezoek aan het magazijn van het *Staatsarchiv Hamburg*. K. Van Honacker bezocht op 1 juli 2005 het gemeentearchief van Rotterdam. Verschillende collega's brachten een werkbezoek aan het Zeeuws Archief in Middelburg (7 juli, 20 okt.). B. Desmaele bezocht de nieuwe magazijnruimten van de *Archives départementales du Nord* (Lille, 23 aug.). E. Put reisde naar de Notre Dame University (US, Indiana) waar hij op 4 april 2005 twee lezingen gaf, waaronder één over een archivistisch onderwerp: *Archival intelligence and postmodern archival science*. S. Dubois reisde naar Washington voor onderzoek in de Library of Congress in het kader van het inventarisatieproject over dearchieven van de familie van Mercy-Argenteau (17 aug.-7 sept. 2005). Claude de Moreau de Gerbehaye bezocht het depot van de 'Archives départementales des Yvelines' op 31 maart 2005.

Op 16 januari 2006 brachten K. Van Honacker, M. Preneel, M. Therry, M. Carnier, H. Van Isterdael, E. Put, P. Haelters, B. Roose, F. Van Laethem, A. Vansteelant en F. Verheeke een werkbezoek aan het Zeeuws Archief in Middelburg (NL) in het kader van de opleiding 'materiële zorg'. Op die dag brachten K. Velle en M. Nuyttens een bezoek aan de *Archives départementales du Nord* te Rijsel. G. Janssens bracht begin november 2006 een bezoek aan de *Archivo Nacional de la República de Cuba* in het kader van een buitenlandse missie, georganiseerd door de Minister van Wetenschapsbeleid. K. Van Honacker nam deel aan de workshop *Handvest Dienstverlening* (Rotterdam, 15 nov.). S. De Smet was aanwezig op het symposium *De Scheldeforten Lillo en Liefkenshoek* (Rotterdam, 29 sept. 2006). G. Janssens nam deel aan het internationaal symposium, georganiseerd door de Academia europea de Yuste, over "De toekomst van Europa" ('La Europa social y de los Ciudadanos') en hield er een lezing over het onderwerp *Records are crucial for holding us accountable* (Yuste, 19 juni 2006).

#### **2.1.5. OCCASIONELE MEDEWERKERS**

Tal van taken werden in 2005 en 2006 uitgevoerd door een brede schare 'occasionele medewerkers' in het kader van welomschreven projecten. Het gaat om vrijwilligers, om medewerkers art. 60, voor wie het Rijksarchief een overeenkomst sluit met een OCMW-bestuur van een gemeente uit de buurt van het Rijksarchief, personen die een werkstraf moeten ondergaan en tenslotte jobstudenten.

Vrijwilligers kunnen nuttig werk verrichten op de terreinen waaraan het Rijksarchief met zijn huidige personeelsbezetting geen prioriteit kan verlenen. De inzet van vrijwilligers is uiterst nuttig voor het beter toegankelijk maken van het archief, voornamelijk door het maken van nadere toegangen op seriële archieven.

In 2005 zetten verschillende vrijwilligers zich in het Rijksarchief te Antwerpen zich in voor de nadere ontsluiting van staten van goed en aanverwante documenten uit de archieven van de schepenbanken en dorpsbesturen, van notarisakten uit de 18<sup>de</sup> en 19<sup>de</sup> eeuw, van de verzameling doodsberichten, van militie-, schepen- en parochieregisters. Het Rijksarchief te Antwerpen biedt vrijwel permanent onderdak aan een groep van een 8-tal trouwe vrijwillige medewerkers. Een tiental andere vrijwilligers werken voornamelijk thuis. In de Rijksarchieven te Beveren, Hasselt en Leuven boden vrijwilligers vooral ondersteuning aan het leeszaalpersoneel op zaterdag. In het Rijksarchief te Brugge werd het project “West-Vlaamse huwelijksakten” (tientallen vrijwilligers die vooral thuis werken) onder leiding van N. Cornille verdergezet. Eind 2005 werd de informatie uit 9.500.000 akten in de databank ingevoerd. In het Rijksarchief te Gent ontsloot een vrijwilliger de omvangrijke collectie overlijdensberichten. Een vrijwilliger maakte in Hasselt regestenlijsten van oorkonden. In het Rijksarchief te Leuven hield een vrijwilliger zich bezig met het stempelen van archieven (1 dg per week), in Ronse werden, dankzij de inzet van een vrijwilliger, aangiften van nalatenschappen nader toegankelijk gemaakt. Een trouwe bezoeker van het Rijksarchief te Aarlen maakte de parochieregisters van Bouillon en omliggende gemeenten nader toegankelijk en in Namen werd een inventaris gemaakt van een deel van het archief van de mijnadministratie. Een groep vrijwilligers, werkzaam in het Rijksarchief te Saint-Hubert, bereidde een pedagogisch dossier voor rond het thema *Une seigneurie ecclésiastique en Ardenne: l'abbaye de Saint-Hubert pendant les temps modernes*. R. Doms verrichte vrijwilligerswerk in de centrale bibliotheek van het Rijksarchief, J. Ockeleij startte de ontsluiting van het hedendaags gemeentearchief van Asse en een groep enthousiaste lokale vorsers zette de ontsluiting verder van de notarisarchieven van Waals-Brabant (aanvankelijk nog onder leiding van A. Vanrie, nadien onder het toezicht van C. de Moreau de Gerbehe).

In het Rijksarchief te Beveren werden grote inspanningen gedaan om via het OCMW van Sint-Niklaas aan medewerkers art. 60 (100 %) en medewerkers in het kader van het zgn. ‘springplankproject’ (22 u./week, nadien 4/5 werkweek) een zinvolle taak aan te bieden. Twee personen art. 60 waren in 2005 in Beveren werkzaam, de ene tot 1 maart, de andere tot 31 juli 2005. Vanaf 27 juli konden drie personen tot het tewerkstellingsprogramma “springplankproject” toetreden, vanaf 19 september een bijkomend personeelslid. Voor de begeleiding van al deze medewerkers werden 323 contact- of begeleidingsuren getotaliseerd. Voor de begeleiding van het personeelslid art. 60 van het Rijksarchief te Bergen werden 5 begeleidingsuren geregistreerd.

Werkstraffen werden in 2005 enkel uitgevoerd in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) (prestaties: 395 u; begeleiding door het personeel: 30 u) en Beveren (8 personen, prestaties: 371 u, begeleiding: 58 u). In het Rijksarchief te Aarlen werden voor 303 uur autonome werkstraffen uitgevoerd (3 personen, begeleiding: 1 u per dag/persoon).

In 2005 werden 41 jobstudenten aangeworven voor het verrichten van vooral materieel werk. Drie jobstudenten werden tewerkgesteld door de Centrale directie en belast met de structurering van gidsen ter voorbereiding van on-line toegangen voor de website (archiefgidsen Namen, Brugge, Beveren, Antwerpen en Ronse) en met de voorbereiding van de stockverkoop op 23-24 september. Tien jobstudenten verrichtten werkzaamheden in

het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief te Brussel. Hun taken waren zeer divers: herverpakken van sekwesterafarchieven en archieven van de vreemdelingenpolitie, etiketteren van mappen en dozen, intikken van inventarissen, invoeren van archiefbeschrijvingen, ontstoffen en vlakken van archief van de Grote Raad van Mechelen, enz. De 18 studenten die in de Rijksarchieven in Vlaanderen en de 10 studenten die in de Rijksarchieven van departement III werden tewerkgesteld kregen analoge taken toebedeeld: merken van dozen, verpakken en verhuizen van archiefbestanden, etiketteren. Ook zij werden belast met eenvoudige onsluitingsopdrachten, met het uitvoeren van controles in de magazijnruimten of met de ordening van de bibliotheek. In 2006 werd aan 88 jobstudenten een contract aangeboden. 19 jobstudenten werden door L. Verachten (Centrale directie) ingeschakeld in het project "digitalisering parochieregisters Waals-Brabant en Namen" en voor de reorganisatie van de stock van de publicaties. De 13 jobstudenten van departement I werden belast met materiële zorg, nummering en etikettering van verpakkingen, klassament van dossiers en invoer van gegevens in databanken. In departement II (27 studenten) lag het accent vooral op het inhalen van achterstanden inzake (her)verpakking, (her)ordenen en (her)inventarisatie van archieven; in departement III (29 studenten) op de materiële zorg, selectie en klassament van ongeordend archief, de invoer van steekkaarten, bestandsopnames en -controles.

#### **2.1.6. HR-BELEID OP NIEUWE WEGEN**

In het operationeel plan van de instelling wordt veel aandacht besteed aan het HR-beleid. Naast relatief nieuwe aandachtspunten die reeds in 2005 aan bod kwamen, zoals welzijn op het werk, vorming en het creëren van een aantrekkelijk werksfeer, werden vooral in 2006 initiatieven genomen ter verbetering van het HR-gebeuren. De nieuwe initiatieven die vooral in de tweede helft van 2006 werden genomen hebben veel te maken met de versterking van de HR-dienst door de aanwerving van twee nieuwe medewerkers (niv. A in juni en niv. C in nov. 2006).

Op 16 januari 2006 werden een nieuw arbeidsreglement en een huishoudelijk reglement ingevoerd. Beide teksten werden door de leden van het Basisoverlegcomité aangenomen. Op hetzelfde moment ontving elk personeelslid ook een persoonlijke badge. De invoering, vanaf het werkjaar 2005 (maar uitvoering in 2006), van het zgn. personeelsplan (personeels-enveloppe en enveloppe van eigen middelen) verplichtte ons ertoe om de prioriteiten in verband met aanwervingen en bevorderingen nog beter te definiëren en te verantwoorden. De databank van het personeel (elektronische personeelsfiches) werd aangepast en verder aangevuld. De automatisering van de gegevens werd verbeterd. Voor elke aanwerving van contractueel personeel werden vooraf profielen opgesteld en selectiejury's samengesteld die op een uniforme manier rapporteerden over de rangorde van de kandidaten. Voor de statutaire aanwervingen werd rekening gehouden met een aantal nieuwe kwaliteitseisen die van hogerhand (POD Wetenschapsbeleid, Selor) werden opgelegd. De rapportering in verband met de beoordeling van kandidaten voor een betrekking van statutair attaché of assistent of in verband met bevorderingen binnen het wetenschappelijk kader, gebeurde vanaf 2006 uitvoeriger en op een gestandaardiseerde wijze. Om de administratieve last in verband met de recruteringen van personeel bij de respectieve operationele diensten te verminderen werden maatregelen genomen om het beheer van de verschillende fasen van de recruteringen te vereenvoudigen. De dossiers in verband met de recruteringen werden geüniformeerd. Er werd een monitoringsysteem ingevoerd in verband met de bezoldigingen per project of per budgetlijn en per maand. De modelformulieren en bestanden, beheerd door het personeel van de HR-dienst, werden binnen een gemeenschappelijke directory samengebracht. In het kader van de optimalisatie van de verwerking van de gege-

vens in verband met aan- en afwezigheid, volgden de medewerkers van de HR-dienst een opleiding over het systeem 'Amano' (controle van de werktijden). In de loop van 2006 werden verschillende maatregelen genomen om de kwaliteit van het onthaal van nieuwe medewerkers te verbeteren. H. Coppens zette zich in voor de redactie van een onthaalbrochure die eind 2006 gereed was en begin 2007 werd verspreid (ook via intranet). Eind 2006 werden de ambtenaren van niv. D in functiefamilies ingedeeld en ingeschreven voor de gecertificeerde opleidingen. Ook werden de voorbereidingen van de invoering van het MEDEX-systeem opgevolgd (controle van de afwezigheden wegens ziekte) en werd het ITMA-systeem ingevoerd voor alle opleidingen (gecertificeerde of niet-gecertificeerde). Een werkgroep boog zich over de inventaris van taken en competenties in verband met een reeks functies van de personeelscategorieën C en D (Rijksarchieven). De personeelsdienst verleende verder logistieke steun bij de organisatie van evenementen die voor het personeel werden georganiseerd (uitgebreide nieuwjaarsrecepties, barbecue in juli 2006).

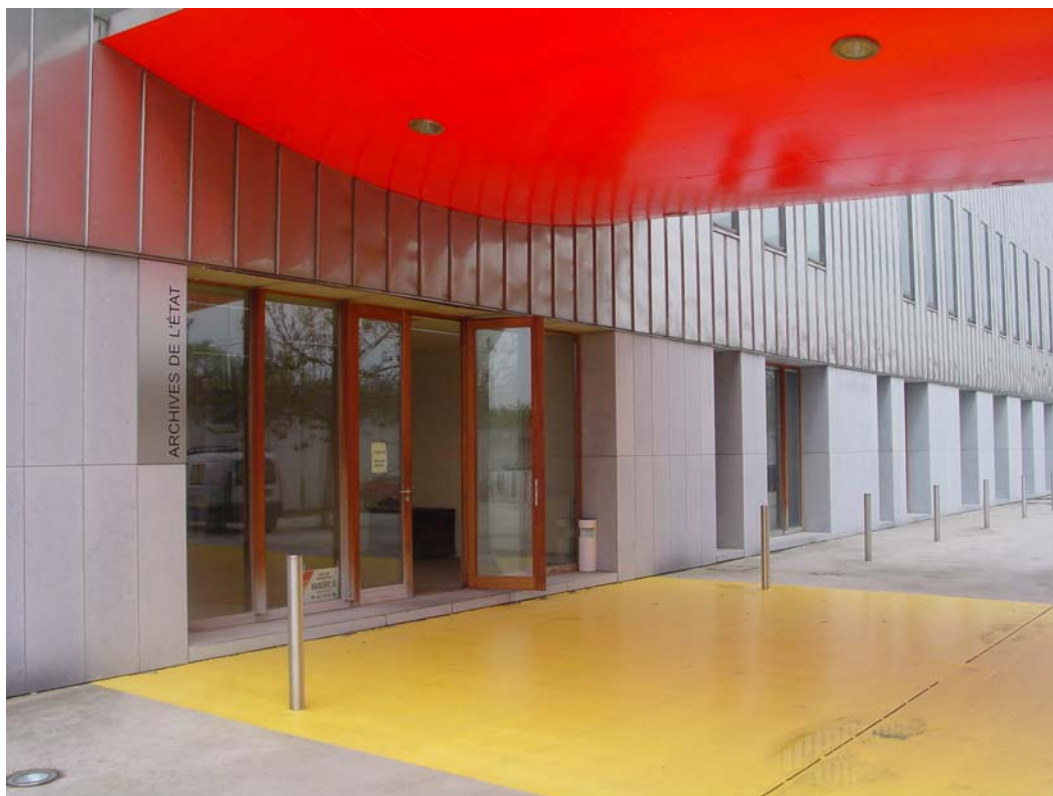




*Barbecue voor het personeel juli 2006.*

## 2.2. GEBOUWEN

### 2.2.1. TOESTAND VAN DE GEBOUWEN



*Rijksarchief te Bergen.*

#### **Centrale Directie en departement I (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief te Brussel (Anderlecht))**

Het gebouw van het **Algemeen Rijksarchief** in de Ruisbroekstraat is nu bijna veertig jaar oud en nagenoeg volledig met archieven gevuld. Vooral de publieksruimten en de kantoren behoeven een dringende renovatie. Het Algemeen Rijksarchief kampt ook met een gebrek aan ateliers voor behoud en materiële bewerking van archieven. Reeds in 2005 werd het plan opgevat om de verdieping 0 opnieuw in te richten om ruimte te creëren voor een restauratieatelier en een klasseerzaal. Met de Regie der Gebouwen werden in de loop van 2005-2006 afspraken gemaakt voor kleine aanpassings- en herstellingswerkzaamheden (liften, asbestverwijdering, klimaatregeling in de kantoren en magazijnruimten, uitrusting van compactussystemen, vervanging branddeuren en verlichtingsarmaturen, preventie van waterinsijpeling, verluchting van het serverlokaal, aanpassing branddetectiesysteem, vervanging van sanitaire installaties, vervanging van toegangsdeuren enz.). Deze afspraken werden slechts gedeeltelijk nagekomen.

Het Algemeen Rijksarchief heeft nog de beschikking over een hulpgebouw in de **Hopstraat** te Brussel. Dit gebouw van een voormalige drukkerij werd door de Regie der Gebouwen ingericht om tijdelijk archieven van de Europese Commissie (tot september 2005) op te nemen en om als hulpdepot voor het Instrumentenmuseum en het Algemeen Rijksarchief te fungeren. De Regie der Gebouwen heeft concrete plannen om de bewaarcondities voor archieven te verbeteren en kantoren, een leeszaal en bijkomende depotruimte in te richten.



Na intens lobbywerk bij diverse instanties werd het stedenbouwkundig attest afgeleverd dat de start van de zgn. derde fase (inrichting van leeszaal, kantoren en sanitair) mogelijk moest maken, maar tot dit ogenblik werden de noodzakelijke kredieten voor het uitvoeren van de werken niet vastgelegd. Ook over de aanpassing van de klimaatregeling, de plaatsing van bijkomende compactussystemen en de extra beveiliging van het gebouw is er geen duidelijkheid. In de maand oktober 2005 werden de sleutels van de garage en van de inkom van het gedeelte Vandenbrandenstraat (gebouw Haseldonckx) aan het Algemeen Rijksarchief overhandigd. Dit maakte dat het Rijksarchief toegang kreeg tot de grote garagepoorten, de liften en het sanitair. Vooral de beschikking over een lift maakte de driewekelijkse transporten voor het personeel meer leefbaar. De officiële overdracht van het gebouw had plaats op 1 januari 2006. In de loop van het jaar werden de meest elementaire veiligheidsmaatregelen genomen en vooral facturen betaald. Voor de ingebruikname van het tweede Rijksarchief te Brussel was het wachten op de aanwerving van bijkomend personeel (personeelsplan 2007) dat o.m. belast zou worden met de reorganisatie van de magazijnen, op de verhuis van bestanden uit het Algemeen Rijksarchief en de uitrusting van kantoren en publieksruimten, maar vooral op de uitvoering van een reeks werken die door de Regie waren beloofd.

Het gebouw te **Anderlecht** werd in 2002 in gebruik genomen. Het voldoet echter niet aan de minimumeisen inzake bewaring van archieven. Noch in 2005, noch in 2006 werden structurele verbeteringen aan het gebouw aangebracht, enkel dringende aanpassingswerken om de meest dringende nood te lenigen (brandbeveiliging in het trappenhuis en in enkele magazijnen, plaatsen van dubbel glas en rolluiken voor de vensters in de magazijnen, aanpassingen aan de verwarmingsinstallatie aan de vigerende veiligheidsnormen, enkele aanpassingswerken in de kelderverdieping (geurhinder), kleine aanpassingswerken ter voorkoming van vochtinfiltratie in de magazijnen en ter verbetering van de verluchting van de leeszaal).

## **Departement II - Vlaamse Rijksarchieven**

Voor het Rijksarchief te **Antwerpen** bestaan sedert het begin van de jaren 1990 verbouwingsplannen. De depotruimte zal vergroten van 8 tot 22 strekkende kilometer en de leeszaal tot 120 zitplaatsen. Ook het aantal kantoren en polyvalente ruimten voor het publiek wordt aanzienlijk uitgebreid. De plannen zijn sinds april 2004 met inbegrip van de plannen voor de nutsvoorzieningen, de binnenafwerking en de ICT-infrastructuur klaar en de bouwvergunning werd reeds in april 2003 verleend (een verlenging van de bouwvergunning met twee jaar werd in juli 2006 bekomen). Een derde vergunning na het verstrijken van deze termijn lijkt problematisch. Een openbare aanbesteding had plaats maar de werken werden niet aangevat, noch in 2005, noch in 2006. Bij het afsluiten van dit jaarverslag was het nog steeds wachten op het vrijmaken van kredieten om deze werken ook effectief te laten uitvoeren.

Het Rijksarchief te **Beveren** is gevestigd in een voormalige kazerne. Tussen 1973 en 1986 werden oude gebouwen afgebroken en nieuwe depots gebouwd. Het gebouw dat dienst deed als leeszaal en kantoorruimte bleef bewaard. Hoewel vier bouwfases waren gepland, namelijk drie magazijnen en een gebouw met leeszaal en kantoorruimte, werden er tot op heden maar twee magazijnen (fase een en twee) gebouwd. Die zijn respectievelijk in 1977 en 1981 in gebruik genomen. De renovatie van het kantoor- en leeszaalgedeelte (blok 61) werd in 2005 gerealiseerd, tot ieders tevredenheid overigens. Verder werden in 2005 door tussenkomst van de Regie herstellingswerken uitgevoerd in de magazijnen (sanitair, liftkokers, branddeuren).

Het Rijksarchief te **Brugge** dat eveneens tot de nok gevuld is, kijkt reeds geruime tijd uit naar een nieuwe locatie. Het is de bedoeling dat het Rijksarchief te Brugge over enkele jaren zijn intrek kan nemen in de Langestraat en aan de Predikherenrei te Brugge. Het gaat gedeeltelijk om een renovatie (hotel Verriest in de Langestraat) en deels om een nieuwbouw aan de Predikherenrei, naast het nieuwe justitiehuis. Het project kreeg van de Regie der Gebouwen de naam "De Predikheren" mee. Minister M. Verwilghen, Minister van Wetenschapsbeleid, bracht op 18 februari 2005 een bezoek aan de site. In het nieuwe Rijksarchief zou plaats zijn voor ca. 30 strekkende km. archief en ruime kantoor- en publieksruimten (40 zitplaatsen voor originele en 60 zitplaatsen voor gedigitaliseerde archieven). Sinds 1999 werd heel wat voorbereidend werk verricht dat resulteerde in een nota i.v.m. het bouwprogramma en een draaiboek van de Regie der Gebouwen, opgesteld in 2004, waarin alle technische informatie is opgenomen. De bouwplannen werden sindsdien nog licht gewijzigd, maar hebben thans hun definitieve vorm gekregen. Eind 2006 kwam dit dossier in een stroomversnelling. Het dossier werd klaargemaakt voor een principebeslissing door de Ministerraad (begin 2007).



*Het middeleeuwse Geraard de Duivelsteen biedt onderdak aan het Rijksarchief te Gent.*

Het Rijksarchief te **Gent**, op dit ogenblik gehuisvest in het Geraard de Duivelsteen uit de 13<sup>de</sup> eeuw (gerestaureerd in de 19<sup>de</sup> eeuw) en in het bijhorende gebouw waar de leeszaal en de burelen zijn ondergebracht (1904), moet verhuizen omdat het gebouw wellicht een andere bestemming zal krijgen. Het gelijkvloers (leeszaal en sanitair) en de eerste verdieping (kantoren) van het administratiegebouw zijn na de renovatie van 2002-2003 in voortreffelijke staat. De tweede verdieping, trapzaal en kelderverdieping (= conciërgerie) verkeren evenwel nog steeds in een vervallen toestand. In 2005 werden enkele noodzakelijke aanpassingswerken uitgevoerd.<sup>95</sup> De Regie is echter sinds eind 2004 op zoek naar een nieuwe locatie. Het Rijksarchief stelde in 2005 een behoefteprogramma op voor een depotruimte van 35 tot 40 km. en aangepaste publieksruimten, kantoren en ateliers. Diverse scenario's passeerden de revue: Kouterpoort, Zuiderpoort, Bagattenstraat (ex-Volvo-garage, eigendom van de Staat) en Bagattenstraat (kadastragebouw (eigendom van de Staat, aangevuld met de voormalige Saab-garage (door de Staat aan te kopen)). De verschillende mogelijke nieuwe locaties werden door het Rijksarchief bezocht, de voor- en nadelen van de projecten tegenover elkaar afgewogen en het dossier werd in het najaar van 2006 door de Regie der Gebouwen, in samenwerking met het Rijksarchief klaargemaakt voor een principebeslissing door de Ministerraad (begin 2007). De voorkeur van het Rijksarchief ging naar één van de twee locaties in de Bagattenstraat, o.m. wegens de nabijheid van de universiteit (vakgroepen geschiedenis).

Het gebouw van het Rijksarchief te **Hasselt** is een modern en goed uitgerust archiefgebouw dat in 1999 in gebruik werd genomen. De Regie der Gebouwen zorgde in 2005 voor een aantal kleinere herstellingswerken aan sanitair en inrichting. Tevens werden belangrijke herstellingswerken aan het plat dak van het gebouw aan de straatzijde uitgevoerd.

De overeenkomst tussen de stad Kortrijk en de minister van Nationale Opvoeding en Cultuur van 7 april 1964, waarbij het Rijksarchief te **Kortrijk** onderdak kreeg in een stadsgebouw, werd in maart 2003 door de stad opgezegd met het oog op het sluiten van een huurovereenkomst met de Regie der Gebouwen. In februari 2004, februari 2005 en februari 2006 werd de overeenkomst telkens voor de duur van één jaar verlengd, in afwachting van een nieuw akkoord. De stad liet ondertussen onderzoeken of het ruimtelijk behoeftenprogramma 2005-2015 in het bestaande gebouw kan gerealiseerd worden. Op 28 september 2005 werd duidelijk dat de stad bereid was te investeren in het gebouw in ruil voor huur (langdurig huurcontract). De opslagcapaciteit van de magazijnen zou uitgebreid worden van ca. 5 km. naar ca. 7,3 km. en de capaciteit van de leeszaal zou aangepast worden (van 40 naar 60 zitplaatsen). Het Rijksarchief stelde in maart 2006 een lijst van uit te voeren werken op, opdat de Regie op basis daarvan een voorstel van huurprijs en huurcontract zou kunnen opmaken. De onderhandelingen over het huurcontract waren eind 2006 nog niet afgerond.

De oprichting van het Rijksarchief te **Leuven** is een gevolg van de splitsing van de provincie Brabant in 1995. Het is gehuisvest op de gelijkvloerse verdieping van het Villerscollege, tevoren ook Carnoy-instituut genoemd. Het gebouw dateert van de jaren 1757-1764 en werd in de jaren 1991-1995 volledig gerenoveerd. Het werd door het Rijksarchief in gebruik genomen in december 2001. De magazijnruimte in het oude gebouw

---

<sup>95</sup> Twee defecte circulatiepompen van de centrale-verwarmingsketels van het magazijn werden vervangen. De defecte beluchtingsgroep werd hersteld. Het defecte expansievat van de centrale verwarming van het administratiegebouw werd vervangen. De loopwielen van de hydraulische lift in het administratiegebouw werden vervangen.



is beperkt en ten dele onbruikbaar als gevolg van vochtproblemen. Alle beschikbare ruimte is maximaal ingenomen. In de gangen, tot zelfs in de ruimte voor de toiletten, staan rekken gevuld met archief. De toestand van de kelderverdieping is zorgwekkend. De wateroverlast neemt toe zonder dat kan ingegrepen worden. Omwille van procedures die lopen voor de rechtbank mag aan de bestaande toestand niets gewijzigd worden. Het water in de kelder zorgt eveneens voor problemen met het brandalarm. Het Rijksarchief had in de loop van 2005 en 2006 te kampen met frequent vals alarm. De beveiligingsfirma vindt de zaak hopeloos en ziet af van interventies zolang de wateroverlast niet opgelost is. De bouw van een nieuw archiefdepot van ca. 60 km. werd in 2005 voltooid, maar voor de afwerking werden tot op heden geen kredieten vastgelegd, waardoor vijf jaar na de ingebruikname van de archiefbewaarpplaats nog steeds archieven van Vlaams-Brabant in het Rijksarchief te Beveren zijn opgeslagen. De aanbesteding voor de afwerking van de kantoren en de depotruimten had plaats op 9 februari 2006.



*Wateroverlast in het Rijksarchief te Leuven.*

In uitvoering van het KB van 28 november 1963 gaf de stad **Ronse** onderdak aan een Rijksarchief voor het arrondissement Oudenaarde, vanaf 1964 gevestigd op de Hoge Mote en sedert 1993 in een school in de Van Hovestraat. Op 8 augustus 2003 werd de overeenkomst van 1964 tussen de stad Ronse en de Staat opgezegd met dezelfde motivering als in Kortrijk. In december 2005 werd een poging gedaan om te onderhandelen met de stad over een betere huisvesting en om het Rijksarchief op een andere locatie onder te brengen (synergie met andere erfgoedinstellingen zoals het stedelijk museum) in ruil voor een huurcontract (met de Regie der Gebouwen). De situatie in Kortrijk en Doornik moest hier tot voorbeeld strekken. De onderhandelingen werden niet afgerond.

### Departement III – Waalse Rijksarchieven en Rijksarchief in de Duitstalige Gemeenschap

Het Rijksarchief te **Aarlen** is gevestigd in een relatief nieuw gebouw dat werd betrokken in 1980. In 2005 werden belangrijke aanpassingswerken uitgevoerd aan de liften. In de lente van 2006 werden de façades gereinigd en de buitenzijde van de ramen onderhouden.

Het Rijksarchief te **Luik** is gevestigd in een in 1986 opgericht gebouw dat twee jaar later in gebruik werd genomen. Dit moderne gebouw is voorzien voor de bewaring van 35 km. archief en uitgerust met een grote, luchtige leeszaal en diverse publieksruimten. In 2005 en 2006 werden nauwelijks onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Het gebouw van het Rijksarchief te **Hoei** werd ter beschikking gesteld door de stad om er in uitvoering van het KB van 1963 een arrondissementeel Rijksarchief in onder te brengen. Het functioneren in een beschermd historisch pand dat structureel te klein is en niet aan de veiligheidsnormen beantwoordt, is niet vol te houden, ook niet na de kleine aanpassingswerken die de stad in 2004 liet uitvoeren. Na een negatief verslag over de werkomstandigheden in het Rijksarchief te Hoei door het plaatsvervangend departementshoofd (verslag van A. Minke van 27 juni 2005) en na een ontluisterend auditverslag over de veiligheidssituatie in het gebouw door twee experts inzake brandveiligheid (verslag van P. Marchoul van RACM Consult en J.C. Quertinmont van de Brusselse brandweer van 8 december 2005) adviseerden zowel de Beheerscommissie als de Wetenschappelijke Raad om de Minister van Wetenschapsbeleid te verzoeken het contract met hoogdringendheid op te zeggen. Het kabinet drong echter aan op onderhandelingen met de stad om een poging te doen vooralsnog naar een oplossing op korte termijn te zoeken (uitbreidings- en aanpassingswerken). Op 27 januari 2006 werd een geactualiseerd behoefteprogramma voor het Rijksarchief aan de stad overgemaakt dat door de stad zou worden onderzocht (collegebesluit van 30 januari). De stad beloofde een technische en financiële behoeftestudie op te stellen. Op 9 juni 2006 nam het college een principebeslissing om een tijdspad op te stellen voor de renovatie van het Minderbroederklooster en het uitvoeren van aanpassingswerken (budget 2007). De werken zouden in 2011 worden afgerond. In afwachting van de uitvoering van de werkzaamheden werd besloten om de dienst van het Rijksarchief te Hoei tijdelijk onder te brengen in het Rijksarchief te Luik. Op 18 december 2006 stemde het college in met de verhuis naar Luik van de archieven die in het Rijksarchief te Hoei bewaard werden, met inbegrip van de archieven van de stad. De verhuis zal in de lente van 2007 plaatsvinden.

In 2004 werd het nieuwe gebouw van het Rijksarchief te **Bergen** in Grands Prés zo goed als afgewerkt. Het moest onderdak bieden aan 36 km. archief en werd uitgerust met publieksvoorzieningen voor meer dan 100 lezers. Het Rijksarchief werd formeel gebruiker van het nieuwe gebouw op 1 juli 2005. In het najaar 2005 werd het gebouw verder uitgerust (meubilair e.d.). De verhuis van de archieven, de bibliotheek en het meubilair had plaats tijdens de laatste maanden van 2005 en in het voorjaar 2006. De leeszaal werd op 25 april 2006 voor het publiek geopend. De plechtige inhuldiging van het nieuwe Rijksarchief had plaats op 29 mei in aanwezigheid van Vice-Eerste Minister D. Reynders.



*De leeszaal in het nieuwe gebouw van het Rijksarchief te Bergen, met vooraan het gedeelte voor de raadpleging van originele documenten, achteraan de tafels met microfilmtoestellen.  
Er is plaats voor 125 bezoekers.*

Het Rijksarchief te **Namen** werd in 1930 gevestigd in een industrieel gebouw. Ondanks de veelvuldige pogingen van de opeenvolgende diensthoofden om naar een nieuwe locatie te kunnen verhuizen, is het Rijksarchief er nog steeds in ondergebracht. Het gebouw is te klein en niet aangepast voor een rationeel archiefbeheer. Het Rijksarchief te Namen is sedert een twintigtal jaren niet meer in staat zijn wettelijke taken te vervullen en de veiligheidsrisico's zijn er immens, zowel voor het personeel en het publiek als voor de archieven. De Minister van Justitie was gealarmeerd door de berichten dat de notarissen hun minuten en repertoria niet langer aan het Rijksarchief konden overdragen. Samen met de Regie der Gebouwen werd naar mogelijke oplossingen gezocht. In de tweede helft 2006 stelde de Regie der Gebouwen een dossier samen (met het behoefteprogramma van het Rijksarchief) met het oog op een principebeslissing door de Ministerraad (begin 2007).

Het Rijksarchief te **Saint-Hubert** kan beschikken over een derde van het gebouw van de oude abdij. De onderhoudskosten moeten gedeeld worden met de provincie Luxemburg en het Waals gewest die een deel van het gebouw huren. Het vertrek van de diensten van het Waals Gewest uit het gebouw, noopte het Rijksarchief tot onderhandelingen met de ambtenaren van de provincie voor een herverdeling van de lokalen. Onderhandelingen met de Regie werden gestart voor het uitvoeren van dringende aanpassingswerken (elektriciteit, brandveiligheid, onderhoudswerken, enz.).

Het Rijksarchief te **Doornik** is een arrondissementeel Rijksarchief in uitvoering van het Koninklijk Besluit van 1963. Het gebouw dat nu door de stad wordt ter beschikking gesteld, voldoet niet langer qua opslagcapaciteit en publieksvoorzieningen. De stad stelt voor te verhuizen naar de gebouwen van de uitgeverij Casterman met een depotruimte van 12 tot 15 km. op voorwaarde dat de Regie der Gebouwen de nieuwe locatie in huur neemt. In november 2005 werd aan de Regie een behoefteprogramma overgemaakt. Na



onderhandelingen tussen het Rijksarchief, de stadsdiensten en de Regie werd eind 2006 het dossier afgerond met het oog op een principebeslissing door de Ministerraad in verband met de realisatie van een renovatie in de Castermansite in ruil voor een huurcontract met een looptijd van 20 jaar.

Het Staatsarchiv in **Eupen** werd in 1988 opgericht in een gebouw van de stad Eupen. Sedert 2001 liepen onderhandelingen voor het huren van het bestaande gebouw. Het dossier raakte in het najaar 2006 in een stroomversnelling. De regering regulariseerde de toestand bij een beslissing van de Ministerraad van 19 oktober 2006.

Het Rijksarchief te **Louvain-la-Neuve** werd in 1999 opgericht. De plannen voor de nieuwbouw waren klaar sedert 1998. De erfpachtovereenkomst tussen de Regie der Gebouwen en de Université Catholique de Louvain werd gesloten in 2000. De werken werden pas eind 2006 afgerond. De ingebruikneming is voorzien voor 2007.



*Het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve: de werf.*

## 2.2.2. VLOEROPPERVLAKTE

Alle gebouwen van het Belgische Rijksarchief beslaan samen iets meer dan honderdenvierduizend (104.457) vierkante meter (situatie op 31 december 2006). Dit is een stijging van ongeveer 4000 vierkante meter in vergelijking met eind 2004. Ongeveer driekwart (71,51 %) daarvan of 74.696 m<sup>2</sup> wordt ingenomen door magazijnen. De oppervlakte van de publieksruimten bedraagt 9.211 m<sup>2</sup> (8,81 %), zijnde 4.319 m<sup>2</sup> voor de leeszalen en 4.892 m<sup>2</sup> voor tentoonstellingszalen, ontvangstruimten en andere polyvalente ruimten. Kantoren, ateliers en ruimten voor archiefbewerking leggen beslag op 6.895 m<sup>2</sup>. De resterende 13.868 m<sup>2</sup> (13,10 %) zijn technische ruimten, sanitair, gangen en liften.

Qua vloeroppervlakte springen het Algemeen Rijksarchief (23.637 m<sup>2</sup>) en het Rijksarchief te Beveren (19.231 m<sup>2</sup>) er uit, op verre afstand gevolgd door het Rijksarchief te Luik (11.334

m<sup>2</sup>), het hulpdepot in de Hopstraat in Brussel (6.820 m<sup>2</sup>), het nieuwe Rijksarchief te Bergen (7.675 m<sup>2</sup>) en het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) (6040 m<sup>2</sup>). De overige archiefbewaarplaatsen hebben een oppervlakte van 4.000 tot 1.000 m<sup>2</sup>.

*Vloeroppervlakte van de gebouwen van het Rijksarchief op 31.12.2006*

Archiefbewaarplaats	Depots	Leeszalen	Tentoon- stellings- ruimten	Kantoren, ateliers en andere	Technische ruimten, sanitair	Totale opper- vlakte	%
<b>Dept. I Brussel</b>							
Algemeen Rijksarchief	14760	575	869	2544	4889	23637	22,63
Algemeen Rijksarchief - Hopstraat	6375	246	72	62	65	6820	6,53
Koninklijk Paleis Brussel (Anderlecht)	601	65	0	0	10	676	0,65
	4315	795	0	395	535	6040	5,78
<b>Totaal</b>	<b>26051</b>	<b>1681</b>	<b>941</b>	<b>3001</b>	<b>5499</b>	<b>37173</b>	<b>35,59</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>							
Antwerpen	1310	153	0	237	325	2025	1,94
Beveren	16692	271	0	454	1815	19231	18,41
Brugge	1802	141	100	190	598	2800	2,68
Gent	2400	77	0	188	583	3247	3,11
Hasselt	2615	170	83	181	732	3781	3,62
Kortrijk	1500	119	30	125	746	2520	2,41
Leuven	411	365	0	293	357	1425	1,36
Ronse	769	91	0	89	129	1078	1,03
<b>Totaal</b>	<b>27499</b>	<b>1386</b>	<b>213</b>	<b>1757</b>	<b>5283</b>	<b>36107</b>	<b>34,57</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>							
Arlon	2998	116	162	302	58	3636	3,48
Huy	462	54	0	20	81	617	0,59
Liège	7108	264	1656	825	1481	11334	10,85
Mons	5289	413	728	441	804	7675	7,35
Namur	2374	141	685	119	0	3319	3,18
St.-Hubert	1269	112	42	124	267	1814	1,74
Tournai	662	107	22	117	142	1050	1,01
Eupen	984	45	443	189	71	1732	1,66
<b>Totaal</b>	<b>21146</b>	<b>1252</b>	<b>3738</b>	<b>2137</b>	<b>2904</b>	<b>31177</b>	<b>29,85</b>
<b>Algemeen totaal</b>							
<b>Rijksarchief</b>	<b>74696</b>	<b>4319</b>	<b>4892</b>	<b>6895</b>	<b>13686</b>	<b>104457</b>	<b>100,00</b>
<b>%</b>	<b>71,51</b>	<b>4,13</b>	<b>4,68</b>	<b>6,60</b>	<b>13,10</b>	<b>100,00</b>	

### 2.2.3. BERGCAPACITEIT VAN DE ARCHIEFDEPOTS

Het Belgisch Rijksarchief beschikt over een totale bergcapaciteit van bijna 344.000 strekkende meter legplanken. Het grote verschil met de in het jaarverslag 2004 opgegeven bergcapaciteit (voor archieven én bibliotheek) (295 km.) wordt vooral verklaard door het feit dat de capaciteit van het hulpdepot in de Hopstraat niet werd opgegeven, voornamelijk wegens een gebrek aan betrouwbare cijfers, en door de aanzienlijke toename van de bergcapaciteit van het (nieuwe) Rijksarchief te Bergen (13 km. op 31 dec. 2004, ca. 33 km. eind 2006). Ook bergruimte die in 2004 niet als 'bergruimte voor de opslag van archieven en



bibliotheek' dienst deed, maar er in feite wel voor geschikt en uitgerust is, werd nu wel meegerekend. Bijna 249 km bergcapaciteit wordt thans ingenomen door archieven en bibliotheek. Dit cijfer wijkt om een aantal redenen af de totale omvang van de historische informatie beheerd door de instelling (zie hoger: ca. 242,7 km.). Dit verschil kan als volgt worden verklaard: de wijze waarop men de omvang van de archiefbestanden meet (d.w.z. het totaal van de verpakkingseenheden) is niet dezelfde als de wijze waarop men het totaal van de ingenomen ruimte berekent (d.w.z. de omvang van de verpakkingseenheden verhoogd met de relatief kleine vrije ruimten die zich na elk archiefbestand bevinden). Bovendien moet men steeds rekening houden met een foutenmarge. Archieven en boekwerken kunnen niet altijd in aaneengesloten gehelen worden geplaatst en hierbij moet verwezen worden naar de gevolgen van talloze interne verhuisoperaties en van verpakkingsoperaties, e.d. Een opslagruimte voor archieven en bibliotheken is geen statisch maar een dynamisch gegeven. Een goede indicator voor de efficiëntie van de berging is het aantal strekkende meter dat per vierkante meter kan worden opgeslagen. Op dit vlak kampen de Belgische Rijksarchieven met een aantal handicaps: de meeste gebouwen zijn verouderd en mobiele rekken in een compacte opstelling zijn nog zeldzaam. Zij zijn enkel beschikbaar in de Rijksarchieven te Hasselt en Bergen. De gemiddelden liggen daardoor bijna alle onder de minimale norm van 5 à 7 strekkende meter per vierkante meter.

Voor acquisitie is dus nog een reserve beschikbaar van een goede 95 km. Generaliserend kan men stellen dat de Rijksarchieven voor ruim 72 % bezet zijn en dat 28 % beschikbaar blijft. De reserve van iets meer dan 95 km. is niet gelijk over het gehele land gespreid: 37 km. is beschikbaar in Brussel (vnl. in het depot in de Hopstraat), 28 km. in de Vlaamse Rijksarchieven (vnl. dankzij Beveren) en bijna 30 km. in de Waalse Rijksarchieven (vnl. in Bergen en Luik).

Bij deze cijfers en bij de onderstaande tabel dienen evenwel de volgende kanttekeningen te worden geplaatst. De cijfers inzake bergcapaciteit en vrije ruimte voor het Algemeen Rijksarchief (Algemeen Rijksarchief) zijn vrij nauwkeurige schattingen. De 5 km vrije ruimte wordt vrij gehouden voor bestanden die in 2007 uit de Hopstraat zullen overgebracht worden (ca. 4 km.) en om de gevolgen op te vangen van het (her)verpakken van archieven (de omvang van ongeordend archief neemt na ontsluiting en verpakking toe met een factor 1,5 tot 2). Ook met de aangroei van de bibliotheek (150 tot 200 strekkende meter per jaar) dient rekening gehouden te worden. De depotruimte van het Koninklijk Paleis is sinds geruime tijd gesatureerd. Er wordt naar bijkomende opslagruimten gezocht. Het 'hulpdepot' aan de Hopstraat, dat, naast het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) wordt uitgebouwd als een volwaardig nieuw Rijksarchief (Rijksarchief te Brussel II (Haseldonckx)) is nog niet volledig uitgerust. Op verschillende verdiepingen dienen nog rekken geplaatst te worden. (vaste rekken en/of compactussystemen). Gehoopt wordt dat de capaciteit voldoende groot zal zijn om de vele km. archieven die zich thans nog bij de FOD's en parastatalen bevinden en die voor permanente bewaring in aanmerking komenn in de loop van de volgende jaren te kunnen opslaan. In 2007 bijvoorbeeld zal de overdracht afgerond worden van ca. 10 km. archieven gevormd door een Directoraat-generaal van de FOD Binnenlandse zaken (archieven oorlogsschade) en er zijn ook gesprekken aan de gang voor de overdracht van archieven van het militair gerecht.

Wat de gegevens voor departement II (Vlaanderen) betreft is het duidelijk dat de bouw van nieuwe Rijksarchieven (Gent, Brugge) of de afwerking van lopende en aangekondigde projecten (Leuven, Antwerpen (grondige renovatie), Kortrijk (renovatie en uitbreiding van de capaciteit) dringend nodig zijn. Het jaar 2007 zal een belangrijk jaar worden om de talloze bouw- en renovatiedossiers op de (politieke) agenda te plaatsen. De burger aanvaardt niet

langer dat bepaalde archieven, gevormd binnen het ressort, elders worden bewaard. Wat de bergcapaciteit in departement III betreft, is de nood het hoogst in het Rijksarchief te Namen, dat sinds jaren met nijpend plaatsgebrek en met ernstige veiligheidsproblemen kampt en waar men geconfronteerd wordt met het ongeduld van notarissen en diverse overheden die sinds verschillende jaren archieven aan het Rijksarchief wensen over te dragen (justitie, financiën). Ook de Rijksarchieven te Doornik en Eupen hebben hun 'verzadigingspeil' bereikt. De uitbreiding van het Rijksarchief te Luik (bijkomende depotruimte) zal wellicht in de loop van de volgende jaren nodig zijn. Het Rijksarchief te Bergen is voorlopig het enige Rijksarchief in Wallonië met voldoende capaciteit, en dit voor minstens 30 jaar.

*Bergcapaciteit van de Rijksarchieven in strekkende meter op 31.12.2006<sup>96</sup>*

Archiefbewaarplaatsen	Totale capaciteit in str. m.	Ingenomen door archief en boeken in str. m.	Reserve (beschikbaar) in str. m.
<b>Dept. I Brussel</b>			
Algemeen Rijksarchief	70000	64904	5096
Algemeen Rijksarchief -Hopstraat	38000	7000	31000
Koninklijk Paleis	3000	3000	0
Brussel (Anderlecht)	17252	16149	1103
<b>Totaal</b>	<b>128252</b>	<b>91053</b>	<b>37199</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>			
Antwerpen	6041	5805	236
Beveren	64000	41684	22316
Brugge	8304	7575	729
Gent	8100	7730	370
Hasselt	13065	10655	2410
Kortrijk	6221	5110	1111
Leuven	1407	1407	0
Ronse	4617	3778	839
<b>Totaal</b>	<b>111755</b>	<b>83744</b>	<b>28011</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>			
Arlon	16080	11483	4597
Huy	2402	2402	0
Liège	27811	19623	8188
Mons	32740	19002	13738
Namur	9179	9143	36
St.-Hubert	8312	5949	2363
Tournai	3658	3178	480
Eupen	3685	3249	436
<b>Totaal</b>	<b>103867</b>	<b>74029</b>	<b>29838</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>343874</b>	<b>248826</b>	<b>95048</b>

In de lineaire capaciteitsberekeningen is geen rekening gehouden met de kaartenkasten. Het Rijksarchief beschikt voor de berging van kaarten en tekeningen over 4072 laden van ca. 100 à 110 cm. breed, 80 à 100 cm. diep en 5 à 10 cm. hoog.

<sup>96</sup> De cijfers in cursief zijn een benaderende opgave.

*Bergcapaciteit in kaartenkasten op 31.12.2006*

Archiefbewaarplaats	Totaal aantal laden	Totaal aantal vrije laden	Percentage gevuld met kaarten
<b>Dept I Brussel</b>			
Algemeen Rijksarchief	1206	17	98,59
Koninklijk Paleis	216	5	97,69
Brussel (Anderlecht)	0	0	
<b>Totaal</b>	<b>1422</b>	<b>22</b>	<b>98,45</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>			
Antwerpen	290	128	55,86
Beveren	90	41	54,44
Brugge	370	0	100,00
Gent	109	0	100,00
Hasselt	135	44	67,41
Kortrijk	70	5	92,86
Leuven	24	9	62,50
Ronse	122	28	77,05
<b>Totaal</b>	<b>1210</b>	<b>255</b>	<b>78,93</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>			
Arlon	414	141	65,94
Huy	10	0	100,00
Liège	90	11	87,78
Mons	690	99	85,65
Namur	196	81	58,67
St.-Hubert	20	7	65,00
Tournai	20	1	95,00
Eupen	75	0	100,00
<b>Totaal</b>	<b>1440</b>	<b>340</b>	<b>76,39</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>4072</b>	<b>617</b>	<b>84,85</b>

#### 2.2.4. DE PUBLIEKSRUIMTEN

De Rijksarchieven te Bergen en te Brussel (Anderlecht) beschikken over de ruimste leeszaal met respectievelijk 125 en 121 zitplaatsen, gevolgd door het Rijksarchief te Beveren (72 zitplaatsen), het Algemeen Rijksarchief (71 zitplaatsen), de Rijksarchieven te Luik (61 zitplaatsen), te Hasselt (53 zitplaatsen) en te Antwerpen (49 zitplaatsen). De Rijksarchieven van Eupen en Hoei sluiten de rij met respectievelijk 21 en 14 zitplaatsen. In het totaal kan het Rijksarchief zijn bezoekers 903 zitplaatsen aanbieden.



*Microfilmleeszaal van het Rijksarchief te Beveren, die plaats biedt aan 40 lezers.*



*In het Rijksarchief te Namen blijft geen vierkante centimeter onbenut.*





*De (huiselijke) leeszaal van het Rijksarchief te Eupen kan 21 lezers ontvangen.*

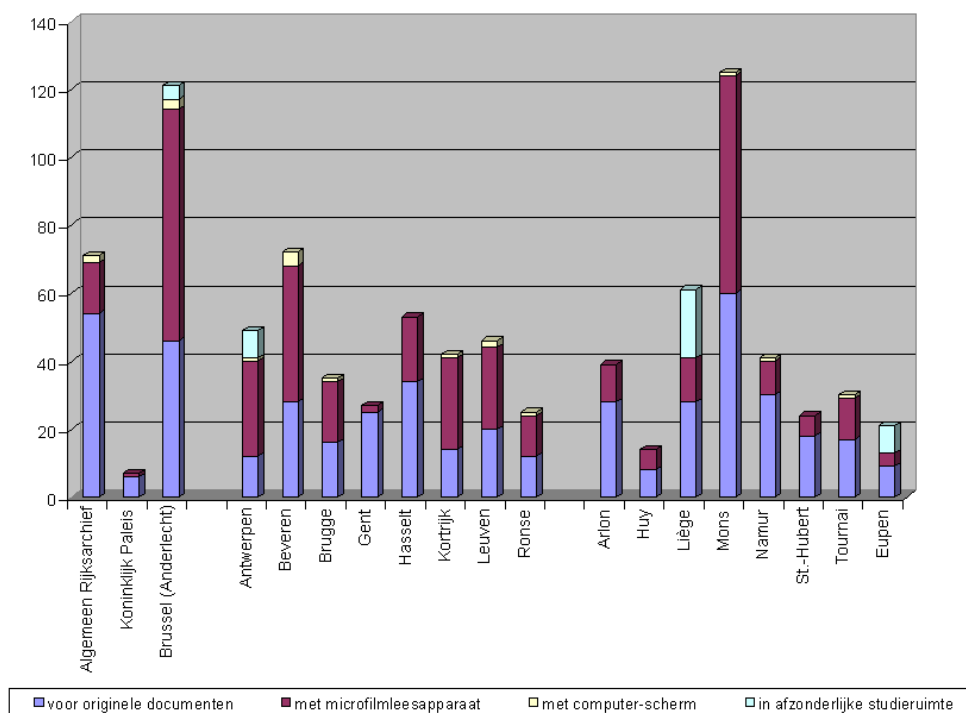


*De documentenleeszaal van het Rijksarchief in Saint-Hubert, ondergebracht in een vleugel van de abdij, biedt plaats aan 18 lezers.*

Bijna de helft (465 of 51,14 %) van die 903 zitplaatsen vindt men in de klassieke leeszaal voor de consultatie van originele documenten. Een bijna even groot aantal zitplaatsen is voorzien van een leesapparaat voor microfilms (380 of 42,08 %). Het aantal zitplaatsen met een computerscherm is nog erg beperkt (18 of nauwelijks 1,99 %). Dit cijfer zal in volgende jaren, met de systematische uitrusting van de leeszaal met computers, sterk toenemen (cf. de digitale leeszaal), ten nadele van de zitplaatsen voor de raadpleging van microfilms. De eerste leeszaal die met beeldschermen zal uitgerust worden is die van het nieuwe Rijksarchief te Louvain-la-Neuve dat in het najaar 2007 zijn deuren zal openen. Afzonderlijke studieruimten zijn nog zeldzaam maar bij de planning van nieuwe gebouwen (Louvain-la-Neuve, Namen, Doornik, Gent, Leuven, Brugge, enz.) worden seminarieruimten en werkcellen voorzien.

*Aantal zitplaatsen in de leeszaal op 31.12.2006*

Archiefbewaarplaats	Aantal zitplaatsen						Oppervlakte van de leeszaal	Aantal m <sup>2</sup> per zitplaats
	voor originele documenten	met microfilm-leesapparaat	met computerscherm	in afzonderlijke studieruimte	totaal	%		
<b>Dept. I Brussel</b>								
Algemeen Rijksarchief	54	15	2		71	7,86	575	8,10
Koninklijk Paleis	6	1			7	0,78	65	9,29
Brussel (Anderlecht)	46	68	3	4	121	13,40	795	6,57
<b>Totaal</b>	<b>106</b>	<b>84</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>199</b>	<b>22,04</b>	<b>1435</b>	<b>7,21</b>
<b>Dept. II Vlaamse provinciën</b>								
Antwerpen	12	28	1	8	49	5,43	152,9	3,12
Beveren	28	40	4		72	7,97	270,6	3,76
Brugge	16	18	1		35	3,88	141	4,03
Gent	25	2			27	2,99	76,7	2,84
Hasselt	34	19			53	5,87	170	3,21
Kortrijk	14	27	1		42	4,65	119	2,83
Leuven	20	24	2		46	5,09	364,9	7,93
Ronse	12	12	1		25	2,77	91,2	3,65
<b>Totaal</b>	<b>161</b>	<b>170</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>349</b>	<b>38,65</b>	<b>1386,2</b>	<b>3,97</b>
<b>Dept. III Waalse provinciën</b>								
Arlon	28	11			39	4,32	116	2,97
Huy	8	6			14	1,55	53,8	3,84
Liège	28	13		20	61	6,76	264	4,33
Mons	60	64	1		125	13,84	413	3,30
Namur	30	10	1		41	4,54	141	3,44
St.-Hubert	18	6			24	2,66	112	4,67
Tournai	17	12	1		30	3,32	107	3,57
Eupen	9	4		8	21	2,33	45,3	2,16
<b>Totaal</b>	<b>198</b>	<b>126</b>	<b>3</b>	<b>28</b>	<b>355</b>	<b>39,31</b>	<b>1252,1</b>	<b>3,53</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>465</b>	<b>380</b>	<b>18</b>	<b>40</b>	<b>903</b>	<b>100,00</b>	<b>4073,3</b>	<b>4,51</b>
<b>%</b>	<b>51,14</b>	<b>42,08</b>	<b>1,99</b>	<b>4,40</b>	<b>100,00</b>			



### 2.3. VEILIGHEID, WELZIJN EN FACILITAIRE DIENSTEN

In 2006 werd een inhaalbeweging gestart op het gebied van veiligheid, beveiliging en facilitaire diensten. Aan de hand van risicoanalyses, uitgevoerd door de lokale brandweerkorpsen en door twee experts werden verschillende rijksarchieven doorgelicht inzake de brandbeveiliging, mede dank zij de steun van het departement (D. De Swaef). In maart 2006 waren alle diensthoofden aanwezig op een informatievergadering, in aanwezigheid van externe experts, over rampenplannen en interne noodplannen. Een beheersprotocol werd opgesteld tussen enerzijds de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis en anderzijds het Algemeen Rijksarchief voor de verdeling van de beheerskosten van de gemeenschappelijke ruimtes in het Rijksarchief te Brussel II (Haseldonckx). Inzake investeringen beperken we ons tot het vermelden van de aankoop van een snijmachine *Summacut D60* om in eigen beheer de nodige veiligheidspictogrammen aan te maken. De aanmaak van pictogrammen zal in de loop van 2007 kunnen starten. Een belangrijke stap inzake brandveiligheid is het creëren van uniformiteit binnen het brandblusapparatenpark. Er werd een overheidsopdracht gelanceerd met als doel een onderhoudscontract af te sluiten met één enkele firma, de 32 verschillende types brandblusapparaten te herleiden tot slechts twee, een opleiding te organiseren in verband met het gebruik van de brandblusmiddelen en in het kader van het contract de nodige plannen van de gebouwen te bekomen in elektronische vorm. Deze plannen zullen dienen voor de opmaak van de toekomstige interne noodplannen.

In verband met *welzijn* werd een begin gemaakt met het maandelijks testen van de evacuatie signalen in de Rijksarchieven. Deze werden getest in het Algemeen Rijksarchief. Testen wezen uit dat enkele sirenes aan vervanging toe waren en dat er op verschillende plaatsen in gebouw ontbraken. De bijkomende behoefte werd in kaart gebracht, bijkomende toestellen aangekocht.

Specifieke persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) werden aangekocht voor het maken, kopiëren en ontwikkelen van microfilms en voor het vouwen en vullen van archiefdozen.



In verband met veiligheid werd een toegangscontrolesysteem aangekocht. Voorlopig wordt het systeem geïmplementeerd in het Rijksarchief te Brussel II (Haseldonckx) en in het Algemeen Rijksarchief. Het toegangscontrolesysteem kan in de toekomst worden uitgebreid naar alle Rijksarchieven. Binnen de sector *facilitaire diensten* werden in het Algemeen Rijksarchief oprisingswerken uitgevoerd van enkele kantoren (9). De schilderwerken zullen in de loop van 2007 verdergezet worden. De verdeling van het resterende meubilair van de voormalige Dienst van de Congressen heeft de instelling enkele honderden stoelen en tientallen kasten en tafels van diverse aard opgeleverd. Dit meubilair, dat nog in prima staat verkeert, zal in de loop van 2007 worden verdeeld onder de verschillende Rijksarchieven.

## 2.4. UITRUSTING

In de loop van 2005 en 2006 bleef de aandacht inzake 'zware' investeringen uitgaan naar de aankoop van ICT-materiaal. Dit had niet alleen te maken met de toename van het aantal personeelsleden (cf. de aankoop van PC's en kleurenprinters<sup>97</sup>) maar vooral met de implementatie van het project digitale leeszaal (aankoop van documentscanners: 417.304 € in 2005 en 23.183 € in 2006<sup>98</sup>) en het faciliteren van de ondersteunende diensten (huur van een fotokopieerapparaat met scanfunctie voor de Centrale directie). In 2006 werden op het budget van een project (budgetsectie 1) voor de leeszaal van de Rijksarchieven te Brussel (Anderlecht) en Beveren twee readerscanners aangekocht (kostprijs: 21.770 €). Een andere investering uit 2006 betreft de aankoop van een backup server (tape library) voor een bedrag van 52.814 € (project - sectie 1).

In het kader van de logistieke ondersteuning van de verhuis van archieven werden in 2005-2006 op de dotatie 80 bijkomende dollies (48.884 €) en transpaletten (2.206 €) aangekocht. Op de dotatie 2005 werd voor 29.990 € meubilair aangekocht, waaronder een reeks ergonomische stoelen voor medewerkers van diverse Rijksarchieven (13.910 €), in 2006 voor 9.369 € meubiliair (voornamelijk voor de leeszaal van het Rijksarchief te Saint-Hubert) en voor 6.233 € ergonomische stoelen. Voor het faciliteren van de werkzaamheden van de archivariissen en medewerkers (archieftoezicht, communicatie, enz.), konden alle Rijksarchieven in 2005 beschikken over digitale camera's (6.922 €).

In het kader van de bewaring en behoud van archieven kocht het Rijksarchief bijkomende hygrometers voor magazijnruimten in de Rijksarchieven aan (zgn. testo's). Met deze aankoop was een bedrag van 20.389 € (16.876 € in 2005 en 3.513 € in 2006) gemoeid. Voor het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) werd op de dotatie 2005-2006 voor een totaal bedrag van 21.435 € bijkomende archiefrekken aangekocht (voor de opslag van ca. 1 km. archief), voor 9.865 € rekken voor het Algemeen Rijksarchief en plankasten voor het Staatsarchiv Eupen (3.736 €). In 2006 werd ook voor 8.062 € stofzuigers gekocht, waaronder twee industriële stofzuigers die ondergebracht werden in de Rijksarchieven te Bergen en te Beveren.

Binnen het domein 'veiligheid' werden in het gebouw van het Algemeen Rijksarchief de volgende investeringen gerealiseerd: aankoop van een 'Summacut D60'-snijsmachine voor

---

<sup>97</sup> In 2005 werd voor 35.610 € PC's aangekocht op de dotatie en alle Rijksarchieven werden met een kleurenprinter uitgerust (17.676 €). De uitgave voor PC's en kleurenprinters bedroeg in 2006 respectievelijk 8.998 € en 1.985 €.

<sup>98</sup> Aangekocht op een project (budgetsectie 1).

het uitsnijden van ondermeer veiligheidspiktogrammen die ook in alle Rijksarchieven zullen aangebracht worden (2.945 €), het aanbrengen van trottoirpalen in de Ruisbroekstraat (verhinderen van voertuigen ter hoogte van de exporuite) (740 €), het vernieuwen van batterijen en van het oplaadsysteem van het evacuatie-alarmsysteem en het vervangen van evacuatiesirenes (6.150 €), het vervangen van batterijen en het vernieuwen van noodverlichtingsarmaturen (3.800 €), de aankoop van een toegangscontrolesysteem dat naar alle Rijksarchieven kan uitgebreid worden (5.808 €) en enkele aanpassingen aan het inbraakalarmsysteem (1.119 €).

In 2006 werden voor de drukkerij (Algemeen Rijksarchief) investeringen gedaan (de laatste investeringen dateerden van 2004). Er werden drie toestellen aangekocht: een kleefbinder Heidelberg Eurobind 500 met compressor (48.850,12 €), een XEROX Docucolor 250 C/P met Docu SP en professional finisher (43.151,17 €) en een Electrostar STARMIX reinigingszuiger 1600 WATT met vouwfilter, papierafvalzakken en 2 afvalzakhouders (711,48 €). In datzelfde jaar kocht het Rijksarchief voor zijn buitendienst in Beveren een grasmaaier aan (12.980 €) voor het onderhoud van de plantsoenen.

Het wagenpark werd in maart 2006 uitgebreid met een dienstwagen voor de directeur (leasing: 600 € /maand). De wagen wordt ook tijdens de kantooruren gebruikt voor het wegbrengen van pakjes of het vervoer van medewerkers.

## **2.5. FINANCIËN**

### **2.5.1. INKOMSTEN VAN DE VERSCHILLENDE RIJKSARCHIEVEN**

Ieder Rijksarchief beschikt over een beperkt eigen budget dat het, mits een aantal beperkingen, autonoom kan beheren.

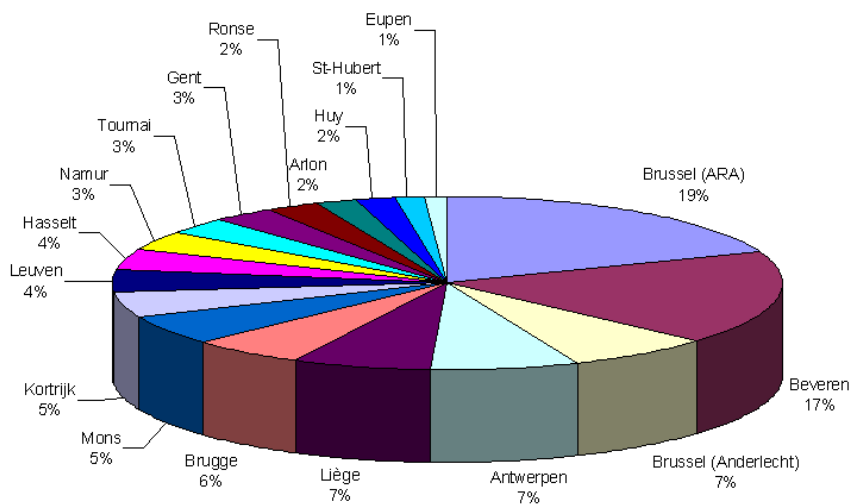
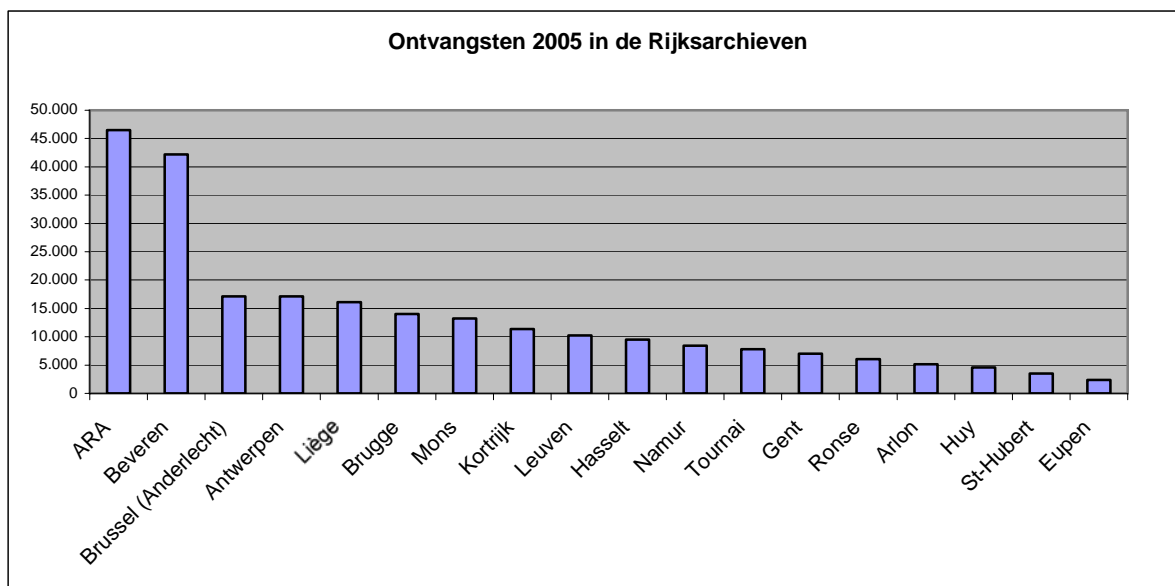
De voornaamste bron van inkomsten zijn de lezerskaarten die verkocht worden respectievelijk voor 20 € en 10 € (studenten). De lezerskaart geeft toegang tot alle Belgische Rijksarchieven gedurende één jaar. Bezoekers van de studiezaal die voor maximaal één week opzoeken doen, betalen 5 €. Een andere belangrijke ontvangstpost zijn de betalingen voor reproducties en de inkomsten in verband met de betaling van gebruiksrechten voor het reproducieren van documenten in een publicatie, de vergoedingen voor het uitleenen van stukken voor externe tentoonstellingen, de verkoop van publicaties, prentkaarten en zegelafgietsels. Verder zijn er nog inkomsten uit de incidentele verkoop van zuurvrije archiefdozen en mappen en de forfaitaire bedragen aangerekend voor de archiefbewerking voor rekening van derden (meestal administraties en notarissen) (zie de kolom "facturatie" in de tabellen hierna). Terwijl het verstrekken van inlichtingen gratis is, wordt wel een vast tarief aangerekend voor het uitvoeren van vaak tijdrovende opzoeken.

In 2005 genereerden de Rijksarchieven in totaal 242.495 € inkomsten: 103.900 € (42,84 %) uit de verkoop van lezerskaarten, 37.587 € (15,50 %) uit reproducties en 4.629 € (1,90 %) uit de verkoop van publicaties. De verkoop van archiefdozen en mappen en de facturatie voor het bewerken van archieven voor derden (notarissen o.a.) waren goed voor 95.349 € (39,31 %). In vergelijking met 2004 werden in 2005 36.905 € meer inkomsten gegenereerd.

Overzicht van de inkomsten gegenereerd per Rijksarchief in 2005

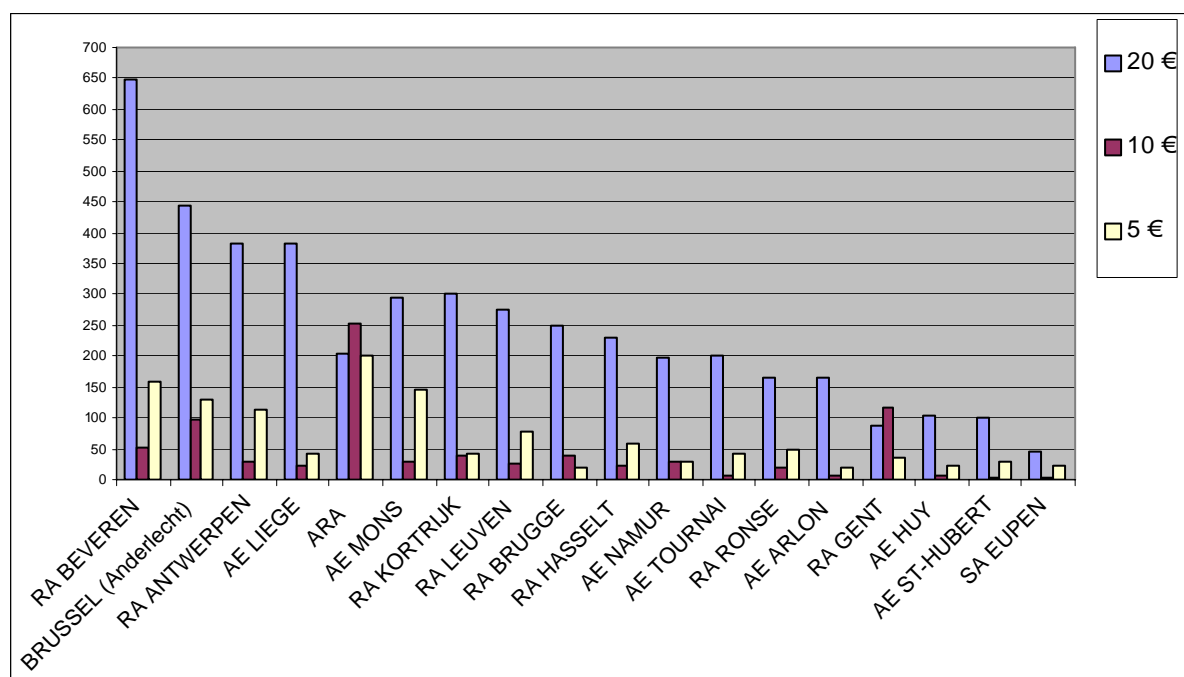
	Toegangs- kaarten aan 20 €	Toegangs- kaarten aan 10 €	Toegangs- kaarten aan 5 €	Repro- ducties in leeszalen	Publicaties	Facturatie	Andere	Totaal
<b>Dept. I Brussel</b>								
Brussel (ARA)	4.100	2.530	1.010	3.302,30		35.571,45		46.513,75
Brussel (Anderlecht)	9.100	980	655	3.629,05	460,25	2.217,20	124,00	17.165,50
<b>Totaal</b>	<b>13.200</b>	<b>3.510</b>	<b>1.665</b>	<b>6.931,35</b>	<b>460,25</b>	<b>37.788,65</b>	<b>124,00</b>	<b>63.679,25</b>
<b>Dept. II</b>								
<b>Vlaamse provincieën</b>								
Antwerpen	7.640	300	560	2.975,10	190,00	5.495,65		17.160,75
Beveren	12.960	510	795	4.547,50	280,00	23.096,01	30,00	42.218,51
Brugge	4.960	400	95	1.069,70	147,00	7.357,55		14.029,25
Gent	1.740	1.180	180	1.632,90	475,50	1.589,16	221,80	7.019,36
Hasselt	4.580	230	285	1.057,60	388,50	2.735,45	214,00	9.490,55
Kortrijk	6.000	390	210	2.842,10	297,60	1.339,55	312,75	11.392,00
Leuven	5.500	270	385	1.886,75	164,00	2.054,25		10.260,00
Ronse	3.300	190	240	1.200,50	70,54	1.029,45	2,50	6.032,99
<b>Totaal</b>	<b>46.680</b>	<b>3.470</b>	<b>2.750</b>	<b>17.212,15</b>	<b>2.013,14</b>	<b>44.697,07</b>	<b>781,05</b>	<b>117.603,41</b>
<b>Dept. III</b>								
<b>Waalse provincieën</b>								
Arlon	3.280	70	90	1.302,15	216,62	201,40	1,25	5.161,42
Huy	2.100	70	115	1.588,80	31,25	678,78		4.583,83
Liège	7.680	230	210	4.012,25	299,74	3.600,74	62,50	16.095,23
Mons	5.880	300	735	2.027,90	200,00	4.100,58	6,50	13.249,98
Namur	3.980	280	145	2.198,70	1.020,00	783,13	35,00	8.441,83
St-Hubert	2.000	30	140	919,85	10,50	369,67	19,50	3.489,52
Tournai	4.000	50	205	627,00	205,00	2.700,77		7.787,77
Eupen	880	40	115	767,30	172,40	428,17		2.402,87
<b>Totaal</b>	<b>29.800</b>	<b>1.070</b>	<b>1.755</b>	<b>13.443,95</b>	<b>2.155,51</b>	<b>12.863,24</b>	<b>124,75</b>	<b>61.212,45</b>
<b>Algemeen totaal Rijksarchief</b>	<b>89.680</b>	<b>8.050</b>	<b>6.170</b>	<b>37.587</b>	<b>4.629</b>	<b>95.349</b>	<b>1.030</b>	<b>242.495</b>

In 2005 werd 36,59 % van de inkomsten gegenereerd door het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief te Beveren (88.732,26 €). Ruim de helft van de inkomsten werd gegenereerd door het Algemeen Rijksarchief (met inbegrip van het Archief van het Koninklijk Paleis) en de Rijksarchieven te Beveren, Brussel (Anderlecht) en Antwerpen (123.058,51 € of 50,74 %).



Verkoop van lezerskaarten 2005

Archiefdienst	20 €	10 €	5 €	Totaal aantal kaarten	Totaal in €
Beveren	648	51	159	889	14.265,00 €
Brussel (Anderlecht)	445	98	131	674	10.735,00 €
Antwerpen	382	30	112	540	8.500,00 €
Liège	384	23	42	449	8.120,00 €
Brussel (ARA)	205	253	202	692	7.640,00 €
Mons	294	30	147	472	6.915,00 €
Kortrijk	300	39	42	433	6.600,00 €
Leuven	275	27	77	393	6.155,00 €
Brugge	248	40	19	310	5.455,00 €
Hasselt	229	23	57	315	5.095,00 €
Namur	199	28	29	260	4.405,00 €
Tournai	200	5	41	246	4.255,00 €
Ronse	165	19	48	236	3.730,00 €
Arlon	164	7	18	189	3.440,00 €
Gent	87	118	36	243	3.100,00 €
Huy	105	7	23	135	2.285,00 €
ST-Hubert	100	3	28	132	2.170,00 €
Eupen	44	4	23	77	1.035,00 €
<b>Totaal</b>	<b>4474</b>	<b>805</b>	<b>1234</b>	<b>6685</b>	<b>103.900,00 €</b>



In 2005 werd een lichte stijging genoteerd in de inkomsten uit lezerskaarten in vergelijking met het jaar 2004 (+ 9.940 €). Deze stijging was vooral te danken aan de verkoop van lezerskaarten in de Rijksarchieven te Beveren, Brussel (Anderlecht), Luik en Kortrijk.

	2004	2005	%	2004 // 2005
Beveren	13.005,00 €	14.265,00 €	13,73%	1.260,00 €
Brussel (Anderlecht)	9.390,00 €	10.735,00 €	10,33%	1.345,00 €
Antwerpen	7.822,50 €	8.500,00 €	8,18%	677,50 €
Liège	6.255,00 €	8.120,00 €	7,82%	1.865,00 €
Brussel (ARA)	8.032,50 €	7.640,00 €	7,35%	-392,50 €
Mons	6.307,50 €	6.915,00 €	6,66%	607,50 €
Kortrijk	4.815,00 €	6.600,00 €	6,35%	1.785,00 €
Leuven	5.415,00 €	6.155,00 €	5,92%	740,00 €
Brugge	5.692,50 €	5.455,00 €	5,25%	-237,50 €
Hasselt	4.807,50 €	5.095,00 €	4,90%	287,50 €
Namur	4.567,50 €	4.405,00 €	4,24%	-162,50 €
Tournai	4.192,50 €	4.255,00 €	4,09%	62,50 €
Ronse	3.367,50 €	3.730,00 €	3,59%	362,50 €
Arlon	3.210,00 €	3.440,00 €	3,31%	230,00 €
Gent	2.265,00 €	3.100,00 €	2,98%	835,00 €
Huy	2.040,00 €	2.285,00 €	2,20%	245,00 €
St-Hubert	1.762,50 €	2.170,00 €	2,09%	407,50 €
Eupen	1.012,50 €	1.035,00 €	0,99%	22,50 €
<b>Totaal</b>	<b>93.960,00 €</b>	<b>103.900,00 €</b>	<b>100%</b>	<b>9.940,00 €</b>

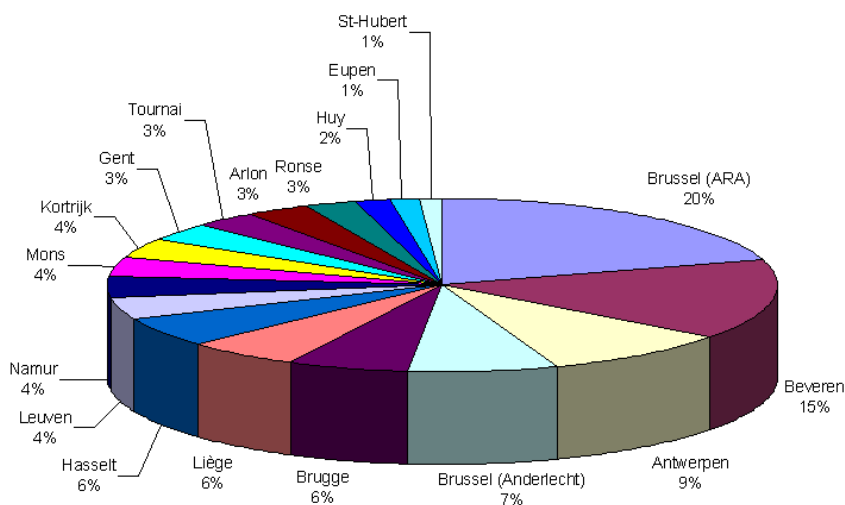
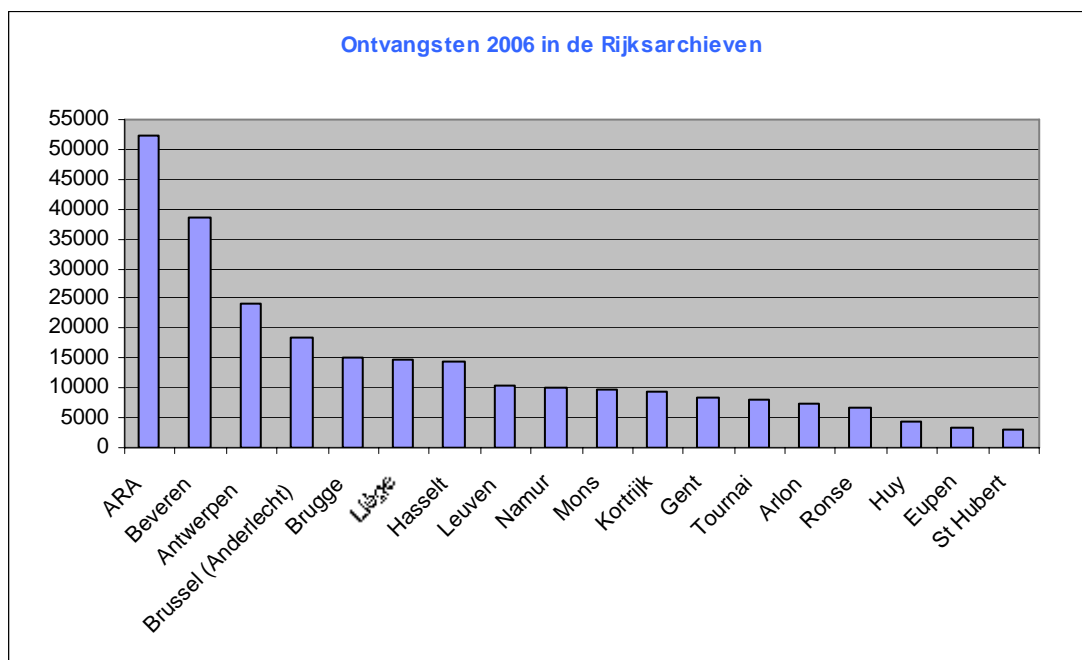
In 2006 genereerden de rijksarchieven in totaal 258.157,19 € inkomsten: 105.105 € (40,71 %) uit de verkoop van lezerskaarten, 38.601 € (14,95 %) uit reproducties en 37.588,49 € (14,56 %) uit de verkoop van publicaties. Vooral inzake de verkoop van publicaties viel een merkelijke stijging te noteren in vergelijking met de vorige jaren. De verkoop van archiefdozen en mappen en de facturatie voor het bewerken van archieven voor derden (notarissen o.a.) waren goed voor 75.124 € (29,10 %), wat een aanzienlijke daling betekent t.o.v. 2005. Deze daling houdt verband met de vermindering van het aantal bewerkte archieven in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. In vergelijking met 2005 werden in 2006 15.662 € meer inkomsten gegenereerd.

Overzicht van de inkomsten gegenereerd per Rijksarchief in 2006

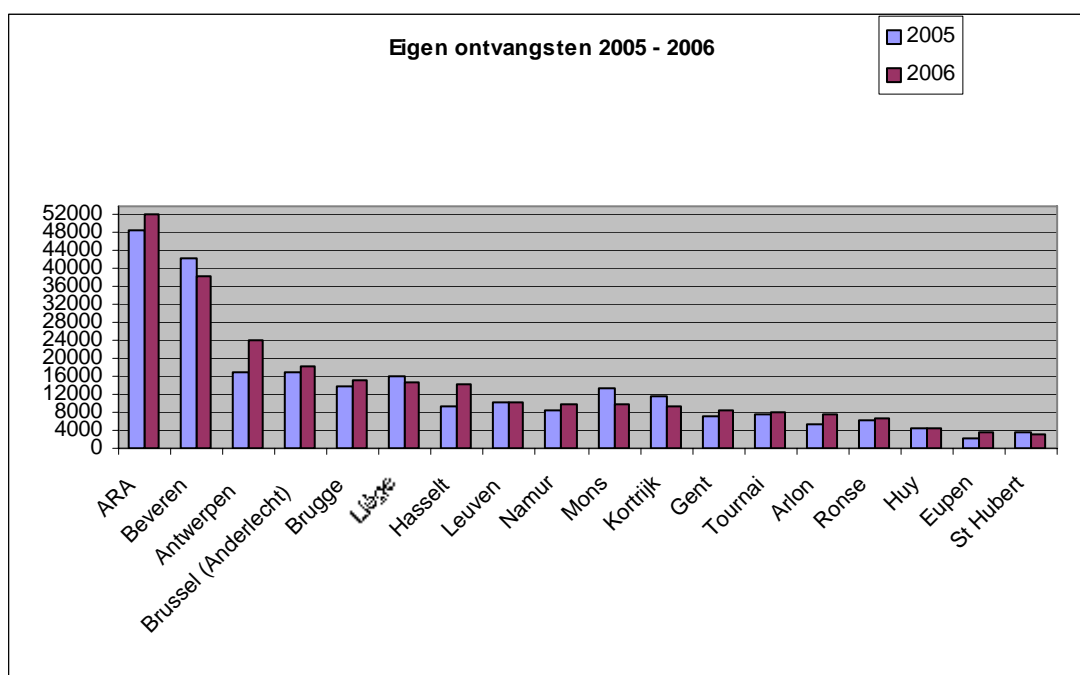
	Toegangs- kaarten aan 20 €	Toegangs- kaarten aan 10 €	Toegangs- kaarten aan 5 €	Reproduc- ties in leeszalen	Publicaties	Facturatie	Andere	Totaal
<b>Dept. I Brussel</b>								
Algemeen Rijksarchief	3.360	2.820	920	10.761,40	34.355,13		10	52.226,53
Brussel (Anderlecht)	9.640	1.540	680	3.015,79	565,50	2.952,73	7,24	18.401,26
<b>Totaal</b>	<b>13.000</b>	<b>4.360</b>	<b>1.600</b>	<b>13.777,19</b>	<b>34.920,63</b>	<b>2.952,73</b>	<b>17,24</b>	<b>70.627,79</b>
<b>Dept. II</b>								
<b>Vlaamse provincien</b>								
Antwerpen	7.600	410	500	2.984,30	384,50	12.154,33	62	24.095,13
Beveren	11.920	390	940	3.851,90	30	21.379,91	0	38.511,81
Brugge	4.880	340	195	991,40	54,50	8.443,55	48,85	14.953,30
Gent	1.960	1.490	195	1.365,30	235,50	2.698,24	409,50	8.353,54
Hasselt	3.920	220	320	1.129,60	278,50	7.646,90	874,80	14.389,80
Kortrijk	5.480	260	290	1.693,35	103,74	1.395,05	50	9.272,14
Leuven	6.100	610	270	2.094,05	50	1.205,65	35,60	10.365,30
Ronse	3.700	230	350	848	28,96	1.595,15	7,50	6.759,61
<b>Totaal</b>	<b>45.560</b>	<b>3.950</b>	<b>3.060</b>	<b>14.957,90</b>	<b>1.165,70</b>	<b>56.518,78</b>	<b>1.488,25</b>	<b>126.700,63</b>
<b>Dept. III</b>								
<b>Waalse provincien</b>								
Arlon	3.980	130	435	1.203,70	368,60	1.331,95	47,50	7.496,75
Huy	1.860	80	70	1.457,20	6,50	764,22	5	4.242,92
Liège	6.820	210	210	3.159,27	63,46	4.379,36	0	14.842,09
Mons	5.000	150	555	845,80	127,50	3.065,83	0	9.744,13
Namur	4.700	410	430	1.435,40	579,50	2.289,43	102	9.946,33
St-Hubert	1.940	0	160	422,55	2,50	534,61	72,40	3.132,06
Tournai	4.760	100	200	432,60	135	2.438,70	5	8.071,30
Eupen	1.020	130	225	909,75	219,10	849,34	0	3.353,19
<b>Totaal</b>	<b>30.080</b>	<b>1.210</b>	<b>2.285</b>	<b>9.866,27</b>	<b>1.502,16</b>	<b>15.653,44</b>	<b>231,90</b>	<b>60.828,77</b>
<b>Algemeen Totaal</b>	<b>88.640</b>	<b>9.520</b>	<b>6.945</b>	<b>38.601,36</b>	<b>37.588,49</b>	<b>75.124,95</b>	<b>1.737,39</b>	<b>258.157,19</b>



In 2006 werd 51,60 % van de inkomsten genereerd door het Algemeen Rijksarchief en de Rijksarchieven te Beveren, Antwerpen en Brussel (Anderlecht) (133.234,73 €).



Voor een aantal Rijksarchieven werd in 2006, in vergelijking met het jaar daarvoor, een opmerkelijke stijging van de inkomsten genoteerd. Dit was voornamelijk het geval voor het Algemeen Rijksarchief en voor de Rijksarchieven te Antwerpen en te Hasselt, maar eveneens, zij het in mindere mate, voor de Rijksarchieven te Brussel (Anderlecht), Brugge, Namen, Gent, Aarlen en Ronse.



*Verkoop van lezerskaarten in 2006*

	20 €	10 €	5 €	0 €	Totaal aantal kaarten	Totaal in €
Beveren	596	39	188	42	865	13.250,00 €
Brussel (Anderlecht)	482	154	136	28	800	11.860,00 €
Antwerpen	380	41	100	11	532	8.510,00 €
Liège	341	21	42	0	404	7.240,00 €
Brussel (ARA)	168	282	184	40	674	7.100,00 €
Leuven	305	61	54	13	433	6.980,00 €
Kortrijk	274	26	58	44	402	6.030,00 €
Mons	250	15	111	3	379	5.705,00 €
Namur	235	41	86	4	366	5.540,00 €
Brugge	244	34	39	2	319	5.415,00 €
Tournai	238	10	40	0	288	5.060,00 €
Arlon	199	13	87	2	301	4.545,00 €
Hasselt	196	22	64	18	300	4.460,00 €
Ronse	185	23	70	4	282	4.280,00 €
Gent	98	149	39	5	291	3.645,00 €
St.-Hubert	97	0	32	1	130	2.100,00 €
Huy	93	8	14	7	122	2.010,00 €
Eupen	51	13	45	24	133	1.375,00 €
<b>Totaal</b>	<b>4432</b>	<b>952</b>	<b>1389</b>	<b>248</b>	<b>7021</b>	<b>105.105,00 €</b>

In vergelijking met 2005 bleef het bedrag gegenereerd uit de verkoop van lezerskaarten in 2006 nagenoeg gelijk. Er werd een lichte stijging genoteerd van 1.205 € die vooral te danken was aan de toename van het aantal verkochte lezerskaarten in de Rijksarchieven te Brussel (Anderlecht), Namen en Aarlen. De daling van het aantal verkochte lezerskaarten in het Rijksarchief te Bergen heeft vooral te maken met de tijdelijke sluiting van de leeszaal en de verhuis van de dienst naar de nieuwe locatie.

Verkoop van lezerskaarten 2005-2006

	2005	2006	2006%	2005 // 2006
Beveren	14.265,00 €	13.250,00 €	12,61%	-1.015,00 €
Brussel (Anderlecht)	10.735,00 €	11.860,00 €	11,28%	1.125,00 €
Antwerpen	8.500,00 €	8.510,00 €	8,10%	10,00 €
Liège	8.120,00 €	7.240,00 €	6,89%	-880,00 €
Brussel (ARA)	7.640,00 €	7.100,00 €	6,76%	-540,00 €
Leuven	6.155,00 €	6.980,00 €	6,64%	825,00 €
Kortrijk	6.600,00 €	6.030,00 €	5,74%	-570,00 €
Mons	6.915,00 €	5.705,00 €	5,43%	-1.210,00 €
Namur	4.405,00 €	5.540,00 €	5,27%	1.135,00 €
Brugge	5.455,00 €	5.415,00 €	5,15%	-40,00 €
Tournai	4.255,00 €	5.060,00 €	4,81%	805,00 €
Arlon	3.440,00 €	4.545,00 €	4,32%	1.105,00 €
Hasselt	5.095,00 €	4.460,00 €	4,24%	-635,00 €
Ronse	3.730,00 €	4.280,00 €	4,07%	550,00 €
Gent	3.100,00 €	3.645,00 €	3,47%	545,00 €
St.-Hubert	2.170,00 €	2.100,00 €	2,00%	-70,00 €
Huy	2.285,00 €	2.010,00 €	1,91%	-275,00 €
Eupen	1.035,00 €	1.375,00 €	1,31%	340,00 €
<b>Totaal</b>	<b>103.900,00 €</b>	<b>105.105,00 €</b>	<b>100,00%</b>	<b>1.205,00 €</b>

## 2.5.2. SAMENVATTING VAN DE JAARREKENING

Overeenkomstig het Ministerieel Besluit van 9 juli 2003 wordt het budget van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën verdeeld in vijf budgetsecties of afdelingen. Afdeling 0 betreft de lopende en kapitaalverrichtingen gefinancierd door de algemene dotatie en de eigen ontvangsten zonder bestemming. Deze dekken de werkingskosten en de specifieke uitgaven. Afdeling 1 betreft het geheel van de verrichtingen die gefinancierd worden door toegewezen ontvangsten. In afdeling 2 worden de verrichtingen opgenomen die gefinancierd worden door specifieke toelagen afkomstig van federale overheidsdiensten, federale openbare diensten en naamloze vennootschappen van publiek recht. Afdeling 3 heeft betrekking tot het geheel van verrichtingen die gefinancierd worden door andere publiekrechtelijke rechtspersonen (dan vermeld onder afdeling 2), door contracten met private rechtspersonen, particulieren of door middel van mecenaat. Afdeling 4 is het reservefonds.

### 2005

In 2005 bedroeg de dotatie van het Rijksarchief (afdeling 0) 4.177.000 € (7.119.000 € in 2004). De eigen inkomsten bedroegen 463.301,31 € (456.418 € in 2004). Dit laatste bedrag omvat 242.495,11 € aan inkomsten die door de Rijksarchieven in de provincies werden gerealiseerd, waarvan 103.900 € voortkomt uit de verkoop van lezerskaarten. De verkoop van de kaarten vertegenwoordigt iets minder dan 23% van het totaal aan eigen inkomsten; 220.806,20 € van de gerealiseerde inkomsten komt voort uit verschillende diensten geleverd door de centrale directie, de verkoop van publicaties, zuurvrije archiefdozen en mappen, beleggingen, enz. Het Rijksarchief te Beveren genereerde, in het kader van het IAVA-project (afdeling 1), 43.576,30 € aan inkomsten uit de verkoop van conserveringsmateriaal.

De uitgaven gerealiseerd onder afdeling 0 (dotatie) worden geventileerd volgens de volgende posten: personeel, werking, uitrusting, bibliotheek en provisie (reserve). In 2005

werd 1.671.763 € besteed aan de bezoldiging van contractueel personeel (dit is iets meer dan 40% van de dotatie)<sup>99</sup>. 1.069.657 € werd uitgegeven voor energie (25 % van de dotatie), 245.0096 € voor duurzame uitrustingsgoederen (kantoormeubilair en informaticamateriaal), 10.025 € voor de aankoop van archiefdocumenten, 312.962 € voor zgn. «specifieke werking » (inbinden van boeken en tijdschriften, restauratie, aankoop van conserveringsmateriaal), 37.361 € voor specifieke uitrustingsgoederen (zoals hygrometers, digitaliseringsapparatuur en archiefrekken) en 160.129 € voor de aankoop van boeken en tijdschriften (3,45 %)<sup>100</sup>.

## 2006

Het totale bedrag van vastgelegde inkomsten bedroeg in 2006, voor alle afdelingen samen, 6.431.266,08 € waarvan 4.240.000 € afkomstig was van de dotatie, 616.101,01 € van de eigen inkomsten, 7.578,19 € van giften en sponsoring en 1.567.586,88 € van diverse toelagen. Het totale bedrag van vastgelegde uitgaven bedroeg in 2006, voor alle afdelingen samen, 5.652.103,98 € waarvan 2.431.541,06 € besteed werd voor de bezoldiging van contractueel personeel (43,00 %), 2.026.112,44 € voor werking (35,84 %), 232.075,54 € voor duurzame uitrustingsgoederen (4,10 %), 6.268,00 € voor de aankoop van archieven (0,11 %), 369.878,78 € voor specifieke werking (6,54 %), 382.787,36 € voor specifieke uitrustingsgoederen, (6,77 %), 164.126,66 € voor de aankoop van boeken en tijdschriften (2,90 %) en 39.314,14 € voor het provisioneel krediet (0,69 %).

Hierna wordt een overzicht geboden van de realisatie van de begroting 2006 volgens de verschillende budgetafdelingen.

Wat afdeling 0 betreft, bedroeg het totaal van de in 2006 vastgelegde inkomsten 4.785.832,21 € waarvan 4.240.000 € afkomstig was van de dotatie en 545.832,21 € van eigen inkomsten. Op het budget van afdeling 0 werd voor een totaal van 4.136.329,39 € gerealiseerd, waarvan 1.689.221,90 € voor personeel, 1.879.210,61 € voor werking, 156.550,62 € voor duurzame uitrustingsgoederen, 6.268,00 € voor de aankoop van archieven, 196.495,79 € voor specifieke werking, 11.007,24 € voor specifieke uitrustingsgoederen (rekken, industriële stofzuigers), 158.261,09 € voor de aankoop van boeken en tijdschriften) en 39.314,14 € voor het provisioneel krediet.

Onder afdeling 1 werd in de loop van het jaar 2006 een totaal van 473.060,55 € aan inkomsten vastgelegd, waarvan 66.815,70 € afkomstig van eigen inkomsten, 7.578,19 € van giften en sponsoring en 398.666,66 € van diverse toelagen. Het totaal bedrag dat onder deze afdeling voor uitgaven werd vastgelegd bedroeg 964.076,43 € waarvan 285.969,52 € voor personeelsuitgaven, 132.921,10 € voor werking, 73.797,91 € voor de aankoop van duurzame uitrustingsgoederen, 173.382,99 € voor specifieke werking, 295.064,91 € voor specifieke uitrusting en 2.940,00 € voor de uitgavepost "bibliotheek". Volledigheidshalve voegen we hier nog aan toe dat het Rijksarchief te Beveren inkomsten genereerde voor een totaal bedrag van 65.015,70 € uit de verkoop van conserveringsmateriaal. Deze inkomsten waren verbonden aan de uitvoering van een project gedefinieerd onder afdeling 1.

Onder afdeling 2 werd in 2006 voor een totaal bedrag van 1.111.812,18 € aan inkomsten vastgelegd, wat overeenkomt met het bedrag van de toelagen die aan het Rijksarchief werden toegekend. Het totaal bedrag dat onder deze afdeling voor uitgaven werd

---

<sup>99</sup> In 2004 bedroegen de personeelsuitgaven nog 2.336.169 e of 48,40 % van de totale uitgaven.

<sup>100</sup> In 2004 werd 215.720 € aan 'collecties' uitgegeven (boeken, tijdschriften, aankoop archieven) of 4,5 % van de totale uitgaven.

vastgelegd, bedroeg 504.204,16 € waarvan 420.045,81 € bestemd was voor personeel, 5.811,66 € voor werking, 1.727,01 € voor de aankoop van duurzame uitrustingsgoederen, 76.715,21 € voor specifieke uitrusting en -95,53 € voor de uitgavepost "bibliotheek".

Het totaal bedrag aan inkomsten dat in 2006 onder afdeling 3 werd vastgelegd bedroeg 60.561,14 € waarvan 3.453,10 € afkomstig was van eigen inkomsten en 57.108,04 € van toelagen. Onder deze afdeling werd voor een totaal bedrag van 47.494,00 € aan uitgaven vastgelegd, waarvan 36.303,83 € voor personeel, 8.169,07 € voor werking en 3.021,10 € voor de uitgavepost "bibliotheek".

Bij het begin van het begrotingsjaar bevatte afdeling 4 een bedrag van 494.889,83 €. Aangezien dit bedrag niet werd gebruikt, werd het naar het volgend begrotingsjaar overgeheveld.

*Gerealiseerde bedragen 2004-2006*

	2004			2005			2006		
	Bedrag	index	%	Bedrag	index	%	Bedrag	index	%
<b>Ontvangsten</b>									
Sectie 0 eigen inkomsten	456418	82	8,50	475715	85	7,86	558983	100	8,08
Sectie 0 dotatie	4119000	97	76,74	4177000	99	69,04	4240000	100	61,26
<b>Totaal sectie 0</b>	<b>4575418</b>	<b>95</b>	<b>85,24</b>	<b>4652715</b>	<b>97</b>	<b>76,90</b>	<b>4798983</b>	<b>100</b>	<b>69,34</b>
Inkomsten sectie 1	128045	26	2,39	126281	26	2,09	485761	100	7,02
Inkomsten sectie 2	551105	36	10,27	1122310	73	18,55	1527050	100	22,06
Inkomsten sectie 3	112997	103	2,11	148749	136	2,46	109361	100	1,58
<b>Totaal alle secties</b>	<b>5367566</b>	<b>78</b>	<b>100</b>	<b>6050055</b>	<b>87</b>	<b>100</b>	<b>6921155</b>	<b>100</b>	<b>100</b>
<b>Uitgaven</b>									
Uitgaven sectie 0	3885688	86	80,42	4498302	100	74,84	4516773	100	70,94
Uitgaven sectie 1	270979	21	5,61	911967	71	15,17	1290390	100	20,27
Uitgaven sectie 2	577920	113	11,96	518310	101	8,62	511879	100	8,04
Uitgaven sectie 3	96979	203	2,01	81809	171	1,36	47784	100	0,75
<b>Totaal alle secties</b>	<b>4831566</b>	<b>76</b>	<b>100</b>	<b>6010388</b>	<b>94</b>	<b>100</b>	<b>6366826</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

<b>Uitgaven</b>	<b>Bedrag</b>	<b>Index</b>	<b>%</b>	<b>Bedrag</b>	<b>index</b>	<b>%</b>	<b>Bedrag</b>	<b>Index</b>	<b>%</b>
<b>Personeel</b>									
Sectie 0	1570934	93	67,24	1671763	99	70,70	1695601	100	
Sectie 1	215113	75	9,21	214006	75	9,05	285969	100	
Sectie 2	476870	114	20,41	437676	104	18,51	420046	100	
Sectie 3	73252	202	3,14	41141	113	1,74	36304	100	
<b>Totaal</b>	<b>2336169</b>	<b>96</b>	<b>100</b>	<b>2364586</b>	<b>97</b>	<b>100</b>	<b>2437920</b>	<b>100</b>	<b>38,29</b>
<b>Werking</b>									
Sectie 0	1944536	83	97,83	2276499	97	88,85	2340010	100	
Sectie 1	9556	3	0,48	228729	71	8,93	322650	100	
Sectie 2	10639	180	0,54	17644	298	0,69	5921	100	
Sectie 3	22983	200	1,16	39297	342	1,53	11480	100	
<b>Totaal</b>	<b>1987715</b>	<b>74</b>	<b>100</b>	<b>2562169</b>	<b>96</b>	<b>100</b>	<b>2680061</b>	<b>100</b>	<b>42,09</b>
<b>Uitrusting</b>									
Sectie 0	154498	53	52,92	356342	122	40,25	291252	100	
Sectie 1	46310	7	15,86	466916	69	52,74	678831	100	
Sectie 2	90411	105	30,97	62015	72	7,00	85912	100	
Sectie 3	744	0	0	0			0	100	
<b>Totaal</b>	<b>291962</b>	<b>28</b>	<b>100</b>	<b>885373</b>	<b>84</b>	<b>100</b>	<b>1055995</b>	<b>100</b>	<b>16,59</b>
<b>Collecties<sup>101</sup></b>									
Sectie 0	<b>215720</b>	<b>2980</b>	<b>100</b>	<b>10996</b>	<b>152</b>	<b>100</b>	<b>7238</b>	<b>100</b>	<b>0,11</b>
<b>Bibliotheek</b>									
Sectie 0	Zie collect			182702	102	97,51	179434	100	
Sectie 1	0			2316	79	1,24	2940	100	
Sectie 2	0			975			0	100	
Sectie 3	0			1371	42	0,73	3238	100	
<b>Totaal</b>	<b>0</b>			<b>187364</b>	<b>101</b>	<b>100</b>	<b>185612</b>	<b>100</b>	<b>2,92</b>
<b>Totaal alle secties</b>	<b>4831566</b>		<b>100</b>	<b>6010388</b>	<b>94</b>	<b>100</b>	<b>6366826</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

<sup>101</sup> In 2004 werd de aankoop van boeken en tijdschriften opgenomen in de budgetlijn « collecties ». Van de 215.720 €, werd 9.735 € besteed aan de aankoop van archieven.

### 3. BIJLAGE : Publicaties 2005-2006

#### 2005

- 4422 CARNIER M.  
*Inventaris van het archief van de officialiteit van het bisdom Gent, (1445) 1559-1801*
- 4423 VAN ISTERDAEL H.  
*Inventarissen van de archieven van de heer (1325-1670), het leenhof (1482-1683), de schepbank (1675-1796) en het laathof van Sint-Pieters-Rode (1792-1795)*
- 4424 VANRIE A.  
*Archives du Palais d'Arenberg à Bruxelles : Inventaire de la série des cartes, plans, tableaux et documents iconographiques*
- 4425 HONNORÉ L., LIBERT M., NUYTTENS M.  
*Archief gevormd door de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn : selectielijst en ordeningsplan*
- 4426 HONNORÉ L., LIBERT M., NUYTTENS M.  
*Archives produites par les Centres publics d'Action sociale : plan de classement et tableau de tri*
- 4427 NIJSSEN R.  
*Inventaris van de archieven van de schepbank (1550-1789), van de laathoven van Klein Stevoort, van Jeuk en van Mommegeers (1630-1793) en van het cijnhof van Schauburgh (1656-1664) in Stevoort*
- 4428 PRENEEL M.  
*Archief en openbaarheid : een handleiding voor de rijksarchieven in Vlaanderen*
- 4429 VAN ISTERDAEL H. en VAN STEELANT A.  
*Inventarissen van notariële archieven van het gerechtelijk arrondissement Kortrijk inclusief het archief van de tabellioen van Izegem*
- 4430 NUYTTENS M.  
*Inspectieverslag betreffende het archief van openbare ziekenhuizen in de provincie West-Vlaanderen : Met voorstel van richtlijnen voor het beheer en de selectie van ziekenhuisarchieven*
- 4431 MARÉCHAL G. (rédaction finale par); MINGNEAU F. (traduction française, partiellement revue par les auteurs); BODART E. (revue et complétée par)  
*Conservation et élimination des archives communales : Directives et recommandations. Tome II*
- 4432 MARÉCHAL G. (rédaction finale par); MINGNEAU F. (traduction française par, partiellement revue par les auteurs); BODART E. (revue et complétée par)  
*Conservation et élimination des archives communales : Directives et recommandations. Tome III*
- 4433 BODART E.  
*Inventaire des archives de la famille van der Straten Waillet et Ponthoz*
- 4434 CALLEWIER H.  
*Inventaris van het oud archief van de Sint-Jacobskerk te Leuven (1273-1803) met inbegrip van het archief van de rentmeester van het Sint-Pieterskappittel te Leuven (1552-1797)*



- 4435 PRENEEL M.  
*Inventarissen van de archieven van het enige Hypotheekkantoor van Antwerpen (1794-1913), het Eerste (1913-1951), het Tweede (1913-1962), het Derde (1929-1951) en het Vierde (1879-1963) Hypotheekkantoor van Antwerpen en van het Vierde Hypotheekkantoor van Antwerpen in Londen (1915-1919)*
- 4436 HAECK T. en VANDAELE D. (bewerkt door)  
*Inventarissen van de archieven van het Kantoor der Registratie van Geraardsbergen (1795-1979), van het Kantoor der Registratie van Ninove (1796-1969) en van het Kantoor der Registratie van Denderleeuw (1950-1964) en hun rechtsvoorgangers*
- 4437 HAECK T.  
*Inventarissen van de archieven van het Kantoor der Registratie van Lokeren (1795-1973), en van het Kantoor der Registratie van Zele (1901-1974) en hun rechtsvoorgangers*
- 4438 OCKELEY J.  
*Inventaris van de verzameling kaarten berustend op de Directie van het Kadaster van Brabant. I. Het Kadaster met teeltblokken (Cadastre par masse de culture)*
- 4439 DE SMET S. m.m.v. CARNIER M.  
*Beleidsdomein Huisvesting : Archiefbeheersplan : afdeling Financiering huisvestingsbeleid*
- 4440 DE SMET S., m.m.v. NIJSSEN R.  
*Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening : Archiefbeheersplan : afdeling Bouwinspectie*
- 4441 VERACHTEN L.  
*Digitaal en archief. 1. Inleiding*
- 4442 VERACHTEN L.  
*Digitaal en archief. 2. Electronic Records Management: een overzicht van definities en vereisten*
- 4443 JAUMAIN S., AMARA M., MAJERUS B. et VRINTS A. (sous la direction de)  
*Une guerre totale? La Belgique dans la Première Guerre mondiale : Nouvelles tendances de la recherche historique*
- 4444 VAN DER EYCKEN M.  
*Inventaris van het archief van de cisterciënzerinnenabdij van Herkenrode te Kuringen*
- 4445 NUYTTENS M.  
*Inventaris van het archief van de familie Ysenbrandt en aanverwante families (schenking van Caloen de Basseghem de Formanoir) (1603-1868)*
- 4446 DROSSENS P.  
*Inventarissen van de archieven van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Veurne. Rechtbank algemeen (1803-1888), burgerlijke rechtbank (1800-1963) en correctionele rechtbank (1800-1939)*
- 4447 HONNORÉ L.  
*Archives sociales, archives médicales, archives scientifiques : La pratique française*
- 4448 DUBOIS S., JANSSENS J. m.m.v. MINKE A.  
*De Belgische vertoning : symbolen - rituelen - mythen (1830-2005)*
- 4449 DUBOIS S., JANSSENS J., avec la collaboration de A. MINKE  
*La Belgique en scène : symboles - rituels - mythes (1830-2005)*
- 4450 BERNARDO Y GARCIA L.A.  
*Jalon de recherche : Archives de particuliers relatives à l'histoire de la Belgique contemporaine conservées aux Archives générales du Royaume*

- 4451 NIEBES P.-J.  
*Inventaire des archives de la justice de paix du canton de Mons*
- 4452 VAN DE MOERE G.  
*Klappers op de parochieregisters van Middelburg in Oost-Vlaanderen*
- 4453 PARÉE D. et/en VAN CAMP P. (Avec la collaboration de/met de medewerking van VAN ONGEVALLE H. Sous la direction de/onder leiding van DEPOORTERE R.)  
*Les institutions bruxelloises : histoire, compétences, organisation et fonctionnement = De Brusselse instellingen : geschiedenis, bevoegdheden, organisatie en werking*
- 4454 DE PARADÉ C., OREC L. en VAN HONACKER K. (eindredactie)  
*Inventaris van het archief van het Hof van Beroep te Antwerpen. Burgerlijke griffie. Overdracht 2004 (1955-1983)*
- 4455 CUYL N., OREC L. en VAN HONACKER K. (eindredactie)  
*Inventaris van het archief van de Arbeidsrechtbank te Antwerpen. Overdracht 2004 (1849-1974)*
- 4456 OREC L., VAN HONACKER (eindredactie)  
*Inventaris van het archief van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen. Handelsregister. Overdracht 2004A (1928-2003)*
- 4457 OREC L. en VAN HONACKER K. (eindredactie)  
*Inventaris van het archief van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen. Overdracht 2004B (1930-1989)*
- 4458 DE SMET S.  
*Inventaris van het archief van de familie Rotthier, met inbegrip van de archieven van de heerlijkheid Ter Elst en de heerlijkheden Zillebeke, Rasegem en Massene (1612-1816)*
- 4459 DERWAEL J.  
*Inventaris van de vennootschapsdossiers van het kantoor controle vennootschappen 2 te Kortrijk (1904-2001)*
- 4460 DERWAEL J.  
*Inventaris van het archief van schildersdoekenfabrikant Claessens V.A. NV te Waregem (1906-200)*
- 4461 DROSSENS P. m.m.v. THERRY M.  
*Beleidsdomein Wetenschap : Archiefbeheersplan Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid*
- 4462 DE SMET S.  
*Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening : Archiefbeheersplan : afdeling Ruimtelijke Planning*
- 4463 HAECK T. en VANDAELE D. (bewerkt door)  
*Inventarissen van de archieven van het eerste Kantoor der Registratie van Oudenaarde (1796-1969), het tweede Kantoor der Registratie van Oudenaarde (1902-1975), het kantoor der Registratie van Ronse (1796-1968), het Kantoor der Registratie van Brakel (1808-1969), het Kantoor der Registratie van Kruishoutem (1796-1969) en hun rechtsvoorgangers*
- 4464 HAECK T. en VANDAELE D. (bewerkt door)  
*Inventarissen van de archieven van het Eerste Kantoor der Registratie van Sint-Niklaas (1795-1964), het Tweede Kantoor der Registratie van Sint-Niklaas (1809-1959), het Derde Kantoor van Registratie van Sint-Niklaas (1920-1965), het Kantoor der Registratie van Beveren (1796-1965), het Kantoor der Registratie van Hamme (1796-1964), het Kantoor der Registratie van Temse (1942-1965) en hun rechtsvoorgangers*

- 4465 JANSSENS L.  
*Inventaris van het archief van (Lucien) Jules Vannérus (1877-1959)*
- 4466 VAN COPPENOLLE C., met medewerking van SAS B.  
*Een succesvolle onderneming : Handleiding voor het schrijven van een bedrijfsgeschiedenis : Herwerkte uitgave*
- 4467 DE SMET S.  
*Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening : Archiefbeheersplan : afdeling Monumenten en Landschappen en bijhorende raden en commissies*
- 4468 SOENS V.  
*Inventaris van archief van de afdeling Beeldende Kunst en Musea van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (overdracht 2004), 1965-1999*
- 4469 CEURVELS G. en DE LILLE G. (inleiding en bewerking door AERTS E.)  
*Inventaris van de personeelsdossiers van de Bijzondere Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen ten bate van de arbeiders in de Diamantnijveheid 1931-1968*
- 4470 JANSSENS L.  
*Archieven van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. Serie inventarissen 3: Secretariaat-Generaal van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. Serie Koninklijke Besluiten betreffende de eretekens (1897-1970) (nr. 361)*
- 4471 VELLE K. (eindredactie door)  
*Inventarissen van het archief van de Rechtbank van Koophandel te Gent. Overdrachten 2002-2003*
- 4472 BUYCK J., ROTTHIER I. en VELLE K. (eindredactie door)  
*Inventaris van de archieven van het parket te Hasselt (1900-1974), de hoven van assisen van de provincies Antwerpen (1854-aanvulling) en Limburg (en rechtsvoorgangers) (1796-1884), de arbeidsrechtbank te Antwerpen (1847-1974), de arbeidsrechtbank te Dendermonde (1921-1923) (aanvulling), de werkrechtshof voor zeelieden te Antwerpen (1929-1973), de rechtbank van koophandel te Sint-Niklaas (1810-1977), de politierechtbank te Kortrijk (1850-1921), de consultatieve commissie te Sint-Niklaas (1944-1946), het Joods vluchtelingencentrum te Merksplas (1938), het interneringscentrum voor vreemdelingen te Merksplas (1940-1946), de rijksweldadigheidskolonies Hoogstraten-Merksplas-Rekemwortel ([1870]-1948) en de strafinrichting te Merksplas ([1870]-1975). Diverse overdrachten*
- 4473 HEUSEQUIN S. en VELLE K.  
*Inventaris van het archief van het parket van de procureur des Konings te Leuven (oud bestand)*
- 4474 VANDERMAESEN M. en VELLE K.  
*Inventaris van het archief van de politierechtbank te Oostende. Overdracht 2002*
- 4475 VAN HOOFF C. en VELLE K.  
*Inventaris van het archief van het arbeidshof te Antwerpen. Overdracht 2002*
- 4476 LUYCKX T. en OREC L. i.s.m. VELLE K.  
*Inventaris van het archief van de arbeidsrechtbank te Turnhout. Overdracht 2002*
- 4477 VANDERMAESEN M. en VELLE K.  
*Inventarissen van het archief van het vrederegerecht te Torhout. Overdrachten 2002-2003*
- 4478 DEFAUW K.  
*Inventaris van het archief van de gemeente Zaffelare (1795-1850) (1959)*

- 4479 LAURENT R.  
*Inventaire de la collection de moulages de sceaux des Archives générales du Royaume à Bruxelles. II. Moulages Nos 1001 à 2000*
- 4480 HOUTMAN E.  
*Kaartboek Sint-Bernards*
- 4481 VAN ISTERDAEL H.  
*Inventarissen van het archief van de heer (15e eeuw-1793), van het leenhof (1604-1796) en van de schepenbank (1604-1797) van Sint-Lievens-Esse en Schonenberge en van de heerlijkheid Ter Varent (1704-1789)*
- 4482 D'HOORE B.  
*Inventaris van het archief van de familie Gillès de Pélichy en aanverwante families (1497-2001) (Bewaargeving vzw Association Familiale Gillès de Pélichy et de Gillès)*
- 4483 CARNIER M.  
*Schatten uit het archief van Sint-Baafs en bisdom Gent. Tentoonstelling in de crypte van de Sint-Baafskathedraal te Gent van 15 tot en met 30 oktober 2005*
- 4484 DE SMET S.  
*Inventaris van de archieven van de sociale huisvestingsmaatschappij Geluk in ons Huis te Baasrode (1920-2000) en Volkswelzijn te Sint-Gillis-bij-Dendermonde (1923-2002)*
- 4485 DE SMET S.  
*Inventaris van het archief van de afdeling Monumenten en Landschappen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dossiers inzake het bekrachtigen van de provincie- en gemeentewapens en -vlaggen (1837-1997)*
- 4486 CARREIN K., MESTDAGH J., VANCOPPENOLLE C. (eindredactie)  
*Fonds van sekwesterafarchieven. Fonds des archives des séquestres. XVI. Inventaris van het archief van Deutsche Bank. Succursale de Bruxelles (1904-1933)*
- 4487 BENVINDO Bruno  
*Des hommes en guerre*
- 4488 STANDAERT Olivier  
*La mémoire d'une " Ville Martyre "*
- 4489 DE SMET Sylvie  
*Beleidsdomein Huisvesting : Archiefbeheersplan : afdeling Woonbeleid*
- 4490 CARNIER Marc, DE SMET Sylvie, LUYCKX Tamara  
*Inventaris van het archief van de arbeidsrechtbank te Gent (1809-1974)*
- 4491 DE SMET Sylvie, DROSSENS Paul  
*Inventaris van het archief van de administratie Wetenschap en Innovatie en haar rechtsvoorgangers (1976-2000)*
- 4492 LELOUP Geert m.m.v. VAN ISTERDAEL Herman  
*Beleidsdomein Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap : Archiefbeheersplan : Directoraat-generaal administratie Kanselarij en voorlichting : Administratie Kanselarij en voorlichting, departement coördinatie, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap*
- 4493 LELOUP Geert m.m.v. VAN ISTERDAEL Herman  
*Beleidsdomeinen Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, binnenlandse aangelegenheden, institutionele aangelegenheden : Archiefbeheersplan : Afdeling Kanselarij en bijhorende raden en commissies : Administratie kanselarij en Voorlichting, Departement Coördinatie, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap*

4494 LELOUP Geert m.m.v. VAN ISTERDAEL Herman  
*Beleidsdomein Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap : Archiefbeheersplan : Afdeling  
Communicatie en Ontvangst : Administratie Kanselarij en voorlichting, Departement  
Coördinatie, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap*

## 2006

- 4495 VELLE Karel, DROSSENS Paul  
*Inventaris van het archief van de Raad van de Orde van Advocaten te Dendermonde*
- 4496 VANDERVENNET Martine  
*Inventaire des archives du Service de Promotion de la recherche technologique du Ministère des Affaires économiques*
- 4497 DERWAEEL Joachim  
*Inventaris van het archief van drukkerij Danneels NV en Multisac NV te Poperinge en van het familiearchief Danneels (1941-1989)*
- 4498 DECEULAER Harald en TALLIER Pierre-Alain  
*Inventaris van de series notulen van de directieraad van het Ministerie van Volksgezondheid 1944-2001*
- 4499 GEURS Veerle  
*Inventaris van de schepenbank van Zaffelare ((1410) 1554-1796) en van de heerlijkheid Ten Rosen (1610-18e eeuw)*
- 4500 LEUNE J.M.G.  
*Lillo en Liefkenshoek*
- 4501 LEUNE J.M.G.  
*Lillo en Liefkenshoek*
- 4502 LEUNE J.M.G.  
*Lillo en Liefkenshoek*
- 4503 LEUNE J.M.G.  
*Lillo en Liefkenshoek*
- 4504 LEUNE J.M.G. (red.), HART D.A., UIL H.  
*Lillo en Liefkenshoek*
- 4505 LEUNE J.M.G. (red.), HART D.A., PADMOS J.  
*Lillo en Liefkenshoek*
- 4506 LEUNE J.M.G. (red.), D'HOOGHE W., LEUNE-WIJNEN D.A.C.M., PADMOS J., UIL H.  
*Lillo en Liefkenshoek*
- 4507 D'HOKER Mark, DEPAEPE Marc, SIMON Frank, HELLINCKX Bart, HENKENS Bregt, VAN GORP Angelo  
*De statistieken van het onderwijs in België, het algemeen secundair onderwijs, 1945-2000 = Les statistiques de l'enseignement en Belgique, l'enseignement secondaire de formation générale, 1945-2000*
- 4508 D'HOKER Mark, DEPAEPE Marc, SIMON Frank, HELLINCKX Bart, HENKENS Bregt, VAN GORP Angelo  
*De statistieken van het onderwijs in België, het algemeen secundair onderwijs, 1945-2000 = Les statistiques de l'enseignement secondaire en Belgique, l'enseignement secondaire de formation générale, 1945-2000*
- 4509 NIEBES Pierre-Jean  
*Inventaire des archives des justices de paix des cantons de Chièvres, Enghien et Lombise*

- 4510 DROSSENS Paul m.m.v. HOUTMAN Erik en PUT Eddy  
*Beleidsdomein Cultuur, Selectielijst, Afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheekwerk, hoofdbestuur*
- 4511 DE SMET Sylvie  
*Inventarissen van de archieven van de schepbank van Kieldrecht-Doel (1579-1797), de heerlijkheid Zandvliet (1646-1656), de heerlijkheid Saaftinge (1620-1700) en de Sint-Sebastiaansgilde te Kieldrecht (1699-1965)*
- 4512 DROSSENS Paul, VAN DE VIJVER Ariane, VELLE Karel  
*Inventarissen van de archieven van de rechtbank van eerste aanleg te Leuven. Rechtbank algemeen (1855-1978), burgerlijke rechtbank (1914-1940) en correctionele rechtbank (1900-1971)*
- 4513 WAUTERS Sofie m.m.v. DE SMET Sylvie  
*Inventaris van het archief van de schepbank (1521-1796 (1831)), de griffiers (1634-1796 (1812)) en de heer (1589-1796) van Berlare*
- 4514 JACQUET-LADRIER Françoise, BODART Emmanuel  
*Inventaire des archives du tribunal de commerce de Namur (1799-1934)*
- 4515 CARNIER Marc, PRENEEL Marij  
*Inventaris van het archief van de Kamer van ambachten en neringen van Oost-Vlaanderen (1928-2003)*
- 4516 CALLEWIER Hendrik  
*Inventaris van het archief van de Sint-Andrieskerk te Antwerpen met inbegrip van het archief van de Sint-Philippus- en Sint-Jacobuskerk (kasteelkerk) (1382) 1529-1927*
- 4517 VANDERVENNET Martine  
*Inventaire des archives du Ministère des Affaires économiques ; Secrétariat général; archives du secrétaire général Jean-Charles Snoy et d'Oppuers 1944-1955*
- 4518 VANDERVENNET Martine  
*Inventaire des archives du Service public fédéral économie, P.M.E., Classes moyennes et Énergie ; Fonds national de garantie pour la réparation des dégâts houillers 1881-1994*
- 4519 SIX Caroline  
*Inventaire des archives de la Compagnie de Tramways et d'Éclairage de Tientsin (1901-1979) filiale de la Société de Traction et d'Électricité absorbée par la Société belge d'Entreprises en Chine*
- 4520 SIRJACOBS Isabelle, VANDEN BOSCH Hans  
*Les juridictions administratives en Belgique depuis 1795 = De administratieve rechtscolleges in België sinds 1795*
- 4521 CALLEWIER Hendrik  
*Inventaris van het archief van de Nederduitse Provincie der Jezuiten (Provincia Belgica, vervolgens Provincia Flandro-Belgica) en van het archief van het professenhuis te Antwerpen (1388) 1564-1773*
- 4522 BERNARDO Y GARCIA Luis, DE MUNCK Luc, ELAUT Geertrui, VANDEWEYER Luc en VRANCKEN Lutgart  
*Kleine helden, Grote missie*
- 4523 BERNARDO Y GARCIA Luis, DE MUNCK Luc, ELAUT Geertrui, VANDEWEYER Luc en VRANCKEN Lutgart  
*Héros anonymes, Mission héroïque*

- 4524 DERWAEL Joachim (red.)  
*Leveranciers en klanten. Valorisatie van het archiefaanbod voor bedrijfshistorisch onderzoek*
- 4525 DEVOLDER Kathleen  
*Inventaris van de Koninklijke en Ministeriële Besluiten van het Bestuur van de Nijverheid : Ministerie van Binnenlandse Zaken - Direction générale de l'Agriculture et de l'Industrie (1859-1883); Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Openbare Werken - Administration de l'Agriculture et de l'Industrie (1886-1888), Direction de l'Industrie (1890-1894); Ministerie van Nijverheid en Arbeid - Bestuur van de Nijverheid (1896-1898), Bestuur van het Nijverheids- en Beroepsonderwijs (1898-1907)*
- 4526 DEVOLDER Kathleen  
*Inventaris van de series Koninklijke en Ministeriële Besluiten : Ministerie van Onderwijs. Bestuur van het Middelbaar en van het Normaalonderwijs, Bestuur van het technisch Onderwijs, Bestuur Beheer Personeel (1960-1991)*
- 4527 DEVOLDER Kathleen  
*Inventaris van het archief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken : Octrooien (1828-1856)*
- 4528 PIRLOT Vincent  
*Inventaire de la collection de Journaux bruxellois de Nicolas-Eugène Bourger (1773-1890)*
- 4529 DEVOLDER Kathleen, PRENEEL Marij  
*Inventaris van het archief van het Nationaal Instituut voor de Statistiek : De algemene volkstelling van 31 december 1947 (1947-1954)*
- 4530 DEVOLDER Kathleen  
*Inventaris van het archief van het Bestuur van Land- en Tuinbouw, Ministerie van Landbouw (1927-1953), Neerlegging 1962*
- 4531 BODART Emmanuel  
*Inventaire des fabriques d'église et des autres institutions paroissiales de Profondeville et de Godinne déposées en 2003 et 2004 aux Archives de l'État de Namur*
- 4532 DEVOLDER Kathleen  
*Inventaris van het archief van het Bestuur van de Posterijen (1894-1968). Tweede reeks*
- 4533 DEVOLDER Kathleen  
*Gegaveerde en gedrukte kaarten en plattegronden*
- 4534 PLISNIER Flore  
*Inventaire des archives de la Société nationale pour la restructuration des secteurs nationaux (SNSN) 1982-2002 [1964-2002]*
- 4535 BRION René et MOREAU Jean-Louis  
*Inventaire des archives de la Société générale de Belgique S.A. Deuxième versement 1822-1982*
- 4536 BRUNEEL Claude et BERNARD Bruno (eds.)  
*"Les prémices de l'identité belge avant 1830 ?"*
- 4537 LELOUP Geert  
*Instellingsarchief van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika : Archiefsselectielijst*
- 4538 DERWAEL Joachim  
*Inventaris van het archief van Drukkerij Danneels en Multisac NV te Poperinge en van het familiearchief Danneels (overdracht 2006) (1912-2001)*



- 4539 D'HOORE Baudouin  
*Inventaire des archives de la famille de Berlaymont*
- 4540 BRION René et MOREAU Jean-Louis  
*Inventaire des archives des groupes Compagnie du Congo pour le commerce et l'industrie, Compagnie du Katanga (alias "Finoutremer") (1887-1984)*
- 4541 BRION René et MOREAU Jean-Louis  
*Inventaire des archives de la B.B.E. (Banque belge pour l'Étranger) puis Compagnie belge pour l'Étranger et de ses filiales 1902-1977*
- 4542 HOUTMAN Erik  
*Overzicht van de archieven en verzamelingen van het Rijksarchief te Antwerpen*
- 4543 PRENEEL Marij  
*Overzicht van de archieven in het Rijksarchief te Beveren : Archiefvormers van het ressort Vlaanderen*
- 4544 OOSTERBOSCH Michel  
*Inventaris van het archief van de Grote Raad voor de Nederlanden te Mechelen, Procesbundels Beroepen uit Holland 1460-1740*
- 4545 ANTOINE François  
*Inventaire des archives du Commissariat général de l'Intérieur (1813-1818)*
- 4546 HONNORÉ Laurent  
*Guide des fonds et collections des Archives de l'État à Mons*

# INHOUDSTAFEL

<b>VOORWOORD</b> .....	<b>5</b>
<b>1.    TAKEN</b> .....	<b>9</b>
1.1. <b>TOEZICHT OP OPENBARE ARCHIEFVORMERS EN VERWERVING VAN HUN ARCHIEF</b> .....	9
1.1.1.    Algemene acties .....	9
1.1.1.1.    Algemene richtlijnen en adviezen inzake archiefbeheer .....	9
1.1.1.2.    Gericht toezicht op bepaalde categorieën archiefvormers .....	10
1.1.1.3.    Voorlichting en vorming van ambtenaren en archiefverantwoordelijken	12
1.1.2.    Overzicht van de inspectie- en selectieactiviteiten .....	12
1.1.3.    Bescherming van archieven behorend tot het openbaar domein .....	19
1.2. <b>ADVISERING VAN PARTICULIERE ARCHIEFVORMERS EN VERWERVING VAN HUN ARCHIEF</b> .....	22
1.3. <b>BEWARING</b> .....	26
1.3.1.    Staat van de collectie op 31.12.2006.....	26
1.3.1.1.    Overzicht van de archieven bewaard in het Rijksarchief .....	26
1.3.1.2.    Overzicht van de archieven van het Rijksarchief in langdurige bruikleen gegeven en gerestitueerd aan provincies en gemeenten .....	38
1.3.2.    Aangroei van de collectie .....	39
1.3.2.1.    Verwerving.....	39
1.3.2.2.    Afstand en vernietiging .....	46
1.3.3.    Bestandsbeheer .....	47
1.3.3.1.    Bestandsopname .....	48
1.3.3.2.    Bestandscontrole.....	49
1.3.3.3.    Beheer van de bestandsdocumentatie .....	53
1.3.3.4.    Depotbeheer .....	54
1.3.4.    Beveiliging .....	62
1.3.5.    Conservering en restauratie .....	64
1.3.5.1.    Behoudswerkzaamheden uitgevoerd door het eigen personeel .....	65
1.3.5.2.    Restauratie uitgevoerd door een particulier restauratieatelier .....	70
1.3.5.3.    Inbinden van archieven en publicaties door een particuliere binderij .....	72
1.3.6.    Opslag op een andere drager .....	73
1.3.6.1.    Microverfilming .....	73
1.3.6.2.    Digitalisering.....	74
1.3.6.3.    Gedigitaliseerde archiefdocumenten. Toestand op 31 december 2006 .....	77
1.4. <b>ONTSLUITING VAN ARCHIEF EN BIBLIOTHEEK</b> .....	79
1.4.1.    Algemeen overzicht van de ontsluitingswerkzaamheden .....	80
1.4.2.    Archievenoverzichten en de implemantatie van Archeion.....	81
1.4.3.    Gidsen en zoekwijzers .....	82
1.4.4.    Toegangen op bestanden en deelbestanden .....	82
1.4.5.    Nadere toegangen .....	89
1.4.6.    Inhoudelijke voorbereiding van verfilmings- en digitaliseringsprojecten.....	89
1.4.7.    Digitalisering van toegangen.....	90
1.4.8.    Andere werkzaamheden voor de ontsluiting van archieven.....	93
1.4.9.    Beheer van de bibliotheken en de verzamelingen gedrukt archief .....	96
1.4.9.1.    Geautomatiseerde bibliotheekcatalogus .....	99
1.4.9.2.    Stand van het bibliotheekbezit .....	99

1.5.	DIENSTVERLENING.....	102
1.5.1.	Raadpleging in de leeszaal.....	102
1.5.1.1.	Openingsuren.....	102
1.5.1.2.	Personeel betrokken bij de leeszaaldienst.....	103
1.5.1.3.	Lezerspubliek.....	104
1.5.1.4.	Werkbezoeken.....	107
1.5.1.5.	Geraadpleegde documenten en microfilms.....	110
1.5.2.	Reproductie van documenten.....	111
1.5.3.	Verstrekken van inlichtingen.....	112
1.5.4.	Tijdelijke uitlening van archiefdocumenten.....	112
1.5.5.	Onderzoek naar de kwaliteit van de dienstverlening.....	113
1.6.	VALORISATIE EN PROMOTIE.....	114
1.6.1.	Herkenbaarheid: logo.....	114
1.6.2.	Publiekswerking.....	114
1.6.2.1.	Onthaal van bezoekersgroepen.....	115
1.6.2.2.	Opendeurdagen en erfgoeddagen.....	118
1.6.2.3.	Lessenreeksen en seminars.....	122
1.6.3.	Tentoonstellingen.....	122
1.6.3.1.	Organisatie van tentoonstellingen.....	122
1.6.3.2.	Medewerking aan tentoonstellingen.....	127
1.6.4.	Publicaties.....	131
1.6.5.	Website.....	135
1.6.6.	Promotie via de media.....	136
1.6.6.1.	Medewerking aan uitzendingen op radio en televisie.....	136
1.6.6.2.	Promotie via de (vak)pers.....	137
1.7.	ONDERZOEK.....	140
1.7.1.	Archiefwetenschappelijk Onderzoek.....	140
1.7.1.1.	Archiefwetenschappelijke bijdragen.....	140
1.7.1.2.	Organisatie van en medewerking aan congressen, studiedagen en commissies.....	141
1.7.2.	Projectonderzoek.....	144
1.7.2.1.	Institutioneel onderzoek.....	144
1.7.2.2.	Prospectie en registratie.....	146
1.7.2.3.	Database Luikse schepenakten.....	148
1.7.3.	Occasioneel historisch onderzoek.....	149
1.7.4.	Vorbereiding van doctoraten.....	149
<b>2.</b>	<b>MIDDELEN.....</b>	<b>151</b>
2.1.	PERSONEEL.....	151
2.1.1.	Organisatiestructuur.....	151
2.1.2.	Taakverdeling.....	154
2.1.3.	Staat van het personeel.....	155
2.1.4.	Opleiding en vorming.....	165
2.1.4.1.	Organisatie van interne opleiding en vorming.....	165
2.1.4.2.	Deelname aan opleidingen.....	168
2.1.4.3.	Deelname aan studiedagen in het kader van de opleiding en vorming.....	169
2.1.4.4.	Studiebezoeken aan buitenlandse archieven. Stages in het buitenland.....	171
2.1.5.	Occasionele medewerkers.....	171
2.1.6.	HR-beleid op nieuwe wegen.....	173
2.2.	GEBOUWEN.....	176

2.2.1.	Toestand van de gebouwen .....	176
2.2.2.	Vloeroppervlakte .....	183
2.2.3.	Bergcapaciteit van de archiefdepots .....	184
2.2.4.	De publieksruimten.....	187
2.3.	VEILIGHEID, WELZIJN EN FACILITAIRE DIENSTEN.....	191
2.4.	UITRUSTING .....	192
2.5.	FINANCIËN .....	193
2.5.1.	Inkomsten van de verschillende Rijksarchieven.....	193
2.5.2.	Samenvatting van de jaarrekening.....	201
<b>3.</b>	<b>BIJLAGE : Publicaties 2005-2006.....</b>	<b>205</b>